

KÜRDİSTAN ADINA MÜCADELE TÜRKİYE ADINA MÜCADELEDİR

Abdullah Öcalan: Bugünkü toplantımızda dost örgütlerden yoldaşların da huzurunda, Türkiye'deki siyasal gelişmeler, devrimci hareketin sorunları ve görevleri üzerine bir tartışma yapabiliriz. Özellikle şimdiye kadar yaptığımız bazı değerlendirmelere yönelik sorular sorabilirsiniz. Türkiye'de bize yönelik çeşitli eleştiriler yapılıyor, bizim de onlara eleştirilerimiz oluyor. Bunu dergi köşelerine sıkıştırmaktan öteye, böyle açık bir tartışma platformuyla cevaplamak daha uygun olur düşüncesindeyiz. Tartışmalara da açıklık getirmek açısından bu daha uygun bir yöntemdir.

Eleştiriler geliştirilebilir. Eleştirinin kendisi zaten geliştirme özelliklerine sahiptir. Ben de bu vesileyle bize yönelik olarak geliştirilen eleştirilere cevap verebilirim. Bazı görüşleri daha derli toplu sunabiliriz. Siz de bu konudaki görüşlerinizi söyleyebilirsiniz. PKK'ye yönelik eleştirileriniz olabilir. PKK'den beklenen görevler nelerdir ve nasıl yerine getirilmelidir? Türkiye üzerine görüşlerinizi özellikle yansıtabilirsiniz.

Buralara kadar ulaşabildiniz. Bu hayli çaba isteyen bir geliştire. Bunun anlamı vardır ve değerlendirmek gerekir. Bizler de elimizden geleni sergilemeye çalışırız. İçimizde Türkiyeli birçok arkadaş da var. Kürdistan adına mücadele, aynı zamanda Türkiye adına da mücadeledir. Görüşlerinizi sunmanız bu tartışma vesilesiyle yerinde olur. Buyurun.

TKP-B Genel Sekreteri Taylan Doğan: Böylesine bir tartışmayı hazırlayan PKK Önderi Abdullah Öcalan yoldaş başta olmak üzere, Akademi yöneticisi yoldaşlara, dinleyici olarak katılan tüm yoldaşlara saygılarımı, sevgilerimi ve yoldaşça dayanışma dileklerimi sunmak istiyorum. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Akademi ortamındaki yoldaşlar sürekli değişiyor. Son iki üç yılda zaman zaman burada birlikte olduk. Değişik yoldaşlarla görüşme ve tartışmalarımız, her anlamda dayanışma ve yardımlaşmamız oldu. Bu da bizi geliştirebiliyor. Yoldaşların bu dayanışmaları ve çabaları bizim için birçok konuda yardımcı oldu. Bunun için aynı zamanda teşekkürlerimizi bildirmek istiyoruz. Biz Türkiye devrimcileri olarak -birçok yoldaş, Türkiye'nin büyük şehirlerinde kaldığı için biliyor- üniversitelerde, derneklerde, sendikalarda veya birtakım başka legal alanlarda toplantılar ve çokça tartışmalar yaptık. Belki bunlar verimli oldu, belki olmadı. Bu farklı bir konudur. Ama birçok tartışma yürüttük. Burada yapacağımız tartışma ise bence çok farklı. Akademi sahasında bir anlamda Kürdistan halkının devrimci mücadele alanındaki kararlılığını ve inancını görüyoruz. Bunu tüm sıcaklığı ile görebiliyoruz ve böylesine bir tartışma daha verimli olabilir.

Türkiye devrimci hareketinin geçmişine baktığımızda, üretken olmaktan çok kısır bir sonuç elde eden, teoriyi pratiğe dönüştürmekten çok çıkmaza süren, belki varolan bazı pratik adımları da muğlaklaştıran, bu nedenle birçok devrimcinin neredeyse artık bıktığı bir tartışma ortamına geçmişte tanık olduk. Bunun izleri halen duruyor. Eğer gerçekten devrimci mücadelede yol almak istiyorsak, bu tip bir tartışmaya ihtiyacımızın olmadığını bilmemiz gerekir. Yani soyut, üretken olmayan, somut sonuçlara varmayan, deyim yerindeyse laf ebeliğini aşmayan, vakit israfına yol açan, dergi sayfalarında kağıt ve kalem israfına yol açan bir tartışma yerine, halklarımızın çıkarlarına uygun, onları bir adım ileri götüren, gerçek kurtuluşa yaklaştıran bir tartışma olmalıdır. Böylesine bir tartışmaya tabii ki her zaman ihtiyacımız vardır ve her zaman da yararlı olacaktır. Bugünkü tartışmamızda sizin de sorularınızla tartışma daha da zenginleşir. Kısaca bazı görüşlerimi aktarmak istiyorum. Daha sonra yoldaşların sorularıyla daha zengin bir tartışma yürütebiliriz.

Devrimci Hareketler Başlangıçta Aydın Hareketi Olarak Doğar

Türkiye devrimci hareketi tarihine kısaca bakalım: Bu birçok devrimci hareketin yayınlarında da, PKK yayınlarında da yer aldı. Bizzat Abdullah Öcalan yoldaşın değerlendirmelerinde de yer aldı. Şu gerçekliği açığa çıkarmamız gerekiyor: Dünyanın her yerinde -sadece sosyalist hareketlerde değil- devrimci hareketler ister istemez başlangıçta bir aydın hareketi olarak başlıyor. Bunlar devrimci mücadelenin birtakım sorunlarını gündeme getiriyor. Gerçekten doğru bir hat çizebilmişse ve bu hat zaman içinde geliştirilebilmişse; gerek ulusal kurtuluş

hareketlerinde, gerekse sosyalist devrimlerde halka önderlik edebilecek, halkı ileri götürebilecek ve varolan baskı aygıtını yıkabilecek bir devrime yol açabiliyor. Dolayısıyla başlangıçta aydınların, harekete damgasını vurması veya aydınların bir anlamda başlatıcı rolü oynaması normaldir. Türkiye’de de başlangıçta böyle oluyor.

Türkiye’de kapitalizm öncesine gidersek, yani Türkiye’nin kapitalistleşmesine bakarsak - yoldaşlar sabahleyin Kürdistan’daki kapitalizmi tartışıyordu. Türkiye’deki kapitalizm üzerine de şüphesiz kafa yormuşlardır-, Türkiye sol hareketinde çok kullanılan ‘çarpık gelişim’ diye bir tabir vardır. Çarpık gelişimden kastımız, Türkiye’ye kapitalizmin girişidir. Batı Avrupa’dakiler gibi feodal kurumları, devlet aygıtlarını yıkıp, işçi sınıfına, emekçi halka biraz inisiyatif sağlayan, biraz gelişkinlik sağlayan bir gelişme değil, Osmanlı İmparatorluğunun batma döneminde, Batıda ise kapitalizmin tekelleştiği bir dönemde ve iç dinamiklerin beliriciliğiyle olmayan, dış dinamikler dediğimiz emperyalist ülkelerin dayatmasıyla belirli bir kapitalistleşme görüyoruz. Türk aydınında o zamandan itibaren ekonomik planda da siyasi planda da dışa bağımlılık diyebileceğimiz kafa bağımlılığı var. Yani ekonomik bağımlılıktan belki daha tehlikeli bir kafa bağımlılığı Türk aydınının karakterinden biri oluyor.

Tanzimat ve Islahat Fermanında, I. ve II. Meşrutiyette Türk halkı ne istiyor? Yani bu dönemde Türk halkının çıkarlarına cevap arayan bir çıkıştan ziyade, Batıyı memnun etmeye çalışan, kendi içinde de yeni dengeler kurmaya çalışan egemen sınıfın ve Osmanlı devletinin üst yapısı içinde, subaylar içinde, devlet sınıfı diye tabir edilen aydınlar içinde kör bir dövüş söz konusu. Halkı buna karıştırmadan, halka rağmen belirli bir şeyleri geliştirme var. Osmanlı İmparatorluğu döneminde oluşan aydınlarda öylesine bir yabancılaşma var ki, dünyada burjuva devrimleri bir aydınlanma çağı olurken, Türkiye’nin başlangıcı diyebileceğimiz Osmanlı İmparatorluğu’nda tersine, Cumhuriyet dönemine bile damgasını vuran taklitçi bir Batılılaşma vardır. Örneğin Fransa veya İngiltere kapitalistleşirken, başka ülkeye benzemek için kapitalistleşmedi. Kendi dinamikleri gereği belirli bir gelişme sağladı, kendi içinde bulunan sınıf kavgaları sürdü ve burjuva anlamda da olsa burjuva devrimciliğinde geçmişten bir kurtuluş süreci yaşadı. Osmanlı’da ise tersi bir dönem, tersi bir gelişme görüyoruz. Yani bir yandan tarihin bir komedisi denebilir. I. Dünya Savaşı sırasında en Türkcü, Turancı görünen İttihat ve Terakkililer bile “Orta Asya’yı kurtaracağız” laflarıyla ortaya çıkarken, Almanya’nın güdümünde bir savaşa sürükleniyorlar. Yani milliyetçilik, ırkçılık anlamında bile kısmi bir bağımsızlıkla, kendilerine dayanarak ortaya çıkmamışlardır. Tersine dışa bağımlı bir gelişme görüyoruz.

Türk ulusal kurtuluş savaşında M. Kemal liderliğindeki önderlik, işin başından itibaren bir yandan ulusal kurtuluş vb. yollarla halka seslenmeye çalışırken, diğer yandan bütün programları Batılılaşma olmuştur. Batılılaşmada da söz konusu olan, Batının güdümünde, Batının kabul edebileceği bir kapitalistleşmedir. Bugün bile sözde hükümet demokratik reform paketleri hazırlıyor, Avrupa’ya gidip görüşüyor. Ama Türkiye işçi sınıfının ve halklarının ne istediğini dile getirmiyor. İşkenceye karşıysak, bu konuda Avrupalılar istiyor diye değil de kendi insanımıza saygılı olduğumuz için karşı çıkmamız gerekir. Sanki bunlar önemli değilmiş gibi, Avrupalıları kandırmak için birtakım reformlar yapıyor görünmek, halkı da buna inandırmak istiyorlar.

Devletten beslenen aydınların kafa yapısı bu olunca, maalesef sosyalizm, komünizm adına ortaya çıkan birçok sol aydın -buna belli ölçülerde kendimizi de dahil ediyoruz, hiçbir suçumuz, hatamız yok diye söylemiyoruz- halktan kopuk bir gerçeği yaşamaktadır. Halkın, emekçilerin durumunu çözümleyerek yol almaya çalışan bir yaklaşım yerine, burjuva aydınlarının geleneğini bir anlamda solda devam ettirmişlerdir. Ekim Devrimi dünyanın birçok ülkesini olumlu etkilerken, Türkiye’de “Ekim Devrimi’nin takipçisiyiz” diye ortaya çıkanlar olmasına rağmen, Ekim Devrimi’nin özüne, ruhuna bağlı ciddi bir komünist hareket oluşturulamadı. Bir yandan son ana kadar Sovyetçilik çizgisinde sürüklenildi; diğer yandan da içerde devletten kopmuş, halkın isteklerini, problemlerini temel alan bir devrimci politika, devrimci örgütlenme, devrimci mücadele geliştirilememiştir.

Acı çekmesine, hapisanelerde, işkencelerde öldürülmesine rağmen, devletin dışında devlete rağmen, solun kendi dinamizmiyle bir devrimci örgütlenme, bir devrimci mücadele gele-

neği yaratamamış olması bu aydın yapısından ileri geliyor. Pratik olarak da düşünce anlamında da bunun istisnaları vardır. Mücadele yıllarında Türkiye komünist hareketinde **Hikmet Kıvılcımlı** veya **Mihri Belli** gibi taviz vermemiş, teorik olarak da bir şeyler üretmeye çalışmış devrimci önderlerimiz, ağabeylerimiz yaşamışsa da, onların pratiği böylesine bir örgütlenmeye, bir mücadele hattı oluşturmaya yeterli olmadı. Bundan ilk bir kopuşu 1970 çıkışı diye söylenen, THKO, THKP-C ve TİKKO gibi örgütlenmelerde ifadesini bulan, ayrıca devlete karşı devrimci bir mücadele kanalı açmaya çalışan eğilimlerde görüyoruz. Ancak bu eğilimler de tarihi olarak çok büyük anlama sahip olmalarına rağmen, örgütsel planda ve mücadele alanında somut bir başarıya ulaşamadıkları için kısa zamanda imha oldular. "Onların takipçisiyim" diye ortaya çıkan çeşitli hareketler de o geleneği belki mürit gibi savundular; ama ona uygun bir pratik, bir gelişme sağlayamadılar.

Bugüne gelince, Türkiye'nin ekonomik, politik durumu ve diğer konular üzerinde uzun uzun durmak istemiyorum. Yani günlük gazetelere bile bakarsak her şey anlaşılıyor. Devletin bakanları, başbakanı, genelkurmayı her demeçlerinde çaresizliklerini ortaya koyuyorlar. Bir yandan "büyük Türk milleti, Türk milleti şöyle, Türk milleti böyle" gibi en kaba ırkçı bir propaganda sürdürüyorlar, diğer yandan da Türk devleti adına üç-beş milyon borç almak için Avrupa ülkelerinin çalınmadık kapısını bırakmadılar. Emekçi yığınlarını kaçak çalışmak üzere Türkiye'den kaçırtıyorlar. Ortaokul, lise çağında olduğumuz dönemde köyden şehre göç eden halk, baba ocağını söndürdü, baba ocağını terk etti diye kınanırdı. Biraz da feodal yargılarla bu yapıyordu. Ama şimdi insanlar varını yoğunu, evini barkını, ailesini terk edip Avrupa'ya, başka ülkelere kaçmaya çalışıyor. Orada onu bekleyen işsizlik, basit bir sosyal yardım veya inşaat işçiliği, kaçak işçilik, çöpçülük vb. işlerde en alt düzeyde bir yaşamdır. Bir insan kendi ülkesinden, kendi yurdundan böylesi bir amaç için kaçacak kadar zor durumda bırakılmışsa, devlet açısından artık o sistemin kurtulması, çıkışı zor olur.

Kürdistan'da geliştirilen sömürgecilik üzerinde çok uzun durmak istemiyorum. Çünkü onun sonuçları bugün ortaya çıkmıştır. Birçok kimse tarafından kabul edilen gerçekler Türkiye halkını da, Kürdistan'ı da soyup soğana çevirdi, pazarladı, emperyalist devletlerin çıkarı için her türlü yükün altına koydu. Bugün öyle bir noktaya geldi ki, kendilerine akıl veren emperyalist ülkeler de kendilerine yardımcı olacak durumda değil ve Türkiye kapitalizmi böyle bir çıkmaz içine girdi. Bunu 12 Mart'ta askeri-faşist bir darbeyle çözmeye çalıştılar, istediklerini tam yapamadılar. 12 Eylül'de gerek halk ve işçi hareketindeki, gerekse Kürdistan'daki gelişmeler daha köklü yeni bir faşist darbeye sevk etti.

12 Eylül sonrası dönemde devletin bütün kurumları faşistleştirilerek, halkın 1961 Anayasasıyla gelen nispi demokratik haklarını da kısıtlayıp değiştirerek, tam faşist, halka bir nefes borusu bile bırakmayan devlet yapısını oluşturdular ve zannettiler ki, bundan sonra artık çit çıkmayacak. Çünkü birçok devrimci öldürüldü, birçok devrimci hapislere atıldı, örgütlenmeler dağıtıldı, büyük bir tahribata yol açıldı. Ekonomik olarak artık halkın her türlü sendikal vb. hakları elinden alınıp sömürü azami orana çıkarıldı. Zannettiler ki, halk sesini çıkaramaz. Ama görüyoruz ki, kısa bir dönemde kendi anayasaları da delik deşik oldu. Kenan Evren "Bu anayasayı ben deldirtmem" derken, üç gün geçmeden kendisi bu anayasayı savunamaz hale geldi. Çünkü Türkiye halkı kendi basit demokratik taleplerini savunurken bile anayasayı çiğ-nemek zorunda kalıyor.

Bununla birlikte esas olarak Kürdistan'daki mücadele zannediyorum onları en çok şaşırtan konu oldu. Kürdistan'da böylesine bir mücadele beklemiyorlardı ve uzun dönem "Üç-beş terörist var, onları öldürdük, öldüreceğiz" dediler. Eskiden "Sovyet ajanlığı var" diyorlardı. Sovyetler Birliği çöktü, bu sefer başka devletler buldular, ama her geçen gün bu yalanları kendilerini de kandıramaz hale geldi. Bugün kendileri de çok iyi biliyorlar ki, Kürdistan'daki devrimci mücadele halk tabanında başarıya ulaştı. On yıl önceki sıradan bir Kürt emekçisiyle bugünkü bir Kürt emekçisinin dünyaya, olaylara, devlete, kendi geleceğine ve kişiliğine bakışı altüst oldu. Yeni bir devrim bu anlamda Kürdistan'da başarılı. Bu devrimin başarısında hepimizin alın teri, şehit olan ve Diyarbakır Zindanında direnen yoldaşların emekleri var. Bu devrim bu anlamda başarıya ulaştı ve TC'nin Kürdistan'daki halkı artık yeniden başka yolla durdurması, kontrol altına alması, terörle korkutması mümkün değil. Terörle belki halka bi-

raz daha acı çektirebilirler, zarar verebilirler, ama halkı kazanmaları veya kendilerine başka bir şekilde bağlamaları pek mümkün değil. "Bu işi acaba nasıl kontrol altına alınız?" diye başkaları, emperyalist devletler ve kendi sınıf çıkarları zedelenenler uğraşıyorlar. Elbette onlar kendi çıkarları açısından uğraşıyorlar ve uğraşacaklar. Yani bu anlamda çok kolay bir zafer yok. Ama halkın gönlünde, halkın bilincinde bir devrim gerçekleşti.

Burada bazı yoldaşlarla ikili, üçlü sohbetler de yaptık. Türkiye devrimci hareketi mücadele yürüttü; birçok şehit verdi, işkencelerde direnenler de çok oldu. Ama sömürgeci-faşist devleti karşısına alan, onu yıkmayı hedefleyen, bu çerçevede halka güven veren bir örgütlenme, mücadele kanalı yaratmadı. Bunun sebepleri üzerinde durmak istiyorum.

Başta söylediğim gibi, Türkiye devrimci hareketi küçük burjuva aydın karakterini aşamadı. Kendi halkının gerçeklerini, problemlerini öne çıkarmak, bunlara bir çözüm bulmak, bundan sonra da bu doğrultuda kararlı bir mücadele vermek yerine, daha çok benzin gibi çabuk parlayan, ama çabuk sönen, devamını getiremeyen -küçük burjuva sınıf karakteri de buna uygun- bir mücadele çizgisi izleyince, tabii ki halkta belirli bir güven yaratması ve devamının sağlanması mümkün olmadı. Silahlı mücadeleyi savunanlar da, savunmayanlar da var; ama söylediğinde tutarlı, söylediğini yapan, o doğrultuda kararlı bir mücadele çizgisi geliştiren olmadı. Olmadığı için de, birtakım ufak tefek başarılar sağlansa da, can alıcı bir başarı, ciddi bir halk örgütlenmesi yaratamamış durumdayız.

Devletten kopmayanların, devletin koyduğu sınırlar içinde sosyalizmi, muhalefet akımını geliştirmeye çalışanların dönemsel olarak kısmi başarıları olsa da, faşist bir darbeyle veya sıkı yönetimle devlet tepelerine bindiği zaman -halkın zaten güveni yok-, topladıkları potansiyeli de bırakıp dağıldılar. Bugüne kadar ki Türkiye sol hareketinin gelişimi kısaca böyle oluyor. Bütün bu olumsuzlukları sayarken, asla günah çıkarmak gibi bir düşüncemiz yok. İkinci-si, Türkiye devrimci hareketinin geçmişte birçok başarısızlığı, şu anda da birçok eksikliği olsa da, bu anlamda geçmişimizden utanç duyacak veya pişman olacak bir pozisyonda olmamamız gerekir. Eğer devrimciysek böyle bir pozisyonda değiliz demektir. Bütün bu eksiklikleri, yanlışları bilerek ve bugün Kürdistan'da gelişen devrimin deneyimlerinden, sonuçlarından da yararlanarak, Türkiye'de bu dediğimiz çerçevede gerçekten devletle dışı dış bir mücadele yürüterek mevziler kazanmalıyız. Bunu yapmaya çalışıyoruz ve bunu yapabildiğimiz ölçüde Türk halkına güven vermek söz konusu olur. Kürdistan halkına karşı enternasyonalist dayanışma da ancak böyle olur.

Kürt ve Türk Halkının Bugün de Yarın da Birbiri İçin Yapacağı Çok Şey Var

Kürdistan'da özellikle 1990 sonrası, PKK önderliğindeki devrimci mücadelenin somut başarıları görülmeye başlandıktan sonra, geçmişte Kürdistan'daki devrimci harekete şu ya da bu şekilde soğuk bakan, hatta düşmanlık yapan bazı sol çevrelerin eğilimleri ve tavırlarının değiştiğini görüyoruz. Bu şüphesiz olumlu bir durumdur. Yani yanlışın neresinden dönülürse iyidir. Ama gerçekten enternasyonalizmi savunuyorsak, devrimci mücadeleyi başarıya ulaştırmak istiyorsak, sadece "Şöyle veya böyle iyidir, yaşasın PKK" demek yetmez. Bunları Türkiye devrimcileri açısından belirtiyorum.

Türkiye'de bizzat devrimci mücadeleyi geliştirmek ve ileri bir adım atabilmek çok önemlidir. Bunu yapabildiğimiz ölçüde Kürdistan halkına en büyük enternasyonalist yardımı yapmış oluruz. Bugünkü mücadele kızıştıkça, geçmişten beri söylediğimiz birçok söz daha açık ortaya çıkıyor. Geçmişte "Yaşasın halkların kardeşliği, yaşasın işçilerin birliği" diye bağırırdık. Bugün Türkiye ve Kürdistan'da sadece teorik doğrular veya güzel sözler değil, hepimizin ihtiyaç duyduğu, bunu yapamazsak kesin zaferi elde edemeyeceğimiz bir dönemden geçiyoruz. Türkiye devrimcileri açısından enternasyonalist görevleri yerine getirmek, Türkiye'de devrimci mücadeleyi bizzat geliştirmek oluyor.

Burada bazı yoldaşlarla sohbet ettik. Ülkedeki tartışmalar biraz daha dolaylı, kısıtlı, biraz daha söylenti düzeyinde olabiliyor; tüm yayınları her zaman elde etme, okuma, tartışma imkânı yok. Türkiye'de özellikle legal planda birtakım güç birliği, şu bu çalışmalarını olurken, Türkiyeli bazı devrimcilerin yeni bir parti oluşturma çabası içerisinde olduğu, bunu PKK'nin kurduğu gibi söylentiler söz konusu oldu. Söylentiler önemli değil. Gerçekten Türkiye halkının

devrimci mücadeledeki örgütlenme ihtiyacını kim, nasıl giderebilecek, yani buna nasıl somut bir cevap verilecek, bunu kim başarabilecek? İkincisi de, Türkiye ve Kürdistan halklarının birliği nasıl olacak?

Kürdistan konusunda değişik görüşler olmakla birlikte, "Bu tek örgütle olur, onun dışında Kürdistan'da bir örgüt kurmak yanlıştır" düşüncesini geçmişte savunduk. Türkiye devrimci hareketlerinin belirli bir çoğunluğu bunu savundular. Buna değişik biçimlerde çözüm de bulmaya çalıştılar. Örneğin seksiyon örgütlenmesi veya başka örgütlenme biçimleri tartışılıyordu. Şimdi yirmi yıl sonra geriye dönüp bakınca belki inanmak zor, ama o zaman bunun madde şartları vardı: Türkiye devrimci hareketi gelişkindi veya 1965'lerden sonra zaten Kürdistanlı birçok devrimci o örgütlerin kuruluşunda da, yönetiminde de, kavgasında da son nefesine kadar yer almış ve iki halkı birleştiren anılar, mücadeleler, değerler yaratmıştı. Dolayısıyla böyle bir ortamda zaten birçok Kürdistanlı devrimci doğal olarak bu örgütlenmede yer alıyordu. Bugün artık böyle bir şeyin tartışılacak yanı yok, yani pratik mücadelede belirli gelişmeler olmuş.

Türkiye devrimci hareketinin o zamanki başarısızlığını örgütsel biçimdeki bir yanlışıktan çok, şurada görmek gerekir: Türkiye devrimci hareketi Türkiye halkının, işçi sınıfının sorunlarına doğru, köklü çözümler üretebilmiş, bunları devrimci örgütsel geleneklere dönüştürebilmiş değil. Kaldı ki, Kürdistan halkının konumunu da doğru değerlendirip bir çözüm getirmemiştir. Türkiye sol hareketi, Türk ve Kürt halkının yirmi, yirmi beş yıl önce içinde bulunduğu duruma doğru çözüm getirip, doğru bir mücadele çizgisi geliştirebilseydi, biçim meselesi fazla sorun olmazdı. Biçim meselesinden ziyade, halklarımızın doğru bir mücadele hattına çekilebilmesi sorunu vardı. Bu başarısızdı. Daha sonraki dönemde sömürgeci zora rağmen, Kürt halkı içindeki birçok tahribata rağmen, Kürdistan'da devrimci mücadele filizlendi, gelişti ve güçlendi. Bugün devlet, ancak uçaklarla birçok yeri bombalayarak ya da her gün birkaç emekçi, devrimci insanı öldürerek yol açmaya çalıştığı, ancak halkı asla kazanamadığı bir noktaya geldi.

Bir devrimci harekette gelişme olunca, mücadele kızıştıkça dost ihtiyacı da artıyor. Yani devrimci bir güç olunmadan belirli dostluğun, düşmanlığın farkına varılmıyor. Ama halk mücadeleye başladıkça, mücadelenin boyutları genişledikçe, bir yandan düşmanlar bir yandan dostlar artıyor. Kürdistan devrimi bugün bu durumda ve bu durumda da kendisine en yakın dost olarak Türkiye devrimci hareketini görüyor, elini uzatıyor, fakat karşılığında fazla şey bulamıyor. Yani geçmişteki devrimci birlik çalışmalarımız pratik olarak -düşünce olarak demiyorum- çok başarılı olmadı. O zamanki yoldaşları bağlayabilecek ortak ve birlikte kararlar alındı. Ama pratik adım atmada fazla başarılı olunamadı. Bu durum Türkiye devrimci hareketinin birtakım yetersizliklerinden, bizlerin eksikliklerinden ileri geldi. Bu benim kanaatim; yoldaşlarla tartışmalarda da bu ortaya çıkıyor.

Türkiye devrimci hareketinden biraz umut kesme -bunun haklı nedenleri de var- var. Bize çok güvenin demiyorum. Bunun anlamı da yok. Çünkü önce Türk halkı güvenilir bir düzeye gelmek zorunda. Türk halkının devrimci potansiyelini harekete geçirebildiğimiz ölçüde herkes güvenir. Nasıl ki, Kürdistan halkının devrimci potansiyelini harekete geçirebilen bir örgüt ve mücadele ortaya çıktığında, üç-beş yıl önce küfredenler bile saygı duyuyor veya olumlu bir yaklaşım tutturmaya çalışıyorlarsa, Türkiye'de de Türkiye devrimci hareketi, Türkiye işçi sınıfının, emekçilerinin ekonomik sömürü, ulusal ve dini baskılar anlamında -başka çözümlenecek sorunlar varsa, o anlamda da- sorunlarını çözümleyip, bu temelde ciddi bir mücadele geliştirdiği, Türk halkına güven verdiği ölçüde diğer halklara da güven verir. Yani Türkiye devrimci hareketinde yaygın olduğu gibi, "Biz şöyle kahramanız, şöyle yaptık, böyle yapacağız" gibi söylemlerin çok fazla anlamı yoktur.

Son üç dört yıldır silahlı mücadele alanında belirli bir gelişme sağlama, legal alanlarda hem belirli bir hareketlenme sağlama, hem de diğer güçlerle belirli bir birlik geliştirme durumu söz konusudur. Şimdi bu doğrultuda gücümüz oranında çaba sarf ediyoruz ve edeceğiz. Türkiye ve Kürdistan devrimleri arasındaki ilişkiyi gelip geçici örgütsel dayanışma veya benzeri bir ilişki olarak görmüyoruz. İki halkın bugün de, yarın da, sosyalizm mücadelesinde de, sosyalizmden sonra da -dünyadaki sosyalizm deneyimlerinin başarısızlığına bakarsak- birbi-

rimiz için yapabileceğimiz birçok iş var, birbirimize verebileceğimiz birçok şey var. Tarihi yakınlık da var. Dolayısıyla Türkiye ve Kürdistan halklarının kaderi, geleceği bu kadar birbirine yakın görülürken, bugün devrimci mücadelesini yükseltmeyi gündeme getirmemek, yükselişine kafa yormamak mümkün değil. Bu açıdan biz bu yoldaşların çabasını olumlu bulabiliriz.

Türkiye halkına, devrimci dinamiklerine, devrimci potansiyeline bir sesleniş isteği, niyeti, kararlılığı var. Ama onlarla her türlü güç birliği, her türlü dayanışma ancak pratik gelişme içinde olur. Zaten Kürdistan devrimci hareketinde gelişme olduğu ölçüde belirli ortak bir çaba içine girdik. Bu daha ileri götürülemezse, önce kendi halk gerçekliğimize oturma, bu zeminde belirli bir gelişme sağlama zorunluluğundan kaynaklanıyor. Bunu sağlayabildiğimiz ölçüde ittifaklar anlamlı olur. Diğer yoldaşlarımızla burada daha önce tartıştık. Geçmişte **Faşizme Karşı Birleşik Direniş Cephesi** ve **Devrimci-Birlik** deneyimleri oldu. Sözlü olarak ve kâğıt üzerinde anlaşamayacağımız hiçbir sorun yok. Sorun, bunların pratikte başarıyla uygulanmasıdır. Bu konuda tartışmalı, bu konuda görüş alışverişinin artırılması gerekiyor.

Türkiye devletinin iç borçlarını, dış borçlarını saymaya gerek yok; ekonomik olarak, siyasi olarak, insani olarak Türk halkına verebileceği bir şey yok. Bu rejimin çıkarabildiği en reformcu yönetim Demirel-İnönü hükümeti olmuş, seçimlerden sonra demokrasi ve ekonomi paketi getiriyorlar. Bu reform paketi dedikleri; Türk halkının da Kürt halkının da hiçbir talebine cevap vermeyen, Kürtçe'yi göstermelik serbest bırakma oldu. Şimdi Kürt partilerinin kurulmasından bahsediliyor. Bütün bunlar kurulsada, Türkiye ve Kürdistan işçi sınıfına, köylüsüne, ezilen halkına köklü bir kurtuluş umudu yaratması mümkün değil. Tersine oyalama, kandırma amacıyla getirilen şeyler hiçbir temele dayanmıyor; hepsi de göstermelik, dış kamuoyunu aldatmaya çalışan, ama esas olarak halkı aldatmaya çalışan tedbirlerdir.

Bunlarla halkımızın ferahlaması, tatmin olması mümkün değil. Bunları reddeden devrimci bir mücadele geliştirmemiz gerekiyor. Biz şu anda Türkiye devrimci hareketinin bir parçasıyız. Bir parçası olarak da üzerimize düşen görevleri yapmaya çalışacağız, yapacağız. Türk halkı içinde de belirli bir saygınlık, bir gelişme sağlayabildiğimiz, Türk halkının desteğini alabildiğimiz ölçüde, zannediyorum o zaman Kürdistan halkıyla dayanışma her alanda çok daha somut bir anlam, bir içerik kazanacaktır. Sizlere şimdilik teşekkür ediyorum. Daha sonra so- rularınızla daha zengin tartışabiliriz.

Türkiye Devrimci Hareketi 12 Eylül'de Yaşadığı Yenilgiyi Geç Kavradı

TKP-Kıvılcım Temsilcisi: TKP-Kıvılcım adına tüm savaşıları coşkuyla selamlıyorum. Ben de özellikle son Newroz'da ortaya çıkan, daha da açıklığa kavuşan TC hükümetinin politik tavrı ve ona karşı, devrimcilerin durumuyla ilgili görüşlerimi açıklayacağım.

Hükümet, 12 Eylül sonrası sözde politik ortamı yumuşatmaya niyetli ve reformcu görünmeye çalışan bir hükümet, fakat iki yönlü taktiği hiçbir zaman elinden bırakmadı. Bir yerde Kürdistan'da onların deyimiyle 'PKK terörü'nü tasfiye etmek için uğraştı, didindi. Türkiye tarafındaysa radikal devrimci çıkışları da hiçbir zaman karşılıksız bırakmadı. Taktiğinin öbür yüzü ise, çeşitli reform umutları yaymak oldu. Pratiğe geçen şu anda sadece zordur, zorbalıktır.

Hükümetin sözlerden öteye gitmeyen bu reformlarına herhalde inananların sayısı da sıradan insanlar açısından bile gittikçe azalıyor olmalı. Newroz'la birlikte hükümet Kürdistan'da gücünü denemek istedi. Bu çok açık, sanki randevulaşmış bir kapışma olacaktı. Bu anlamda bütün gücünü yığıp hiç değilse fırsattan istifade, kendi vurabileceği en ezici darbeyi vurmaya niyetlendi. Fakat PKK bu hazırlıklara fırsat vermedi. Ayaklanmanın olduğu birkaç şehirde kuşatma yaptı ve sonra geri çekilmek zorunda kaldı. Üstelik dünya kamuoyunda da epey itibar yitirdi. Türkiye başka açıdan yeniden tartışma konusu oldu.

Fakat buradan ortaya çıkan gerçeklik şudur: Bu hükümet, 12 Eylül dengelerinin değişmesinin bir ürünüdür. Yumuşak, reformist yanını ortaya koymaya çalışsa da, son tahlilde gerek Kürdistan'da, gerekse Türkiye'de hiçbir zaman zoru eksik etmeyecektir. Biz bu hükümetin doğduğu günden bu yana reformist laflarına laftan öteye değer vermedik. Ancak halk yığınlarının baskısıyla, zoruyla hükümet zorlandığı ölçüde beklili bazı adımlar atabilir. Aksi taktirde ondan öteye bir adım atma şansı yoktur. Çünkü mevcut güçler dengesinde hükümetin dü-

şündüğü reformların birkaçının gerçekleştirilmesi bile dengelerin hızla bozulmasını, hükümet koalisyonun da bozulmasını doğurabilecek sonuçlara yol açar. Onun için önümüzdeki günlerde daha çok mevcut güçler dengesinde düşman zorunun ve zorbalığının üstte görüneceği bir taktik mücadele süreci gibi görünüyor.

Böyle bir momentte Kürdistan'daki çözümden başlarsak, bazen gazete manşetlerine yansıyan 'federasyon tartışmaları' gibi bir gelişmeye TC'nin yakın zamanda kendi isteği ile yavaş yavaş şansları oldukça azdır. Bunun için iki koşulun, daha doğrusu iki sürecin gerekli olduğunu düşünüyoruz. Birincisi, TC eğer böyle bir şey konuşacaksa, o konuşmadan önce bu süreç yaşanmalı. Zaten bugün Kürdistan'da fiilen bir federasyon süreci yaşanıyor. Bu süreç derinleştikçe, TC böyle bir uzlaşmaya doğru adım atmaya zorlanabilir. Dolayısıyla önce fiilen bir federasyon süreci gerekiyor. Kürdistan'daki hareket, Ulusal Meclis vb. politik adımlarla herhalde bu yönde önemli adımlar atma hazırlığı içindedir.

İkincisi ise, hiç şüphesiz aynı düşmanın, aynı egemen sınıfın denetiminde tuttuğu topraklardayız; dolayısıyla Türkiye'deki devrimci mücadelenin yükselmesi gereklidir. Ama Türkiye tarafına baktığımızda, bunun için umut veren fazla bir belirti yok.

Buna biraz daha derinliğine değinmek gerekir. Türkiye devrimci hareketi 12 Eylül'de bir yenilgi yaşadı. Fakat yenilgiyi kendisi geç kavradı. Gerek geç davranması, gerekse yenilginin derinliğini kavrayışındaki zaafı sonucunda bugün yenilgiden öteye artık bir çürüme sürecine girdiğini tespit etmek durumundayız. Türkiye devrimci hareketinde çürümeyi üç yönden görüyoruz. Birincisi; TİP, TKP, TSİP diyebileceğimiz veya bizim burjuva-sosyalizmi diye isimlendirdiğimiz, daha çok Sovyetlerin gölgesinde Türkiye'de belli bir mücadeleyi yürütmeyi denemiş ya da Türkiye halkı içinde orta halli sendikacılar seviyesinde örgütlenmekten öteye gidememiş bu siyasi eğilimler, sosyalizmin çöküşünden sonra siyaset sahnesinden paldır küldür silindiler. Bugün ortak kurdukları bir parti olsa da, bunun adım atabileceğini pek ummuyoruz.

İkinci yöndeki çürüme ise, küçük burjuva radikalizmindeki çürümedir. Doğuşu 1960'lar sonrasıdır. Esas olarak antiemperyalist mücadeleye dayanan bu küçük burjuva radikalizmi, yani Türkiye topraklarında Amerikan postalına karşı mücadele parolasıyla yola çıkan bu hareket, düşmanın doğrudan Amerikan emperyalizmi olmadığını gördükçe, Türkiye egemenlerini tanımaya doğru adım attıkça, 12 Eylül yenilgisiyle birlikte öyle kâğıttan bir kaplanla ya da her an sökülüp atılabilir bir işbirlikçi sınıfla karşı karşıya olmadığını, tersine oldukça güçlü, köklü bir tekelci-kapitalizmin egemenliğiyle yüz yüze olduğunu kavradı. Bunu kavrar kavramaz da liberalleşmeden edemedi. Şu anda onların en irisi 'meşru muhalefet meclisi' parolasıyla ileri çıkıyor. "Bütün devrimciler, solcular, ilericiler mevcut düzen içinde bir meşru muhalefet oluştursun" parolasına kadar geldiler. Liberalizmden kurtulup, radikalizme doğru yol alması oldukça zor görünüyor. Bir bakıma Türkiye devrimci siyasi sahnesinde sanırım bir liberal taraf olarak varlıklarını koruyacaklar.

Üçüncü yönden çürümeyi genel olarak şöyle tarif edebiliriz: Türkiye'de esas olarak köylülüğün hareket noktası olan ve geçmişte Kürdistan'daki örgütlenmesi ile çıkış yapan, 'sosyal-emperyalizm' tezleriyle tanıdığımız siyasetlerin maddi temelini Kürdistan'daki mücadele hemen hemen bütünüyle sildi. Gerek teorik ve stratejik kavrayışları, gerekse pratik kökleri açısından yerlerinden edilmeleri, bu hareketlerde de önemli bir çürüme süreci başlattı. Elbette ki bu saydığımız üç yönlü çürümeye uğrayan siyasetler giderek devrimci mücadele alanından silinecek değiller. Herhalde varlıklarını koruyacaklar. Genel olarak devrimci zemini koruma anlamında tarzlarında önemli zaafı olduğu açık.

Bu üç çürüme dışında kalmayı başarabilen siyasetler ise, herhalde önümüzdeki günlerde Türkiye devrimci hareketindeki bu büyük ve oldukça sancılı kabuk değiştirmede kendilerini yenileme şansına sahiptirler. Diğerlerinin çok fazla şanslı olacağını sanmıyoruz. Mücadelenin eski tarzda tekrarının nasıl yenilgilere yol açtığı çok açık. İlke olarak Türkiye devrimci hareketi dar ufuklu taktiklerden kurtulabilmelidir. Aynı zamanda dövüşen siyasetler esnekçe, dostça ve cesaretle taktik ittifak kurabilecek yetenekte olmalıdırlar. Birbirleriyle konuşmaları bile bugüne kadar oldukça zor oldu. Bu zaaf elbette ki bizim açımızdan geçerli değil. Biz genellikle devrimci mücadele zemininde gördüğümüz siyasetlerle ittifak yapmayı, pratik adım

atmayı hep gerekli gördük. Fakat bu konuda 'küçük dağları ben yarattım' hesabıyla, neredeyse bazı siyasetlerin yanına yaklaşmak bile mümkün değildir. Şimdi o devler ister istemez cüceleşti, çünkü taktik ufukları son derece dardı. Mücadeleleri küçük burjuva bencilliğinden öteye gitmemiştir. Bundan kurtulduğumuz ölçüde geleceğe daha hızlı gidebiliriz.

İkincisi, yığınlarla buluşmamızı engelleyen gerek bizlerin taktik zaafı, gerekse düzenin kurduğu engelleri daha radikal, daha hızlı tasfiye edebilmeliyiz. Bu konuda Türkiye işçi sınıfının etrafında örülmüş sarı sendikacılık ağı bugüne kadar sendikalar içindeki muhalefetlerle belli ölçülerde hırpalanabildi. Bu çemberi daha radikal, daha usta taktiklerle parçalayabildiğimiz ölçüde işçi sınıfının ve halkın enerjisi açığa çıkabilecektir. Bu konuda da kısa vadeli taktiklerle bugüne kadar gelindi.

Üçüncüsü ve elbette ki en önemlisi, Kürdistan'da yükselen ulusal kurtuluş mücadelesine karşı alınacak tavrıdır. Kürdistan'daki mücadelenin bugünkü seviyesinden artık onu görmemek mümkün değil. Fakat Türkiye devrimci ortamına bakıldığında, Kürdistan'daki gelişmeleri halen 'kendiliğinden gelişmeler' olarak görebilecek kadar siyasi körlük gösterebilen siyasetler vardır. Ayrıca bizim açımızdan 1992'de Kürdistan'daki gerçekliği görmek de çok fazla anlamlı değildir. Çünkü neredeyse son altı yedi yıl canhıraş adımlarından sonra, artık gözlerle görülebilecek, elle tutulabilecek noktaya geldikten, inkârı mümkün olmayan bir noktaya varduktan sonra hareketi kabullenmek tek başına bir olumluluk değildir. Esas olan oradaki mücadeleyi Türkiye kesimine ayak uydurabilecek taktikleri gündeme getirmek, Türkiye'deki devrimci mücadelenin hızını artırabilmektir. Yoksa platonik övgüler ya da benzeri yaklaşımlar bizce çok fazla anlamlı değil. Esas taktik halka, Kürdistan'daki mücadelenin hızına yaklaşabilmek, bu anlamda Türkiye'deki devrimci mücadeleyi dediğim taktikler çerçevesinde yükseltebilmektir. Sağ olun.

Kürdistan'daki Devrimsel Gelişme Kürdistan'dan Daha Fazla Türkiye'nin İç Siyasi Olgusu Haline Geliyor

A.Ö.: Türkiye tarihi, siyasi gelişmesi ve devrimci hareketleri üzerine çok şey söyledik, tekrarlamayacağız. Özellikle 1992 yılı başından itibaren hız kazanan, Newroz'da kendini iyice açığa çıkaran bazı gelişmeleri daha iyi anlatma gereğini duyuyoruz.

Bazı kavramsal çarpıklıklar var. Özellikle bunlar resmi düzeyde gerçekleştiriliyor. Bu aynı zamanda kaynağını geçmişten alıyor. Türkiye'nin gerçeği ayırıcı, resmi söylemi ayırıcıdır. Onun halka yansması, hatta devrimci kesime yansması da oldukça gelişkindir. Devrimci eylem, tarihi düzelten eylemdir. Resmi söylemle pratiği arasındaki çelişkiyi ve gerçeğin ne olduğunu açığa çıkarma özelliğine de sahiptir. Bu haliyle çok iyi bir gelişmenin yol açıcısıdır, yol temizleyicisidir. Daha dün hükümetin yeni bir bildirisini duyduk: "Türkiye'deki bütün ırklar, etnik gruplar, dinler, mezhepler egemenliğe ortak olarak katılmışlardır" diyorlar. Kürt gerçeği, dolayısıyla Batının da sıkıştırması karşısında, "Onlar da birinci sınıf vatandaşlardır, onlar da egemenliğe eşit koşullarda katılmışlardır" diyebiliyorlar. Hem de yüzleri kızarmadan bunu açıkça söylüyorlar. Bu anlamda TC temsilcileri kendilerini yeniden savunma gereği duyuyorlar.

TC egemenliği nasıl bir egemenliktir, nasıl kurulmuştur? Günümüze kadar nasıl gelmiştir? Kürt-Türk ve diğer azınlıklar, hatta dinler, mezhepler ve cinsiyet düzeyinde bile katılımı nedir? Bütün bunlar zaman zaman değerlendirilmeye çalışılmıştır. Fakat şimdi önemli olan, yeniden egemenlik tanımı yapmalarıdır. Bu egemenlik tanımı içinde adı geçen kategorilerin de yol aldığını belirtip demokrasiye olan ihtiyaçlarını vurguluyorlar. Onu da geliştirebilecekleri son bir demokrasi paketiyle sözüm ona cevaplandırmak istiyorlar. Bunlar gelişen devrimci hareket karşısında kendilerini savunma refleksi biçiminde karşımıza çıkıyor; iyi niyetle, düşünerek ortaya attıkları kavramlar değildir. Türk egemenliği üzerinde gerçekten iyi durmak gerekir. Egemenliğin sınıf, ulus içeriğine çok daha iyi yaklaşmak gerekir.

Resmi tarih ötesinde gerçek nedir? Özellikle onu propaganda eden, direkt halka ve giderek devrimci kesime kadar yansıtılmaları nedir? Etkileri nasıl bir çarpıklığa yol açmıştır? Bunları değerlendirme ihtiyacı vardır. Bizim hareketimiz bir anlamda pratik mücadele ile bu çarpıklığı düzeltmeye çalıştı. Hiç şüphesiz bazıları bunu teorik yapmak istiyorlar. Teori gerçekleri açığa

çıkarmakla birlikte, bunu çok az kesime kavratılabilir. Fakat devrimci eylem gerçekleri milyonlara kavratılabilir. İşin büyüklüğü de buradadır. Zaman zaman şunu söylüyoruz: Teorik bazı doğruların milyonlara mal edilmesini pratik gelişmeler sağlıyor. TC ile teorik hesaplaşma yapılmak isteniyor. Bu önemlidir. Şüphesiz pratik hesaplaşmayı çarpıcı yapmak, hem kitleselleşmek açısından, hem de bizzat pratik-politika açısından büyük öneme sahiptir.

Türkiye üzerine gerçekten daha kesin ve söylenecek çok daha doğru şeyler var. Hiç kimsenin bu ülkede kalmak istemediği belirtildi. Türk halkı da buna dahildir. Avrupa'da o kadar horlamasına rağmen, ufacık bir fırsatı bulan, ailesini alıp gidiyor. Tek başına bu bile gerçekten rezilce bir durumun yaşatıldığını gösterir. Herkes göç etmek istiyor. Türkiye'de kapılar açık bırakılsa belki de kimse kalmayacak. Bu bir saptamadır ve doğrudur. İstanbul'a Türkiye'nin dörtte biri yığılmış durumdadır. Halkın ne tür bir cendereye alındığını bu örneklerden daha iyi yansıtan bir şey olamaz. Kürdistan tamamen boşaltılmış durumdadır.

Tarihin yakın dönemine bakalım: Rumlar çok acımasız bir imha altında denize döküldüler; kurtulanlar adalara, Yunanistan'a kendilerini zorbela attılar. Ermeniler yine kızılca kıyamet içinde dünyanın dört bir yanına savruldu. Azınlıklar şiddet politikasıyla zaten en iyi Türk kesildiler, en iyi Türk pozisyonunu alarak kurtulabildiler. Kürtler de sömürgeciliğin en kötüsünü kabul ederek varlıklarını koruyabildiler. Türk halkı da, dediğim gibi, eğer kapılar açılrsa bir grup aşırı soyguncu, vurguncu dışında hepsinin kaçması söz konusudur. Bu feci bir bunalımdır. Ülkesine, halkına sahip çıkmak ve yaşamak isteyenler için üzerinde çok durulması gereken bir durumdur. Biz buralarda her gün sizlerle yaşama saygı üzerinde önemle duruyoruz. Yaşama tutkularınıza değer vermek istiyoruz. Bu nedendir ki, ülkesi bu kadar yaşanmaz duruma gelenlerin, halka bu kadar kaçı yaşatanların fazla iddialı olmamaları gerekir diyorum. Bu durum, öyle çürümeyle, birbirini aldatmayla geçiştirilecek bir durum değildir.

Bir de şunu söyledik: Bizim devrimciliğimizde, hatta örgüt içinde bile başkalarına gücümüz yetmiyorsa, kendimize yüklenerek sağlam durmak, bu yönde ne kadar sınırlı bir mevzi elde kalmışsa, o mevzilere müthiş yüklenerek, en azından devrimci onuru, insanlık onurunu muhafaza etmek esastır. Yapabileceğimiz en son ve en önemli iş budur. Biz bunu yapmaya çalıştık. PKK direnişisiyle siyasi, askeri başarılarından öteye, insani ve demokratik özellikleri ayakta tutmaya çalıştık; buna büyük özen gösterdik. Eğer tutarlılık isteniyorsa, bunun dışında başka bir seçeneğin düşünülmemeyeceğini vurguladık. Bu yaklaşımımızın belli bir gelişmeye yol açtığı da biliniyor.

TC'nin bütün yalanlarını düzlüyoruz, maskesini düşürüyoruz. Bu hayli önemli bir gelişmedir. Öyle inanıyoruz ki, önümüzdeki dönemde PKK'nin askeri ve önemli siyasi başarılarından ziyade, Kürdistan gerçekliğini açığa çıkarmak kadar Türkiye gerçekliğini de bir o denli açığa çıkarmak gibi çok önemli bir etkisi olacaktır. Ortaya çıkan Kürdistan gerçekliği, Kürt kimliği sınırlıdır. Üzerine daha çok şey söylenecek ve bu temelde dönüşüm sağlanacaktır. Şimdi gündeme yanlış bir biçimde giren Türkiye gerçeğidir.

Her ne kadar egemen sınıf ve ulus diliyle Türkiye üzerine muazzam nutuklar çekilmiş, ciltler dolusu kitaplar yazılmış ve her türlü resim çekilmişse de, gerçekte Türkiye tanınmıyor. Türkiye nedir? Türkiye insanı kimdir, Türk ulusu nedir, Türk halkı kimdir, kimler açısından nasıl ifade edilmiştir? Kavramlar da teorik olarak biliniyor. Bu konularda bazı şeyler yazılmış, ama devrimci bir düzenleyici ve kitleler açısından fazla açığa çıkartılmış değil. Gerçekten Türkiye halk kimliğine kim sahip çıkacak? Türkiye kimliğinin bugünkü kapitalizmi var. Gerçekten bir Türkiye'den bahsedeceksek, bu şöyle Osmanlı'dan kalma, Cumhuriyette temelleri şöyle atılan ve günümüzde şöyle tekeli bir kapitalizmle hesabı gördürülen bir Türkiye'den bahsedeceğiz. 'Kimlerin Türkiye'si sorusunun cevabı; bir avuç paşanın, bürokratin, vurguncunun Türkiye'si olarak kendisini zihinlere egemen kılmıştır. Bu halka yutturulmuşluk ölçüsünde hemen herkes de 'şöyle Türkiye'miz, şöyle halkımız' laflarıyla kendini aldatmanın en aşırı biçiminde ortaya çıkıyor. Avrupa'nın çöplüğünü en iyi iş, en iyi yaşam olarak sinesine oturtabilenler için bunlar söyleniyor. Yani çarpıklığı yaşıyorlar ve onu aynı zamanda övecek kadar da kendilerini yanıltarak yaşıyorlar. Buna karşı tepkileri çok çarpık ve çok sahtedir. Yani daha aşırı şovenizme düşüyorlar. Ya İslamcı ya da Kemalist kesiliyorlar. Türk halkının

bu konuda kendine güveni, kendi kimliğini bulması belki de ender rastlanacak cinsten muğlaktır.

Türk ulusçuluğunun bu burjuva niteliğini iyi bilmek lazım. Türk halkının bu burjuva ulusçuluk içinde eritildiğini bilmek gerekir. Eskiden de Osmanlılık içinde eritilmiştir. Kendine göre bir ulusçuluğu, kendine göre bir demokratik çizgiyi tutturamadığını biliyoruz. Buna özellikle son kırk elli yılda içine girdiği halklarla yaşatmak isteğini görüyoruz. Kendi egemenleri tarafından Türkiye'yi NATO'ya teslim ederek, şimdi de Avrupa'ya teslim ederek ömrünü uzatmak istediğini biliyoruz. Türkiye'yi ayakta tutamadıkları gibi, sövmeye de güçleri yetmiyor. Daha çok Avrupa'ya, Amerika'ya dayandırarak, onların payını gittikçe artırarak egemenliklerini uzatmaya çalışıyorlar. Hem de bu işine ender rastlanmayacak şekilde "Al, halkım sana köle, al, ülkem sana peşkeş çekilmiş" diyecek kadar pervasızca yapıyor. Bunun içinde kimler vardır ve hangi yanlılarla yer alıyorlar? Bunların hepsi Türkiye gerçeğinin bilinmesine, halkın kendini tanımasına bağlıdır. Biz Kürdistan için 'uluslararası sömürge' vb. kavramlarla karşılık veriyoruz. Türkiye belki de ondan daha muğlak, daha değişik bir düzeyde uluslararası yeni sömürge durumundadır. Bağlı bir ülke olmasına rağmen, ne kadar kimin olduğu, kimin üzerinde ne kadar ne uygulandığı belli olmayan bir görünüştedir.

Çok şoven Türk ulusçuluğu tarafından elde tutulan, ama özünde herkese peşkeş çekilen bir ülke, bir halk görünümünde olan Türkiye bugün Amerika'ya satılmıştır. Amerikalılaşmayla kurtarmaya çalışıyorlar. Avrupa, Almanya bunu bize karşı savunmaya çalışıyor. Bugün şoven çevreler çok iyi biliyorlar ki, bunların desteği olmadan Türkiye'yi savunamazlar, maskeleri açığa çıkınca da kaçarlar. Görüyoruz ki, bunlar gerçekten çok sahte milliyetçiler. "Kesinlikle bir karış toprağına toz kondurtmayız" dedikleri bu Türk vatanını ve geleneğini, sıkıştırlarsa rahatlıkla bırakıp kaçabilirler. Soyacakları kadar soymuşlar, satacakları kadar satmışlar. Bu ne düğü belirsiz veya bilinen ama kendini artık halka sahtece yüklemiş kesim, her türlü dış ve iç politikayı kullanarak, gerçeği muğlaklaştırıp halka yutturarak iktidarını yürütmek istiyor. Halk çok perişan ve sefil durumdadır. Kendisi için politik hayat, kendisi için güç sahibi olmayı düşünmüyor. Gerçekten Türk halkını ne temsil ediyor, ne kadar temsil ediyor?

Sözüm tabii ki devrimci teori ve devrimci pratiği yaygınca yaşamak isteyen gruplara, örgütlere değil. Onların çabaları her zaman değerlidir. Hakim olan duruma bakarak söylüyoruz. Burada böyle bir durumun belirleyici olduğunu görüyoruz. Devrimciler bu duruma müdahale etmek istediler, teoriyle açıklık getirmek istediler. Çok sert bazı pratik darbeler vurarak açığa çıkarmak istediler. Fakat başarı çok sınırlı kaldı. Teori ne kadar doğru olursa olsun, pratik ne kadar devrimci olursa olsun, başarıyı zorlamadı mı ve kitlelere mal olmadı mı yenilmekten ve püskürtülmekten de kurtulamaz. Devrimci akımlar galebe çalmak isterler. Galebe çalmayınca kendileri başka bir cereyan, başka bir saldırı altında can verirler veya güdük kalarak başka mecralara akıp kaybolabilirler. Muğlak gerçeğe teorik ve pratik hamle ile yüklenme iddiaları, niyetleri, düşünceleri, örgütleri ve bazı eylemleri de var. Ama bunlar Türk halkını kendine getirecek, çok geri ve zor konumu aşacak bir sarsıntıya neden olacak nitelikte değil.

Her şeyden önce Türk halk kimliği, Türkiye kimliği ne kadar yıkılmalı, yıkılacak neleri var? Yerine konulacak değerler ne olmalıdır? Devrimci diye tabir edilen Türkiye kimliği nasıl olmalıdır? Özellikle örgütler şahsında nasıl temsil edilmelidir? Bunun militanı nasıl olmalı ve en önemlisi de pratik başarıları nasıl sağlayabilmelidir? Bütün bunlar sorundur. Çözüm için üzerinde düşündüğümüz tek şey şudur: Acaba biz Kürt kimliğine kazandırdığımız bazı siyasal gelişmeleri, sonuçları buraya nasıl oturtabiliriz? Buna talip olan var mı? Gerçekten Türkiye'de devrim yapmak isteyen var mı? Türkiye halkına, Türk kimliğine devrimci içerik kazandırmak isteyen var mı? Bütün bunları niyet ve düşünce düzeyinden çıkarıp pratikleştirmek, hatta bir yaşam tarzı haline getirmek ne kadar mümkündür diye düşünüyoruz ve müdahaleyi bu temelde geliştirmek istiyoruz.

Devrimci hareket açısından Türkiye'de fazla dış dokunur bir gelişme olmamakla birlikte, halen çalışmalar var. Tabii ki böylesine konumlar karşısında insanın öfke duymaması mümkün değildir. Fakat öfke duymakla da bir şey değiştirilemez. Çare gerekli. Çoğunuz buralara bu ortamdan gelmişsiniz. Çok açık ki, kendiniz bu çelişkileri en alçalarak yaşayan düzen kurum ve kuruluşlarından geliyorsunuz. Böyle bir çarpıklığı yaşıyorsunuz. Kürdistan kişiliğiyle

ve önemli oranda Türk egemenliği ile alabildiğine çatıştık. Bu, kendini tanımlayamamış, netleştirememiş, neye ve hangi hükme mal olduğu belli olmamış bir egemenliğin daha da katmerli bir ikinci, üçüncü elden türevi ve bize yansımalarıdır. Örgüt içini netleştirerek açmak istediğimizde, karşımıza bu etkilerin kişiliğinin üzerindeki yansımaları her gün çıktı. Yirmi yıldır devrimci saflarda bunu netleştirmek için çaba gösterdik. Şimdi önemli bir dalgalanmaya yol açmıştır. Özellikle bizim son eylemler ve hatta önderlik konumu üzerine çelişkili, alçakça saldırılar kadar çok saptırıcı değerlendirmeler de yapılıyor. "Şöyle bombalarınız veya şöyle taktiklerle sıkıştırırız, kuşatırız" dediler. Burada bizleri ajiteye çekmek isteyen düşkün çok. Devrimin istismarcıları çok. Onları kullanarak devrimci hamlemizi, önderliğimizi boşa çıkarmak isteyenler de az değil. Kürdistan'da ortaya çıkan gelişmeleri utanmadan, sıkılmadan nasıl peşkeş çekebileceklerini düşünenler kadar, hükümetin de çok ahmakça "Biraz daha bastırırız, tasfiye ederiz" biçiminde kendini iddialı bir politikaya kaptırdığını görüyoruz.

Devrimci Politikalarımız Temelinde Gelişmeler Yaşanıyor

Olası gelişmeler şüphesiz farklı olacaktır. Newroz'a ilişkin söylediklerimiz belki tümüyle gerçekleşmeyecek, ama hükümetin ve ordunun istediği gibi bir gelişme de asla olmayacaktır. Nitekim çok kısa bir süre içinde ortaya çıkan durum da böyledir. Şu andaki mevcut durum, ne hükümetin çok başarılıyız diyebildiği, ne de bizim her şey istediğimiz doğrultuda gelişebilir diye rahatlıkla karşılayabileceğimiz bir durumdur. Ama gelişmelerin daha çok bizim devrimci plan ve politikalarımız temelinde geliştiği söylenebilir. Devrimci hareket çeşitli mevzilerde gelişmesini sürdürüyor. İçte ve dışta her türlü egemenliğe rağmen, bırakalım gerillanın durdurulmasını, hızının bile kesileceğini sanmıyorum. Planlandığı gibi ve yapılan hazırlıklar sonucunda sanıyorum hızından bir şey kaybetmeden kat be kat gelişmeye yol açmaya devam edecektir. Halk hareketinin de özünde fazla kesileceğini sanmıyoruz. Belki daha değişik mecalara, kanallara akıtılabilir. Belki ilk bakışta hızı biraz kesilmiş veya görünümü bastırılmış gibi gözükabilir; fakat için için çok daha alevlenerek, akkor hale gelerek adeta sıcak bir devrim durumuna gelmesini sürdürecektir.

En önemlisi de, Türkiye'nin kapılarına kadar gelip dayanmış olan devrimci gelişmedir. Üzerinde daha kapsamlı durulabilir. Gerek Türkiye'deki iktidarın oluşumu, icraat tarzı, geleneği ve gerekse altta halkların yaşadığı gerçekler nedeniyle Kürdistan diye tabir edilen alandaki devrimsel gelişme şimdi Kürdistan'dan daha fazla Türkiye'nin bir iç siyasi olgusu haline geliyor. Zaten başta öyleydi, ama açığa çıkmamıştı. Devrim şimdi bunu daha da iyi açığa çıkarıyor. En yakıcı etkilerini Türkiye üzerine taşıyabilir. Türkiye üzerine günümüzde bu temelde düşünürken, 1920'ler Türkiye'sinde özellikle Kemalist tarihe, hatta komünist hareketin görüşlerine baktığımızda, daha çok bu sahalarda bir şeyler ifade ediyordu. Kürdistan ortaçağ karanlığı altındaydı. Bu aşiret, feodal, şeyh önderlikli çabaların başarı şansının olmadığı daha o zaman bilinebilirdi.

Gelişen Türkiye kapitalizmi elli altmış yıldır, belki o dönemden günümüze kadar bir yaşam tarzı olarak kendisine inanabildi. Bir sistem "Ben de bir yaşam tarzıyım" diye ortaya çıktı. Fakat 1960'lardan, 1970'lerden günümüze doğru bu kapitalizmin artık bir daha iflah olmaya çağını, kendine güvenini yitirdiğini görüyoruz. Dalavereyle vuracağı kadar halkı, devrimciliği vurdu; sömürüyü en üçkâğıtçı tarzda, hayali ihracat örneklerinde görüldüğü gibi, tam bir vurgunla idare etme gibi bir duruma geldi. Kürdistan bu yıllarda kendini biraz dile getirdi, siyasi bir ifadeye kavuştu ve eyleme de götürdü. Tabii ki en çok acı çeken, en çok söylemek isteyenidir. En çok ölüme yatırılan, en çok yaşamak isteyenidir. Şimdi onu oynamaya çalışıyor. Öyle anlaşılıyor ki, önümüzdeki dönemde Kürdistan Devrimi kendi rotasında yürüyeceği kadar Türkiye'ye de saparak veya Türkiye üzerine de bir rota çizerek egemen sınıf ve ulus kapısını zorlayarak ve hatta kırarak içeriye girebilecektir. Ne getirir, ne kadar değiştirebilir, ne kadar hızla devrimci akım haline dönüşür? Bunu çabalar gösterir.

Son yirmi yıllık deneyimden başlangıçta bize hakim olan bir anlayışın zorluğunu ortaya çıkarmıştık. Şimdi 1930'lar Türkiye'sinde de örnekler almamız. O dönemin Komünist Partisinde **Dr. Hikmet Kıvılcımlı**'nın 'sömürge Kürdistan' tezi vardır. Aslında umutludur. Oradan bir şeyler olabileceğine dair inancı vardır ve bir Kürt hareketi bekler. Bilinen nedenlerden ötürü

bu hareketin gelişmemesi söz konusu ve Türkiye Devrimi içinde bu hareketin önemini bu değerlendirmelerde görmek mümkündür. Daha sonra Türkiye Devrimi, TKP'nin tasfiye edilmesi ve kendi kendini tasfiyeye uğratmasıyla söndü gitti. O yıllarda Kürdistan'daki isyanlar da aynı şekilde söndü gitti ve Dersim isyanı ile birlikte son buldu. Her ikisi de benzer şekilde aynı tarihte tasfiyeye uğratıldılar. Yirmi yıllık yaşadığımız bu süre içinde aslında okumadan da, farkına varmadan da sömürge Kürdistan'ın Türkiye için ne anlama gelebileceğini söylüyorduk. Buradaki hareket az çok kendini açığa vurmazsa, Türkiye Devrimi sağlıklı gelişemez yaklaşımıyla öne çıkmıştı. Bu teorik belirleme şimdi pratik bir ifadeye kavuşmuştur ve Türkiye Devrimi'ni geliştirebileceğini ortaya koymuştur. Karşı tez veya sosyal-şoven tez ters söylüyordu. "Türkiye Devrimi gerçekleşirse, Kürdistan kurtulabilir veya o zaman milli meseleyi ağza alabilirsiniz" diyordu. Bu çok geçersiz, çok tehlikeli bir anlayış oldu, Türkiye için de tehlikeli bir anlayış oldu.

Açığa çıkan, Kürdistan Devrimi sadece Kürdistan'ın kurtuluşu olmadığı, Türkiye Devrimi'nin de gelişimine yol açtığı, hatta genel burjuva demokratik çıkışına hizmet ettiği. Kaldı ki, bugün demokrasi sözcüğünü ağzından düşürmeyen bu hükümetin başa gelişi tamamen o eylemlerin sonucudur. Diğer yandan sınırlı burjuva-liberal gelişmelerde de bu etkiyi görmek mümkündür. 15 Ağustos Atılımıyla birlikte hızlanan devrimci savaşımızda ilk ürün, aslında Demirel'i kurtarmak oldu. Bunun politikaya dönüşü yüz bin, iki yüz bin oyla gerçekleştirildi ve yüzde yetmiş oranına varan, onlara siyasi hakların verilmesi mücadelemizin etkin olan sahalarında ortaya çıktı. Aslında bizim etkimiz olmasaydı, bunlara politika yapma şansı verilmeyecekti. Ardından Özal'ın geriletilmesi tamamen bizim eserimizdir. Son oy durumuna bakılırsa, onun oyunu Kürdistan'da yüzde ondan fazla düşürdük. Aksi halde bunların hepsi Özal'ın oyunlarıydı. Özal'ı gerileterek, ona başbakanlık yolunu tekrar açtık. Bunlar burjuva liberali geçiniyorlar, demokrat geçiniyorlar. İnönü için de aynısı söylenebilir. Mücadelemizin ilk etkileri, bunları tekrar politikaya ve hükümete getirme biçiminde olmuştur.

İkinci önemli etki, sanırım daha çok demokrasiyi geliştirme adı altında bir şeyler yapılmak isteniyor. Bu son demokrasi paketi de biraz bununla bağlantılı ki, bizim mücadelemize karşı bu demokrasi paketi ileri sürülüyor. Türkiye halkına eğer biraz demokrasi tanınacaksa, hatta icazetli bir demokrasi olacaksa bile, bunun mücadeleye ne kadar yakın bağlantılı geliştiğini iyi görmek gerekir. Fakat biz bunları burjuva cephesinde ortaya çıkan etkiler olarak görüyoruz ve burjuvazinin devrimci mücadelenin etkilerini istismar etmesi ve kullanması biçiminde değerlendiriyoruz.

Mücadelemizin Türkiye halkının devrimci eğilimi, devrimci-demokrat eğilimi üzerine yansımalarını istediğimiz, direkt olarak geliştirmek durumunda olduğumuz bir etkidir. Şimdi yansımaları bu aşamadır. Burjuvalar, küçük burjuvalar bu etkiyi kullanmaya çalıştılar. Şimdi bu etki Türkiye halkının hizmetine, Türkiye halkının devrimci-demokratik mücadelesine yayılacaktır. Öyle anlaşılıyor ki, biraz önce değinilen nokta veya dönemeç, aşama budur. Devrimci mücadelemiz, Türkiye halkının devrimci-demokratik seçeneğini öncelikle var olanları eleştirme, yaşama şansı olanları güçlendirme ve giderek kapsamını daha da genişleterek onlara hareket olma şansı verme gibi bir gelişmenin içindedir. Sanıyorum hükümetin de fark ettiği tehlike budur. Mücadeleyi hemen tasfiye etmek istiyor. Kullanılan sözcüklerde bunu görmek mümkündür.

Mücadele artık şehirlere ve Türkiye'ye yansımıştır. Kürdistan'la, Güneydoğuyla sınırlı olmaktan çıkmıştır, Türkiye metropollerine doğru yayılıyor. Bu büyük bir tehlikedir, zaten en çok da bu onları paniğe sevk etmiştir. Birçok resmi sözcünün değerlendirmeleri bu durumu göstermektedir. "Türkiye'yi bulaştırmayalım, hiç olmazsa Güneydoğuyla sınırlandıralım" diyorlar. Şunu doğruluyorlar: Bu mücadelenin etkileri artık burjuvazinin istismar edemeyeceği, hatta tasfiye edemeyeceği kadar önemli bir aşamaya gelmiştir. Demirel'leri, İnönü'leri bu duruma getirmenin de ötesinde onları devirebilecek bir aşamaya gelmiştir. Gerçekten onların oportünizmi onları devirecektir. Devrimi kullanmak isteyenler, devrim tarafından kullanılacaklardır. HEP örneğinde bunu yaşadık. Daha da fazlası, halkın devrimci seçeneğinin gelişme şansı vardır. Legal, illegal düzeylerde gelişiyor, hızlı gelişiyor. Sanırım bunu barajlamaya çalışıyorlar. Burada görev devrimci etkiyi sağlıklı yansıtmaktır. Son bir yıldır gerek siyasi çizgi

düzeyinde, gerek ilişki ve bazı pratikler düzeyinde sağlıklı yansımaya özen gösterdik. Halen de arayış içindeyiz, ilişki içinde olmaya çalışıyoruz. Bu mesele sadece mevcut devrimci gruplara ulaşmak değil, halka ulaşabilmektir.

Politikayı İdeolojik Lafazanlıktan Çıkarıp Pratikleştirebilen Bir Olguya Haline Getirmek Gerekıyor

Türkiye’de muğlak bulunan bir halk kimliği var. Türkiye’de net bir Türk halk kimliği ortaya çıkarmak, onun için devrimci bir halk hareketi ortaya çıkarmak gerekiyor. Aynı zamanda işçi sınıfı var; işçi sınıfının kimliğini ortaya çıkarmak için, işçi sınıfı hareketini ortaya çıkarmak gerekiyor. Halkla kendi egemenleri arasındaki çizgiyi iyi çizmek, netleştirmek özellikle belirtildi. Çok dar örgüt ilişkilerini aşmayan ilişkiler yerine politik gelişmeye bu imkânı veren ilişki tarzına, mesela taktik önderlik hattına Türkiye gruplarını çekebilmelidir. Bu büyük önem taşıyor. Yani politikayı ideolojik lafazanlıktan çıkarıp pratikleştirebilen bir olguya haline getirmek gerekiyor. Hep çizgi düzeyinde tartışmaktan ziyade, pratik düzeye geçmek, pratik düzeyden örgütler arası sağlıklı ilişki tarzına yol açabilmek, örgütler arası ittifak denilen işi sağlam geliştirmek gerekiyor. En önemlisi de, halkla ve sınıfla bağlantılarını sağlıklı geliştirebilmektir. Özellikle işçi sınıfını saran ‘sarı sendika’ denilen, sendika ağaları denilen ağaların elinden kurtarabilmek önemlidir. Bu sendikacılık maskesi altında kontra ve korucular vardır. Bu konuda bir atağa, bir yenilenmeye ihtiyaç vardır.

Yoksul köylülük de epey vardır. O köylünün sahte liberal havasını kırmak gerekir. Bu kesime yaşadığı kişisizliği aştırmak gerekiyor. Aydınlar vardır. Ama bir hercümerç yığını halindedirler; çok bozuk, çürümüş durumları yaşıyorlar. Nitelikli bir aydın demokratiği geliştirmek önem taşıyor. Bunların örgütlenmesi ve rollerinin oynatılması önem taşıyor. Buna sağlıklı yaklaşımlar gerekiyor. Bütün bunlar devrimci demokratik bir programı içerir. Program kadar öncülük, cephe tipi örgütlenmelerin gelişimine ve eylemliliğe ihtiyaç vardır. Bazı eylemler mutlaka gerekecektir. Çünkü sınıf içinde ajan barikatlar, yine devrimci hareketin içinde ajan mihraklar vardır. Şüphesiz olumlu gelişme için aynı şekilde sağlıklı bir eylem programına da ihtiyaç vardır. Bunlar bilinen hususlardır.

Türkiye’deki aydın potansiyeli, devrimci potansiyeli aktif, pratik bir olguya haline getirmek şimdi çok önemli. Ama pratiğe yanaşılmıyor, pratik hata gelinmiyor. Bizde de bunun sancısı çok çekildi. Halen de pratik hata sokmak için oldukça yükleniyoruz. Türkiye için bu daha fazla böyle yapılmak durumundadır. Türkiye’nin devrimci birikimini, potansiyelini pratikleştirmek, harekete geçirmek çok önemlidir. Burada muazzam nitelikler var. Değişik gerçeklerle kendini değişik gösterme, özellikle ideolojik saplantı dahilinde bırakma yaşanıyor ve “neden ittifaka gelinmez, neden ortak hareket edilmez” biçiminde mazereti bol çıkışlar yapılıyor. Bunlar pratikleşmek istemeyenlerin yaptığı sakat savunmalardır. Kendine güvenen devrimcilerin uzun soluklu olmak kadar çok geniş bir yelpazeyle hareket edebilme yeteneğinde olmayı da bilmeleri gerekir.

Öyle anlaşılıyor ki, Türk egemen sınıfı kendi lehçesiyle kendi emekçilerini ve onun temsilcilerini de bulanık hale getirmiş. Bizim hareketimizdeki açıklığı, Türkiye’deki gerçekleri ileri düzeyde açıklığa kavuşturmada örnek olarak değerlendirmekte yarar var. Hatta Türkiye’yi açıklığa kavuşturmak için bizzat zorlayarak -buna ortak örgütlenme mi, ortak eylemlilik mi denilir, tek mi çift mi denilir, mühim değil- yapmak gerekir. Tartışmak isteyen, ortak iş yapmak isteyen çevreler var. Tekrardan hepsine çok esnek bir yaklaşım içinde bulunduğumuzu vurgulamak istiyoruz.

Belli ki biz Türkiye ile uğraşacağız; egemen sınıflarıyla uğraştığımız kadar halk kesimleriyle de uğraşacağız. Gücümüz sınırlı, bizde de iş yapmak durumunda olan akıllılar çok az. Egemen ulustan veya o koşullardan yetişmiş olanlarınız -burada da çoğu böyle yetişmiştir- bu kadar az iş yapabiliyorlarsa, bizim gibi ilkel ve zor koşullarda -bu da mazeret değil- iş yapmak durumunda olanların olanakların nasıl olacağını iyi bilmeleri gerekiyor. Fakat yine de uğraşmaya büyük değer biçeceğiz. Eskiden bu, Türkiye’de Kürt gerçeğine karşı sosyal-şovençe yapılıyordu. Şimdi PKK somutunda diyoruz ki, sosyal-şovenizmle ezilen ulus milliyetçiliği aynı şey değil ve bizden ezilen ulus milliyetçiliği beklenemez de. Bu, eskiden daha

tepkici yaklaşımlarla yapıyordu. Böyle de olmayacağız. Bizde olmadı, olmayacak. Kürtlerde işbirlikçi milliyetçilik vardı. İkel milliyetçilik -bugünkü küçük burjuva milliyetçiliği- dediğimiz milliyetçilik de bunu yapmak isterdi. Tepkici ve çok ölçsüz yaklaşımlar ancak onlardan beklenir. Hatta sosyal-şovenizm ile ezilen ikel milliyetçilik aslında aynı şeyleri söylüyorlardı ve zaman zaman kendi aralarında anlaşılıyorlardı. Bunun böyle olduğu görülmüştür.

Sosyal-şovenizmin, mücadelemizin hep Türkiye sömürgeciliğini gördüğünü, ama Amerika'yı görmediğini ileri süren bazı görüşleri var. Buna da kısa bir cevap vermek gerekiyor. 1970'lerde Türkiye'de gerçekten bir şeyler söyleniyordu. Hep antiemperyalizm deniliyordu. Ama genelde egemen sınıf ve Kemalizm'in etkileri görülmek istenmiyordu. En çok bunu söyleyen devrimciler kendi egemen sınıflarının ve Kemalizm'in acımasız darbeleri altında ezildiler. Değişik bir tarzda, "Kürdistan Devrimi, emperyalizmi, Amerika'yı göremiyor, hep sömürgeciliği görüyor" deniliyordu. Türk sömürgeciliği nedir? Her gün ABD temsilcileri verdikleri demeçlerle, "Türkiye bütün yöntemleri kullanarak PKK üzerine gitmeli; sonuna kadar Türkiye'nin arkasındayız" diyorlar. Bu, "Türkiye'nin milli baskı sisteminin arkasındayız, Türk sömürgeciliğinin arkasındayız" demektir. ABD'nin kolladığı bir rejimi hedef almak, nasıl oluyor da ABD'yi görmemek anlamına geliyor? ABD'nin "imha edilmelidir, tasfiye edilmelidir" dediği bir hareketin ABD'ye, emperyalizme karşı nasıl mücadele vermediğini izah etmeleri gerekir. Böyle ucuz bazı değerlendirmeler altında temel gerçekleri saptırmayı bir tarafa bırakmak lazım.

Türk rejimini veya Türk egemenliğini bize karşı korumak isteyen ABD'dir, Avrupa'dır. Yoksa bu rejim kendi başına yirmi dört saat bile ayakta kalamaz ve ABD'nin en ileri bir karakolu gibi üzerimize bela ettiği bu rejimdir. Çok açıktır ki, iyi bir anti-Amerikancılık, antiemperyalistlik kesinlikle bu ileri karakolu uçurmaktan geçiyor. Bunu halen anlamama aynen şuna benzer: Türkiye'de devrim yapalım, Kürt meselesi o zaman anlaşılacaktır. Bu, çok köhnemiş bir teoriye benziyor. Şunu çok iyi gördük: Kürdistan'daki devrimci gelişme olmadan, Türkiye Devriminin adı bile ağza alınamazdı. Bunu da iyi görüp anlamaları gerekiyor. Anti-Amerikancılık, antiemperyalistlik isteniyorsa, bunların en ileri karakolunun uçurulmasını istemek gerekir. Bunu istemedikçe, bunların çok tutarsız olduklarını, devrimi inkâr ettiklerini, hatta kendi egemen sınıflarını bilerek veya bilmeyerek örtbas etmek istediklerini söylemekte haklı oluruz. Çünkü çok iyi biliyoruz ki, bu ileri karakol aşılırsa, anti-emperyalizm görevi en köktenci bir tarzda gerçekleştirilmiş olur. Devrilen bir Türkiye ileri karakolu, Ortadoğu'da emperyalizmin en büyük darbeyi yemesi anlamına gelir. Bu da yoksullar dünyasının, yani 'üçüncü dünya' denilen ülkelerin mücadelelerinde muazzam bir öncülüğün ortaya çıkması ve İslam halklarının muazzam bir antiemperyalizme yönelmeleri anlamına gelir.

Teori biraz pratiğe yol göstermeli, bulanıklaştırmaya yol açmamalıdır. Teori, hedefi en başa almaktan tutalım sıralamayı doğruya tabi tutmayı bilmelidir. Yoksa öne alınması gerekeni arkaya alıp gizlemek, çok sıradan bir düzeyde olanı da en öne alıp sahte bir tarzda onunla savaşmak, teorinin en tehlikeli bir biçimde kullanılmasıdır ki, bunun adı da oportünizmdir, saptırmadır. Bu halen yapılmaya çalışılıyor. Bu tür çabalardan vazgeçmek gerekiyor. Hemen belirtelim: "Beşikçi Hoca da Kürt milliyetçisidir" diyecek kadar kendilerinden geçiyorlar. Bunlar son derece çarpık ve kendi şoven kinini gizlemek isteyen ucuz değerlendirmelerdir. Sınırlı da olsa, bu tip çarpık görüşlerin halen sürdürülmesini anlamsız buluyoruz. Yoksa çok kapsamlı cevaplar verilebilir.

Şimdiki görevlerimiz, Türkiye devrimci grupların, en azından halen böyleyiz diyenlerin teorik olarak ne kadar sefalet içinde olduklarını göstermek değildir. Sorun, daha çok pratik bir olgu haline gelmeyi iyi bilmektir. Biz aynı şeyi radikal, eylemci bazı gruplara ilişkin de söyleyebiliriz. Bunlar pratikleriyle ne kadar güçlü olduklarını, eylemci olduklarını söylemek istiyorlardı. Fakat daha doğru dürüst, tutarlı devrimci ilişkiye bile gelmeyi bilemeyenlerin devrimci yaşam çizmelerini, devrimci tutum geliştirmelerini tutarlı bulmadım. Kaf dağında olanların pek ciddi bir devrimci pratiğe yol açamayacaklarını biliyorduk, ama anlatamadık. Bunun da bir anlamda şovenizmle ilişkisi vardır. Bu kadar kendini beğenmiş devrimcilik bunların şovenizmiyle ilgilidir.

Bugün Türk sisteminde, Türk kişiliğinde dünyayı küçük görmek, 'Bir Türk dünyaya bedeldir' deme anlayışı hayli etkilidir. Türk'ün dünyaya egemen olmasını bir yana bırakalım, günümüzde bir Türk sadece en iyi çöpçü olabiliyor. Gerçek bu kadar ortadayken, halen bu kadar sekte ve kendini büyük göstermiş bir kafayla hareket etmenin anlamlı olmadığını çok açık koyuyoruz. Sözüm ona bazı radikal gruplar halen dünya devriminin merkezinde olduklarını söylüyorlar. Bırakalım onu, nasıl yaşadıklarını ve yaşatıldıklarını bilmeyecek kadar kendilerini sübjektivizme batırmış olanların gittikçe gelişen devrimci bir pratiğin sahibi olmayacakları çok açıktır. Bunları da önce dostça eleştirdik; yapmayın, etmeyin dedik. Daha sonra devrimci gelişmeler de onlara şunu gösterdi: Devrimci pratikleriniz yok, geliştirdiğiniz devrimci pratikler de ezilmeye mahkûmdur. Bu noktaya şimdi geliyorlar.

Devrimcilik Tutarlılık İster

Radikallik iyi bir şeydir. Fakat doğru devrimci çizgi altında olursa iyi bir şeydir. Bu konuda oldukça esnek olmaları gerekir. Yani devrimin sorunlarını yerinde görmeyi, çok soluklu ve esnek bir yaklaşımla cevap vermeyi gerektirir. Bu noktaya geldiklerinde ancak radikalizmin bir anlamı olabileceğini, aksi halde kendi başlarına da, devrimin başına da bela olmaktan kurtulamayacaklarını biliyor ve söylüyorduk. Bu temelde çelişkili Türkiye gerçeğinin, örtbas edilmiş ve imhaya uğramış Kürdistan gerçekliğinin içinden muazzam bir mücadeleyle buraya gelenler, şimdi biraz daha kendilerini açıklığa kavuşturmuş olarak bazı gerçekleri dile getiriyorlar. Daha da fazlası inşa işlerine geçmektir. Gerçekten devrimcilik tutarlılık ister.

Bu işe inanmış olan gençlere ve halen bu işe varım diyenlere söylüyoruz: Bir defa kendi yaşamınızı mengene altında sıkıştırıp özünü ortaya çıkaracaksınız. Devrim en yaman gerçektir ve o gerçeği kendi içinde iliklerine kadar yaşayamayanlar gerçekler karşısında mahvolmaktan kurtulamazlar. Devrimci olmak istiyorsanız, devrimci olmayı kendinize kıstas alacaksınız. Bunun da hayallerle fazla ilgisi yoktur, oldukça gerçekçi yanları vardır. Bunu bilmek gerekir. Sizi ürkütmek için söylemiyoruz; ama devrimcilik denilen mesleği hakkıyla öğrenmek, hakkıyla mevzisine girip gereklerine elden gelen her yeteneği sergileyerek, hakkını vererek böyle bir yaşam tarzına dönüştürmek gerekir. "Bastırılmışız, ezilmişiz" deyip devrimci olunamaz. Evet, bastırılmış olmak ve baskı altında tutulmak devrimcilik için bir itme görevi gördürebilir. Fakat bu yalnız başına böyle ele alınırsa haydutluğa da götürür, en tehlikeli sapmalara da götürür.

Devrimcilik, yalnız baskı altında, zorluktan kendini kurtarmak değildir; bundan ötesine gitmeyi de bilmektir. Daha uyumlu olanı, burjuva düzenini aşabilecek yetenekliliği göstermek, onu duyguda, düşüncede ve yaşamda sergilemek demektir. Bu gösterilirse, bu işlerde başarıyla yol almaya devam edilebilir. Bu gücünüz var mı? Bu güce ulaşmak için kendinizle uğraşıyor musunuz? Türkiye devrimciliği özellikle bu konuda atılım yapmak istiyorsa, hatta bizden daha ileri bir atılıma yol açmak istiyorsa, öncelikle inanç kadar onun politik ifadesine, örgütlülük ifadesine kendini inandırarak ve ancak böyle yaşanabileceğini varsayarak bu işleri yapmalıdır. Kendinizi ikna etmelisiniz, kendinizi yanıltmamalısınız. Mevcut durumda ortaya çıkan gerçeklikte devrimci kişilik, kendini en çok yanıltan kişilik oluyor. Aslında devrimci kişilik, kendini en az yanıltan kişiliktir. Teori kadar pratik gerçeklikleriyle de en planlı, tertipli kişiliktir. Sözünün adamı olmayı bilen kişiliktir. Kendine gerçekten hakim olmuş kişiliktir.

Türkiye'de kimlik aşınması ileri düzeydedir, insanın kimliğiyle çok oynanmıştır. En tehlikeli kimlik aşınması da devrimcilerde yaşanıyor. İnsan gerçekten çok üzülüyor, öfke duyuyor. Bu kimlik aşınmasıyla bırakın devrimcilik yapmayı, nerede, nasıl yer tutulabilire tanım yapmakta güçlük çekiliyor. Devrim en doğruyu, en iyiyi, en güzeli yakalayabilme sanattır. Bunlara bu kadar çarpık bir kimlikle yaklaşmak mümkün değildir.

Evet, Türkiye'yle uğraşalım, Türkiye'yle Kürdistan'ı iç içe geliştirelim. Bu eğer sosyalistçe yapılmak isteniyorsa, onun eşitlik ve özgürlük ilkesine hakkını verelim. Büyüklük küçüklük değerlendirmeleri bir tarafa bırakalım. Egemenlerden miras kalan bu tip mülkiyet kokan hesapları bir tarafa itelim. Sosyalist fedakârlık anlayışını geliştirelim. Devrimci miras diye bir şeye inanılıyorsa, o mirasa da böyle layık olunabileceğini unutmayalım.

Bütün bunları belirtirken, Türkiye Devrimini de birlikte yapacağız. Muazzam çapraşıklığı, teoride olduğu kadar pratikte de biraz ortaya çıkardık. Daha fazlasını önümüzdeki dönemde gerçekleştireceğiz. Şu an yaşananlar kader değil. Bu kadar çürüme rahatlıkla karşılanmaz. Neye mal olursa olsun, biraz daha kararlıca üzerine yürüyeceğiz.

Sanıyorum son zamanlarda bize yönelik bazı eleştiriler yapıldı, adını belirtmeksizin bunlara böyle genel bir cevap vermekle yetiniyorum. Şunu da çok açıkça söylüyorum: Türkiye’de hangi grup veya parti ileri düzeyde iş yapmak istiyorsa; silahlı istiyorsa silahlı, halkla istiyorsa halkla, militanla istiyorsa militanla yapmaya hazırız. İster ortak örgütlenme, ister güç birliği, ister eylem birliği olsun, ama “Mutlaka birlikte bir şey yapmak gerekir” diyenlerin hepsiyle, ideolojik düzeyi, siyasi düzeyi ne olursa olsun, ortak iş yapmaya çalışmalıyız. Ortak adımları atma gücünü göstermeliyiz. PKK’nin de hataları, ideolojik, siyasi düzeyde birçok sivri ve geri değerlendirmeleri, çıkışları olabilir. PKK’nin yürüyen bir hareket olduğunu, her gün sonuç üstüne sonuç yaratan bir hareket olduğunu ve bunun da başlı başına kendini düzeltme hareketi olduğunu kimse unutmamalı. Her gün böyle yürüyen, böyle sonuç ortaya çıkaran bir hareket kendini her zaman düzeltebilen harekettir.

Bunları belirtmekle yetineyim. Sorularınızı alabiliriz. Bizden açıklığa kavuşturulmasını istediğiniz sorulara cevap verebiliriz. Ayrıca yoldaşlardan da cevap alabiliriz. Bazı sorularınız olursa tartışmayı daha iyi sürdürebiliriz. Bu tartışmamızda soruların çerçevesini çizmeye çalıştık. Burada farklı farklı gruplardan, kökenlerden gelenler de var. Durumları bir süredir az çok izliyorsunuz. Türkiye’deki tartışma platformuna katkı yapmak istiyorsanız, bu vesileyle bu platformu kullanabilirsiniz. Evet buyurun, sorularınızı alalım.

Ba.: Bir halk adına yola çıkanlar, ilkin onun önderleri kendilerini tepeden tırnağa bu devrim için hazırlarlar. Çünkü büyük sorumluluk, bir de vicdan istiyor. Türkiye’de 12 Eylül öncesi halk adına hareket eden birçok grup vardı. Daha sonraları bunların elemanlarını çeşitli yerlerde tanıdım ve birçoğunun halk adına hareket etme haklarının olmadığı kanaatine vardım. Bunlar halk adına bir sürü insan öldürdüler, birçok mahalleyi kuşattılar. 12 Eylül geldikten sonra birçoğunu sindirdi, birçok insan işkencelerden geçti. Sonuçta halk adına hareket edenlerin büyük bir kısmı evlenip çoluk çocuk beslemeye başladılar. Sizin hareketinizin veya Türkiye’deki devrimci hareketin önderliksel durumu tam böyle olmasa da biraz buna yakındır.

Mustafa Suphi’lerin grubu çok saf bir şekilde gelip kendilerini Karadeniz’de boğdurdular. Daha sonra ortaya çıkanlar da Kemalist burjuvazinin burnunun dibinde siyaset yapmaya çalıştılar ve çoğunlukla onun baskısı, oyunları altında yok olup gittiler. Mahir’lerin çıkışları gibi, diğerlerin de çıkışları çok görkemli olmasına rağmen, ölüme gidişleri belliydi. Önderliği koruyamadılar, onların ardılları ise birer mürit olmaktan öteye gidemediler. Mücadeleyi kör bir çatışmaya, intikam çatışmasına dönüştürdüler.

Bugün için yola çıkanlar kendilerini Türkiye Devrimi için önderliksel düzeyde ne kadar hazırlıyorlar? Bunu bir hareketin önderi olma iddiasında yola çıkanlara soruyorum. Yanı başlarında olan bir PKK önderliği var. Bu önderliğin yaşamında ölü bir halkı bu duruma getirmesi var. Aralıksız gelişen bu önderlikten neler alabiliyorlar? Bu önderlik, Türkiye devrimci hareketi önderleri için neyi ifade ediyor?

A. Ö.: Başka?

B.: Türkiye solunda bizimle ilgili olarak genelde şöyle bir kanı var: Hak etmedikleri halde kendilerine çok yüklendiğimizi düşünüyorlar. Parti Önderliğinin bir bütün olarak eylem ve eleştirilerini, kendilerinden umut kestiğimiz ya da kendilerini anlayamadığımız biçiminde bir karşılıkla yorumluyorlar. Dünya tarihinde hiçbir ezilen ulus, ezenini ve ezenin egemenliğini bu kadar derinlemesine incelememiştir. Kürdistan Devrimi bu açıdan Türkiye devrimci hareketinin hiçbir zaman elde edemeyeceği bir imkân sunuyor. Fakat Türkiye solu kendini düzeltirken, geçmişin yetersizliklerinden arınırken, geçmişin başka bir köşesi üzerinde başka bir şekilde yenilemenin ötesine gidemiyor. Sonuçta o köşe bir süre sonra gidiyor. Bu, Türkiye solunun bir özelliğidir sanırım. Bu özellik konusunda düşüncelerinizi öğrenebilir miyim?

A. Ö.: Başka?

C.: Türk sol hareketi PKK’nin ortaya çıkışından itibaren eleştiri demeyeyim de, sürekli bir karalama hareketine girişmiştir. Tüm bu olup bitenler belli bir dönem birbirimizi anlamamak-

tan kaynaklanabilir. Kürdistan'da herhangi bir şey yoktu, belki bu yanıyla mazur görülebilir. Fakat şimdi devrimimizin geldiği şu aşamada Türkiye hareketlerinden bir kısmı halen geçmişten pek farklı olmayan yaklaşımları sürdürüyorlar. Adeta Parti Önderliğimizin, partimizin tökezlemesi ve kendilerinin eskiden söylediklerinin doğru çıkması için pusuda bekliyorlar. Bunun örneğini hem cezaevinde, hem de dışarıda gördük. Şu anda büyük ihtimalle aynı şeyler devam etmektedir. Parti Önderliğimizin, hareketimizin bunca samimi yaklaşımı karşısında bu hareketler eğer gerçekten sosyalist anlayışa bağlı kalacaklarsa, kendi geçmişlerini radikal bir bakışla eleştirmelidirler. Bu eleştiri de -kişisel görüşüme göre- yazılı verilmelidir. Asıl en büyük özeleştirisi de Türk halkını bu baskı cenderesinden kurtarmakla olur. Bu konudaki görüşlerinizi alabilir miyiz?

A.Ö.: Evet.

X.: Türk solu kökten budanmıştır. Bu budama işlemi birkaç şekilde yapılmıştır. Budama işleminde Türkiye devrimci hareketlerinin de etkisi olmuştur. TKP-B hareketinin bu anlamda son gelişmeler ve solun ulusal kurtuluş mücadelesi konusundaki programını, düşüncelerini açıklayabilir misiniz? Buna ek olarak da Türkiye'nin bağrından çıkacak olan ve çağın gereklerini yorumlayabilecek olan devrimci tipi çizdiniz mi, onu teorik ve pratik olarak işlemeye başladınız mı?

T.D.: Ulusal sorun değil de, Türk halkının içinde bulunduğu durum açısından...

X.: Türk halkının ulusal duyguları açısından.

Y.: Türk sol hareketi tarihi gelişim seyri içinde bir gelişmeyi şimdiye kadar sağlayamamıştır. Her ne kadar belli bir mirasa sahipse de bu miras kullanılamamıştır. Şimdiki durumu geçmişten ders alarak değerlendirdiğimizde, geçmişten hareketle güçlü bir geleceğe, zayıftan güçlüye varma gibi bir sonuca varmak mümkün. Bu yönlü çaba olmalı. Bu yönlü bir gelişmeyi tam anlamıyla sağlamamanın nedeni, Kemalizm'in etkisinden kendisini ciddi bir şekilde kurtaramaması olarak görüyorum. Bunun devrimci saflara yansımaları ise değişik tarzlarda olabilir. Örneğin eleştiri ve özeleştirisi mekanizmasına yansıması çok değişik oluyor.

Kemalizm dünya halkalarını sürekli hor görür ve sürekli kendini üstün tutar. Bu gerek sloganlarla, gerekse daha değişik tavırlar ve davranışlarla kendini göstermektedir. Türk sol hareketleri çevrede bulunan devrimci hareketleri beğenmez, eleştirir. Fakat iş özeleştirisi konusuna gelince, kendine toz kondurmaz. Bu durum Kemalizm'de de vardır. Türk sol hareketi, eleştiri ve özeleştirisi mekanizmasına olan bu yaklaşımla Kemalizm arasındaki bağı ne kadar kavramıştır?

Va.: Türkiye'de sınıflar askeri temelde gerçekleşiyor. Osmanlı'ya ordu damgasını vuruyor. Tanzimat hareketine ordu damga vuruyor veya Osmanlı'nın kadroları Cumhuriyetin kadroları oluyor. Ordu, yaşamı yukarıdan aşağıya doğru, ekonomiden siyasete kadar hemen hemen her şeyi şekillendiriyor. Böyle bir resmi yapılanma, resmi bir yaşam biçimi, resmi bir kültür, resmi bir ideoloji ve resmi bir sanat var. Türkiye'de devrimci hareket ilk çıkışından bu yana bu resmi yasanın, ideolojinin, kültürün, sanatın ne kadar dışında oldu?

Türkiye devrimci hareketinin -ilk çıkışından bu yana- bu resmi yasanın biraz dışına çıkması 1980 yılına doğrudur, ama 1980 yılına gelindiğinde sonuç pek farklı olmuyor. Yasanın dışına çıkma bu düzeydedir. Çıkışlar olsa bile sonuç olarak tasfiyecidir. Türk sol hareketi resmîyetin dışına çıkmamıştır. Çünkü resmi ideolojinin karşısında güçlü bir ideoloji yaratamamış ve bunu zor örgütlemesine kavuşturamamıştır. Gerçekten zoru örgütleyen bir örgüt ancak devrim sorununu omuzlayabilir. Türkiye'de böyle bir örgüt oluşturulamamıştır. Neden resmi ideolojinin, kültürün dışına çıkılamıyor?

A.Ö.: Evet, başka?

X.: Reel sosyalizmin yıkılışının önemli bir nedeni kişilik sorunudur. Türk toplumu kendi tarihinde değişik dönemlerde bir kişilik dönüşümüne uğramıştır. Arkadaşın belirttiği gibi, Türk aydınından Türk halkına kadar her kesim gelişmeyi Batılılaşma olarak adlandırıyor, adlandırdı. Bu aslında bir kişilik dönüşümüdür, yabancılaşmadır. Şimdi gerek militan tipte, gerek halkta, gerek örgütte devrimin ve yeni toplumun kendisine denk düşecek bir kişilik dönüşümünü hiç düşündünüz mü? Bu konuda çalışmanız var mı veya bunsuz devrim yapılabilir mi?

Fe.: Genel olarak Türkiye devrimci hareketi bugüne kadar tutarlı bir askeri eylem çizgisi oluşturamamış. Tarih incelendiğinde bireysel suikast, bir takım eylemler dışında halkın devrimci enerjisini devrimci şiddet düzeyine çıkarabilecek kitlesel bir askeri çizgiye götürememiştir. Bunun nedenleri nelerdir? Arkadaşların bu boşluğu doldurma konusunda ne gibi plan ve perspektifleri vardır?

A.Ö.: Evet.

Ya.: Bir halkın yaratılışı, yeniden var edilişi söz konusudur. Bu, 1970'lerle birlikte başlar. Bu süreç, Parti Önderliğimizin soylu emekleri ve çabalarıyla bugüne kadar geldi. **Yalçın Küçük**'ün bir değerlendirmesi var: "PKK Önderliği bölge çapında bir önderliktir" diyor. Türkiye sol hareketinde bunun etkisi ne ölçüde duyuldu? Bu durumdan kendileri için ne gibi sonuçlar çıkardılar?

Diğer bir nokta ise, 1992 yılında partimizin özellikle almış olduğu bazı taktik hedefler söz konusu. Ulusal ayaklanma, ulusal ordulaşma ve ulusal halk meclisinin oluşumu gibi. Bunların hayata geçirilmesi için tabii ki başta kendi öz gücümüz, yani Kürdistan halkının iradesi söz konusudur. Belirleyici olan budur. Ancak bunun diğer bir yönü de birinci derecede ittifakımız olan Türkiye halkı ve onun önder gücüdür. Bu da gösteriyor ki, taktiklerimizi hayata geçirmemizde faşist Türk devletiyle zor süreçlerimiz olacak. Ortak düşmana karşı ittifak anlamında desteklerimiz ne olabilir? Türkiye devrimci hareketin bilindiği gibi iki yönlü zaafı vardır. Bunlardan birincisi, sol hareket içerisindeki çürümüşlüğü bir göstergesi olarak boş bir tartışma, geliştirici olmayan lafazanlık olayıdır. Bu gerçekten 12 Eylül öncesinden çok daha yoğun bir şekilde gündeme geldi. Bizans'ın çürümüşlüğü göstermek için bir örnek verilir: Fatih'in atlıları Ayasofya kapılarına dayandığında içerdekiler meleklerin dişi mi, erkek mi olduğunu tartışıyorlarmış. Bu tür tartışmalar oluyor. Şimdi tarzlarımız bunu nasıl aşacak? Bu durum Türkiye solunun gündemindedir. Gerçekten hangi çabayla, pratikle ve eylemlerle bunu aşmayı düşünüyorlar?

Türkiye sol hareketinin tarihi bir geçmişi olmasına rağmen, ne işçi sınıfıyla, ne halkla fazla bir bütünleşme sağlamıştır. Yaratıcı taktikler geliştirememiştir. Bugün Türkiye toplumuna baktığımızda devrimin dinamiği olabilecek güçler, MHP ve MSP'nin elinde bulunuyor. Bu nasıl sol ve sosyalist harekettir ki, geliştirdiği ve uyguladığı taktiklerle halkı kucaklayamıyor? Bu yenilgiyi giderme konusunda arkadaşların nasıl bir çabaları vardır?

A.Ö.: Başka? Evet, buyurun.

X.: Yeni bir örgütün ortaya çıktığı şeklinde bir söylenti var. Bunun da PKKli Türk arkadaşların oluşturduğu bir oluşumu olduğu söyleniyor. Bu örgütün yeni çizgisi nasıl olacak? PKK ile ilişkisi nasıl olacak?

A.Ö.: Başka?

X.: Arkadaşlar Türkiye'deki sol hareketin yenilgilerini hep aydın tipi çıkışlara bağlıyorlar. Bu özelliklerden dolayı Türk sol hareketi içinde halen birçok konu tartışılıyor ve bunlar birçok ayrılıklara neden oluyor. Deyim yerindeyse her gün ayrışma söz konusu oluyor. Bunun nedenlerini aydın tipi özelliklere bağlamaktan ziyade, daha değişik nedenler de vardır. Bu nedenler açıklanabilir mi?

Arkadaş federasyon tartışmalarından bahsetti. Şüphesiz federasyon tartışmaları da her iki halkın ya da bölgedeki halkların ulusal ve sınıfsal mücadelelerini bastırmak amacıyla oluyor. Bu konudaki düşünceleri nedir? Bunda pratik ve teorik anlayışları, geleceğe yönelik pratik çalışmaları nedir? Bu konunun açılmasını istiyorum.

A.Ö.: Daha anlamlı sorular sorulabilir. Konuşmalarda cevapları bulunmayan ve belli bir aydınlatmaya ihtiyaç duyulan soruları dile getirmelisiniz. Çok genel soru sormak doğru değil. Aslında açıklık getirilecek hususlar var. Bunlar çok genel olamaz. Çok güncel ve can alıcı sorular olabilir. Her bir soru üzerine iki saat de durulabilir, fakat bu mümkün değil. Sorular birleştirilerek cevap verilebilir. Benim bir yöntemim şudur: Önce soruların hepsini alırım, birleştirilerek genel cevap veririm. Parça parça genelleştirerek cevap verebiliriz. İyice aydınlanmak istiyorlarsa bu yöntemi seçeriz. Başka sorusu olan var mı?

X.: Kürt tipini, sömürgeci koşullar altında kalan bir tipi anlayabilmek mümkün olabiliyor. Fakat Türk tipini kafamda fazla canlandıramıyorum. Bunu anlamak istiyorum.

A.Ö.: Türk kimliği sorusuna açıklık getirmemi istiyorsunuz.

X.: İkinci sorum da federasyon tartışmalarına yönelik olacak. Federasyon konusu nasıl ortaya konulabilir?

A.Ö.: İsterseniz ben soruları cevaplamayı en sona bırakayım.

T.D.: Yoldaşların soruları çok, bizi yakalamışken bırakmak istemiyorlar.

A.Ö.: Günahını sizden çıkarmak istiyorlar.

T.D.: Günahını bizden çıkarmak değil de kafalarında ne varsa onu burada netleştirmek istiyorlar. Biraz da ondan kaynaklanıyor. Anlatılanları anlamalarına rağmen sağlama almak istiyorlar.

A.Ö.: Alınmayın ve kendinizi fazla sıkmayın. Sorulara anlamlı cevaplar vermek iyi olur.

T.D.: Türkiye’de, cezaevlerinde ve buralarda birlikte oluyoruz, daima tartışabiliriz. Tabii ki her toplantının kendi sınırları içinde verimlilik düzeyi var. Bu açıdan mümkün olduğu kadar özlü olmakta yarar var. Yoldaşların sorularını birleştirerek kısaca cevap vereyim. Sorumum cevabını anlamadım diyen arkadaş olursa tekrar cevap verebiliriz.

Birinci konu, Türkiye devrimci hareketinin aydın niteliği, aydın düzeyine bağlama meselesi. Her devrimci hareket başlangıçta ister istemez bir aydın karakteri taşır. Türkiye devrimci hareketinde de bu var. Ben bunu vurgulamak istedim.

Osmanlı döneminde Kürt halkı için yaptığınız değerlendirmelerin çoğunluğu, Osmanlı dönemindeki Türk halkı için de geçerli. Osmanlı döneminde Türk halkı, devlet tarafından makbul görünen bir halk değil. Saraylı yönetenlerin yazışması, konuşması Farsça ve Arapça’dır. Bugün Türkiye Cumhuriyeti’nin Kürd’e ‘kıro’ diye hakaret etmesi gibi, o zaman da Türk demek hakaretti. Yani Türk, köylü ve işe yaramaz adam anlamına gelirdi. Aydınların, sarayın yaklaşımı budur. Avrupa’da burjuva devrimleri gündeme gelince, Türk aydınları bu sefer Batılılaşıyor. Yani Farsça’dan, Arapça’dan Fransız, İngiliz kültürüne yöneliyorlar. İstanbul’da birbirlerine mösyö, madam, monşer, bonjur demeye başlıyorlar. Türk halkını yine hor görüyorlar. Türk bu anlamda kullanılıyor ve bu dönemde de yeni bir şey yok. Bu hastalığın devrimci aydınlarda nasıl devam ettiğini anlatmaya çalışacağım.

Ekim Devrimi’nden etkilenme elbette olmuştur. Proletaryaya dayalı bir gelişme olmuşsa bütün dünya etkilenmiştir, Türk aydınlarının etkilenmesi de doğaldır. Dogmatik, yani bir nevi şabloncu dediğimiz bir tarz kullanılıyor, bu bize kadar da sürdü. Lenin’in, Marx’ın kitapları okunuyor, okumak gerekiyor, ama bu kitaplar kendi halkını çözümlemek için kullanılmıyor. Bu olmayınca, devrimci mücadele vermeye ne kadar kararlı olunursa olunsun başarı elde etmek mümkün olmuyor. Türkiye devrimci hareketinin genel niteliğini belirleyen biraz budur.

Bizi bağlayan aile, din ve birçok feodal yargı var. Devrimcilik yapmak için bunlardan kopmamız gerekir. Ama bunlardan koparken -sanıyorum biraz sınıf karakteri nedeniyle- hızlı bir kopuş oldu. Yani Marx’ın, Lenin’in veya başkalarının başka yerde dediklerini aynen Türkiye’de yapacağımızı ve Türk halkını devrime götüreceğimizi zannettik. Böyle yanılgılı bir yaklaşım, bu anlamda halktan kopuk bir yaklaşım sergilendi. Halka belirli şeyler versek de, ana görevde başarılı olamadık. Halkın kalıcı bir devrimci örgütlenmeye kavuşturulması, kalıcı devrimci bir alternatifin hazırlanması olmadı; bu noktada ister silahlı mücadele alanında, ister siyasi alanda olsun başarılı olunamadı. Onun için o konuya vurgu yaptık.

Eleştiri ve Özeleştiri Devrimci İnsanın Vazgeçilmez İhtiyacıdır

Bir yoldaş değinmişti, gerçekten özeleştiri konusu önemlidir. Burada devrimci hareketler hakkında bir takım olumlu olumsuz şey söylerken, eleştirirken bu aynı zamanda TKP-B olarak kendimizin de özeleştirisidir. Özeleştiri yapmak hem zor, hem kolaydır. Yani devrimci insanlar için kural budur. Eleştiri ve özeleştiri, hataları ortadan kaldırmak için bir silahtır. Ama bununla oynanmaz. Nasıl ki, acemi insanlar silahla oynayınca kendini yaralar veya öldürürlerse, eleştiri ve özeleştiri ile oynarsan da kendi kendini yaralarsın. Yani o silah amacına ulaşmamış, amacına uygun olarak kullanılmamış olur. Eleştiri ve özeleştiri devrimci insanın vazgeçilmez ihtiyacıdır. Bu ne kadar zor olursa olsun yapılabilmesi gerekir. Çünkü bunu yapmadığı sürece doğru bir iş de yapamaz.

Bir insan, bir örgüt devrimciyim diye ortaya çıkıp da kendi hatasını ortaya çıkaramıyorsa, bunu eleştiremiyorsa, özeleştirilermiyorsa zaten halka hiç saygısı olmaz. Yani halka faydalı bir mücadele geliştiremez. Kendi açımızdan, tartışma düzeyinde ciddi özeleştiriler yaptığımızı söyleyebilirim. Yakından takip eden arkadaşlar sanırım daha iyi bilir. Düşünce bazında geçmişe yönelik, parti geçmişine yönelik ciddi özeleştirilerm yaptık, buna cesaret ettik. Fakat buna uygun bir pratik geliştiremedik. Özellikle son dört, beş yıldır silahlı mücadeleyi geliştirmeye çabalarken, diğer alanlarda yeni bir devrimci atılım yapmaya çalışırken, gerek bu saydığımız sebeplerle, gerekse yeni mücadele koşullarındaki acemilikler tam bir başarı sağlamamanın nedeni sayılabilir. Başarı nispi oldu, yetersiz oldu ve halen bunu aşmaya çabalıyoruz. Ama özeleştiriler ve eleştiriler sadece başkalarını karalamak için veya benzer sebeplerle yapılmadı.

Türkiye devrimci hareketinin mevcut örgütlerinin birleşmeleri bu saydığımız sebeplerden dolayı biraz zordur. Yani sınıfın, halkın mücadelelerine uygun perspektifli bir yaklaşım, çözüm getirememeye, mücadeleye bir devrimci örgüt gibi değil, bir çete gibi bakma vb. sebepler var. Bunların üzerinde daha çok durabiliriz. Ortak bir şeyler yapmak için uğraşıyoruz; bildiri çıkarıyoruz, daha değişik işler yapıyoruz. Ama pratik adım atmaya gelince, gereken düzeyde bir başarı yok. Burada bence benzeri hastalıkların rolü var. Bu noktada Türkiye devrimci hareketini zorlamak gerekir. Yani kâğıt üzerindeki birtakım tartışmalar veya salon tartışmaları yerine, kendi bildiğini pratiğe uygulamalıdır. Başarısını, başarısızlığını görmeli, tartmalı ki gerçekten onlardan kurtulabilsin, kendisini yenileyebilsin. O zaman daha ciddi mücadele kanalları açılabilir.

Bu anlamda kimseye bir düşmanlığımız olmadı. Gerek güç birliği kurma anlamında, gerekse örgütsel birleşme deneyleri açısından bazı çabalarımız da oldu. Fakat işçi sınıfı temelinde, halk temelinde ciddi bir devrimci gelişme sağlanmadan, örgütlerle bu tür diyaloglarla yol almak gerçekten çok zor. Kürdistan'daki sizlerin mücadelesi zaten bunu yeteri kadar gösterdi. Bazı yoldaşlar, "PKK'ye şöyle diyorlar, böyle diyorlar" dediler. Onlara kalsa on beş yılda kimseye anlatamazdınız, ikna edemezsiniz. Ama halk yönelimine doğru, devrimci temelde gösterdiğiniz gelişme o insanların dürüst olanlarını vazgeçirdi. Kendileri zaten iflah olmaz halk düşmanıysa onların ilacı yok. Ama biraz dürüst, halka saygılı olanları önyargılarından vazgeçiriyor, mücadele sürecinde daha da vazgeçecekler.

PKK'yi Düşman Gören Anlayışın Kürt Halkına ve Türkiye Devrimine Faydalı Olmayacağını Savunduk

PKK Önderliğine, PKK'ye nasıl baktığımızda gelince; geçmişte Türkiye solunun eleştirilerm getirmesine paralel olarak, bizim de Kürdistan meselesine örgütlenme açısından yanlış yaklaşımlarımız oldu. O dönemde pek de önemli engelleme sorunumuz olmadı, olumlu yaklaşımlarımız oldu. Yalnız teorik düzeydeydi. 12 Eylül öncesi dönemde, Kürdistan'daki ulusal demokratik devrim, Türkiye demokratik halk devrimi süreci söz konusu oldu mu, bu iki devrim sürecinin birleşmesinin en büyük olasılık olduğunu savunduk. Ama bunların ayrı gerçekleşme ihtimalinin olduğunu da belirttik. Çünkü dünya şartları, bölge şartları, halkın mücadelesi gibi şeyleri önceden kalıplara sığdırmak mümkün görülüyor.

Kürdistan'da ayrı bir devrim süreci geliştiğinde, Türkiye devrimcilerinin görevi, Kürdistan'daki devrimci mücadeleyi desteklemek olmalıydı. Bunu ilke olarak tespit ettik ve yaklaşımlarımız bu çerçevede oldu. PKK'ye yaklaşımımız da bu çerçevede oldu. Geçmişte Kürdistan'da birtakım ulusal demokratik güç birliği vb. girişimler oldu. Bu girişimlerde 1980 öncesi dönemlerinde olduğu gibi, PKK'yi dışlamaya çalışan girişimler de oldu. PKK'yi düşman gören, dışlamaya çalışan bir anlayışın Kürdistan halkına, dolayısıyla Türkiye devrimine de fazla faydalı olmayacağını savunduk. Sanırım bu anlamda teorik olarak hatalı bir tavrımız olmadı. Olumlu, basit bir düzeyde de olsa, birçok eylem birliğimiz oldu. Bunlar bugüne kadar da artarak sürdü.

Yalnız şunu da belirteyim: Türkiyelil devrimcilerin vahim bir hatası var. Bu konudaki eleştirilere hak veriyorum. Bu dergilerin sayfalarında da okuduk, halen okumaya devam ediyoruz. Dünyanın diğer bir ucunda biraz gelişme olsa, Türkiye devrimci hareketi buna çok büyük

kıymet verir. O savaşçıların hatıralarını yayınlarlar, onlar hakkında bilgiler yazarlar. Onlardan kendilerine göre ders çıkarırlar. Bunlar olumlu şeylerdir. Fakat Kürdistan'daki devrimci gelişme karşısında öğrenmeye kulakları tıkalı veya hevesli değiller. Halbuki biz her yerden ders alırız, istesek en kolay ders almayı bilen bir ülkeyiz. Yani iki halk ortak dili konuşabiliyor, yayın olarak her iki ülkenin devrimcileri ortak imkânlarla sahip. Zaten birçok alanda birlikte mücadele ediyoruz., geçmişte de ettik. En kolay, en yakın ders alabileceğimiz bir devrimci hareket var, biz bundan yararlanmaya çalışıyoruz.

Türkiye devrimcileri açısından yayınlarımızda da bu konulara yer verdik. Sorun yararlanma, Kürt halkına iyilik yapma sorunu da değil. Kürdistan'daki devrimci mücadeleye doğru yaklaşmayan, bu mücadeleyi kabul etmeyen bir hareket, Türkiye devrimci hareketini, Türkiye Devrimini nasıl başarıya ulaştıracak? Biz devrimciliğe başladığımız yıllardan beri halka ayaklanın diyoruz. 1990-'91 yıllarında Kürt halkı PKK önderliğinde ayaklanıyor. Yıllardır halka devrimcilik adına kâğıt üzerinde bunları söylemişiz. Böyle bir ayaklanmanın gerçekleştiği şartlarda bundan yararlanmak, Türkiye Devrimini yapmak isteyen bütün devrimcilerin görevidir. Yapmazsa kendisini mahrum bırakacak. Hangi anlamda düşünürse düşünsün, ders alma enternasyonal dayanışma anlamında doğrudur. Türkiye devrimcilerinin çoğu henüz bunu kavramış değil. Meseleye halen eski ölçülerle yaklaşıyor. Olumlu gelişme var, ama yeterli değil.

İkinci bir konu, bu hususta bizim de niteliğimizi belirleyecek olan mücadelenin bugünkü aşamasında, yakın gelecekte birçok tehlikeye parmak basıyorsak, tehlikelere rağmen devrimci mücadele gelişebilir diyorsak ve geliştirmek istiyorsak, Türkiye devrimcilerinin en başta gelen görevi kendi ülkelerindeki devrimci hareketi geliştirmedir. Bu konuda ne gibi girişimlerimizin olduğu soruldu. Kısaca şunu söyleyebilirim: Türkiye devrimci hareketinin geçmişinden, kendi geçmişimizden, yani son yaptığımız tartışmada, eleştirilerde birçok ders çıkardık. Kürdistan'daki devrimci hareketler de birçok ders çıkarabilir. Türk halkıyla daha yakından ilgilenmeye, yani Türk halkının birtakım olumsuzluklarını çözümlenme ve onlara daha yakınlaşma olabilir.

Türk halkı tarih boyunca ayaklanmış, zaman zaman Alevi isyanlarında, başka biçimlerde ayaklanmış. Ama bunlar da 1920-'30'lardaki Kürt ayaklanmaları gibi yerel düzeyde, dar kalmış ve ezilmişlerdir. Belirli bir çevre dışında, halka hitap edebilen noktaya gelememişlerdir. Bunun sonucu olarak güçlü devlet imajı Türk halkının kafasına yerleşmiştir; 'devlet baba' deniliyor. Bu terim Türkçe'den başka kaç dilde var? Burjuvazi Batıda eskiyi, devlet babalığı yıkmıştır. İşçiler ondan sonra iktidara gelmiş tekrar yıkmıştır. Yani 'devlet baba' diye bir imaj yok. Türk halkında da 'devlet baba' imajının yıkılması gerekli.

Siyasi iktidar yolunda, bu azgın kontra örgütüne karşı, sendikalarda sarı sendikacı biçiminde, mahallelerde başka biçimde, yine mafya-polis işbirliği biçimindeki uzantılarına karşı mücadele şarttır. Kürdistan'da koruculuk veya özel tim açık örgütlendi. Türkiye'de ise gizli bir koruculuk sisteminden bu anlamda bahsedebiliriz. İş yerinde ispiyoncu, yağcı, sarı sendikacı, yarı mafya biçimindedir. Yani böylesine bir şekillenme, sivil savunma birlikleri biçimindedir. Böylesine bir devlet aygıtı karşısında, gerçekten silahlı mücadele yolunu açmadıkça, Türk halkına güven vermek mümkün değildir. Bu, bizim eski yaklaşımlarımızı da biraz terk ettiğimizi, bunu aştığımızı gösteriyor. Bunu sağlayamadığımız sürece atılım yapamayız.

1980 sonrası dönemde özellikle işkenceyi, zindanı, idamları ve bunların sebeplerini halka anlattık. Ama bunlara karşı mücadele yolunu geliştiremedik. Buna karşı mücadele bilinci, örgütlenmesi yaratılmadığı sürece, "İşkence var, şu var, bu var" sözleri Türk halkını bir nevi korkuttu, yani olumsuz sonuca yol açtı. Artık gizli veya açık devlet aygıtına yönelik, başlangıçta şehirlerde belirli bir başarı kazanması gereken, kırsal alanla da uyum ve bütünlük sağlayan silahlı mücadele çizgisinin tutturulması göreviyle karşı karşıyayız. Bu doğrultudaki girişimimizi yeterli görmüyoruz. Bunu tamamlamak gerekiyor, bunu biz de yapabiliriz. Bunu doğru bulan diğer devrimci örgütler yapmaya çalışabilir. Gerçekten başarı kazandığı müddetçe onlarla her türlü mücadele birliği yaparız, yapmamız da gerekiyor. Bunda herhangi bir sorun yok, ama önce yol almak gerekiyor. Yol almayanların yapacağı birlik, kâğıt üzerinde kalmaya mahkûm oluyor, boşuna zaman kaybı oluyor. Halka veya az sayıda da olsa, devrim-

ci çevreye boşuna umut vermekten, zaman kaybettirmekten başka işe yaramıyor. Bunların üzerinde duracağız. Yani Kemalizm'in, devlet ideolojisinin, resmi ideolojisinin dışında, işçi sınıfının, halkın çıkarlarını ifade eden bir devrimci mücadele kişiliği bunu yaratamazsa, bunun örgütlenmesini yaratamazsa onun bunun gölgesinde kalabilir.

Geçmişte kör bir biçimde Sovyetçilik, Maoculuk, Enver Hocacılık vb. şeyler yapıldı. Bugün de kimsenin gölgesinde kalınmıyor, ama o da devrimci anlamda varlık demek değil, gitmek demektir. Dolayısıyla Türkiye devrimci hareketi onun bunun gölgesinde kalmamalı, herkesle en üst düzeyde dayanışma, özellikle Kürdistan halkının zengin mücadelesiyle en üst düzeyde dayanışma gerçekleştirmelidir. Türkiye devrimci hareketi bu politikayı izlerken, esas olarak kendi halkını ayağa kaldırmalıdır. Türkiye devrimci hareketi kendi halkını ayağa kaldırdıktan sonra, kendi halkı içinde yer edinmedikten sonra başarılı olamaz. Doğu Avrupa ülkelerinden birinde -eskiden fıkra gibi anlatılırdı- o mevcut rejimlerden biri yakınıyor: "Şöyle yapıyoruz halk uymuyor, böyle yapıyoruz halk uymuyor" diyor. Diğer ülkelerin devrimcileri de "Sizin parti kendisine göre halk bulamaz" diyor. Yani devrimciler kendisine göre halk bulamaz, ama halk kendine göre partiler bulabilir. Oradaki devrimciler kendi halklarına doğru bir yaklaşım geliştirip sahip çıkamadıkları için, başta çok güçlü de olsalar, kısa bir sürede çözümlü gittiler.

Bir yoldaş federasyon tartışmalarını sordu. Yani devrimci mücadele geliştirdiği ölçüde reformlar yoluyla önünü kesme çabaları gündeme gelebilir mi biçiminde soruyu anladım. Son üç, dört yıldır açık olarak gördüğümüz bir gerçek şu: Kürdistan'daki devrimci gelişme imha edilmek, önü kesilmek isteniyor. Bu sadece uçak ve bombalarla değil, birtakım yalancı reform balonlarıyla yapılmaya çalışıyor. Kürdistan Devriminin Türk halkına etkileri var. Bence olumlu etkileri de var. Bunlar kırılmak isteniyor. Bunun Türk halkını etkilemesi, etkilerinin Türkiye'de görülmesi, Türkiye'de benzeri gelişmelerin olması kendilerini korkutuyor. Birçokları kimi sınıfsal çıkarı, kimi emperyalist devlet çıkarı hesabıyla yeni tavırlar belirliyor. Geçen yıl 'Anti-Terör Yasası' ile ortaya çıkan, dayatılan da bu oldu. Yani devletin çizdiği sınırlar içinde nefes alıp verenler; sağcı, solcu, Kürtçü, Alevici yaşayabilir. Bunun dışına çıkanlar da ezilir. Bunu yapmayı tasfiye ve imha etme planları yapılır. Bu, askeri imha meselesi değil, düşünce ve siyasi olarak imhadır. Türkiye'de devletin şu anda reform gibi gelişmelerle ne Türkiye işçi sınıfına, ne Türkiye emekçilerine, ne de Kürt halkına bir rahatlama sağlaması mümkündür. Reformların başarıya ulaştığı ülkeler var: Batı Avrupa ülkeleri, emperyalist ülkeler gibi. Onların da niçin belli bir başarıya ulaştığını biliyoruz.

Türkiye gibi -yeni sömürgecilik deniliyor, yarı sömürge diyenler de vardı- emperyalizme bağlı olan, emperyalizm tarafından şu ve bu düzeyde sömürülen, kontrol edilen, ileri karakol olarak kullanılan bir ülkenin Batı ekonomisiyle reformlar yapıp ayakta kalması mümkün değil. Bu çok çabuk yıkılacağı anlamına gelmez. Yani mücadele kızıştıkça düşman da kendi silahlarını ortaya dökecektir. Çabuk yıkılacaktır diye kendimizi avutmamalı. Ama gerçekten yıkabileceğimiz kadar da zayıftır. Bütün olumsuz ve geri özelliklerine rağmen, bir halkın böylesi bir mücadele sürdürebilmesi için yeterli adımları atalım, gerekli örgütlenmeyi yaratabilelim. Kürdistan'daki pratiğin gösterdiği en olumlu şey de bu oldu. Devletin büyük imkânlarını yitirdiği, ordunun ve polisin en yoğun olduğu yerde bunlar yetersiz kaldı. Artık geri çevrilemeyecek bir sürece girdi. Türkiye halkının da bu sürece kendi devrimiyle katılması için yeterli potansiyeli vardır. Bunu açığa çıkarmak görevimizdir. Hepinize başarılar dilerim, sağ olun.

Türkiye Devrimci Hareketleri Doğuşlarında Düzenden Kopmamışlardır

TKP-Kıvılcım: Ben de soruları bir ya da iki ara başlıkla kısaca cevaplamak istiyorum. Genel sorular Türkiye devrimci hareketinin durumu, kendini yenileyememesi, sürekli tutucu zemin üzerinde kalarak kendini tekrarlaması vb. biçimindeydi.

1965-'68'lerde pek çok kaynaktan devrimci hareket doğdu. Bu hareketlerin kendi attıkları sloganlardan, kendileriyle ilgili söylediklerinden öteye, özleri neydi diye baktığımızda, bugünkü sonucu fazla şaşırtıcı görmüyoruz. TİP ile ilgili fazla bir şey söylemeye gerek yoktur; daha 12 Mart gelmeden parlamentarizm ve sendikalizmle öldü. Ondan sonra TİP mirasçıları zaten canlanamazlardı. Sadece belli ölçüde varlıklarını sürdürdüler. MDD (Milli Demokratik Devrim)

kaynaklı daha radikal görülen eğilimlerin Türkiye’de devrimciliğe kalkışmalarının temeli neydi?

Birinci konuşmamda da söyledim, anti-emperyalizmdi. Bunu ister Çin’den, ister Latin Amerika’dan taşımış olsunlar, ister bizzat Türkiye gerçekliğinden hareket ederek bu tespiti yapmış olsunlar, ama dövuştükleri güç emperyalizmdi. Kendilerini de ulusal kurtuluşçular olarak isimlendirdiler. Ama mücadele arttı, gün geçti, bu devrimcilerin karşısında dövüşecekleri emperyalizm (Amerika) Türkiye’de birkaç üs olarak var. Ondan öteye Türkiye’deki gerçek düşmanı kavradıkça bu siyasetlerin de ufku değişti. Bu hareketler ilk çıkarken, kimisi uzun süreli halk savaşı, kimisi politikleşmiş askeri savaş dedi. Fakat çoğunda hedefin odaklaştığı nokta, ABD emperyalizmine karşı mücadele idi. Türkiye’de dikkate, ciddiye alınacak modern örgütlenmiş bir düşman sınıfı olduğunu fazla kavramadılar. Ama o düşmanları da karşılarında gördükleri an liberalleştiler. Bu gerçekliği kavramadığınız taktirde bugünkü sonucu sürpriz olarak görebiliriz.

1968’lerde Türkiye devrimci hareketi doğarken, mevcut Türkiye devletinin ideolojik, politik sınıf yargılarından ne kadar kopabildi? Koptuğu ölçüde yaşama şansı vardır, kopmadığı ölçüde düzenin içinde evrimleşecektir. Şimdi düzenin içine doğru evrimleşiyor. 1968’lerdeki en devrimci laflar bile neticede ulusal kopuştan öteye geçmedi. Geçmediği için de esas düşman olan Amerikan emperyalizmi önümüzden çekildikten sonra, Türkiye finans kapitalini beş yüz binlik ordusuyla, modern teşkilatıyla, aramıza sızdırdığı ajanıyla, polisleriyle 12 Eylül’de daha komplike bir güç olarak gördüğünde, o günün radikalleri bugünün liberalleri haline geldiler. Bizim açımızdan Türkiye devrimci hareketinin bugünkü duruma dönüşmesinin nedeni, doğusunda düzenden kopmama zaafıdır. Düzenden ancak belli ölçüde koptu. Düzenin ancak belli noktalarına vurmaya göze alabildi. Gerçeklikle daha derinliğine yüz yüze geldiği an ya devrimcileşecekti -öyle bir kesim de vardı- ya da liberalleşecekti.

Sınıf temelinden dolayı, dünyaya bakışlarından dolayı biz bu siyasetlerin gerici yanlarını o zamanlar vurgulamıştık. PKK’nin Türkiye’deki doğuşuna, daha sonraki mücadelesine gösterdikleri tepki bu gerici yanın bir göstergesi idi. Ancak o gün kalabalıktılar. O gün onların sesi yüksek çıkıyordu. Dolayısıyla bazı bilinçlileri de yanıltabildiler. Fakat Türkiye finans-kapitalini yanıltmak o kadar kolay değildir. Güçlü darbeler yedikçe, şimdi başka taraflara doğru liberalleşmek zorunda kalıyorlar. Diğer taraftan, Türkiye resmi bir topluma doğru gidiyor. Türkiye solu bundan ne ölçüde kopacak? Bunun açıklaması şudur: Ortadoğu’da birçok ülkede burjuva devrimleri ordu kılıcıyla yapıldı. Dolayısıyla Türkiye halkında kabaca, ordunun bir itibarı ya da bu resmi toplum yapısının halkın bilincinde bir yansıması vardır. Bu kırıldığı ölçüde sol hareket de, halkımız da bu yapının içinden elbette kopacaktır. 1960’lar, 1970 ve 1980’ler herhalde bu konuda bazı gelişmeler yarattı. Ama istediğimiz ölçüde değil.

Gölge Türü Hareketler ve Kişiliklere Yer Vermeyiz

A.Ö: Bu konuşmalara karşılık diyeceği olan var mı? Birkaç noktaya açıklık getirmek isteyen var mı? Sanırım yok.

Türkiye’ye müdahaleye ilişkin tavrımıza açıklama istendi. PKK bünyesinde bir süredir faaliyette bulunan bir grup Türkiyeli yoldaş, Türkiye somutuna yansımaya çalışıyor. Nasıl ki Türkiye somutunda çalışan birçok Kürdistanlı, Kürdistan’da devrimci mücadeleye katılıyorsa, bizim saflarda da buna benzer az da olsa bazı yoldaşlar, Türkiye’deki çalışmayı daha yararlı buluyorlar. Bunu bir grup çerçevesinde geliştirmek istiyorlar. Uzun süredir ve halen de Türkiye’nin irili ufaklı birçok yerlerinde varolan eğilim, grup ve partilerden yakın tavırlı olanlar destekleniyordu. Yine de destekliyoruz. Fakat şimdi bunu biraz daha ileri bir aşamada gerçekleştirmek istiyoruz.

Gruplarla, partilerle ilişkileri birlik temelinde geliştirirken, bizim deneyimimizi Türkiye’ye biraz daha iyi uyarlayabilecek ve bu anlamda birliğe, direnişe ve devrime katkı yapabilecek bir grubun da faydalı olabileceğine, faydalı olmaktan da öteye devrime katkı sunabileceğine inanıyoruz. Türkiye’deki diğer gruplar her şeyi ile yanlıştır, reddedilmesi gerekir ve hatta bir yoldaşın söylediği gibi, en sert bir biçimde tasfiye edilmeli diye bir tavrımız yok. Tam tersine bir yaklaşım sergilenmek isteniyor. Tamamen doğruları açıklama ve politikada da esnekliği

esas alma temelinde olacak. PKK politikaya biraz böyle esnek yaklaştı. Yaratıcı taktiklerle gündemi devrim lehine biraz geliştirdi. Eğer iyi uyarlanırsa yararlı sonuçlar verebilir biçiminde bir misyonla rol oynayabilirler.

Bu tabii ki bir PKK yansıması değil, PKK gölgesi altında iş yapma biçiminde de anlaşılması gerekir. Zaten PKK bu tip oluşumlara yer vermez. Yani kendi içimizde olduğu kadar dışımıza yansımada da taklitçiliği mahkûm eden bir hareketiz. Gölge türü hareketlere, kişiliklere esasta yer vermeyiz.

Bu konuda PKK'de kişilik dönüşümü biçiminde bir savaş vardır. Kişilik biz de az çok özlü olmak zorundadır. Parti içinde özlü olmayan kişilikler açığa çıkartılır, teşhir ve mahkûm edilir. PKK'deki kişilik oluşumu çok önemli bir uğraştır. Sahtesine ve taklitçisine kesinlikle yer vermez. Bu konuda oldukça ileri düzeyde bir mücadelemiz vardır. Tabii ki kendi içini böyle geliştiren bir hareket dışarıya karşı da aynı tutarlılığı göstermek zorundadır. İçini temiz tutan, dışa yansımasını da sağlam yapar inancındayım. PKK'nin gölge taklitçiliğiyle, ucuz bir tekrarıyla ve onun gölgesine sığınarak iş yapmak mümkün değildir. Biz bu tip yaklaşıma değer biçmeyiz. Bu konuda tutarlıyız. İster kendi içimize yönelimde olsun, ister dışımızdaki gruplarla ilişkilerde olsun kesinlikle basit, yararlanmacı yaklaşımlar içinde olmayız. Ne menfaat sunarız, ne de menfaat isteriz. Devrimin temel ilkesine ve onun özlü kişiliğine sonuna kadar değer biçeriz. Bu çok önemlidir. Bunun mutlaka kavranmasını isteriz.

PKK'nin böyle bir anlayışa ve tutuma sahip olduğunun özenle bilinmesini isterim. Kendi içimiz için de bu geçerlidir. PKK'de yaşamak bunun dışında mümkün değildir. Dolayısıyla bu konular yanlış anlaşılmalıdır. "Bu, PKK müdahalesidir, yeni bir PKK doğuyor" biçiminde de değerlendirilmemelidir. Türkiye'nin somut koşullarının farklı olduğu bir gerçektir. Farklı koşullar, farklı politik perspektif kadar, politik çözümlene ve kişilik oluşumunu gerektirir. Olsa olsa PKK etkileyebilir. Türkiye-Kürdistan iç içeliği, Türk-Kürt iç içeliği kadar bir etkilenmesi söz konusu olabilir. Aksi halde bu, şovenizm olur. Türk Kürtlüktür, Kürt Türklüktür gibi sahte bir kaynaştırma yapıyorlar. Bunu Türkes ve Ecevit yapıyor; "Ortak egemenlik vardır, Türk de aynı egemenliği kullanıyor" diyorlar. Bunlar muazzam yalanlardır. "Türk-Kürt farkı yapmaya gerek yok" deniliyor. Bunlar büyük yalanlardır. Aynı lehçeyi biz de kullanırsak egemenlerin tutumuna düşeriz ki, bu çok sakat olur.

Türkiye'de eskiden solda sosyal-şovenizm hakimdi. "Milliyet ayrımı yapmaya gerek yok, sosyalistler arasında kardeşlik vardır. Bu tip farklılıkları ortaya atmaya gerek yok" diyorlardı. Şimdi bunların Türkes'in, Ecevit'in görüşleri olduğu, onların sahiplendiği ortaya çıkmıştır. Bunların solun, sosyalistin veya devrimcilerin görüşleri olamayacağı netlik kazanmıştır. Örneğin, Rus şovenizminin yetmiş yıllık uygulaması Sovyetlerin çözülüşünü getirmiştir. Kendilerine Bağımsız Devletler diyebilecek devletlerin gelişmesine de imkân tanıdığı halde, sayısız özerk cumhuriyet olduğu halde, yine de büyük Rus şovenizminin etkileri halen büyük tepki görüyor ve ona karşı mücadele ediliyor. Çözülüşünün diğer bir sebebi de budur. Şovenizmin sınırlısı bile kocaman reel sosyalizmin çözülüşünde etkili olabiliyor. Türkiye'de daha başından beri bir federasyonlaşma imkânı tanıma şurada kalsın, kimlik tanımayı bile çok gören ve sola da en kötü bir tarzda yansıyan "Ayrılmaya gerek yok, bölücülük olur, ayrımcılık olur, emperyalizm yararlanır" gibi düşünceleri halen solda savunanlar az değildir. Bunlar biraz dünyaya baksınlar, mevcut sosyalizmin de çözülüşlerine baksınlar; eğer dürüst iseler, ne dediğimizi çok iyi anlayabilirler.

Yaptıklarımız Türk Halkının Kendi Kimlik Arayışına Doğru Bir Cevaptır

Bizim son derece mütevazı bir biçimde geliştirdiğimiz Kürdistan kimliğini, bugün giderek siyasi bir gelişmeye yol açması için daha da somutlaştırıyoruz. Kürdistan Ulusal Meclisi, ulusal otoritesi olmalı ve hükümetleşmeli, fakat bir yanıyla da Türkiye'ye açık olmalı; Türkiye veya Türk halkının bağımsız, demokratik iradesini görebilmeli ve ona yardımcı olmalıdır. Birliği böyle bir iradeyle eleştirmek esas alınmalı, kendisi de birlik anlayışını böyle bağımsız ve özgür bir temelde gelişmesi gerektiğine dikkat etmeli ve buna çok bağlı kalarak halklar birliğine ulaşabilmelidir. Yaptığımız, bir anlamda Türk halkının da kendi kimlik arayışına doğru bir cevaptır.

Türk halkının, kendi egemenlerinin ideolojik, politik ve kültürel baskılarından kurtarılma gibi bir kimlik sorunu olduğuna inanıyoruz. Mevcut ulusçuluk halkın çıkarlarını az ilgilendiren bir ulusçuluktur. "Sınıfsız, imtiyazsız bir kütleyiz" biçiminde bir aldatmayla halkın çıkarlarına ters gelen Türk ulusçuluğunun sağlam bir ulusçuluk olarak halk tarafından kabul görmemesi gerekir. Kürt ve Türk halkının kimliğinin böyle bir ulusçuluk tarafından muğlak hale getirildiği, sınıf çizgisini yitirmesine ve kendi emek değerlerine bağlılığının muğlak hale gelmesine yol açtığı bilinmelidir. Dolayısıyla burjuva ulusçuluğunu terk etmesi, kendi tipini bulması yararlı olacaktır.

Tabii ki bu burjuva ulusçuluğunun dışarıya ne kadar bağlı olduğunu, en Türk'üm diyenin bile nasıl ABD'ye, Avrupa'ya, bir zamanlar Hitler'e bağlılık geliştirmek istediğinin, Orta Asya edebiyatının bugün ABD ile nasıl at başı götürülmeye çalışıldığının göz önüne getirilmesi durumunda, bunun hiç de Türk halkının emek değerlerine, ulus değerlerine sağlam bir karşılık olmadığını iyi görüyoruz. Dolayısıyla böyle bir ulusçuluk anlayışından kendini sıyırmak vazgeçilmezdir. Tabii ulusçuluğun içinde kültür, Türkiye'nin birlik ve bütünlük meselesi de vardır. Bunlar hep burjuvazi tarafından dile getirilir ve halklara karşı kullanılır. Halklara karşı kullanıldığı ölçüde ulusallık da şovenizm de gelişir. Şovenizm de halkları kör yapar.

Türk halkının bugün yaşadığı budur ve bunu aşarsa kendi öz kimliğine kavuşabilir. Ayrıca halk burjuva siyasetinin etkisi altındadır. Halkın bağımsız, özgür siyaseti çok zayıftır. Bu açıdan siyasi anlamda Türk halkının kimliğe ihtiyacı vardır. Kendi siyasi programına, eylemine ve siyasi kişiliğine ihtiyacı vardır. Bu nedenle kendi kimlik arayışını gerçekleştirmesini ilerletebilmelidir. Bu konularda Türk halkının bir sorunu olmadığını söylemek, halkın bir şey anlamaması demektir. Tabii ki bütün bunlar yine sınıf temelinde ele alınabilir.

Bu belirttiğim kimliğe en çok işçi sınıfının sahip çıkması gerekir. İşçi sınıfının öncülük gerçeği vardır. Kendi ideolojik-politik bağımsızlık gerçeği vardır. Bunu aynı zamanda ulus gerçeğine ya da tarihe uyarlayabilir. Bu belki teorik olarak çözümlenmiştir, fakat pratik bir ifadeyle sağlam çözüme götürüldüğünü söyleyemeyiz. Dolayısıyla işçi sınıfının ideolojik-politik önderliği, Türk halkı için doğru bir ulus anlayışına, Kürt halkıyla eşit ve özgür bir temelde birliğe kadar ilerletilmelidir. Dışta da emperyalizme karşı olmayı içermelidir. İçerde burjuva ulus şovenizmine karşı sonuna kadar mücadele kimliğine kavuşabilmelidir. Politikada her türlü burjuva politikacısıyla olan sınırlarını aşmalıdır. Uzun süre SHP kuyrukçuluğu, CHP kuyrukçuluğu, daha düne kadar ANAP kuyrukçuluğu biçiminde bir halkın burjuva kuyrukçuluğuna sürüklenişi vardır. Tüm bunlara son verebilmelidir. Bağımsız eylemiyle bunu kanıtlayabilmelidir. Yine kendi sosyal, kültürel yaşamı vardır. Mevcut kültüre, basın-yayına damgasını vuran tamamen burjuva içeriktir, bu da sosyal yaşam tarzında burjuva taklitçiliğidir. Burjuva tüketim toplumunu en geride ve güdüleriyle yaşamadır. Bunlara karşı da kendi sosyal yaşamını kendi sınıf çıkarlarına ve kişiliğine uygun hale getirebilmelidir. Bütün bunlar kimlik sorunlarıdır, uğruna daha çok çaba harcaması, örgüt ve eylem geliştirmesi gerekir.

PKK Önderliğinden de tabii ki alınacak dersler vardır. Sonuçlarından güç alma ve güç verme olmalıdır. Bu gereklidir. Bu ne güç gölgesi altında hareket oluşturmadır, ne de basit burjuva mantığıyla yararlanmaktır. Enternasyonalist dayanışmaya inanmak, hatta alıp vermeyi burjuva tüccar hesabına göre yürütmemek gerekir. Özlü olmak ve gerektiğinde en değerli varlığını adayarak, gerektiğinde ayrı hareket oluşturarak katkıda bulunmak gerekir. Bunların biçimleri o kadar mühim değildir. Kaldı ki, biçimler güncel gelişmeler tarafından belirlenir.

Burada bulunan arkadaşlar, tartışmalarında ve temsil ettikleri hareketlerde Kürdistan gerçeğine şovenizmden uzak yaklaşmaya çalışmışlardır. Eylemde belki güçlü katılamamışlar, ama görüşleriyle, ideolojik, siyasi mücadeleleriyle inanıyorum ki Kürdistan tarihçesini sadece kabul etmekle kalmamışlar, sağlıklı bir mücadeleyle ilerlemesinden sevinç duymuşlardır. Öte yandan sol saflarda, hatta diğer muhalefetlerde sevinç duyma değil, "yenilseler de biraz rahatlasak, yenilseler de onlar da bizim duruma düşseler" düşüncesinin hakimiyeti az değildir. Bunu iyi görmek gerekir. Böyle devrimcilerin veya sol grupların devrimcilikle, solculukla alakası olmayacağını bilmek gerekir. Bunlar ya çetedirler veya kör küçük burjuva fanatik gruplarıdır. Çok soylu bir mücadeleye karşı böyle beklentiler içinde olan Kürdistan kökenli küçük burjuvalar ve ilkel milliyetçiler de vardır.

“TC bir an önce bu hareketi neden ezmedi” diye hayıflananların az olmadığını biliyoruz. Halen bu beklenti içinde olanlar da var. Genelkurmay Başkanın beklemediği bir yenilgiyi bize layık görüyorlar. Bu, sınıf düşmanlığıdır. Ulus düşmanlığından bile biraz daha köklü olabiliyor. Her şeyden önce devrimcilik yapmak isteyenler, ister ezilen ulus milliyetçiliği, ister reformist, isterse başka türlü olsun, böyle küçük burjuva beklentilerden kendilerini uzak tutmalıdırlar. Kürdistan’daki devrimci hareketin gelişmesinden en büyük sevinci duymayanlar, Türkiye’de bırakın sosyalist olmayı, demokrat bile olamazlar. Hatta tutarlı bir Türk halk kurtuluşçusu, ulusal kurtuluşçusu bile olamazlar. Güçlü bir eylemle Kürdistan Devrimine karşı görevlerini yerine getirememelerine veya enternasyonalizmi tam hakkıyla yerine getirememelerine rağmen, en ufak bir çabaya bile değer biçiyoruz. Bu bir görevdir.

Hiç şüphesiz karşılıklı desteklerle bu görevler her zamankinden daha fazla gelişme gösterebilir. Önümüzdeki dönemde kendilerinin de iddiaları ve hazırlıkları sanıyorum bu temelde olacaktır. Kişiler suçlanamaz, hatta bu temelde örgütleri de fazla suçlamak bir anlam ifade etmez. Nedenleri çok yönlüdür. Eleştiri yapılmalıdır, ama eleştirinin de mevcut döneme cevap verir olması ve alternatifi kendi bağrında taşıması gerekir. Bizim de yöntemimiz eleştiriseldir. Fiilen ve sözle eleştiri yapılmıştır. Güçlü olanlar, özünde devrimden vazgeçmeyenler mutlaka bu eleştirilerden güç alacaklardır.

Biz daha başından itibaren şunu söyledik: Bizim çok yönlü ilişkilerimiz sizi şaşırtmamalı, düzenle bile ilişkiye geçmemiz sizi yanıltmamalı. Yine tekrarlıyorum: Türkiye burjuva temsilcileriyle yarın herhangi bir siyasi görüşmeye girersek, bunun kesinlikle yanlış anlaşılması gerekiyor veya “Uzlaşmaya yatılıyor, devrim yerine reformizme yatılıyor” gibi fazla kavrayışlı olmayan bir yaklaşımın içine girilmemesine dikkat edilmelidir. Hiç şüphesiz yine değerlendirilmeli, eleştirilmelidir de, ama sonuçlar görülmeden hemen ucuz değerlendirmelere yönelmek, politikada hata yapmaya götürür.

Görüşme yolları bizim güncelliğe sunduğumuz iyi bir yöntem olmakla birlikte, Türkiye’deki resmi temsilcilerin buna gelmediğini iyi biliyoruz. Hatta sol olan birçok devrimci muhalefet odağının, görüşme yöntemine fazla itibar etmediğini görüyoruz. Bu, kendilerine ne kadar güvenmediklerini gösterir. Yöntemin eleştirisel olması, ama görüşmelere de açık olması kendine güvenenlere güç verebilir. Kendine güvenmeyenlere ise güç vermez, saklanmalarına ve kaçmalarına yol açar. Dolayısıyla burada, bu çerçevede de olsa tekrar buluşmak bir güvenin ifadesidir, kararlılığı dile getirir.

Ben her zaman söylerim: Yanlışlıklardan doğruya geçildiğinde ve daha sonra ısrarla takip edildiğinde iyi sonuçlar doğabilir. Bu anlamda iyi bir başlangıç her zaman sağlam gelişmelerin esası olabilir. Şimdi de bu tartışmalar böyle sağlam başlangıçlara yol açabilir. Biz hiçbir zaman umudumuzu yitirmedik. Türkiye Devriminde de önümüzdeki dönemde doğruya yakın başlangıçları şimdiden yaptırmak mümkündür. Başlangıçtaki sayı ne kadar sınırlı olursa olsun, eğer bunun değerlendirilmesi kadar hazırlığı da yeterince yapılmışsa, atılacak mütevazı adımlar önemli sonuçlara yol açabilir. Şimdi buna benzer bir yaklaşım vardır. Biraz daha mütevazı durumlar ortaya çıkıyor. Gerçeklerin bilincinde, sübjektif yaklaşımı bir tarafa bırakan, gerçeğe yakın durum değerlendirmeleri var. Eğer hazırlıklar da iyi olursa, öyle inanıyorum ki, daha şimdiden içinde olduğumuz dönemde Türkiye’de büyük altüst oluşlar hazırlanabilir, yaşanabilir.

Biz artan bir tempoyla desteğimizi sürdüreceğimize inanıyoruz. Hareketimiz geliştikçe, bunun aynı zamanda bir Türkiye Devriminin gelişmesi olduğu da her zamankinden daha iyi anlaşılacaktır. Biz başlangıçta da bu düşüncededik. Yaptığımız iş ne kadar ayrılıkçılık olarak düşünülürse düşünülün, bunun aslının eşit ve özgürlükçü bir birlik olduğunun farkındaydık. Hatta düzen şimdi şunu söylüyor: “PKK’nin ayrılıkçı bir hareket olduğu biçimindeki değerlendirmemizde yanıldık.” Temel değerlendirme odağı MİT şunu da ekliyor: “PKK’yi sadece bölücü ve ayrılıkçı bir hareket olarak göstermekle stratejik bir hata yaptık.” MİT eski elemanı Mahir Kaynak, “Bu ağır stratejik hatadan dolayı, PKK’nin başarısı kesindir” diyor. Eğer böyle birisi bunu itiraf ediyorsa, devrimcilerin de hiç şüphesiz görmesi gereken şeyler vardır.

En anlamlı birlik, doğru ve halkların gönüllü yaşayabileceği birliktir. Bu iyi görülmüş ve temeli de sağlam atılmıştır. Şimdi bunu daha üst düzeyde hayata geçirmek gerekiyor. Bu da

tabii ki akıllı, yaratıcı devrimcilerin öncülüğüne ihtiyaç gösteriyor. Gün öyle devrimcilerin yaratılması günüdür. Bu temelde yoldaşların buraya gelmesine değer biçiyoruz. Yürüttükleri çalışmaların ve bundan sonra yapacakları hazırlıkların başarı şansının yüksek olduğuna da inanıyoruz. Halihazırda bulunan bu direniş mevzilerini sağlam tutmak gerekir. Geçmişte devrimcilerin birçok eksiklikleri olabilir. Büyük bir kısmı bunu hayatıyla, ağır işkencelerle, zindan tutsaklığıyla ödedi. Çekilen acıların boşa gitmediğini şimdi söyleyebiliriz.

Bütün Türkiye sahasında yeniden bir atılıma geçmek, devrimci kabarışlar içine girmek isteyen kişilerin, grupların ve partilerdeki devrimcilerin de çok dikkatli, duyarlı olarak değerlendirmelerini; kendi lehlerine, kendi başarılı devrimci militan mücadelelerine önemli dersler sunabilecek çalışmalara iyi eğilmelerini, iyi sonuç almalarını önemle vurgulayarak bütün bunlardan yararlanmanızı dilerim. Tabii biz de varız. Bundan sonra bu çabalarımızı daha da güçlendireceğimize inanıyoruz. Tekrar söylüyorum: Gerek buraya gelen yoldaşların, gerekse burada olmayan, ama PKK ile daha anlamlı ilişkilere ve birlikteliklere gitme gereğine inananların hepsine, bu işleri daha başarıyla yapabileceğimizden, elimizden geleni sergileyebileceğimizden emin olmalarını istiyoruz.

Buraya kadar gelmenize sadece teşekkür etmek yetmez, bir anlamda görevdir. Biz böyle anlıyoruz. Belki bizden beklenenler tam istendiği gibi yerine gelmedi, fakat bize güvenmelisiniz, daha iyi işler ortaya çıkaracağız. Eleştirin, ama eleştirirken daha fazla iş isteyin, daha fazla başarılı olmamız için eleştirin. Hatta acımasız eleştirin. Böyle yaparsak, daha fazla iş çıkarabiliriz. Birbirimizi bu temelde eleştirirken, alınma olmasın. Yani tek bir kişiniz de karşımızda olsa, o kişi eleştiriden sonuç çıkarmışsa, onun büyük bir değer olduğuna inanıyoruz. Çünkü biz de az çok bu süreçten geldik.

Sözlerimi böyle bitirirken, önümüzdeki günlerde daha güçlü platformlarda birlikte olma inancımı tekrarlıyorum. Birlik çalışmaları her ne kadar istenildiği düzeyde olmasa da boşa gitmemiştir. Şimdiki platformda da birliktelik boş bir şey değildir. Size de basit gelmemelidir. Kararlılık yerindeyse, devrimci değerlere bağlılık varsa, benim yaptığım çalışmalar sizin hizmetinizdedir, sizinkiler de bizim hizmetimizdedir. Bunu her zaman böyle görüyoruz. Şimdiye kadar birbirimizi başka türlü değerlendirmedik. Eksiklikler oldu, belki yoldaşlar biraz daha duygusal eleştiriyorlar. Ben hiçbir zaman bu duruma düşmedim, bu hep böyle olacaktır. Kısaca başaracağız ve hepimize, hepimize bu temelde başarılar diliyoruz.

10 Nisan 1992

ULUSAL KONGRE 'BU HALK ADINA ÇALIŞIYORUM' DİYEN HERKESE GÜÇ VERİR

Bugün konuklarımız var. Parlamentoyê Kurdistanê ye Derveyê Welat adıyla gerçekleştirilen kurumlaşmamızın kendi bünyesinde oluşturduğu Yürütme Kurulunun Başkanı Yaşar Kaya,

üyeleri Zübeyir Aydar, Necdet Buldan, Şerafettin Kaya ve Abdurrahman Dürre bize ulaşmış bulunmaktadırlar. Kendilerini selamlıyoruz.

Konuklarımızı karşılarken, aklıma gelen en temel kavramlardan birisi de, bu sefer birbirimizi mutlaka daha yeterli ve doğru anlamamız gerektiği idi. Konuklarımız PKKli değiller, ama PKK'nin değerli dostlarıdır veya istediklerinde PKKli olabilirler. Bu onların bileceği iştir. Kürt meselesinde az çok bir çabayla ömürleri geçmiştir. Çeşitli anlayışlar içinde kalmışlar, anlayışlara ulaşmışlar. Ama PKK ile dostluk köprülerini de iyi kurmaya çalışmışlar. Şimdi birçok örgüt ve kişi bu temelde bize yaklaşıyor veya bizden yaklaşım istiyor. Bunu saygıyla karşılıyoruz, büyük hürmetlerimiz var. Dikkat edilirse, bunda ne rica, minnet, ne kabul etmezlik, ne de kendimizi çok büyük görüp tenezzül etmeme var. Bunların hiç biri de doğru değil. Ulusun, halkın işleridir; ilgi duyana yüksek saygılı olmak için doğası gereğidir.

Benim bu konuda ısrarım şudur: Ulusun, halkın işlerini doğru kavrayabiliyor musunuz? Dikkat ederseniz, halkın üzerinde amansız bir özel savaş var. Bunun amacı ulusal katliamdır. Bunu reddeden yok. İkincisi, bu ulusal katliama karşı bir halkın ölümüne direnmesi var. Buna ister PKK öncülük etsin, ister bunu ben tek başıma götüreyim, bu katliama karşı bir direnme gerekli ve onu da yapmaya çalışıyoruz. Bütün eksikliklerine ve yanlışlıklarına rağmen bu gerekli. Çünkü katliam sessizlikle karşılanamaz. Yapılan budur.

Bunlara bağlı olarak önemli birçok husus var. Bunun ideolojik-politik çizgi, örgüt ve cephe sorunları açılabilir. Ben bu sorunlar karşısında ne yaptım? Aslında bu konuşma vesilesiyle size çok açıkça şunu göstermek istedim: Bıçak altında olanın öncelikle bunun etkisinden kurtulmasını bilmesi gerekir. Can pazardayken, sen diğer tali işlerle fazla uğraşamazsın. Bıçağın öldürücü darbesinin etkisinden kurtulmadan, diğer çalışmalara birinci sırada yer veremezsin. Bunun da anlaşılması çok önemli.

Bazı güçler ısrarla anlamak istemiyorlar. Yalnız dışımızda değil, içimizde de savaşı yanlış bulanından tutalım yanlış yürütüldüğüne dair iddialara kadar düşünceleri olan birçok insan var. Bu da bir yaklaşımdır. Benim burada sergilemek istediğim, eğer arkadaşlar veya değerli dostlar benimle ilgilenmek istiyorsanız; tabiatım gereği ben kendimi bildim bileli bu temelde bir direnmeyi esas aldım. Bugün bunu neredeyse halk savaşı düzeyine getirdim. Bunu da ben söylemiyorum, düşmanın kendisi söylüyor; bu bir savaştır. Artık "Neden böyle oldu, niçin böyle oldu?" diyemezsiniz. Bu bir vaka, bir olgudur. Oldu bir kere. İyi mi, kötü mü olduğu tartışılabilir. Kimisi "Sen bela açtın başımıza" diyor, kimisi "Sen bir peygambersin" diyor. Ne derlerse desinler bunu yaptık. Ben buyum. Milim kadar bu zemini terk edemem. Düşmanın ve halkın affedip affetmemesi bir yana, bu yaşam hücrelerime kadar işlemiştir, beni başka türlü hiçbir şey ayakta tutamaz.

Çoğunuzun sandığı gibi bunu şan, şeref, şöhret için yapmıyorum. Hepinizin belki de bir sigara dumanını savurma özgürlüğü var, bende o da yok. Rahat uyuma imkânınız var, bende o da yok. Ben her gün kırk yerden, kırk türlü tahrik edilen bir kişiyim. Bu savaşın doğasını anlamak gerekiyor. Anlamadan, bu ülkede hiçbir şey anlaşılabilir. Her türlü eleştiriye de açığım, ama ben de bir gerçeğim. Sevmesem de kaçamam. Çünkü dikkat edin, ben kaçarsam siz de kabul etmezsiniz. PKK'den veya Önderlikten bir şeyler istiyorsunuz. "Her şey sizin olsun" desem ve bir köşeye yığılsam, kabul etmeye yanaşmazsınız. "Durun, sizin için bir şeyler söyleyeyim veya yapayım" desem, "O da yeterli değil" diyorsunuz. O zaman neyi istediğinizi bilmiyorsunuz. Kendi kendinizi anlamsız kılmışsınız, zor duruma düşürmüştünüz. Temel realiteyi bilmeden yaşıyorsunuz. Yaşam sizin başınıza da bela olmuş. Siyasi yaşamdan, ulusal yaşamdan, diplomatik yaşamdan bahsediyorum, yanlış anlamayın. Çok gereksiz bir kişi olduğunuz için değil de, Kürt olayıyla bağlantılı olduğu için böyledir. Sizinle aynı statü altında olan değerli bir dostumuz bana bir rapor yazmıştı. Hassasiyetlerden, uluslararası gerçekliklerden, yaklaşımların nasıl olması gerektiğinden bahsetmişti. Kapsamlı, epey değerli bir rapordu. Olduğu gibi benimsiyorum ve gereklerini de yapıyorum. Ama benim soracağım şu: Acaba aynı hassasiyeti kendisi gösterebilir mi? Söylediklerini emir telakki ediyorum ve yaparım. Ama kendisi bunun sonuçlarına dayanma gücünü gösterebilir mi, bunu anlayabilir mi? Pratik sonuçlarını anlamaya çalışacak mı? Bütün bunları ondan istesem küser mi diye düşü-

nüyorum. "Beni zora soktun" derse, ben ne yapayım derim. Çünkü sorumluluklar karşılıklıdır. Birisine bir şey söyledin mi, bunun seni de ilgilendiren bir yönü vardır.

Gelmişsiniz, ne kadar değerli bir geliş! Sorular, dolayısıyla talepler var. Birtakım cevaplar versem, bütün örgüt sınırlarını, yine kendi çabalarımı zorlayarak yapsam, acaba anlayabilecek misiniz? Bırakalım sonuçlarına katlanmayı veya gereklerini yerine getirmeyi, anlayabilecek misiniz? Açık söyledim: Ben bir ilah değilim, nasıl yaşadığım, nasıl yetiştiğim ortada. Halen bu temelde bu halk için bir şeyler yapmak istiyorum. Tek istediğim, acaba biraz vicdanlı olabilecek misiniz? Vicdan derken de, yanlış anlamayın. Kapasite nedir, ne yapabiliriz, ne beklenebilir? Bunu anlayabilerseniz, bu bile kendi başına çok önemli bir gelişmedir.

Eğer platformu yanlış olan bensem, müthiş eleştirin. İmkânları doğru değerlendiremeyen bensem, yine eleştirin. Ama bunun için, özellikle iyi anlayın. Zaten ben her an bırakabilirim diyorum. PKK içinde çok zorunlu olmasam niye önderlik yapacağım ki? Bir tanesi benim kafa göre olsa hiç yapmam. Ama "Sensiz bir gün yaşayamayız" diyorlar. Raporu yazan dostumuz da "Aman sağlığına dikkat et" diyor. Başlarken öyle söylüyor, bitirirken öyle söylüyor. Sağlığıma dikkat edeyim, ama niçin? Sizin için, bu gençler için yaşamaya çalıştım. Sanmıyorum hiçbir önder benim gibi bir yaşam ahmaklığı gösterebilsin. Yetişmeleri için, "Sen bize lazımsın" sözünü karşılamak için dayanabildim. Peki, bunun gereklerini kavrayacaklar mı? Kendileri için lazım olduğumu söylüyorlar. Fakat kendileri için değerlendirecekler mi? Değerlendiremezlerse, benim sağlığım çok anlamsız bir şeydir. Niçin sağlıklı olayım ki?

Şunu demek istiyorum: Anlama işinde doğru ve yeterli olmalıyız. Olayları, olguları, ilişkileri, ulusal gerçekliği, onun toplumsal, siyasal ve savaş yönlerini anlamadan, özellikle temel kavramları kabul etmeden, tartışmalarla, ilişkilerle hiçbir sonuca varamayacağımız gibi, birbirimizi de boşa çıkarırız.

Sanıyorum, konuklarımızın daha çok bana yönelik olarak yapmak isteyecekleri çağrı, Ulusal Kongre'ye ilişkindir. Kürdistan için Ulusal Kongre fikri çoktandır hemen herkes tarafından dile getiriliyor. Bunun için ben de çok değerlendirme yaptım. Kimsenin tekelinde olmayan, herkesin düşüncesini ortaya koyması gereken bir çalışma planı oluyor. Birçok kişi ve kuruluştan görüş talep edeceksiniz. Bizden de talep ediyorsunuz. Canı gönülden varım desem, anlaşılır mı? Kavram itibarıyla, bu kurumdan ne anlaşılmalıdır, bunu ortaya koysam, daha değerli olur mu? Pratik olarak bütün örgüt imkânlarımızı seferber ederiz desem, bu daha anlamlı bir yaklaşım olur mu? Biz bu işe canı gönülden varız.

Sanıyorum çok net konuşuyorum. Sizler nasıl kendinizde belli bir özgür iradeyi görüp çağrı yapıyorsanız, bizim de en azından tartışma özgürlüğüne veya yapmak istediğiniz işi anlamak istediğimizi söylemeye hakkımız vardır. Herkesin buna hakkı vardır. Zaten ulusal kongreler ağırlıklı olarak tartışma platformlarıdır.

Kavram olarak ulusal kongre, ister ulusal kurtuluş savaşının adıyla bu işi başlatmak için olsun, ister bugünkü süreç itibarıyla kendini dayatan bir kurumlaşma çabası olsun, isterse savaşın zaferinden sonra olsun, böyle bir kurumlaşma prensip olarak ilkede reddedilemez. Her zaman gerekli olabilirdi. Belki şimdi daha da gereklidir. Kürdistan ulusal kurtuluş savaşımı, bütün yurtseverleri, kişi ve kuruluşları bağrında toplayabilecek cephesel bir gelişmedir. Bunu istediğimiz biçimde tam organize edemedik. İdeolojik, politik ve kişisel dağılmalar fazla oldu. Bir de parçalar meselesi var. Bu daha da derinleştirdi. Yine sömürgeci güçlerin, uluslararası güçlerin körüklediği parçalanmalar var. Bu, dağınıklığı daha da katmerleştirdi. Parçalanmalar objektif ve sübjektif anlamda sonuna kadar gelişmiş. Birlik ise az gelişmiş. Dolayısıyla birlik için yapılacak her çalışma değerlidir. En küçük birliklerden tutalım en kapsamlılarına kadar hepsine anlam veriyoruz. Örgütler arası birlikler, ideolojik ve politik birlikler, eylemsel birlikler değerlidir, gereklidir. Ulusal Kongre bütün bunların en üst iradesi, birleşmesi, birleştirilmesi gereken bir platform düzeyi olarak da düşünülmelidir.

Kürt ulusal direniş hareketi vardır, savaş düzeyine de yükselmiştir. Ayrıca objektif temelde olsun, sübjektif koşullarda olsun, hızlı değişiklikler yaşanmaktadır. Yine diğer bir realite olarak, dağınıklık ileri düzeydedir. Aşırı parçalanmışlık vardır ve bu sürekli güç zaafına, güç kaybına götürüyor. Dolayısıyla birlik fikri doğrudur, esastır. Ayrışmaların, parçalanmaların bu

kadar derinleştığı bir dönemde güç toparlamak genel toparlanmaya bağlıdır. Ben bu tezimi önemle vurguluyorum ve herkes lütfen biraz anlamalıdır.

İddiam şu: Ayrışma ve parçalanma aşırı derecededir, herkese güç kaybettiriyor. İdeolojik farklılıkları, politik yaklaşımları, yine hacimleri ve güçleri ne olursa olsun, her kişiye, kuruluşa ve partiye güç vermek istiyorum. Bu da iddia ediyorum ki, tezin en önemli bir parçasıdır. Daha da somut konuşursak, Ulusal Kongre "Bu ulus adına, bu halk adına uğraşıyorum" diyen herkese güç verir. Eğer bu da doğruysa -tartışmaya açıktır, doğru diyorsanız, ben de kanıtlamak isterim- kimsenin görevlerden kaçmaması gerekir. Kaçan ya ulusallıkla bağlantısı olmayandır, ya apolitik, bireysel menfaati içinde ya da düşman gücün bağlantısı içinde kalmakta ısrarlı olan bir yaklaşımın sahibidir veya bu işlerden hiçbir şey anlamamıştır da diyebiliriz. Bir demagogdur. Bunların bu işte yer almaları düşünülemez. Çünkü ya hiç anlamıyor, ya ucuz demagojisini yapıyor ya da dış güçlerin, bu işi bölüp parçalamakla uğraşanların bir masasıdır. Dolayısıyla bunların da yeri olamaz.

Büyüme isteyen, politika yapmak isteyen, savaş vermek isteyen, diplomasi yapmak isteyen herkese bu genel birlik altında bir iş veriliyor. Bize sıkça "Herkes sizin gibi savaş veremez" deniyor. Doğrudur, bu savaşı şerefle, gururla ve büyük zorluklarla ancak biz veririz. Başka iş yapmak isteyenler de olabilir. Zaten bütün bir ulusu savaşa göndermek mümkün değil. Savaş çok az bir kısmını ifade ediyor. Geride kalanlar veya savaşın dışında kalarak iş yapmak isteyenler nasıl iş yapacaklar? Bir ulusal anayasa veya bir ulusal siyaset, bir ulusal örgütlenme olmadan işbölümünü nasıl yapacağız? Bunlara soruyorum. İş yapabilmek için siyaset ve onun örgütlenmesi gerekir. Ne kadar çelişkili olduklarını göz önüne getirirsek, cepheden bile daha geniş bir platform olarak Ulusal Kongre aslında işlev görebilir.

Dikkat edin: Hiç kimse "Senin görüşün, gücün şu, eskiden şöyle olumsuzluk yapmışsın" demiyor. Herkesin yaptığı yanında kalsın, görüşü kendisinin olsun. Gücü neyse -bir kişi bile olabilir, geçmişte zıt davranmış da olabilir- hepsi veri alınıyor, kabul ediliyor. Ama buna rağmen diyoruz ki, ulusal birlikle ilgileniyorsan, ulusal konularda bir iş yapmak istiyorsan bu, birliğe gelmenle mümkündür. Burada bir pazarlık meselesi yok. Tezlerimizin önemli bir yanı da budur. Tam tersine, herkesin dağınıklıktan, parçalanmışlıktan kaynaklanan işlevsizlik durumuna son verme gerçeği vardır.

"Ben Kongreye katılıyorum, orada iktidar savaşını iyi yürütürüm" denilebilir. Bu, şu anlamda doğru: Genelde hepimizin ortak bir düşmanı var, ona karşı isen bu anlamda iktidar savaşımı yürütüyorsundur. Fakat böyle bir savaşı hiç göz önüne getirmeden, bürokrasi oyunları, demagogların veya burjuvaların siyaset tarzlarıyla "Ben Kongre içinde hiç çalışmadan, bir bakarsın üste çıktım, emeğimin yüz katı üstünde yer işgal ettim" dersin, bu temelde bir iktidar savaşımı burada olmaz, kabul edilemez. Niyeti bu olanların böyle yaklaşmamaları, işin başından itibaren çok önemlidir. Ne buna imkân, ne de gerek vardır. Karşında büyük bir düşmanın var, teke tek yumruklarla düşürebilir misin? Düşman tek mevziye girmiş, sen ise kırk parçaya bölünmüşsün ve parçaların birbirinden haberi yok. Böylesine kırk parçaya bölünmüş dağınık bir ordu, tek bir strateji ve taktikle savaştan düşmana karşı doğru dürüst bir vuruş gerçekleştirebilir mi? Yapamaz! İşte bunu gidermek için birlik diyorum.

Kimisi Avrupa'da bir yumruk sallıyor, kimisi zindanda sallıyor, kimisi dağda sallıyor, kimisi ideolojik sallıyor, kimisi politik sallıyor, kimisi çobandır silahla sallıyor. Ama ayrı, ama dağınık ve hatta tersine birbirini güçsüz bırakan bir biçimde... İşte genel ulusal birlik, bunların hepsini koordineli bir biçimde mevziye yatırıp, merkezi strateji ve taktiğe göre hareket eden düşmana karşı savaştırma işi oluyor. Bunu da artık anlamamak dürüstlikle bağdaşmaz.

Ulusal güçlerin, kişiliklerin böyle savaşması gerekir. Kavram çok açık. Bu tartışılmaz bir gerçektir. Niye tartışılmaz? Düşmana göre mevziye yatma, yani birliğe gelme tartışılmaz. Tartışan varsa, neyi tartışıyorsun diye sorarlar. Birliğe gelip gelmemeyi tartışan, bence gitsin önce kendi kendisiyle uğraşsın, ondan sonra gelsin. Birlik kavramı tartışmasız kabul görmelidir. Bana göre birlik, sana göre birlik olmaz! Hepimize göre birlik olur. Ben çok açık söyleyeyim: Bana amansız saldıranlara da bu birlikte yer vardır. Birliğin genel yasalarına uysun, istediği kadar bana yaptığını da yapsın. Birliğin yasaları, mevzileşmesi var; onun gereklerini

yerine getirsin, bana da istediğini söylesin. Hatta günü gelince bana karşı savaşını da yürütsün. Her şey bu kadar nettir.

Bu kavramlar da anlaşılırsa, objektif gerçeklik reddedilemez bir biçimde bize birliği dayatıyor. Birliğin doğru biçiminin bu olacağını gösteriyor. Hem çok gerekli, hem de biçimi böyle geniş bir kongre platformu olmalı. Herkesin söz söylediği, herkesin gücüne göre doğru iş yaptığı bir yer olmalı. Temel fikir şudur: Güçler mevzilenmemiş, mevzilendiriliyor. İç çekişmeleri yok etmiyor, ama herkesin mücadeleye zarar vermeyecek bir biçimde işin genel işleyiş esaslarına bağlı kalmasını söylüyor. Eğer bu kavramlar doğruysa, o zaman geriye ne kalır? Bunun bir siyasi programı, genel işleyiş esasları olabilir. Bunu da herhangi kişilerden oluşan bir grup hazırlayabilir.

Tekrar söyleyeyim: Bu bütün bir ülke adına, bütün parçalar adına, bütün bu işlerle uğraşan kişiler adına olacaktır. Hepsinin ortak amaçları var. Bir örgüt olduğu için de elbette işleyiş esasları olacaktır. Karar ve yürütme organı olacaktır. Daha da açarsak, askeri, diplomatik, siyasal, hatta ekonomik kısmı olacaktır. Kürdistan'ın sosyal realitesine göre parçalarla ilgili seksiyonları olacaktır. Daha da ileri gidersek, hükümetleşmeye doğru gidiyoruz, bu nedenle iktidarla ilgili kısımları olacaktır. Bütün bu konular o kadar kapsamlı ki, isteyen yeteneğine göre kesin bir yer bulabilir. Benim grubum savaşçıdır diyorsa, savaş bölümüne gider ve yer tutar. Ben diplomasiden anlıyorum diyorsa, gider orada iş yapar. Ben cephe faaliyetleri, siyasal faaliyetler yürütmek istiyorum diyorsa, gider halk arasına siyasal faaliyet yürütür. Yazar çizerim diyen, gazetecilik bölümünde, radyo ve televizyonda uğraş verir. Ekonomiden anlıyorum diyen, ekonomi bölümünü geliştirir, fabrika kurar gider orada çalışır. Ben felsefeciyim, çalışmak istiyorum diyen, gitsin o bölümde yer alsın. İdeolojik bölümde katkısı olsun. Ben din adamıyım diyen, gitsin din bölümünde yer alsın.

Dikkat edin, en uzakmış gibi görünen kişilerin bile burada yeri var. Filozofa da dağdaki çobana da melleye de dinsize de yer var. Çünkü hepsi ulusla ilgilidir. Hastalıklı bir şeyse düzeltmeliyiz. Bu yöntem olarak nasıl olacak? Çağrı yaparız. Nitekim konuklarımız bize bir çağrı yaptılar. Bunu herkese kadar götürürüz. Ne kadar ulaşabilirsek, hepsine ulaşırız. Yazılı iletiriz, sözlü iletiriz. Toplantılar yaparız, iletiriz. Hepsi yöntemdir. Bence hemen bildiri kaleme alınabilir, örgütler arası toplantılar gerçekleştirilebilir, hatta bir ön genel toplantı yapılabilir. Bunlar tartışılsın. Ben bile bu değerlendirmemi daha geniş bir toplantıya yol açmak için geliştirmek istiyorum. Kişilerle yoğun görüşülür, iflah edilmeleri için de çaba harcanır.

Daha da somut konuşursak, bu iş fazla gecikmemeli. Gerekçelerimiz bol. Birlik herkesin acil talebi. Savaş var, bir de uluslararası imkânlar var. Uluslararası sistem içinde herkes "Birleşip gelin, sizi kabul edelim" diyor. Halk "Birleşin, biz bu savaşa daha fazla katkımızı gösterelim" diyor ve herkes çalışmak istiyor. Ulusun aydınları, hatta her düzeydeki militanları birleşmek istiyor. Bu kadar önemli gerekçeyi bir yerde topladığınızda, müthiş bir birlik ihtiyacı doğuyor. Acil, önemli ve tarihidir. Dolayısıyla hiç ertelememeli. Bunlar tezlerimizin doğal sonucudur.

Pratiğe ilişkin ne söyleyebiliriz? Tarihini belirlemeliyiz. Aşağı yukarı yılın filan ayında bu işin ilanı artık gerçekleştirilmelidir. İlan tarihi bence önemli ve ardından ona göre çağrıları ulaştırmalıyız. Teknik gelişmiş, telefon ve televizyon var, çağrı yaparız. Kimse ben duymadım diyemez. Eskiden altı ayda yapamadığımızı, şimdi bir haftada yaparız. Zaten rolünü oynamak isteyen, "Bu kadar acil taleptir" diyen fırlar gelir. Eğer illa bir maddi desteğe ihtiyacı varsa, onu da biz karşılarız. Yani "Param yoktu, geledim" diyorsa, PKK adına biz fedâkarlığı da gösteririz. Emniyetli ortam diyorsa, elimizden gelen duyarlılığı ve katkıyı gösteririz. Kaldı ki, ortamları açmışız veya ortam açıktır. Demek ki, ciddi bir engel yok. Ama bazı örgütler ısrarla taş koyuyorlarsa, o bir engeldir. O çağrıyla giderilmez, belki de üzerine giderek giderebiliriz.

Daha da somut olarak bu iş bu yıl gerçekleştirilmeli. Sayısal birleşimden de bahsederek, her örgütün veya kurumun bir temsilcisi olmalı; yine etkili kişilikler olmalı. Tabii kurum derken, ulusal işlerle uğraşan kurumdan bahsediyorum. Örneğin, gerilla cephesi var, onların da temsilcisi olmalı. O kadar diplomasıyla uğraşanlar var, onlar da yer almalı. Kürt halkının yüz binlere varan yürüyüşü var, onların da temsilcileri olmalı. Adaletli bir temsil bence önemlidir. Çünkü uyanan, savaşan kesimin toplanacağı yerdir. Şu hesabı kimse kabul etmez ve doğru

da değil: Her örgütten bir kişi olmalı demek eksik bir yaklaşımdır. Dağda amansız savaşıyor kişiyle, Avrupa'da neredeyse tek kişilik bir örgüt aynı sayıda kişiyle temsil edilir dersek, en büyük yalanı kendi kendimize uydurmayı kabul etmiş oluruz. Böyle çarpıklıklar içinde bulunmamak gerekir. Her ses olmalı. Ama yıllarını amansız savaşa verenle hiçbir şey yapmamış olanı aynı tutmak, eşitlik adı altında bir sahtekârlıktır. Sahtekârlığa da prim vermemeliyiz.

Birleşim üzerinde de kısaca bu hususları tartışmaya açabiliriz. Sanıyorum geriye kaba bir sayı belirlemesi kalır ki, bizim bunu söylememize gerek yok. Bu çerçevede dahilinde tartışma yürütülürse, birleşim de aşağı yukarı belli olur. Tartışmayla yapılması, birçok kişinin bu konudaki görüşlerinin ortalamasının alınması en doğrusudur. Şimdiden bazı amaç taslakları geliştirilebilir. Temel amaç veya ilke esasları, yine olası tüzük esasları da tartışmaya açılabilir. Esas amaçlar için bir ulusal kurtuluş savaşı vardır. Herkes bu konuda az çok ortak yaklaşıma sahiptir. Sömürgeciliğe karşı ulusal savaşım, ulusal demokratik halklar, hatta onun gerçekleşme biçimi, federasyon gibi bazı ana kavramlarda herkes bir program dahilinde konuşabilir. Zor değildir, esas ilkelerde görüş birliğine varma sağlanabilir.

İşleyiş ve tüzük önemlidir. Genel kongre vardır, bir de onun yürütmesi olacaktır. Genel kongrenin ne zaman toplanacağına ayrıca karar verirsiniz, ama genel yürütme iki kongre arası bilinen klasik örgüt anlayışıdır. İki kongre arası işleri yetkince götürme olmalıdır. Genel yürütmesi olur. Genel yürütmesinin bölümleri olur. Bunu düzenleyecek bir tüzük geliştirmek de fazla zor değildir. Tüzük örgütsel esasları belirler. Hem üstten alta doğru, hem de parçalar vardır, yatay olarak bölümleri tüzük işleyebilir.

Ana hatlarıyla düşünmekte olduğumuz Ulusal Kongre hakkında bunları belirtebiliriz. Vurguladığımız hususlar, hem tartışmayı doğru temelde geliştirmek, hem de olası bazı çarpık yaklaşımları veya engellemeleri zamanında görüp bertaraf etmek içindir. Ben kısaca görüşlerimi bu temelde değerli konuklarımıza bu gelişleri ve yaptıkları çağrı dolayısıyla özce ortaya koyabilirim. Görüşlerinizi ayrıca dinlemek istiyorum. Varsa sorularınız, yine sonuna kadar gündemimizin birinci maddesi olarak tartışabiliriz.

Kürt Sorununun Uluslararası Arenaya Girmesi Kürtlerin Ödediği Bedeller Sayesinde Olmuştur

Yaşar Kaya: Sayın Başkan ve değerli arkadaşlarımız! Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesinin bugün bizi getirdiği bu yerde, bir Ulusal Kongreyi tartışıyoruz. Mücadele bu noktaya kadar gelmiştir. Tabii içinizdeki yaşlılardan biriyim. Kürdistan'daki mücadelenin birçok yerinde, kenarında, köşesinde bulundum. Bir çoğuna şahit oldum. Sayın Başkanın söyledikleri doğru, biz aynı şeyleri düşünüyoruz. Ben biraz daha karanlık günleri gören, bugün büyük bir aydınlığı da kucaklayabilen insanlarımızdan bir tanesiyim. Otuz yıl, otuz beş yıl önce hiçbir şeyimiz yoktu. Bu bakımdan bugün gençler şanslı sayılırlar. Gözlerini varlık içinde açtılar. Kürdistan özgürlük mücadelesine gönül vermiş insanların bugün partisi, cephesi, askeri kolu, diplomasi yapan kurumları, televizyonu, günlük gazeteleri var. Bizim zamanımızda, dönemi-mizde Kürdüm diyebilenin devlet adeta dilini kesiyordu. Onun için biz karanlık günler gördük diyorum. Bugün Kürt sorunu uluslararası arenada gündemin birinci maddesi olmuşsa, Kürtlerin, Kürdistanlıların ödediği bedel sayesinde bu olmuştur. Biz bunun bedelini şehitlerimizle, emeğimizle ödemiştir. Sayın Başkanın çok güzel izah ettiği gibi, emekle, anlamakla ve yürümele ödemiştir.

Ben bir Kürdistanlıyım, Kürdistan Devriminin yürüyüşünü anlamaya çalışıyorum. Gerçekten bugün Kürdistan'da silahlı mücadele kendisini çok iyi bir şekilde yürütüyor. Acaba silahlı mücadelenin arka bahçesindeki kültür devrimi ne durumda? Ben biraz da o bahçede yer alan ve onu bilmeye çalışan insanlardan bir tanesiyim. Kürdistan Devriminin kapsamını anlamaya çalışıyorum. Başkanın kitaplarını, yazılarını okuyorum. İsmail Beşikçi'nin yazılarını okuyorum. Geçen yıl sayın Başkanla yaptığım röportajda kendisine şu soruyu sordum; Sayın Beşikçi ve siz yazıyorsunuz, acaba bu Kürdistan Devriminin fakirliği değil mi? Gönül isterdi ki, elli kişi yazsın. Bu benim Kürdistan Devrimine olan inancımın geliyor. Anlamaya, yürümeye çalışıyorum. Anladığım nispette doğruları tespit edeceğime inanıyorum.

Uzun hikâye anlatmak istemiyorum. Kurduğumuz DEP İle Dayanışma Bürosundan sonra, birdenbire gözlerimizi uluslararası diplomasi arenasında açtık. Elbette ki, Kürtlerin kadroları eksikti, çok büyük tecrübeleri yoktu. Ama biz bir halk adına görüşmelere gidiyorduk, bir halkı temsil ediyorduk ve bizim arkamızda çok yakıcı bir şekilde Kürdistan Devriminin silahlı mücadelesinin gücü vardı. Bu güç olmazsa kimse bizi uluslararası arenada hesaba katmaz. Bugün benim görebildiğim kadarıyla, uluslararası arenada Kürt sorununun çözümü için müsait bir iklim var. Kürdistan Sürgün Parlamentosu, gerek kuruluşundan önceki üç ay içinde ve gerekse kuruluşundan sonraki üç ay içinde Avrupa'da, Amerika'da, dünyanın birçok ülkesinde görüşmeler yaptı. Kürt sorununu doğru ortaya koymaya, doğru anlatmaya çalıştı. Kürt halkının sürgündeki kesiminin iradesi olduğunu söylemeye çalıştı. Barışta ve savaşta, Kürdistan'da savaşanlarla birlikte bir irade, bir taraf olabileceğini söylemeye çalıştı. İyi şeyler yaptı.

Kürt halkının düşmanları kadar dünyada kıymetli dostlukları da vardır. Bugün geldiğimiz yerde, bilhassa Güney'deki çöküşten, çürümüşlükten sonra, onlar da aynı bizim söylediklerimizi söylüyorlar. Kürtlerin kendi toprakları üzerinde birlik içinde beraber olmalarını, kardeş kavgasına son vermelerini, kendi toprakları üzerinde bir güç olmalarını görmek dünyayı daha çok ilgilendiriyor.

Sayın Başkan söylediği için, ben bir daha tekrarlamak istemiyorum. Bugün bizim için birlik olmak, Kürtlerin birlikteliğini sağlamak, savaşan güçlerin etrafında birleşmek, Kürdistan ulusal birliğini gerçekleştirmek, bizim de gündemimizin birinci maddesi haline gelmiş, kendisini dayatmıştır. Bu Kongreden çıkacak organın adına ister Konsey, ister Kürdistan Ulusal Meclisi diyelim, bu biraz da dünyada bizi dostla düşmana karşı güçlü kılacaktır. Bundan benim şüphem yok.

Değerli Başkan çok güzel şeyler söyledi. Ben bunları dinlemekten dolayı gerçekten kıymetli bilgilere sahip oldum. Kısa kesiyorum, saygılar sunuyorum. Arkadaşların da söyleyecekleri vardır, onları dinliyorum.

A.Ö.: Evet, Zübeyir arkadaşımız da bazı şeyleri dile getirmek isteyebilir. Buyurun.

Zübeyir Aydar: Sayın Başkanım, değerli arkadaşlar! Böyle tarihi bir dönemde, Kürdistan tarihinde önemli yeri olan bir yerde halkımızın yakıcı sorunlarını değerli kadrolarla tartışmak her zaman herkese, her Kürdistanlı kadroya nasip olmaz. Bu açıdan kendimi mutlu sayıyorum.

Siz konuyu açtınız, genel olarak bir perspektif verdiniz ve çerçevesini çizdiniz. Ulusal Kongre, ulusal birlik belirtildiği gibi çok acil ihtiyaç olan ve yakıcı olan, hele Kürdistan gibi bir ülke, bu kadar bölünmüş, zorlanmış, tarih boyunca sürekli parçalanmış olmaktan dolayı bir yere varamamış bir halk için çok önemli bir olay. Biz bu adımı pratik olarak atarken, nerede olduğumuzu da bilmeliyiz. Kürdistan'ın kuzeyi, doğusu, batısı, güneyi ne durumdadır? Bunların hepsini çok iyi bilmeliyiz. Kürdistan adına hepsini toparlayabilir miyiz, nasıl toparlayabiliriz? Bunları çok yönlü tartışmalarla, birleşimlerle bir yola gireceğiz.

Önümüze koyduğumuz hedef, bu iş için bütün partilerle, gruplarla ve önemli şahsiyetlerle görüşüp bir hazırlık komisyonunun oluşturulmasıdır. Yani herkesin temsilini vererek, Kongreyi toplayacak hazırlık komisyonunun bir an önce toplanmasını sağlamaktır. Bu konuda temastır, çağrıdır, hazırlık komisyonunun oluşturulmasını yapmaktır, onu bir araya getirmektir. Sanırım en büyük problem, yine Güney Kürdistan'da çıkar. Yani bütün Kürdistan adına toplanabilecek bir şeyde, Kuzeyli Kürtlerde genelde görebildiğim bir hemfikirlik var. Doğulu Kürtlerde de böyle bir yaklaşım görmek mümkün, fakat Güney Kürdistan'da...

A.Ö.: Büyük Güney'de mi?

Z.A.: Küçük Güney için demiyorum, Büyük Güneyi kastediyorum. Şu anda birbirleri ile çatışan iki partinin dış ilişkileri, Türkiye'yle, İran'la, Irak'la olan bağlantıları, konumları, programları, Amerika ile olan ilişkileri, başka çevrelerle olan ilişkileri bu işe ne kadar gelirler sorusunu gündeme getiriyor. Bunu görüşeceğiz. Bu netleştirilir. Nasıl olur veya bunlar gelmezse nasıl açılır? Bunlar da tartışılır.

Kongrenin ne zaman ve nerede olması gerektiği gündeme gelecek. Tabii bu hazırlık komisyonunun işidir, ama Kongre'de bütün katılacak partilerin önderlikleri bulunabilmelidir. Öyle bir hazırlık yapabilmelidir. Biz kendimiz de bu Kongre'de olabilmeliyiz. Bu bizim açımız-

dan önemli. Herkes bir araya gelip yüz yüze tartışabilmeli, birbirimizi etkileyebilmeliyiz. Karar organı içinde de zaten en önde görünenler en önde yer alacak veya bu karar organının içinde olacaklar. Kongre kendisi karar alacaktır.

Belli yerler için farklı yaklaşımlar gündeme gelecektir. Ama en nihayetinde Kürdistanlılar adına Kürtler toplanıyor, bir araya geliyor, karar veriyorlar. Dünyaya da, her tarafa da şunu söyleyebilmeliyiz: Tüm Türkiye, İran, Suriye, hatta Irak resmi olarak Kürtler için bir araya geliyor. Biz kendimiz için niye bir araya gelmeyelim? Bunlar açıkça bir araya geliyorlar, bizi nasıl engelleyebileceklerini, nasıl bastırabileceklerini tartışıyorlar. Biz de herhalde bir araya gelip bunu tartışabilmeliyiz. Bizim de bu hakkımız var, bu yönlü gecikmişiz de. Bu yönlü gecikmeyi de bertaraf edebilmeliyiz. Kongre için, benim kısaca söyleyebileceklerim bunlardır.

Hazırlık komitesinin acilen hemen oluşturulması gerekiyor. Bu komitenin de hemen önüne koyacağı tüzük taslağı, amaçlar bölümü hazırlanmış olmalı. Bunlar hemen faaliyete geçebilmeli, yer ve zamanı tespit edebilmeli. Bu Kongre yılda bir toplanabilir. Ama yürütme organı adına, ulusal konsey denilirse güzel olabilir. Bu tartışılır tabii. Böyle bir biçimde içinden çıkılır. Bu yürütme organı da bunun tüzük ve amaçlar bölümünde yetkileri, sınırları, bütün parçalar için ne öngördüğünü ortaya koyar. Diğer sahalara ilişkin olarak -siz de belirttiniz- kendine göre programını yapar, yürütür. Bu teorik olarak böyledir, ama pratik olarak buna ulaşmak için üzerimize düşeni yapmamız lazım. Çağrılarımızı hızlandırıp, adımlarımızı hızlı atıp bir an önce sonuca gitmeliyiz.

A.Ö.: Evet, buyurun. Necdet arkadaşımız, kısaca sizi de dinleyelim.

Necdet Buldan: Sayın Başkanım, her insanın yaşamında bir dönüm noktası vardır. Benim de yaşamımda Parti Önderliği sahasında bulunmak çok önemli bir dönüm noktası. Özellikle burada olmanın bana verdiği gururu belirtmek istiyorum.

Bugünkü konumuz olan Ulusal Kongreye ilişkin ana hatları ile -teknik sorunlar dışında- her şeyi belirttiniz, anlattınız. Bizim bunlara ilave edecek herhangi bir görüşümüz yoktur. Bu yönüyle de bugün Sürgünde Kürdistan Parlamentosu'nun bir temas grubu, gelecekte bu Kongreyi oluşturacak bir hazırlık komisyonunu meydana getirmek için çalışmalarına başlamış durumdadır. Sürgünde Kürdistan Parlamentosu heyeti olarak sizinle görüşmek için geldik, içimizde bu temas grubundan iki arkadaşımız var. Bütün Kürtler için hayati bir önem taşıyan Ulusal Kongreyi sizin huzurunuzda tartışmak ayrı bir zevk, ayrı bir görev, onu da belirtmekte yarar var.

Bugün Kuzey Kürdistan'da bir askeri birlik sağlanmıştır. Partiyeye karşı olanlar, bugün dağda çarpışan gerillamıza karşı olan örgütlerin ve şahsiyetlerin aileleri bile bu askeri kuruluşun, yani ARGK'nin içinde yerini almakla, parti saflarına katılmakla bir askeri birlik sağlanmıştır. Biz Kürtlerin en çok siyasi birliğe ihtiyacı vardır. Biraz önce gerek sizin, gerek arkadaşların anlattığı gibi, uluslararası boyutta da karşımıza çıkan engellerin en büyüğü ulusal birlikten yoksun olmamızdır. İzin verirseniz konuyu iki yönüyle ele almak istiyorum:

Ulusal Kongre bütün Kürdistan'a yönelik diye düşünüyoruz. Sizin belirlemeleriniz de böyle. Ancak belirlemeleriniz doğrultusunda, ana hatlarıyla kurulacak Ulusal Kongrenin bir yerde yasası da olabilir. Hazırlanacak yasayla da herkesin orada uygunluğu ve davranışları tespit edilebilir.

Güneyli güçlerin içinde buldukları ve bizim de bildiğimiz, bütün dünyanın bildiği iki büyük partinin yapılarından ötürü, eğer bu ulusal ve siyasi birliğin içinde yer almazlarsa -kişisel görüşümü söylüyorum- mutlaka Kuzeye yönelik bir ulusal ve siyasi birliğin oluşması gerekir ki, son zamanlarda bununla ilgili çok olumlu gelişmeler olmaktadır. Yani eğer Kürdistan için siyasi birliğe Büyük Güney'in iki büyük partisi yanaşmazsa, o zaman Kuzey Kürdistan'ın siyasi birliği, ulusal kongresi için, demin de söylediğiniz ana hatların geçerli olması koşuluyla hayata geçirmemiz gerekir diye düşünüyorum.

Benim bu bağlamda söyleyeceklerim bunlar. Ancak eğer Büyük Güney'in iki büyük partisi bu oluşumun içinde yer almazsa, tavrımızın ne olabileceği konusunda bizi aydınlatmanızı istiyorum.

A.Ö.: Bu soruya karşı biraz açıklama yapmak yerinde olabilir. Bu soruya karşılık verebilmek için, KDP geleneğini biraz açmak gerekir. Bilindiği üzere, İkinci Dünya Savaşının sonla-

rından itibaren çok ilkel bir milliyetçi akım olarak, aşiretçi-feodal yapı üzerinde bu hareketler yükseldi. Gerçekten ulusal amaçları çok sınırlı ve demokratik nitelikleri de yoktu. Bu anlamda ilkel milliyetçi diyoruz. Birinci çıkışını, 1958 Irak Devriminden sonra yaptılar. Irak'ta çözülüş vardı, bir güç boşluğu doğuyordu. Ondan 1961 isyanı çıktı. Hepsi bunların değildi. İçlerinde komünistinden tutalım çeşitli yurtsever güçlere kadar hepsi vardı, ama KDP örgütü buna damgasını vurdu. Kısa bir süre sonra da aşiretçi-feodal ve yeni gelişmeye karşı küçük burjuva öğelerin ayrışmasına tanık oldu. Başlangıçta da güçlü bir örgütsel birliği yoktu ve bu her on yılda bir daha da derinleşerek devam etti. 1970'te ayrışmalar, 1975'te kopmalar iki büyük örgüt dediğimiz KDP ile YNK'nin günümüze kadar gelen varlığına yol açtı ve devam ediyor.

Bu, İran'a değişik yansıdı, Türkiye'ye değişik yansıdı, Suriye'ye değişik yansıdı. Irak'ı zaten halen işlemez ve tüketen bir duruma götürdü. Bu örgütün geleneğinin mirası, Kürdistan Ulusal Kurtuluş Hareketi için büyük bir yük. Olumluluk adına çok az şey, olumsuzluk adına çok şey yaptı. Halen de ortaya çıkardığı olumsuzlukları temizlemek çaba istiyor. Amaçlarıyla, ilişkileriyle tam bir ulusal kurtuluş belası desek, abartmış olmayız. Tamamen sömürgeci güçlerin himayesi altında varlıklarını sürdürmek yetmiyormuş gibi, emperyalizmle de her türlü ilkesiz birliklere gitmişler. İçeride son derece aşiretçi-feodal yapıyı çatışma içinde bırakarak, bütün halkı bu çatışmalar içinde umutsuzluğa, çıkmaza götürecek kadar bunalımı derinleştirmişler. Kendileri de çıkış bulamıyor. Dış güçler bir gün ellerini bıraksalar, ikinci gün kaçabilecekleri her yere kaçarlar, teslim olacakları her yere de teslim olurlar. Halkın yurtsever gücünü açığa çıkarmak şurada kalsın, sürekli bastırıyor ve dışlıyorlar. Son derece paraya dayalı bir yaşam sürüyorlar, fedakârlık ve cesaret ruhunu öldürmüşler. Ama yine de bunlar bir Kürt realitesi. Bütün olumlu girişimlerimize rağmen, birlik fikrini lafta kabul etseler de, pratikte bir türlü gelmiyorlar. Çünkü bağlantıları düşmana dayanıyor.

Yine de içlerinde epey yurtseverin olması nedeniyle, biz çağrılarımıza devam edeceğiz. Güney Kürdistan'ı biraz daha yakından etkilemeye çalışıyoruz. Güney Kürdistan'ın yurtsever halkı adına bir cephe girişimimiz de var. Zaten bunu doğabilecek olumsuzluklara karşı bir alternatif olarak da düşündük. Bu cephenin ilan günlerini yaşıyoruz. Bir de askeri gücümüzü de oraya dayatmışız. Kısaca ya siyasi birliğe gelirler, ya aşarız gibi bir durum yaşanmaktadır. Eğer onlar gelmezse, yeni siyasi cephe buna gelecektir. Aslında çok önceden engeli bu düşünceyle aşmaya çalıştık. Umarım bazıları gelir. Biraz daha yurtsever olanlar gelmek durumunda. Gelmezlerse, Güney halkından çok sayıda kuruluş ve kişi var, onların büyük bir kısmı zaten kabul ediyor. Bana göre, çok az kesimi gelmeme yanlısı olabilir. Gelmeyenlerin de tecrit olma durumu hızla gelişecektir.

Bu noktada bunların ısrarlı olmaları şundan ileri geliyor: Kürt halkının ulusal demokratik önderliğini kabul etmiyorlar. Dar aşiretçi feodal önderliğin halen peşinden koşuyorlar ve düşmana dayanarak bunu yapıyorlar. Ulusal Kongreye gelmemenin diğer bir nedeni budur. Ulusal Kongre, bir ulusal demokratik platformdur. Gelirlerse yapılarıyla çelişir ve menfaatleri ellerinden gider, düşmanla ilişkileri bozulur. Bu yüzden gelmiyorlar. Başka hiçbir nedeni yok. Ama bu böyledir diye de halkın ulusal demokratik girişimlerini geliştirmekten çekinemeyiz. Gerektiğinde dayattıkça dayatacağız. Bunlar nasıl zorla, bu çatışmalarla halkın yurtsever-demokratik gelişimini tüketiyorlarsa, biz de halkın ulusal demokratik potansiyelini cepheye veya Kongreye akıtırız. Dolayısıyla Güney meselesi üzerinde yalnız teorik, siyasi olarak değil, askeri olarak da düşünerek bir çözüm bulmamız lazım. Sanıyorum bazı gelişmeler kesin olur.

Oradan gelen bir yoldaş da var. Somut durumu biraz daha iyi biliyor. Daha yerinde bir cevabı verebilir. Sa. arkadaş, biz Ulusal Kongreyi konuşuyorduk. Arkadaş mevcut iki güçten söz etti. Bunların birbirlerine karşı olduklarını ve Ulusal Kongrenin başarıya ulaşmasını istemediklerini belirtti. Aslında bu bir engel, hem de güçlü bir engel. Acaba Güney Kürdistan'da bu engele karşı çıkma imkânı var mı? Güney halkının Kongreye katılması açısından bu bir sorun. Bunu nasıl ortadan kaldırabiliriz? Ben bazı cevaplar verdim. Senin de çok iyi tanıdığını eminim, sen de bazı cevaplar verebilirsin. Ulusal Kongre'ye ilişkin görüşlerini de belirtebilirsin.

Sa.: Gerçekten de Kürdistan ulusal kurtuluş hareketinin şu anda temel sorunları gerek içte, gerekse de dış kamuoyunda birlikteliği ifade eden siyasi bir hitaptan yoksun oluşlarıdır.

Kürtlerin şu ana kadar ulusal bir kongreye gidememelerinin ve Kürdistan'ın dört parçasında bulunan hareketlerin ortak bir siyasal hitaba ulaşmamlarının nedeni, aslında sorunun bir tek yolla çözülebileceğine ilişkin içinde buldukları güvensizliktir. Gerek Güney Kürdistan'daki önderlikler, gerekse de Kuzey Kürdistan'da varolan hareketlerin önderlikleri Kürt sorununun tek bir çatı altında çözülebileceği konusunda güvensizler. Örneğin, Güney Kürdistan'da Bağdat rejimiyle oturmaksızın Kürt sorununun çözülemeyeceğini iddia ediyorlar veya Doğu Kürdistan'da mutlaka Tahran'la çözüme ulaşabileceğini savunuyorlar. Yani Kürt sorununu parça parça ele alıyorlar, öyle değerlendiriyorlar. Aslında sorun halkın sorunu değil; çünkü tüm halkımız Kürt sorununun parça değil, bütün sorunu olduğunu kavramıştır. Sorun, hareketlerin önderliklerinin savunduğu bu parça düşüncesidir.

Güney Kürdistan'ı bu konuda örnek vermek mümkündür. Gerek KDP, gerekse de YNK şu ana kadar bile sorunun sadece Bağdat'ta çözülebileceğine inanıyorlar. Ancak şu anda dünya kamuoyu, sorunun bir tek önderlik ve bir tek çatı altında çözülebileceğine kanaat getirmiştir. Benim bireysel görüşüme göre, parçalar arası varolan bu çelişkilerin öncelikle hareket ve örgütler düzeyinde halledilmesi lazım. Eğer Ulusal Kongrenin başarı getirmesini ve alacağı kararların pratikte uygulanmasını istiyorsak büyük bir çaba harcamalıyız. Özellikle de Sürgünde Kürdistan Parlamentosu bu konuda büyük bir rol oynayabilir. Gerek Güney Kürdistan'da, gerekse de Doğu Kürdistan'da Kürtler arasında yaşanan çelişkilerin çözülmesinde bir anahtar işlevini görebilir.

Eğer Ulusal Kongreden söz edeceksek, tüm bu hareketlerin temsilcilerini çekmemiz lazım. Tabii ki bu kolay olmayacaktır. Eğer Sürgünde Kürdistan Parlamentosu'nun bu görevini yerine getirmede herhangi bir engel varsa veya çıkacaksa, bu Ulusal Kongrenin erteleneceği anlamına gelmez. Bugün Güney Kürdistan'da varolan iki temel güç bu adımdan yana olmayabilir, ancak onlar dışında birçok örgüt ve hareket var. Böylesi bir adımı sonuna kadar onaylıyor, Kürtlerin birlikteliğini savunan ortak bir hitap ve ulusal bir stratejiye ulaşmasından yana tavır takınıyor ve Kürtlerin çıkarına hizmet eden bir siyaseti savunuyorlar. Bundan dolayı böylesi bir adımın atılmasının zamanıdır diyorum.

A.Ö.: Orada KDP ve YNK ne kadar engel olabilir? Söz konusu atılımımızın yürürlüğe girmesi halinde bunlar Ulusal Kongre'ye engel olabilirler mi?

Sa.: Hayır, sanmıyorum.

A.Ö.: Pratik bir cevap ver, Güney halkı böylesi bir adımı istiyor mu?

Sa.: Evet, tabii ki istiyor.

A.Ö.: Hem halk istiyor, hem de birçok parti istiyor.

Sa.: Evet, birçok parti de istiyor. Örneğin şu an Güney Kürdistan'da yedi, sekiz parti Ulusal Kongrenin oluşumundan yana.

A.Ö.: Halk tümünden istiyor mu?

Sa.: Tabii ki, şunu da belirtmek...

A.Ö.: Bazı peşmergeler, birçok kadro ve üyeler de istiyor.

Sa.: Evet, hatta KDP ve YNK içerisinde bile yurtsever bir kesim var.

A.Ö.: Onlar da istiyor.

Sa.: Temel sorun önderlik sorunu. Onların içerisinde de Kongre'den yana yurtsever bir kesim ve Güney Kürdistan'daki kazanımları koruyan bir kesim var. Hatta Kuzey Kürdistan'daki hareketlerle anlaşmadan yana olanlar da var. Bu anlamda tam zamanıdır diyorum.

A.Ö.: Yani fazlasıyla engel teşkil edecek durumda değiller.

Sa.: Hayır, engelleyemezler.

A.Ö.: Eğer mevcut hamlemiz güçlü yürürse, ulusal-demokratik birlik cephesi rolünü oynarsa...

Sa.: Rolünü oynarsa sorun kalmaz. Ancak onlar TC'nin, Irak'ın tavrını hesaplıyorlar, yine Amerika, İngiltere vb. devletleri de hesaba katıyorlar.

A.Ö.: Kürd'ün kararı, Amerika ve TC'ye karşı bir olmalıdır.

Sa.: Evet, irade olmalıdır. Kürt halkının Amerika vb. güçlerin planlarını boşa çıkaracak irade birliği olmalıdır. Eğer ortak bir irade olmazsa, yarın öbür gün çok rahat bir biçimde engel

çıkabilirler. Hem Amerika, hem İngiltere, hem de Almanya planlarını rahatlıkla uygulayabilir.

A.Ö.: Bizim sorunumuz Amerika ve İngiltere'yi hesaplama sorunu değil, halkın iradesini dikkate almaktır, karar gücünü oluşturmaktır, doğru yolu gösterebilmektir.

Sa.: O konuda halkın Ulusal Kongreden yana olduğunu rahatlıkla belirtebilirim, sorun önderlik sorunudur. Halk bu adımdan yanadır.

A.Ö.: Güney Kürdistan'da da yürüyor mu?

Sa.: Yürüyor. 1992-'93 yılında olsaydı engellemeleri mümkündü, ancak 1995'te mümkün değil.

A.Ö.: Yapamazlar, güçleri yok.

Sa.: Güneyli halkımız KDP ile YNK'yi belli oranda kavramış. Gerçekten verdikleri bir şey yok. Varolanı da yıktılar. Yine İran ve Türkiye ile yaptıkları anlaşma ve sözleşmelere gerçekten halkımız büyük tepki gösterdi. Halkımız artık Kürdistan sömürgecilerini tanıyor, onların uygulamalarını kınıyor.

A.Ö.: Önemli olan yürüyecek olmasıdır.

Sa.: Benim görüşüme göre yürür.

A.Ö.: Güçlü yürür mü?

Sa.: Bazı engeller çıksa da fazla sorun teşkil etmez.

A.Ö.: Halledilebilir mi?

Sa.: Halledilebilir, çünkü gerek halk nezdinde, gerekse de parti ve örgütler içerisinde bu adımdan yana kesimler var. Olumlu buluyorlar. "Engellemeleri geçmişteki kadar etkili olamaz" diyorlar. KDP ve YNK Kürt sorununu Türkiye ile halletmek isteyecekler; Amerika ile, Irak ile ve sürekli sömürgeci devletlerle çözmek isteyecekler. Ama şu andaki gelişme düzeyleri göz önüne getirildiğinde, eskisi kadar engel olma durumları söz konusu olamaz.

Ulusal Kongre Halka Saygısı Olanların İrade Birliğini ve Özgürlüğünü İfade Ediyor

A.Ö.: Gayet tabii, bunları üzerine gitmek gerekir. Bunlara kalırsa bir bakanlıkla bu işin üstesinden gelmek isterler. Kuzey Kürdistan'da da var. Şerafettin Elçi gibileri çözümü Ulusal Kongrede değil, TC'den bir bakanlık koparmakta görüyorlar. Onun için Kürtlük odur. Güney Kürdistan'da da bunu yapmak isterler. Fakat biz bunları ulusal güçlerden saymıyoruz. Çok açıkça söyleyeyim: TC'nin nezaretinde Kürtçülük yapmak isteyenlerin yeri, bu biçimiyle hainlerin yeri olabilir. TC'yle, Irak'la ancak demokratik bir federasyon temelinde bileşilebilir. O da ayrı bir federal pratiği gerektirir.

Bizim bugün tartıştığımız federal bir çatı değildir, Kürdistan için belki bir federasyon tartışılabilir. Birlik isteyenler önce bu halkın eşitlik ve özgürlük talebini saygıyla karşılamalıdır. Gerek içimizde, gerek dışımızda bunu saygıyla karşılamayanların ulusal birlik konusunda konuşmaya hakları olamaz. Zorla dayatmak isterler, zorla dayatmaya karşı biz de zorla halkımızın iradesini dayatmak zorundayız. Bu da tartışmayla değil, savaşla olur. Bu çok önemlidir.

Bu bir tartışma konusu değil, bu bir halkın iradesine saygılı olma, gerekirse onu eylemle dayatma sorunudur. Tartışmayı açık yapmalıyız. Bunlar birçok bahane getirebilirler. Taktik nedenlerle "Koşullar elverişli değil" diyebilirler. Bütün bunlar kişiyi işbirlikçi olmaktan kurtaramaz veya daha çok öyle biri olduğunu ortaya koyar. Ulusal Kongre, halkına saygısı olanların irade birliğini, irade özgürlüğünü ifade ediyor. Bazı kavramları zedelememek gerekir. Saygı duyulması ve hep bağlı kalınması gereken bir kavramı, "Şartlar olgun değil, taktik böyle istiyor" deyip sulandırmak, en hafif deyimiyse oportünistliktir. Kaldı ki, bizde bu düpedüz ihanete bir kılıftır.

Buna karşı direnenler olacaktır. Fakat halkın talebi oldukça gelişmiştir. Örgütler de bu konuda doğru görüşlere ve bazı kararlara sahiptirler. Engellere aldırış etmeden veya engelleri görerek, nasıl aşılması gerektiğini de ustaca bilerek bertaraf etmek de bu işin mücadelesinin doğal gereğidir. Çok daha fazla engel de çıkabilir. Ama ulusal davalarda -her zaman söylediğim gibi- yalnız tartışma, ikna değil, bazen de zor devreye girmek zorundadır. Tüm önemli ulusal davalarda ustalar der ki, şiddet hem içteki düşmana hem de dışkine karşı uygulan-

mak durumundadır. Ulusal parlamento, ulusal kongre, ulusal cephe isteyenler bunun önündeki engellere karşı da zoru göz ardı edemezler.

Dolayısıyla oluşacak engelleri gerekirse güçle aşmak önemlidir. Sanırım bu tartışmalarda göz önüne getirilmesi gereken en önemli bir husus da budur. Yalvarmakla, rica etmekle olmaz. Çünkü düşmanla birleşmişlerdir, sizi kırk yıldır nasıl boşa çıkarmışlarsa, halkı da idare etmişler ve ulusal rezervleri tüketmişlerse, bundan sonra sizi daha da satarlar, tüketirler. Bunun için de diyorum ki, bazı kavramları çok iyi tanımak gerekiyor.

Buyurun, konuşmanız yarım kalmıştı sanıyorum.

N.B.: Bu konuda soruyu sormanın gerekçesini de izah etmek zorundayım. Birincisi, Kürdistan'ın üç parçasının birleştiği sınırlarda yetişmiş bir insan olmamdan dolayıdır. Böylelikle KDP ile YNK'yi, sizin dünyayı, geleceği gördüğünüz kadar olmasa da biraz tanıdığımı sanıyorum. İkincisi, son zamanlarda Dublin'de bir toplantı yapıldı. Önce şunun vurgulanması gerekir: Tarih boyunca Kürdistanlılarla ilgili alınan hiçbir kararda Kürtler taraf olarak muhatap alınmamışlardır. Bu çok ilginç bir şeydir. Bu, bizim mücadelemizin ne kadar büyük olduğunu bugün için gösteriyor. Orada da bakıyoruz, Kürtler iki grup olarak katılıyorlar, ama karşılığında Amerika ve Türkiye bir grup olarak katılıyor. Bu demektir ki, bizim alacağımız Ulusal Kongre kararları veya toplanmasına çalışacağımız Ulusal Kongre, aynı zamanda çok sesli bir uluslararası tepki de getirecektir. Benim esas söylemek istediğim budur.

A.Ö.: Onların bu çözüm modeli açık ki, düşmanla birlikte yürüttükleri bir model oluyor. Savaşları da barışları da düşmanlardır.

N.B.: Evet, Başkanım.

A.Ö.: Bunların durumu çarpıcı ve son derece sakıncalı bir durumu ifade ediyor. Halbuki bu sorunlara çözüm bulmak için, bir ulusal kongre katılımı olmalıydı. Birincil muhatabı budur, dolayısıyla Kürdistan halkı olmalıydı.

N.B.: Kürtlerle oturmalıydılar önce.

A.Ö.: Bu güçler bunu yapmıyor. Ben televizyonda buna etkili bir cevap verdim. Sarsıcı da olmuştur, etkisi de büyük olmuştur. Devam ederlerse, biz de Ulusal Kongre silahını daha da güçlü bir biçimde yükselterek cevap vereceğiz. Dayanmak gerekir, alışmamışsınız. Daha da bir ataklıkla üzerine gitmek gerekiyor. Ulusal işler böyledir. Bu konuda gecikmişsiniz, ama bu temelde yürüyün.

N.B.: Benim söyleyeceklerim bu kadar.

A.Ö.: Tartışmaya devam edeceğiz zaten. Buyurun, bir şey mi eklemek istiyorsun?

Sa.: Biz KDP ile YNK'nin engel olup olmayacaklarından bahsetmiştik. Şu an her iki güç kendi içlerinde çatıştığı için, YNK'nin bu tarafa kayma ihtimali vardır.

A.Ö.: Yani gelebilir, mümkündür.

Sa.: Evet, çünkü YNK, dengeleri çok iyi takip ediyor. Eğer yedi, sekiz örgütün geleceğini görürse kendisini geri tutmaz.

A.Ö.: Benim de kanım odur. Bakar, dengeyi tümüyle bozuyoruz, Güney halkı da ilgi gösteriyor, YNK tıptış tıptış gelip katılacaktır. O katıldı mı, KDP ya tecrit ve tasfiye olacaktır ya da gelip katılacaktır. Gelişmeleri biraz yoğunlaştırmışız, bütün ihtimaller güçlü bir katılımın Güney Kürdistan'da olacağını gösteriyor.

Abdurrahman Dürre arkadaşına da söz verelim. Bir arkadaş kadar genç olduğu için arkadaşımız diyoruz.

Abdurrahman Dürre.: Başta Sayın Başkan olmak üzere, hepinizi saygıyla selamlıyorum. Ben isterdim ki, kendi anadilim olan Kürtçe'yle konuşayım.

A.Ö.: Buyurun, özgürsünüz.

A.D.: Teşekkür ederim. Arkadaşların Başkanla konuştukları siyasi konularda benim görüşlerim de yüzde doksan dokuz sizlerinki gibidir. Zaten arkadaşlar üzerinde durdular, Başkan da değerlendirdi. Bunlara yeniden değinmenin gereği yok. Bu konularda arkadaşların konularını da iyi biliyorum. Bu nedenle, Başkanın sizlerle ve arkadaşlarla konuşurken değindiği iki, üç noktaya dini açıdan değinmek istiyorum.

Başkan üç temel nokta üzerinde durdu: Bir, nefsiyle kişinin mücadelesi. Yani insanın kendi içinde, kendi kişiliğiyle, her şeyden önce kendisiyle savaşış...

A.Ö.: Bu büyük savaştır; Cihadı Ekber.

A.D.: Hz. Muhammet (S.A.V)'ın kendisi söylemiş. Dışarıda silahlı bir çatışmadan döndüğü zaman, "Küçük savaştan döndüm, büyük savaşa girdim; nefsimizle, kişiliğimizle savaşmak esastır" demiş. Başkan da her işinde Hz. Muhammet'e benziyor. Bu da beni çok sevindiriyor. Çünkü Kuran-ı Kerim "Hz. Muhammet'i örnek alın" der.

Oruç ve namaz bazı dindarların anladıkları gibi değildir. Aslında her ikisi de disiplini amaçlar. Nasıl ki, sizler buraya gelip disiplini öğrenip savaşa gidiyorsanız, dinde de böyledir. Bu da gereklidir. Disiplinsiz olmaz. Hedef özgürlüktür. Bu konuda bir ayet okumak istiyorum ve anlaşılmasını da istiyorum. Hadid suresi, yirmi beşinci ayette Kuran şunu söyler: "...biz bütün peygamberleri zalimlere karşı gönderdik ki, mazlumları kurtarsınlar ve adaleti temin etsinler." Yani bütün dinler, Hz. Muhammet, Hz. İsa, Hz. Musa mazlum halkların özgürleşmesi için zalimlere başkaldırmışlardır. Bu başkaldırılar birkaç tarzda olur: Silahlı savaşım, kalemle, propaganda ile, mal ile, velhasıl her araçla olur. Şunu burada söyleyebilirim ki, Kuran'ın kendisi bunu emrediyor.

Diyebilirim ki, Kuran'ın emrettiği ve bütün Müslümanlar için farzdır dediği cihat, şimdi buradaki konuşmamızın, bu toplantımızın bu cihadın bir parçasıdır. Cihat yalnızca silah kuşanıp dağa çıkmak değildir. Cihat Arapça bir kelimedir, Arapça'yı iyi anlayanlar bilirler; cihat, elinden ne geliyorsa onunla savaşmak anlamına gelir.

A.Ö.: Değil mi, aynı İslamiyet'teki gibi çalışmıyor muyuz?

A.D.: Tıpkı öyle, inancım odur.

A.Ö.: Bir dost, Suudilerin PKK'nin Marksist-Leninist olduğunu söylediği konusunu dile getirmişti. Ben, kördür, gerçek Müslümanlık bizimle yürüyor dedim.

A.D.: Kırk yıldır, otuz yıldır ben de arkadaşlar gibi bir Kürd'üm, Kürt hareketinde yer almışım. Yüreğim Kürdistan'ı istemiş, Kürtlük için elimden ne gelmişse onu yapmışım. Bugün kendi isteğimle gelmişim ve içinizde yer alıyorum. Ben PKKliyim demiyorum. Neden demiyorum? Çünkü kendimi bu dereceye layık görmüyorum.

A.Ö.: Zordur.

A.D.: Çünkü PKK, bugün benim gördüğüm PKKlilik Hz. Muhammet'e ilk inananların düzeyini gerektiriyor.

A.Ö.: Sahabeler gibi.

A.D.: PKKli olmak, sahabeler gibi malınla, canınla, ruhunla, imanınla, inancınla ve her şeyinle katılmayı gerektiriyor.

A.Ö.: Evet, PKK budur.

A.D.: PKK budur. Kendimi ne kadar zorlarsam zorlayayım, bu gücü kendimde bulamıyorum ve ben PKKliyim diyemiyorum. Ben PKK'yi seviyorum ve ona ulaşmaya çalışıyorum. Bu nedenle İslam Hareketi içinde yer aldım.

A.Ö.: Senin bir mümin gibi olduğun söylenebilir.

A.D.: Bir mümin gibi, evet.

A.Ö.: Sahabeler gibi değil.

A.D.: Hayır, halen Sahabe olmamışım.

A.Ö.: Zaten buradakiler de yüzde doksan mümindir, PKKli değildir. Müminler tam Sahabe olarak kabul edilemezler, bilirsin. İslamiyet'te Sahabelik başkadır.

A.D.: Zaten arkadaşlarla bunun üzerine tartıştık. Kuran'da geçer; "...çevrende toplananlar sana 'biz imana geldik, Müslüman olduk' diyecekler; sen 'hayır, doğru söylemiyorsunuz, siz imana gelmemişsiniz; yalnızca benimle oruç tutuyorsunuz, namaz kılıyorsunuz' diyeceksin..."

A.Ö.: Şeklidir, değil mi?

A.D.: Şeklidir, ama iman hala yüreğinize girmemiştir. Çünkü iman insan yüreğine girince nasıl olur bilir misin? Hz. Muhammet çokça söylemiştir: "Kendin için istediğini, arkadaşın için çok daha iyisiyle, çok daha fazlasıyla istemelisin." Biz kendimiz için her şeyi istiyoruz, ama arkadaşımızı bir tarafa bırakıyoruz. Örneğin, biz Kürtlerin bazı partileri var. Diyolar ki, "Bekleyelim, Kürdistan kurtulsun, biz de gidip yaşayalım, oturalım." Bu münafıklıktır, ikiyüzlülüktür.

A.Ö.: Münafıklar! Zaten ben de kendi söyleyimde bunlara münafık diyorum.

A.D.: Kuran'ın tabiriyle, onların adı münafıktır. Bu vesileyle Başkana teşekkür ediyorum, İslam'ın birkaç önemli esasını dile getirmiştir. Bunlardan biri de birliktir.

A.Ö.: Vahdet!..

A.D.: Vahdet, büyük ameldir. Yani özgürlük için en büyük sebeptir. Kuran-ı Kerim diyor ki: "...siz hepiniz kendinizi bir yumruk gibi tutun, bir ben gibi olun ki, bu Allah'ın benidir. Bu ben özgürlüğe götürür, bu ben, bu birlik sizi serbestliğe götürür. Bu ben sizi zafere götürür." Yani birlik olun diyor. Biz şimdi bu aşamaya gelmişiz.

Başkanın vurguladığı diğer bir nokta da benim için çok ilgi çekici ve önemliydi. Bu nokta için yeniden teşekkür etmek istiyorum. "Bu birlik içinde bütün Kürdistanî örgütler yerlerini almalıdır" dedi. Örneğin İslam Hareketi, Yezidiler Hareketi, Alevi Hareketi vardır. Gerçekten de bu örgütlerin Kürdistan hareketi içinde yer almaları gerekir. Zaten birlik İslamiyet'in bizzat emrettiği bir şeydir. Başkan sonuçta şunu söyledi: "Dinsizler de, dindarlar da yer almalıdır." Gerçekten de böyledir. Çünkü Hz. Muhammet Medine'ye geldiğinde, iki Yahudi kabilesiyle de ilişki kurdu, onları da ittifakına aldı, birliğe aldı. Hiç dini imanı olmayan da "Ya Muhammet, ben zayıfım, seninle olmak istiyorum" dedi ve Hz. Muhammet onu da birliği içine dahil etti.

Başkan şunu da dedi: "Biz imansızları da imana getireceğiz." Bu da gerçekten çok sevindirdi beni. Çünkü iman olmadan olmaz. İman inançtır, inançsız insan yaşayamaz. İnançın yanlış da olabilir, farklı da olabilir. Hristiyanların inançları da kendilerine göre inançtır. Müslümanların da, Budistlerin de inançları kendileri için inançtır. Hatta ateistler ki, hiçbir şey yok derler, onlarınki de bir inançtır. Herkesin inancı kendinedir. Herkesin inancına hürmetli olunmalıdır. İslam dininin temeli de budur.

Sizlere ve Başkana teşekkür ediyorum. Başkanın ve sizlerin huzurunda Kürdistan İslam Hareketi adına, biz Kürt dindarları bütün gücümüzle sizin yanınızda Kürdistan özgür oluncaya kadar mücadele edeceğimize söz veriyorum. Ama sizlere ulaşamayız, kusurumuzu bağışlayın, çünkü sizler çok büyüksünüz.

A.Ö.: İslamiyet'te de gerçekten böyledir. PKK katiyen İslamiyet'in cevherinden uzak değildir. Hatta diyebilirim ki, günümüzde en büyük İslami gerçeği de PKK temsil ediyor.

A.D.: Benim inancım da odur. PKK Hareketi, tam Hz. Muhammet'in hareketidir. İnançsıza göre hiç farkları yoktur. Yalnız Hz. Muhammet onuncu yılda Mekke'yi fethetmişti. Biz de onuncu yılı geçtik, bizim de Kürdistan'ı fethetmemiz gerekiyor. İnşallah fethedeceğiz.

A.Ö.: Tabii, buna inanın.

A.D.: Teşekkür ediyorum.

A.Ö.: Değerli Şerafettin Kaya arkadaşımız, çok eskiden beri bu işlerle uğraşiyor. Çok zorlanmış biridir de. Buyurun sizi dinliyorum.

Şerafettin Kaya: Arkadaşlar konuştular, Sayın Başkan da konuştu. Bütün arkadaşların görüşlerine katılıyorum. Ben de şunu hatırlatmakta yarar görüyorum: Sürgünde Kürdistan Parlamentosu olduğu zaman önüne önemli bir program koydu. Öyle zannediyorum ki, bu program, verilen mücadelenin getirmiş olduğu sonuca bağlı bir programdı. Çünkü verilen Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesi, Kürt halkının ulusal birliğini sağlamayı önüne koymuş bir mücadeleydi. Bundan dolayı Parlamento, Kürdistan halkının ulusal birliğini sağlayabilmek için bir Ulusal Kongreye veya bir Ulusal Meclise, ne adla olursa olsun öyle bir birliğe, bir çatı altında toplanmaya ulaşmaya gerekli gayreti göstermek için programına bunu ilke olarak aldı. Bu ilke temelinde çalışmalar hızlandırıldı. İkinci toplantısında Ulusal Kongrenin oluşması için, bir temas grubunun oluşmasına karar verildi. Ancak bu temas grubunun nasıl bir çalışma yapacağı ve bu ulusal birliğin ilkelerinin ne olacağı hususunda gerekli açıklama getirilmedi. Bu, oluşturulacak hazırlık komitesinin kendisine bırakıldı.

Şimdi temas grubunun yapacağı şu: Bütün parti liderleri ve önderlikleriyle görüşecek. Ayrıca Başkanın dediği gibi, bütün ulusal kurumların liderleriyle tek tek görüşecek. Enstitüler, akademiler, hukukçular birliği, aydınlar birliği, esnaflar birliği var. Bu temelde halkın örgütlenmiş olduğu kurumlar var. Bu kurumlarla tek tek temas geçecek. Bunlardan alacağı görüş şudur: Ulusal birliği gerekli görüyor musunuz ve bu ulusal birlik hazırlığı için neler yapılması gerekir?

A.Ö.: Gerilla konusunda ne diyorsunuz Hoca? Gerilla da bir kurum değil midir? Yeni bir fikirdir, tartışmalıyız.

Ş.K.: Tabii, o konuya geleceğim. Biz bu kurumlarla yapacağımız görüşmenin ardından, oluşturacağımız hazırlık komitesinde, nasıl bir Ulusal Kongre, bu kongre nerede toplanmalı, programı ne olmalı, nasıl bir icraat sağlamalı konusu tartışılacak ve örgütlerin getirmiş olduğu düşünceler doğrultusunda mesele biçimlendirilecek. Bu bağlamda temas grubu, ilk önce Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesine en ağırlıklı biçimde damgasını vuran...

A.Ö.: Temas grubu, hazırlık grubunun kendisi değil.

Ş.K.: Değil.

A.Ö.: Onu oluşturma grubudur, bu konuya aydınlık getirilmeli.

Ş.K.: Mücadeleye ağırlığını koyan ve damgasını vuran PKK'nin Genel Başkanıyla konuşmayı, onun görüşlerini almayı öncelikle öne çıkardık. Bu nedenle biz temas grubu olarak buradayız.

Sayın Başkanın bu konudaki görüşlerini aldık. Zannediyorum bundan sonraki sohbetlerimizde taktikler üzerinde...

A.Ö.: Evet bu bir giriştir, bir çerçeve çizdik...

Ş.K.: Bunun dışındaki gelişimler üzerinde görüşlerinizi de alacağız. Sonuçta Ulusal Kongrenin oluşumu için gerekli adım atılacak.

Ben bir olaya bütün arkadaşların dikkatini çektim. Biz Sürgünde Kürdistan Parlamentosu'nu oluştururken, bu parlamentonun bir Ulusal Meclis statüsüne bu haliyle kavuşması, vereceği kararların her alanda icra kılınır olması mümkün değildi. Bunun olabilmesi için, savaşan gerilla temsilcisinin yapı içerisinde bulunması lazım. Örneğin, 1920 yılında TBMM'de yalnız millet temsilcileri değil, ayrıca savaşan güçlerin temsilcileri de vardı.

A.Ö.: Mustafa Kemal'in kendisi...

Ş.K.: Tabii, bu savaşan güçlerin temsilcisi aslında o parlamentoyu işler hale getirmişti. Biz böyle bir Ulusal Kongreyi oluşturduğumuz zaman bundan dolayı...

A.Ö.: Gerilla da katılmalı...

Ş.K.: Kesinlikle savaşan güçlerin temsilcisi fiilen hazır bulunmalı. Bunu düşünüyoruz. Bütün çalışmalar bu noktada değerlendiriliyor. Tabii ki bu çalışmalarını sürdürürken...

A.Ö.: Zaten PKK modelinde de bu var.

Ş.K.: Sürgünde Kürdistan Parlamentosu varlık koşulunu da burada tutmuştur. Diyor ki, "Biz Ulusal Kongreyi oluşturursak veya Ulusal Meclis çıkarsa kendimi feshederim." Ben de bu değerlendirme içindeyim. Kesinlikle bu...

A.Ö.: Biz bu Ulusal Parlamento üzerine ayrı bir değerlendirme yaparız, yani bu yurtdışında olan...

Ş.K.: Ulusal Kongre için mücadele verilir. Bütün örgütlerin, Güney Kürdistan'daki, Kuzey Kürdistan'daki, Doğu Kürdistan'daki bütün güçlerin bu yapıya çekilmesi çok önemli. Fakat bütününü çekmediğimiz zaman, dar anlamda bir Ulusal Kongrenin de yaratılması mümkündür. Şahsi düşünceme ve görüşüme göre, Kuzey Kürdistan'a yönelik bir Ulusal Kongrenin yaratılması olasıdır. Çünkü mücadeleyi en ağırlıklı verdiğimiz alan burasıdır. Böyle bir yapının yaratılması uluslararası düzeyde tezgâhlanan oyunların önüne geçmektir.

A.Ö.: Ama sanıyorum bu parçalar için cephele biçiminde bir yoğunlaşma olabilir. Hepsi için bence bir kongre gerekli. Mesela Afrika ligi, Arap ligi, Güney Amerika ligi diyorlar. Kürdistan ne kadar parçalansa da, onun genel menfaatlerini birleştiren bir lige, yani bir birliğe kesin ihtiyaç vardır. Çok gevşek olabilir, ama gereklidir.

Ş.K.: Kesinlikle, Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesinin Kürt halkının talepleri ve özgülü doğrultusunda sonuç alabilmesi için, böyle bir kongreye ihtiyaç vardır.

A.Ö.: Parçalar için cepheleşme, genel için kongreleşme bence isabetlidir.

Ş.K.: Kongreye varıncaya kadar belli aşamalar var. Bu aşamaların da yaşama geçirilmesinin hiçbir zararı yok. Bu, Ulusal Kongreyi zorlamak açısından da gereklidir. Onun için Kuzey Kürdistan'da Kürt örgütleri arasında bir birliğe gerçekten ihtiyaç vardır. Yani Güney Kürdistan'da örgütler arası birleşimi nasıl değerlendiriyorsak, nasıl demokratik bir cephenin yaratılması dikkate alınıyorsa, Kuzey Kürdistan'da da Kürt örgütlerinin birliği, hatta cephe bağ-

lantısında bir araya gelmeleri, büyük birlik noktasında birlikte olmaları çok önemlidir. Mücadelenin Ulusal Kongre düzeyine ulaşması için bu gereklidir.

A.Ö.: Bu konuda kısa bir açıklama yapabilirim: Ulusal Kongre kesinlikle cephelerin önünde bir engel değil, tam tersine onları hızlandıran bir platform olma şansını yaratıyor. Ulusal Kongreye herkes gelirse, örneğin Kuzey cephesine daha kolay gelirler. Yani önce Kuzey cephesi, sonra Ulusal Kongreden ziyade; Ulusal Kongreyi öne alarak her parça için cepheleşmeyi derinleştirmek daha gerçekçi ve makuldür, somutta gerçekleşmeye daha elverişlidir. Benim kendi tecrübem var. Yani cephe ve kongreyi birbirleriyle çelişen değil, birbirlerini tamamlayan kavramlar olarak düşünmek daha yerindedir.

Ş.K.: Siz de bu konuda bir değerlendirmede bulunmuştunuz. Gerçekten şu anda Kürt sorununu, sadece Kürtleri değil, uluslararası alanda bütün devletleri ilgilendiren bir sorun haline gelmiştir. Yani Kürt meselesiyle ilgili çeşitli devletlerin oynadığı oyunlar, tezgâhlar var. Her devlet, Kürt meselesinin kendi çıkarları doğrultusunda çözümünden yana bir hesap yapıyor, bir çıkar peşindedir. Bugün Rusya da böyle değerlendiriyor, Amerika da. Şimdi biz bütün Kürt örgütlerini bir araya getirerek Ulusal Kongreyi yaratmama durumu içerisine girersek, o zaman devletlerin Kürtlerle oynama olayı ve Kürtleri çatıştırma olayı gündeme gelir. Bu, bizim halkımızın demoralize olma durumunu yaratabilir. Uluslararası düzeyde de gücümüzü zayıflattır. Bu nedenle, KDP'nin bu yapı içerisine çekilmesi için bütün gayretleri göstermeliyiz, ama bunu zamana da bırakabiliriz. Dediğim gibi, bunu zamana bırakacağımız döneme kadar da bazı birlikleri yaşama geçireceğiz ki, uluslararası düzeydeki güçlerin oyunlarını tersine çevirebilelim.

A.Ö.: Şu çarpıklığa bak! Mesela ABD, Irak Ulusal Kongre temsilcisini gözlemci olarak Dublin'e çağırdı, iki örgütü çağırdı, Türkiye'yi çağırdı. Kürtlerin genelini temsil edecek bir gücü ise, ya karşısında görmedi ya da düşünmedi. Halbuki ilk başta çağırması gereken güç, Kürdistan'ın genelini temsil eden güç olmalıydı. Çünkü Irak'ın genelinin Kürt işleriyle ne ilişkisi var, Türkiye'nin ne ilişkisi var? Varsa, o zaman Türkiye Kürdistan'ının da katılması gerekir. Bu büyük adaletsizliğe bak!

Ş.K.: Başkanım, Ulusal Kongreyi yarattığımız zaman bunu çözeriz. Yaratamadığımız zaman, Kuzey Kürdistan'da birliği yaratırsak, yine bunu çözeriz. Eğer oluşturduğumuz Sürgünde Kürdistan Parlamentosu bütün örgütleri kucaklayan -istemi de budur- bir parlamento olsaydı, bu parlamentonun böyle bir toplantıda hazır bulunması için zorlamak gerekirdi. Yani uluslararası düzeyde öyle bir yapılanma yaratılmış ki, mücadele veren güç yürekten değil, görünürde 'terörist' ilan edilmiş. Mesela ben şu gerçeği ifade edeyim: Almanya hiçbir zaman yürekten, PKK'yi 'terörist' örgüt olarak kabul etmez. Fakat görünürde, uluslararası hukuk bağlantısı içinde taktik olarak 'terörist' örgüt ilan eder. Amerika'nın da, İngiltere'nin de, Fransa'nın da tavrı budur.

A.Ö.: Bizi politik olarak sıkıştırıp taviz almak için yapıyorlar.

Ş.K.: Şu gerçeği de vurgulamıştım: Mesela SPD Schleswig Holstein Başkanı bana, "Bu parlamentonun PKK ile ilgisi nedir?" diye sorduğu zaman, "PKK bu parlamentonun içinde yoktur desem, sen bana itibar etmeyeceksin, beni önemsemeyeceksin ve benim söylediklerimi de dikkate almayacaksın. Eğer bir yapının içerisinde PKK varsa, itibar edilecek yapı da odur" dedim. Bu bir gerçek. Onun için yaratılacak bu ulusal kurumlar bir şeyi bize sağlayacak, bizim mücadelemizi uluslararası düzeyde meşrulaştıracak ve ayrıca mücadelemizi veren güçler üzerindeki 'terör' damgasını kaldıracak.

Şu gerçeği de vurgulayalım: Yalnız PKK'yi 'terörist' ilan etmek istemiyorlar, uluslararası düzeyde Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesini 'terörist' diye anıyorlar. Bunun önüne geçecek olan da ulusal kurumlardır. Onun için Sürgünde Kürdistan Parlamentosunun önemi Türkiye devleti tarafından bilindiği için, ciddi biçimde bu parlamentoya karşı tavır ve tepki içindedir. Avrupa'da çok geniş bir örgütlenme yaratmış, bu düzeyde mücadele etmenin hesabını yapıyor.

Ben inanıyorum ki, Sayın Başkanın Ulusal Kongreye ilgili verdiği görüşler bizim için yeterlidir. Bunu değerlendireceğiz. Diğer örgüt liderlerinin de görüşlerini alacağız. İnanıyorum ki, olumlu bir program, olumlu bir tüzük çıkar. Teşekkür ederim.

A.Ö.: Evet, ben de değerli konuklarımızın gelişini anlamlı buluyorum. Ulusal Kongre gelişiminde kesinlikle ileri bir adım oluyor. Geç de olsa, telafi etmek için bu adımı daha da hızlandırmalıyız. Tecrübeye dayanarak söylüyorum: Eskisi kadar engelleyicilerin dayanabileceklerini sanmıyoruz. Yalnız başlangıçtaki adımların mütevazılığına aldanıp da karamsarlığa düşmeye gerek yok. Yine bu konuda tecrübelerime dayanarak söyleyeyim: Biz örgütsel adımları tek başımıza attık, yıllarca düşman karşısında hiç ciddiye alınmayacak durumdaydık ve bugünkü durumu yakaladık. Ulusal Kongre gerçekten çok büyük bir kapsamda geliyor ve katılımı da bileşimi de büyük. Birkaç güç engel olmuş ya da dışarıda kalmış olabilir; bu fazla engelleyici anlam ifade etmez. Kaldı ki, onların da kısa sürede ya katılacakları ya da tasfiye olacakları görülecektir.

Ayrıca kırk milyona varan bir ulusun iradesini birkaç örgütün, hatta o örgütlerin de birkaç tane kendini beğenmiş kişinin eline vermek, onların bu engellemesini meşru görmek veya "Biraz onları bekleyelim" demek, gerçekten ulusal iradeye saygısızlık olur. Bu şans onlara vermemeliyiz. Uyarılarımızı daha da şiddetle geliştirmeliyiz. Eğer düşmanla birleşip engellemelerini sürdürürlerse, bazı zorlayıcı etkenleri de biz devreye sokmalıyız.

Ulusal meseleler salt barışçıl yollarla halledilmiyor. Bazen de savaşlarla hallediliyor. 1992 Güney savaşına ilişkin de bir değerlendirmem vardı. Düşman, bölünme, parçalanma geliştirdi diye çok umutlanıyordu. Bu savaş, birliğin oluşmasına hizmet edecektir dedim. Şimdi neredeyse o gerçekleşiyor, hem de kısa bir süre içinde. Belki de bir yıl sonra bakacağız ki, hayal bile edilmeyecek bir ulusal birlik Güney Kürdistan'a hakim olmuş. Ama bu gerçekten şiddetli bir ideolojik, siyasi ve gerekirse silahlı savaşıma bağlıdır. Kılıçlar bilenmiştir, düşünceler netleşmiştir. Ulusun lehine olan çok açıktır. Bu büyük gelişme karşısında engelleyicilerin fazla dayanacağını sanmıyorum. Kısaca, bu işin başarısı bize bağlı.

Ben bu konuşmamda biraz kavrama derinliğinden, yine biraz kavramlara bağlılık temelinde iş yapmaktan bahsettim. Kendini doğru anlamayla birlikte pratiğe bağlamanın önemini vurguladım. Buna inanmanın, bunu ciddiye almanın önemini vurguladım. Bu işin yaşı da yok. Ulusal işlerde hepimiz birer çocuk gibiyiz. Mütevazı da olmalıyız dedim aynı zamanda. Gerekliğinde de çok kati bir iradeyi temsil etmek durumunda olduğumuzu, gereklerini yerine getirmekten de hiçbir koşul altında çekinmememiz gerektiğini vurguluyorum.

Ben de gördüğümüz gibi bu koşullarda politika yaptım ve Ortadoğu'da politika yapıyoruz. Bu gelişmeyi burada gösterebildik. Çoğu bize şunu söylüyordu: "Acaba sömürgeci iradenin esiri değil mi?" Hatta beni bir tutsağı gibi de gördüler. Gözlerinizle görüyorsunuz ki, burada istediğiniz gibi Kürdistan meselesini tartışabilirsiniz. İsteddiğiniz kadar da bağımsız karar alabilirsiniz. Dilinize en küçük bir engel koyan yoktur. Benim burada kalışımın anlamı da budur. Diploması böyle yapılır, dostluklar da böyle gerçekleştirilir.

Zorluklar yok demiyorum, var. Belki ileride daha da olumsuz durumlar doğabilir. Ama biz irademizi bağlamış değiliz. Ülkemizin bağımsızlığı ve halkımızın özgürlüğünde iddialı olduğumuzu, bütün adımları da bu temelde attığımızı herkes biliyor. Dost olmak isteyen de, düşman olmak isteyen de biliyor. Dost olmak isteyen daha iyi anlayacak, düşman olmak isteyen de bizi daha haince vurmaya çalışacaktır.

Bir imkândır size sunduklarımızı, bunu kesinlikle küçümsemeyin. Başta gerillaya söylüyorum: O özgürlük dağlarına ulaşmak çok büyük bir olaydır. Tecrübeli insanlarımız nitekim görüşlerini söylüyorlar. Kelime düzeyinde bile Kürtlükten söz etmek dilin kesilmesiydi. Dolayısıyla özgürlük dağlarındaki o büyük birlik, büyük savaş silahlarına sahip olma her şeyden önce eşsiz bir gelişmedir. Yine siyasal birlik için de büyük bir gelişme imkânı var. Bütün parçaların örgütlerini buluşturuyoruz. Yurt dışında çok büyük buluşturmaları sağlıyoruz. Ülkenin içine gidiyorsunuz, dışarıya gidiyorsunuz. Birkaç on yıl önce bunlar hayal bile edilmezdi. Yine devletler muhatap kabul ediyor. Daha önceki ilkel milliyetçi dönemde bu hayal bile edilemezdi. Şimdi bütün bunlar açık birer olgu haline geldi. Biz bununla da tatmin olmuyoruz. Doğru görüşlerimize dayanarak daha fazla bağımsızlık ve özgürlük diyoruz.

Dolayısıyla Kürdistan içindeki güçler için olduğu kadar bölgedeki halkların güçleri için de daha eşit ve özgür temelde birlik diyoruz. Bunda ısrarlıyız. Şimdiye kadar da bundan taviz vermedik, gelişme esas oldu. İnanıyorum ki, bu konuda ısrar, gittikçe daha derinlikli anlama

ve gereklerini yapma bizi daha fazla başarılarla götüreceği gibi, geçmiş tarihimizde bize dayatılan komploların ve yine gafil yakalanmaların sonunu da getirecektir.

Şimdiye kadar ki pratiğimiz bunu gösteriyor. Bundan sonra da eğer elimize geçirdiğimiz mücadele silahlarını büyük kullanırsak, iyi diplomasi yaparsak, dost ve düşman kavramlarının gereklerine uygun çalışma yürütürsek, bu makus talihimizi kesin yenmiş olacağız. Fazla umut dağıtmak istemiyorum. Ama eskisi gibi kendini karamsar, güçsüz, bitik görmenin de hiçbir anlamı yoktur. Gelişme yönü esastır ve ulusal işlerde, ulusal özgürlük yaşamında çoğu güçlerimizin hayal bile etmediği gelişme vardır. Yine iliklerine kadar yaşadıkları yenilgi psikolojisi yıkılmıştır. Bunu cesaretle görmelerini bekliyorum.

Ben bunları belirtirken, ucuz umut dağıtmak istemiyorum. Aşırı cesaret de vermek istemiyorum. Zorluklarıyla birlikte, yine nelerin nasıl yapılması gerektiğini vurgulayarak umutlu olunacağını vurguluyorum ve başarı kesindir diyorum.

24 Ağustos 1995

ÖNDERLİKTE GERÇEKLEŞEN KÜRT ULUSAL KİŞİLİĞİ ve KURUMLAŞMASIDIR

Abdullah Öcalan: Öncelikle, hoş geldin diyorum Sıraç. Ben Ankara'dayken, o zaman Kürt-Kürdistan kelimeleri yoktu. Bir bakıyorum, Kurtuluş Parkına yakın bir yerde sanıyorum, içinde miydi bilemiyorum, birileri avazı çıktığı kadar bağıyor. Yanılmıyorsam bu bağırarlardan birisi de Sıraç Bilgin dostumuzdu, arkadaşımızdı. Herhalde o konuşmayı yapanlardan biriydiniz.

Sıraç Bilgin.: Miting başkanıydım.

A.Ö.: Öyle mi? Halen aklımda, o dönem için tabii ki bu cesur bir çıkıştı. O zaman 'Doğu halkı', 'Doğu Anadolu halkı' diyorlardı. Bu bizim için Kürt halkı anlamına geliyordu. 'Doğu mitingleri' bir dalgaydı ve beni de biraz etkiledi. 'Doğu halkı' kavramı üzerinde düşünmeye

zorladı. Tabii giderek ilerlemeyi de bildik. Gruplaşma çabalarımızdan birincisi, 1966-'67-'68 miydi?

S.B.: 1967.

A.Ö.: Evet, bundan tam otuz yıl önce oluyor. Ondan sonra gruplaşma çabalarımız olduğunda, evlerine de gitmiştim. Yediğim yemeği bile hatırlıyorum: Ciğer yemeği idi, hatta sanıyorum dalak da vardı. Sen hatırlıyor musun? Tartıştık, sizlerin bazı değerlendirmeleriniz vardı. Çok tehlikeli ve sınıfsal yaklaşıyordunuz. Birkaç cümlelerinizi değerlendirmelerimde tekrarlıyorum. Son süreçlerde değerlendirmelerinizi oldukça işledim. Bana göre Kürt aydınları içinde -ki, buna siyasi aydınlar da diyebiliriz- olgulara saygıyı bilenlerden birisiniz. Ben sizi bugün için kısaca değerlendirmek istesem böyle değerlendiriyorum.

Araştırmanızı, hem de Avrupa gibi bir alanda böyle yapmanızı olumlu, önemli görüyorum. Oraya giden Kürt aydını bana göre çok kötü oynuyor. Maalesef ülkede zindanı da yaşadınız. Geldiğiniz aile koşullarını da biliyorum. Yani Kürtlüğe fazla yabancı değiller, zorlukları da görmüşlerdir. Sizin yetiştiğiniz çevrede PKK'ye muarızlık çok ileri düzeydeydi. Son dönemlerde gelişmeleri kendi kendinize değerlendirdiğinizi sanıyorum. Ben bunu PKK propagandası veya ucuz bir dostluk olarak görmüyorum. Sizi, Kürt ulusal kurtuluşunun sorunlarını iyi bilen, ezasını ve cefasını iyi çeken ve böylece minnet borcunu ödemek isteyen bir kişi olarak değerlendiriyor ve selamlıyorum. Bu temelde hoş geldin diyorum. Buyurun, tartışmamızı biraz geliştireceğiz.

Büyük bir tarihi süreç yaşadık. Düşünün, ben çok yeni bir sempatizan olarak o çıkışa anlam verdim. Şimdi bugüne bakın. Siz de sanırım aynı heyecanı duyuyorsunuz. Ulusal kurtuluşun, gerillanın özellikle değerini çözmekte, anlamakta gösterdiğiniz tutumlar bana göre önemli.

S.B.: Şunu söyleyeceğim: 1984'te ilk atılımdan sonra, bu atılımı ülke içinde destekleyen bir avuç insandan biriyim. Bu bakımdan, KDP ile ters düşmüştüm.

A.Ö.: Öyle mi? Bilmiyordum.

S.B.: 1984'te benim bir arkadaşım vardı. Dr. Hasan Kaya'nın abisi, "Bu harekete iki kişi gönülden destek veriyor: Birisi sensin, biri Feqi Hüseyin" diyordu.

A.Ö.: Feqi Hüseyin.

S.B.: Evet, ailemizin hareketlere olan yakınlığını arkadaşlar belki bilmezler. 1985'te bizim Sıddık Bilgin bana geldiğinde, ben o zaman hapisten yeni çıkmıştım. "Arkadaşlar, dağdakiler bizden yardım istiyorlar, ne diyorsun?" demişti. "Bizim ailemiz hiçbir zaman hain damgası yemedi" demiştim. Sıddık'ın gözleri parladı, zaten kararını vermişti. Gitti, onunla son görüşmemizdi.

A.Ö.: Zaten Sıddık'a uygulanan işkence, salt bir kişiye uygulanan işkence değildir. Ailenin direnişçi gerçeğine çok bilinçli yöneltilmiş ve "Yaklaşırsanız böyle vahşice öldürülürsünüz" mesajı verilmek istenmiştir. Sıddık, direniş yiğitliğini gösterdi bence. Önemle anmak gerekiyor ve bir birey olarak değil, genel bir mirasın değeri olarak anmak gerekiyor. Onun anısına da çok bağlı olmak gerekiyor.

S.B.: Tarihte bizim köy üç defa yakıldı. Sonuncusu 1985 yılında yapıldı.

A.Ö.: Yakıldı tamamıyla, öyle mi?

S.B.: Yok edildi.

A.Ö.: Bizzat sizin köyünüz, ismi neydi?

S.B.: Kelaxse.

A.Ö.: Tarihi bir değeri de var, değil mi? Eski bir köy.

S.B.: Hareketin ilk başlangıç yeri. Benim babamın amcası, hareketin tek komutanıydı. Şeyh Sait hareketinin askeri komutanıydı. İsmi Şeyh Şerif idi.

A.Ö.: Şeyh Şerif mi?

S.B.: Şeyh Şerif alay kurmuş, sivil alay komutanlığı yapmış. Osmanlıya hizmetkârlık yapmış. 1925'te Genc'i, yani Darahini'yi, Bingöl'ü, Elazığ'ı, Palu'yu ve Xarput'u zaptedebilmiş. Fakat askeri olarak eğitilmemiş bir insan olduğu için, şehri yağmadan kurtaramamış. Bir şehrin komutanı, Malatya'da da isyana hazırlanmıştı. Ama teslim oldu, sonra da idam edildi. Babam 1925'ten 1932 yılına kadar dağda direndi.

A.Ö.: Öyle mi?

S.B.: Evet, annem iki sene babamla birlikte dağda direndi.

A.Ö.: İlginç! Bunları yeni öğreniyorum.

S.B.: Fransa'nın yönetimindeki Suriye'nin kuzeyine dört yüz kilometrelik bir uzun yürüyüş yaptılar.

A.Ö.: Geldiler, ulaştılar.

S.B.: Dört yüz kilometrelik bir yürüyüş, altı yüz kişilik bir kabile var. Uçak düşürdüler, dört-beş tane savaş yaptılar. Suriye'de babam on sekiz sene yasaklı dolaştı, hep kaçak dolaştı. Fransızlara kaçaktı. Suriye hükümetine karşı kaçaktı. Parti kuruyorlardı, çalışma yapıyorlardı, bunu için dayak yiyorlardı.

A.Ö.: Hangi tarihlerde oluyor?

S.B.: 1932-'50 yılları arası.

A.Ö.: Bu da gerçekten son derece önemli bir tarih.

S.B.: Oradaki bütün partilerin nüvelerinin oluşmasında emeği var.

A.Ö.: Ben ismini de öğreniyim.

S.B.: Abdülhamit Bilgin.

A.Ö.: Vefatı nerede oluyor?

S.B.: Bingöl'de.

A.Ö.: Öyle mi?

S.B.: Türkiye'ye geldi, asker kaçağıydı. Hep o korkuyla yaşadı ve öldü. 1987'ye kadar bütün gücümle KDP'yi düzeltmeye çalıştım. KDP'nin PKK'ye karşı bir bildirisi vardı, bunu lanetledim. Bu da ikinci bir bölünme belirtisi oldu.

A.Ö.: Tarih ne zaman?

S.B.: Yine 1984-'87 yılları arası. 1985'te bir ikinci ikiye bölünme yaşandı. Molla İmadettin, Şoför Nazmi filan. Böyle bir grup diğer gruba karşı vaziyet aldı. 1987'deki çıkışım da...

A.Ö.: O zaman sorun yine PKK miydi?

S.B.: Evet, 1987-'88'deki çıkışım da bu harekete paralel bir hareket oluşturma çabası vardı. Kürt milliyetçilerinin tümünü katma düşüncesiyle 1988'de buraya geldim. Avrupa sahasının bir şeyler yaşadığını sanıyordum. Büyük olağanüstü çabalara girdim. Hatta bazıları kabul etmek zorunda kalıyordu. 1989'da bunların aslında yürümek istemediklerini anladım.

A.Ö.: Bunlar hangi çevreler oluyor?

S.B.: KDP'nin, KUK'un çevreleri ve toparladığımız diğer bazı çevreler idi.

A.Ö.: Sanırım KDP grupları da bundan farksız değil.

S.B.: Değil. Ben 1989'da son umutla Mesut Barzani ile görüştüm. Çok ilginç bir görüşmeydi. Yanımda bir KDPLi de vardı. Onların KDP'si...

A.Ö.: Nerede gerçekleşiyor?

S.B.: Stockholm'de. Ben şunu söyledim: Biz paralel bir hareket oluşturmak, organize etmek istiyoruz. Ne diyorsunuz? Bize ne yardımınız dokunabilir? Bana, "Size 150-250 kalaşnikoftan başka bir şeyi veremeyiz" dedi. Saha olarak nereye yerleşebiliriz dedim. "İran'a yerleşmeyin, çünkü elinizi verirsiniz, kolunuzu kaptırırsınız" dediler. Bu haklı bir tespitti. Ne yapabiliriz dedim. Yanımdaki Türkiye KDP'sinden olan kişi bana şunu söyledi: "Hiçbir şey yapamayız." En sonunda Mesut Barzani'nin bana söylediği şu oldu: "PKK'ye karşı savaşır mısınız? Ne kadar savaşabilirsiniz?" Cevabım şu oldu: "Siz 1966'dan beri Talabani grubuna 'cehşên şêşt û şeş' diyorsunuz, şimdi siz bize 'cehşên nod' mu dedirtmeye çalışıyorsunuz? Biz düşmana karşı silah sıkacağız."

A.Ö.: Hayret!

S.B.: Evet, o iş orada yattı. Bir sürü hazırlık yapmıştık. Bazı elçiliklere gitmiştik. Ben büyük bir umut besliyordum, fakat "sürerim sürerim gitmez kadana" var ya, aynen öyleydi.

A.Ö.: Anlıyorum.

S.B.: Az önce arkadaşlara yöneticilik sahasında beş üzeri bir veririm demiştiniz. Bu arkadaşlar KDP'ye yönetici olsalar beş üzeri yedi veririm.

A.Ö.: Olabilir.

S.B.: Yani bu kadar laçkalaşma, bu kadar gerilik var, bu kadar "Benim rahatım, ben Kürdistan'a gidip de pirelerle birlikte yaşayamam" diyebilecek durumdalar.

A.Ö.: Hayret! Bunu siz daha erken tespit edebildiniz.

S.B.: Tespit ettim ve 1990'da ayrıldım. Bunları olduğu gibi bıraktım. 1989'un sonlarında bunlar cereyan etti. 20 Ocak 1990'da da ben bunlardan ayrıldım ve bilimsel çalışmaya ağırlık verdim.

A.Ö.: Öyle mi? Daha çok bilimsel bir çalışma...

S.B.: Tümüyle Kürt mitolojisine bağlandım. Bazı toplantılara gidiyordum. İki grubun da toplantılarına gidiyordum. Yani Kürtlerin genel bir grubu var, doksan kişi Fransa'da bir araya geldi, bunların toplantılarına katılıyordum. Ama ikincisine gitmiyordum. Çünkü insan laçkalığı görüyor. Yani adamda ruh yok, "Ben yapacağım" diyen ruh yok.

A.Ö.: Kendinizi gerçekten böyle yürütmüş olmanızı oldukça anlamlı buluyorum. Bu stili anlıyorum. Dedim ya, ilginç gelen yönü de buydu. Çok önemli bir süreç. Yalnız aile geçmişini bu kadar detaylı bilmiyordum. Sıddık Bilgin'in gerçeğini 1925'lerden beri duyuyorduk. Dolayısıyla onunla bağlantılı olmanızı düşünmedim değil. Yine değerli bir dost olarak gördüğüm Melik Fırat'ı, -onca o burjuva politikasızlığında, o partilerde kaldığı halde- kendi ulusal gerçekliğine böyle adeta toz kondurmamış bir biçimde bağlı olanları da yine büyük bir anlayışla karşıladım.

Sanırım İsmet İmset, 'Öcalan' soyadı nereden gelme diye bir araştırma yapmış. Dedemi 1925'lerde astıkları için bu soyadı aldığımızı söylüyor. Acaba doğru mu, değil mi diye düşünüyorum. Bizim ailede böyle bir şeyin olacağını tahmin etmiyorum. Tarihte de 'Ocê' diye bir lakabımız var. Şunu demeye getiriyorum: İster intikam adı altında olsun, ister 1925'in kendisi olsun, birbirini tamamlıyor ve bunu önemli buluyorum. Tekrar söyleyeyim: Şeyh Sait'in tercih ettiği kadar dini, ailesel, aşiretsel motiflerle de olsa bir direnme biçimidir. Tabii bana göre çok yetersiz. Dönüşümü kesinlikle gerekli, ama saygılı olmak da benim için çok önemli ve hatta onu mutlaka ayıklayıp içinden alınması gerekenleri almak çok önemli. Yine bildiğiniz bu çerçeveye böyle değerlendirmek bana göre olumlu.

KDP deneyimlerinizi izledim, bana göre biraz hayalimdi. 1990'larda bunu böyle fark etmeniz de olumludur. Ama bana göre bu çok önceden belliydi. Doğrudur, ülkesi söz konusu olduğunda, onlar yüzünü buruşturacak kadar zavallıydılar. Benim için bunlar hiç sorun değildi. Yine bir cahş yaptırma önerisinde bulunmayı da şaşkınlıkla karşılamıyorum. Çoktan o süreci yaşıyorlardı; bunu size rahatlıkla yakıştırıp uygulayabilecekleri konusunda yanılıyorlardı. Bu da iyi olmuştur. Tarih çalışması, bilim çalışması da o dönemde yapabileceğiniz tek şeydi. O alternatif, -alternatif demeyelim, paralel diyorsunuz- olsaydı çok iyi olurdu. Bayağı bize güç verebilirdi. Önemli bir çalışmamış, ona fırsat vermemeyi de işbirlikçilikle bağlantılı olarak değerlendirebilirim. 1924'te Azadî Cemiyeti, örgütü vardı, ama rolünü fazla oynayamadı. Şeyh Sait'in kendisi ise isyan sorumluluğunu üstlendi.

Bizi Azadî örgütü yerine koyarsanız, sizin gelenek geride kalır. Biraz böyle çok ilginç bir karşılaşma... Tabii onun da sosyal nedenleri var. Toplumsal durum değişmiş, örgütümüzün tarihi var. Ama yine de bu göreve böyle bir anlam vermenizi değerli buluyorum. Bize gerekli olan; tarihimizi fazla çarpıtmadan, içini boşaltmadan anlayabilme ve anlatabilmedir. İster bir parti başkanı olsun, ister daha ileri düzeyde etkili yetkili bir kişi olsun, ister bir aydın olsun, artık ulusal olguları bilimsel değerlendirme yeteneğini göstermeliyiz.

Bugün çok ciddi bir ulusal kurtuluş süreci yaşanıyor. Buna pratik, siyasi, askeri alanda katılım olamıyorsa bile, inceleme dürüstlüğü gösterilmeli diye düşünüyorum. Maalesef bazıları bu yeteneği göstermek şurada kalsın, çarpıtmak için ne lazımsa onu yapıyorlar.

S.B.: Misal verebilir misiniz?

A.Ö.: İsim değil de anlayış olarak verebilirim. Çünkü son derece alinganlar. Ben konuşuyorum, sizler "Üslubunuza biraz daha dikkat edin" diyorsunuz. Bu açıdan mızrak çuvala sığmazsa bile adını söylemeyeceğim. Anlayış çok tehlikeli. Dünyanın bir köşesinde bir gerilla için şiir yazarlar, önemli siyasi değerlendirme yazarlar. Örneğin Zeynep Kınacı olayı bence dünya tarihinde eşine ender rastlanılan bir direniş abidesidir. Ama bu aydınlar, siyasetçiler, şairler onun adını ağzına almaya cesaret edemiyor. Bu bana çok tehlikeli geliyor.

Zeynep Kınacı Sıradan Ele Alınamaz, Anısına Es Geçilemez

S.B.: Sayın Başkan, Zeynep Kınacı olayından sonra şöyle bir şey demiştim: Zeynep Kınacı benim için bir önder durumuna geldi.

A.Ö.: Bizzat bunu kendi içinizde duydunuz değil mi?

S.B.: Zeynep Kınacı'nın güzel bir fotoğrafını yapmışım. Çalıştığım masada tam benim gözüme gelecek şekilde asmışım. Zeynep Kınacı'ya baktığım zaman, içimde ne zaman rahatsızlık duymayacağım diyorum.

A.Ö.: Anlıyorum.

S.B.: Her sabah Zeynep Kınacı ile karşılaştığımda utanmadan acaba oturabilecek miyim?

A.Ö.: Büyük bir yargılama gücü olmuş.

S.B.: Evet, şimdi bu konuda, yani bu açıdan baktığınızda ne diyeceksiniz?

A.Ö.: Ben yazdığınız birkaç yazıyı okudum. "Zeynep Kınacı'ya azize" diyorsunuz, ben 'tanrıça' gibi bir kavramla da değerlendirmek istedim. Zeynep Kınacı kişi olarak, aslında hareketimize katılışı birkaç yıllıktır. Malatyalı yarı yoksul bir aileden geliyor. Kürtlük değerleriyle fazla tanıştığını sanmıyorum. Tarihi kökeni de yine fazla gelişkin değil. Çok önemli olan yön; PKK gerillasına herhangi biri gibi katılıyor. Bu konuda diğerlerinden pek ciddi bir farkı da yok. Yüzlerce kadın ve erkek katılıyor, o da bunlardan bir tanesi. Başlangıçta etkilenmiş, Çukurova'da kitle içinde tutarlı bazı işler yapmak istiyor. Fakat emeli bir an önce dağlara ve gerillaya ulaşmaktır. Ulaşıyor ve bir seneye yakın kalıyor. Dersim ilinde gerillayla buluşuyor ve orayı özüksüyor sanıyorum. Bizim bazı değerlendirmelerimizi okuyor. Zaten üniversite mezunu, kavrayışında bir gelişkinlik görmek mümkün. Bunu mektuplarına, vasiyet mektuplarına dayanarak rahatlıkla belirtebiliriz.

Burada da fazla bir çarpıcılık yok. Herhangi birisi de benzer duygulanmaları yaşayabilir. Burayı da abartmanın gereğini duymuyorum. Esas dikkate alınması gereken yön, bu eylem kararlılığının oluştuğunda zamanı ve zemini müthiş değerlendirmesidir. Ben de günlük olarak aynen sizin söylediğiniz gibi, resmini karşıma almasam da, anlam olarak her gün değerlendirmelerimde en çok kullandığım bir olgudur, olaydır, kimliktir.

Çözme işini derinleştirmeye çalışıyorum. Tabii orada dile gelen gerçekten bir kişi değil; zaten gerilla öncesi ideolojik-politik çizgimizin dışında. O anlamda hiçbir özelliğinden bahsedemeyiz. Ama ulusal ve toplumsal kurtuluş çizgisini esas aldıktan sonra, onun gerilla ifadesini yaşadıkdan sonra iş çok ciddileşiyor. Benim sıkça üzerinde durmamın nedeni bu. Her gün ciddiyetinden, anlam derinliğinden, ifade tarzından bahsediyoruz. Yeni kimlikten, yeni yaşam tarzından bahsediyoruz. Bütün bunlar benim için ideal bir örnek. Hatta emredici, olağanüstü bir ifade tarzı oluyor. Ve bu konuda gittikçe derinleşme ihtiyacı duyuyorum.

Zeynep Kınacı'nın mektuplarında şöyle bir cümlesi var: "Yaptığım eylemin anlamını en iyi bilecek olan Parti Önderliğidir" diyor. PKK gerilla ürünü olmakla birlikte, eylemi başlatırken benimle ilgili yönü de var. Bu benim için çok daha önemlidir. Çok uzakta olduğunuz halde bu kadar etkileniyorsunuz, benim çok daha çarpıcı etkilenmem doğal. Bir nevi görev bırakıyor bize. Her şeye belki saygısızlık edilebilir, es geçilebilir, sıradan ele alınabilir, ama böyle bir eylemin sahibinin anısına es geçilemez. Eğer es geçerse bizden aşağılık yok demektir. Bunun gibi olaylar her gün yaşanıyor. Ama buna rağmen, örnek değeri, sembol değeri kesindir.

Sizin cümlelerinizi de anlamlı buluyorum: "Bir gün uyanıp da resme baktığımda, acaba kendimi ne kadar bir suçlu gibi, bir günahkâr gibi görmeyeceğim?" diyorsunuz. Bunu bütün bir ulus için, bütün bir halk için, bütün savaşılar için söyleyebilirsiniz. Oldukça yerinde bir değerlendirme. "Bu örneğe bakıp da acaba ne zaman utanç duymayacağım?" sözü çerçevesi gereken bir söz. Eğer es geçerse, bence o halk bir sürü olarak değerlendirilmeye müs-tahaktır. Hele o aydınlar, yoldaşlar söz konusu olduğunda, onlar da sürüden öteye değerlendirilmeye layıktırlar. Çünkü bu olay emredicidir. Hiçbir biçimde ne es geçilebilir, ne altından, ne üstünden atlanabilir.

Sizin yaptığınızı ciddi buluyorum. Zeynep Kınacı'nın resmini karşına alacaksın ve kendini sorgulayacaksın. Bu çok iyi, çok yerinde bir davranıştır. Bu da yetmez tabii, sabah akşam hesap vereceksin. Vermezsen olay affetmez. "O fani olmuş, gitmiş" diyen, ulusal hafızasını

kaybeder. Bunu söyleyen, ulusal kimlik talebinden, bazı büyük değerlere bağlılıktan tamamen kopuktur. Bunların da zaten bana göre herhangi bir değeri olamayacaktır. Bu açıdan hassasiyet çok önemli ve bu hassasiyet ulusal özdür diye düşünüyorum. Ama bu yetmiyor tabii.

Önemli olan suçluluk psikolojisinden kendimizi nasıl kurtaracağımızdır? Ondan da daha önemli olan, bu eylemi nasıl yorumlayacağımızdır. Çünkü ulus olarak bu suçluluk psikolojiden kurtulabilmek, bununla bağlantılı. Kendisi eyleme giderken, sonsuz bir haz içerisinde. İlginçtir, o değerlendirmeler bizzat okunursa, bu eylemi büyük bir şans olarak görüyor. Bu, çok yetkin birisi olduğunu gösteriyor. Büyük bir fırsat, yaşamın en büyük anlamlı adımlarından birisi olarak da tespit ediyor. Tarihin bu sürecini, bu eylemle nasıl çalkalandıracağını biraz biliyor. Ayrıca bizi de biraz anlıyor. Bunun yanında bilgilenmesi var, bunlar hepsi yerinde etkiliyor. Eyleme koşuş şekli, dediğim gibi büyük bir şans ve biliyorsunuz otuz kilo dinamitle eylem yerine gidiyor. Geriye bir ayakkabı parçası, bir saç teli kalıyor. Kül bile olmuyor, zerrelere kadar dağılıyor. Buna rağmen en ufak bir korku, endişe yok. Bunu nasıl yorumlayacağız?

O dönemde, biliyorsunuz, düşmanın bayraklarıyla donatmadığı tek bir cadde ve yürümediği bir gün yoktu. Tüm Türkiye şovenizm dalgasına kapılmış, yürüyüş halindeydi. O dönemdeki mesajlarımızı alıyor, gelişmeleri değerlendiriyor. Düşmanın bu vahşiliğine, insanlık dışı uygulamalarına, barbarlığına, son derece çılgın ve şovenist bir histeriye kapılmasına, ulusal çapta cevap olmak istiyor. Bu hem siyasi, hem askeri bir karardır ve kesinlikle plansız yapmıyor. Öyle maceracı bir anlayış hiç mi hiç yok. Döneme denk gelen bir militanın oldukça mükemmel bir kararıdır. Ben buna ilk ve son karar diye bir anlam da vermek istedim.

Demek ki, bu büyük eylem bir defa bu büyük şovenist histeriye karşı oluyor. Hatta sömürgecilik, faşizm, yetmiş yıllık cumhuriyetin lanetli gerçeği, emperyalizm ve iç gerçilik var. Bütün bunlara karşı bir bomba oluyor. Tabii yalnız bu da değil, bir Kürt savaşçısı, bir kadın özgürlük savaşçısı kendi lanetli geçmişiyile nasıl hesaplaşacak? Bunun çok iyi bilincinde, hem de çarpıcı bir biçimde. Ayrıca düşmanı yenecek gücü nasıl ortaya çıkaracağını tamamen bilincinde ve cesaretinde. Bunun tarzı, temposu, üslubu, ifadesi nasıl olmalı? Bunun da mükemmel farkında.

Tabii cesaret burada çok çok önemli. Uygulama tarzı çok çarpıcı, alan çok çarpıcı, hepsi birleşiyor ve bu büyük olayı ortaya çıkarıyor. Bunlar yine tespit edilmesi gereken bilimsel hususlardır. Buna edebiyatın gücüyle biraz karşılık vermek gerekecek.

S.B.: Ona gelecektim. Kürt aydınlarının bir kısmı çaresizlik içinde, düşündüğünü ifade edemiyor. Bir kısmı ise melun düşünüyor, fakat ifade ettiği şekli ile kitleleri biraz pasifize etmeye çalışıyor.

Kürt Aydınının Zeynep Kınacı Olayını Değerlendirmemesini Aydın Hastalığı Olarak Değerlendiriyorum

A.Ö.: Bana göre bu olay aydını şoke etmiştir. Dediğimiz gibi, birisi gerçekleri çok iyi biliyor, ama melunca bir yaklaşım içindedir. Bir kısmı ise çaresizdir, yüreği bakmaya yetmiyor, gafil avlanmıştır. Ben yapımız için de zaman zaman bu deyimleri kullanıyorum. Zaten tarihte bu tip olaylar da biraz böyle anlam bulur. Herkes uykudayken, gafilken bu büyük olaylar patlak verir. Olayın trajik olan diğer yanı ise şu: Biz bunu bir sembol olmaktan çıkarmak istiyoruz. Zaten Kürt olayında, Kürt masalında, Kürt tipinde, Kürt destanında yeniye ilişkin söylenen sembol düzeyinde kalırsa ihanete uğrar. Bu nedenle onu güncelleştirmek çok önemli. Kürt olayında sembolü güncelleştirmeye güç getiremezsen bir şey başaramazsın. Yükün ağırlığı da buradan kaynaklanıyor.

Eğer Kürt bir masala, bir destana kavuşmak istiyorsa, onu çağdaş anlamıyla birleştirmesi gerekiyor. Şimdi aydın bunu yapamıyor. Onun için gafil ve acınacak bir durumda yakalanıyorlar. Melun, melundur yani. Kendimizi devrimci önder yerine koyuyoruz. Mesela Zeynep Kınacı bana vasiyet ediyor ve sonuna kadar güveniyor. Ama acaba benim ne kadar gücüm var? Bu vasiyeti yerine getirecek çok insanımız da var; ama ben karşılık vermesem, sıradan politik malzeme olarak kullansam büyük yara alacağım. Buna dayanarak insan mükemmel

politik spekülasyon da yaratabilir. Örgüt içinde bunu mükemmel kullanabilirim. Ama bu kendime yapabileceğim en büyük kötülük olur. Kesinlikle buna fırsat vermemek gerektiğinin farkındayım. Bir aydın olarak da bir PKKli olarak da böyle düşünüyorum. Çünkü bu olay ulusal boyutlu, hatta insani boyutludur. Toplumsal özgürlük boyutu da çok derindir.

Bir kadın, müthiş kadın özgürlüğünden yana, sınırsız bir eşitlik, özgürlük yaklaşımı var. Bunun da anlamını göz ardı etmek imkânsız. Şimdi bunun gereklerini yerine getirme söz konusu olunca, bütün bu ağır görevler beni mi bulacak diyorum. Verdiğim karşılık, PKK'nin bütün gücünü buna göre dönüştüreceğim kararlılığı oluyor. Bana göre parola, emir bellidir: Bütün gücü bu temelde savaştıracam. En öncelikli yaptığım şey bu. Partide karşınıza kadın mı çıkıyor, erkek mi çıkıyor, Zeynep'e bakacaksınız. Karşınızda böyle bir kişilik var. Benim için partiyi dönüştürme, savaştırma anlamında Zeynep'i esas alma hem çok zorlu, hem çok kolay bir görevdir. Neye mal olursa olsun, bu savaşı yürüteceğim. Buna ulaşmayan kadın bana göre alçağın tekidir ve ona yaşam yolu kapalıdır. Erkek bu konuda yetenek göstermezse, onun erkekliği de beş para etmez. Karşımızda böyle bir olay var. Bunun ideolojik, siyasi, hatta askeri boyutu var. Sen bunu esas almazsan nereye gidebilirsin? "Ben PKK komutanıyım" diyene; PKK'nin sıradan bir savaşçısının durumuna bak, komutanlığını ona göre yap derim. Bunlar benim için mükemmel ölçüler. "Büyük yaşamak istiyorum" diyene, bu eyleme bak diyorum. Saygı, sevgi böyle geliştirilmek durumunda. Bunu talep eden buna bakmalı derim. Eylemle, savaşla bağlantısını gör, örgüte ve ideolojiye bağlılığını gör diyorum. Bunların hepsi ölçü. Görevimiz örgütü buna göre çalıştırmak, halkı buna yavaş yavaş alıştırmak olacak.

Aydınlar söz konusu olduğunda bir duyarsızlık var. Yermek için söylemiyorum. Cîgerxwîn', 'Heval Robson' diye bir şiir yazar; Nazım Hikmet, 'Benerji Niçin Kendini Öldürdü' diye destan yazar. Onlar bana göre sıradan devrimciler. Bizde bazı şairler de vardır, Ahmet Arif, 'Otuz Üç Kurşun'u yazdı. Sayın Kemal Burkay, bu anlamda birçok uluslararası şahsiyeti de dillendirmiştir. Tarihte mıncıkla Kürt direnişçisi arıyorlar, bulurlarsa onu açığa çıkarmaya çalışıyorlar. Ben bunların hepsini değerli buluyorum. Eleştirmek için söylemiyorum. Ama bu kadar tarihi ve güncel bir olayı değerlendirmemeyi büyük bir kafa hastalığı, aydın hastalığı olarak görüyorum. Bunun kesinlikle PKK'yle ilgisi filan yok.

Fransızların Jeanne d'Arc'ı var, aslında kendisinin yakılıp yakılmadığı bile belli değil. Ama bir Fransız sembolüdür. Sanırım Fransız özgürlük tarihinin, ulusallığının temel kilometre, hatta başlangıç taşıdır. Şimdi bizde yüzlercesi var. Haydi, bu sembolü değerlendirelim diyelim. Kaç kişi anlam verme gücünde? Eylem ortada, tarihi örnekler ortada, olay ortada. Sen bu konuda bir anlayış derinliğine ulaşamıyorsan, ben seni aydın yerine koymam. Sende bir vicdan, bir anlayış yücelmesi olmuyorsa ulusallık yapamazsın. Ulusal olmazsan senin şairliğin bitti, bitti senin tarihçiliğin, bitti senin sanatçılığın ve edebiyatçılığın. Yapamazsın! Çünkü en önemli ulusal olayı görmüyorsun, değerlendirmiyorsun. Parti içinde şunu söylüyorum: Bu gerçekleri görmezseniz komutan olamazsınız, savaşçı da olamazsınız. Ortada ölçü var, ulusal ölçü var.

Buna benzer binlerce değer var. Amed Zindanında katledilenler de birer büyük kahramanlardır. Yani ben birisini değerlendirmeye alırken, onların da kimliğini çözümlüyorum. Örneğin televizyonda zindanda katledilenlerden birini gösterdiler. Her tarafı mosmordu, gözleri, kafatası param parça olmuştu. Diğerleri acaba hangi durumdaydı? Bunların hepsi kahramandır. Birisi kendisini kaynar suda yaktı, o da Sağmalcılarda şehit düştü. O da büyük bir kahramandır. Dağda her gün böyle olaylar yaşanıyor ve daha önce dört genç kızın kendisini yakması var. Bunların her birisi de bir Jeanne d'Arc'dır. Ferhat Kurtay'ın öncülük ettiği dörtlü kendini yaktı. Bunlar da çok büyük kahramanlar. PKK içinde kahramanlar sayısızdır. Bu hareketin bir sözcüsü olduğum için değil de, bu kahramanlara saygılı olmak için belirtiyorum. Bunlar ulusa mal olmuş değerlerdir. Bu kişiler benim babamın malı mülkü için bu eylemleri ortaya koymadılar. Hatta bu karanlık tarihe karşı, -her şey PKKlilik için olsun demedik- bir ulus adına bu eylemi koyduk.

Aydınların sosyalistliğine, demokratlıklarına fazla dokunmama gerek yok. Aydın sıradan bir ulusalcıysa nerede yüreği? Bu en büyük olayların her bir tanesi bir romandır, bir şiirdir, bir türküdür, bir resimdir. Nerede senin kalemin, saz telin? Nerede senin o hünerli elin, dilin?

Neden susuyorsun? Neden kızgın suda iradesiyle kendini yakarı, benzin döküp kendini cayır cayır yakmaya cesaret göstereni anlatmaya cesaret göstermiyorsun? Bu çelişkiyi anlamaları lazım. Anlamazlarsa, o Kürtlük nasıl Kürtlüktür, biliyor musunuz? Karınca Kürtlüğü mü, cüce Kürtlüğü mü, gafil Kürtlüğü mü deriz? Lanetliler grubunda mı deriz? Ne dersen de! Hepsinde gerçek payı vardır. Bunları göreceksiniz, aydınlar bunları görmek, dillendirmek, edebiyatlaştırmak zorundadır. Yazılacak roman, eğer doğru yazılırsa, belki de Nobel'e aday olabilir!

S.B.: Evet, Kürt Nobel'i olsun yeter.

A.Ö.: Evet, Kürt Nobel'i olsun yeter, diğerlerini kastetmiyorum. Edebiyatın kaynağı diyolar, sağdan soldan en olmadık şeylerle edebiyat yapılmaya çalışılıyor. Bu büyük bir kaynak, edebiyatın temel kaynağı...

S.B.: Yaşam...

A.Ö.: Zap suyu kadar gürül gürül akan kaynağın içine gir, yedi defa yıkan, bütün kirlerini temizlettir. Ruhunu bununla aydınlatacaksın, bunlarla ayaklandıracaksın. Bilinci bununla parlatacaksın. Maalesef uzak durmaları kendileri adına büyük bir şanssızlıktır.

S.B.: Sayın Başkan, burada bir soru aklıma geliyor. Şimdi Türk devleti kısa süreli askerlik ilan ediyor, dışarıdakiler on bin Mark vererek bu askerliği yapıyorlar. Bu kısa süreli askerlik fikrini bizim aydınlara da uygulayarak, acaba bu mütevazı Kürt dağlarında iki aylık, bir aylık askerlik davetiyesi gönderebilir misiniz?

A.Ö.: Kesinlikle karşılığında para istemiyoruz. On bin Mark değil, gelirlerse tüm masraflarını biz karşılarız. Bunları kendi ülkelerinin güzel bir parçasında turist gibi tutmaya da söz veriyoruz. O dağların temiz havasını solusunlar.

S.B.: Ve yazsınlar.

A.Ö.: Yazsınlar, evet. Bir Alman turist kadar gözlemlerini yazsınlar. Kesin fazla bir şey istemiyorum. Bu güzelim havayı solusunlar, o çarpıcı manzaraları biraz hissederek yaşasınlar. Ve salimen geldikleri yere de gönderme sözü veriyorum. Bunu da anlamazlıktan gelirlerse, o zaman kendilerine başka isim taksınlar. Nasıl oluyor da on bin Mark verip o orduya gidiyorsunuz? Avrupa'dasınız, "Gelin, Kürt ordusuna asker olun" diye zorlayan bir irade var mı?

S.B.: Pasaport alacak, denize girmek için 40-45 bin Kron rüşvet verecek, Yunanistan'da deniz yokmuş gibi.

A.Ö.: Bütün Yunan denizleri bize açık. Ayrıca İtalya'da, İspanya'da, hatta Suriye'de...

S.B.: Zap'ta yüzdürelim.

A.Ö.: Evet, en temiz su orada. Bunlar patolojik olaylar, sadece üzüntü ve nefretle karşılıyorum. Bir an önce bunu terk etmeleri gerekir. Ben buna kendi efendisine sonuna kadar gönüllü uşaklık derim. Para veriyor, en zor olan mesleği, yani askerliği seçiyor. İnanılmaz bir şey! Hani efendisine çok bağlı olan serfler veya köleler var ya, onlar gibi. Bu durum bana göre ondan daha çirkin. Çünkü ağanın belki günlük hakimiyeti, baskısı var; serf fazla özgürlük imkânına sahip değil. Ama Avrupa'da hiç kimse seni zorla zincirleyecek durumda değil. Kendi eliyle en büyük düşmanına, hem de askerliğine koşması büyük bir alçaklıktır, lanetli bir durumdur.

Bunun izahı olamaz. Hele Avrupa kaynaklı olursa bu büyük bir alçaklıktır, derinleşmiş bir gaflet durumudur. Belki elde etmek istedikleri bir pasaporttur veya Türkiye'ye, zaman zaman şuraya, buraya gitmedir. Bu fırsatı da artık bulamazlar, o konu da artık aşılmıştır. Türkiye de onlara cehennem olmuştur, artık yaşanacak bir yer olmaktan çıkmıştır. O ordusu da onlara koruma görevi bile yapamaz. Kürt ordusu daha da çarpıcı geliyor, Kürdistan daha da yaşanılacak bir ülke haline geliyor. Bir an önce ıslah olmalıdırlar.

Kendi Halkına İhanet Edenin Başka Bir Halka Yararı Olmaz

S.B.: Allah ıslah etsin! Şimdi bu noktada bir sorum daha var. Benim anladığım kadarıyla Kürt hareketlerinin ve aydınlarının bir kısmı bir köşede, herhangi bir astsubayın "Gel görüşelim de Kürt meselesini halledelim" demesini bekliyorlar. Ondan sonra bu subay "Aferin oğlum" diyecek.

Hukukta bir savunma terimi var, hukukçular savunmaya başlarken 'varsayalım ki' der. Varsayalım ki, PKK yok oldu, yenildi, bu durumda Kürdistan'ın durumu ne olur ve bu 'gel oğlumcuların' aldığı o haklar ne olur?

A.Ö.: Yine ilginç sorulardan birisi bu oluyor. Bu bir kenarda, bir köşede duran grubun yaklaşımı değil, sözüm ona politika yapan geniş bir çevrenin beklentisidir. Deşifre edilmemiştir ve hem safça, hem de çok gafilce, "Eğer PKK devre dışı kalırsa, politika yapma döneminin önü açılır" diyorlar. Bu gaflettir. Düşmanını hiç tanımama bu kadar mı olur? Siyasi bilinçten yoksunluk bu kadar mı olur? Hatta çok öykündükleri diplomasiden anlamamak bu kadar mı olur? İnsanın beyninde, düşünce tarzında hastalık olur, ama bundan da öteye bir şey var. Ben bir anlık bilimsel düşüncelerini istiyorum, fazla bir şey istemiyorum. Günümüzde moda olan diplomatik bir deyim var: Gücün kadar konuşursun. Bu herkesin bildiği, söylediği bir şey. Diploması, temsil ettiğin devletin, ordunun veya savaşımın bir uzantısıdır. Bütün politika öğreten okullarda, diploması derslerinde, siyasi derslerde ilk öğretilen kavram budur. Çok açık, fazla açmama gerek yok.

Şimdi Kürtlerin siyasi ve askeri gücünü biz temsil ediyoruz. Zaten düşmanın kendisi, nasıl 'bölücü' olduğumuzu, 'Kürtçü' olduğumuzu her gün dile getiriyor; günlük olarak amansız özel savaşımını dayattığı bir güç oluyoruz. Osmanlı dönemini, öncesini bir tarafa bırakın, son Cumhuriyet dönemini göz önüne getirin, kendi ailelerinizi göz önüne getirin. Bilmem nerenin Türk'ü diye insanlar getirilip köyler kurulmuştu. Bingöl'de, Kürdistan'da, onun dışında...

S.B.: Kovancılar diye bir ilçe var.

A.Ö.: Öyle değil mi? Çok ilginç! Bugün de Kazakistan'dan Türkleri getirelim diyorlar. Moldavya'da bilmem ne Türkleridir?

S.B.: Gök Oğuzlar.

A.Ö.: Evet. Bulgaristan'daki, Yunanistan'daki bütün Türk o gruplar hazırlanıyor. Yarın, öbür gün Güney'de "Türkmen kuşağı yaratalım" denilecek. PKK yerine ilk elden yerleştirecek olan bunlardır. Bunu da belgelendirmeye gerek yok. Tarihe biraz baktığımızda, Türk devletinin neler yaptığını görürüz. Sanırım buna kimsenin de, kendilerinin de karşı bir tez ileri süremeyeceği açıktır. PKK'yi yok ederek, "Barış dönemi açıldı, gel barış yapalım" denilemez. Hayır! Oradaki tarih de meşhurdur, isyanlar döneminde Kemalistlerle işbirliği edenlerin sonlarının ne oldukları biliniyor. Biri vardı, ismi neydi?

S.B.: Cemilê Çeto.

A.Ö.: Cemilê Çeto, "Paşa, biz isyanı bu kadar kırdık, yardımımız oldu, bize nasıl yardımcı olacaksınız?" diyor. M. Kemal de "Alçak! Ulusuna bu kadar ihanet edenin benim ulusuma hiçbir yararı olmaz" der. M. Kemal burada gerçekçidir, ulusalıdır. Ulusuna bu kadar ihanet eden birinin kendisine yardımcı olmayacağını bilir ve atar.

S.B.: İdam ettirir.

A.Ö.: Öyle mi?

S.B.: İdam edilirken şunu der: "Bana Cemilê Çeto demeyin, ji kerê ra keto deyin."

A.Ö.: Şimdi bunların durumu Cemilê kerê keto'dan daha kötü.

S.B.: Olayı biliyor, ama dersini almıyor. Daha kötü bir durum.

A.Ö.: Evet, Cemilê Çeto bir aşiret reisiydi, yine de akıllıydı ve kaldı ki, sonradan sanırım itiraf ediyor: "Benim durumum bütün Kürtlere ibret olsun ve bir daha bu duruma düşmeyin" diyor. Şimdi bunlar cahil ve gafil değiller, dediğiniz gibi biliyorlar. Onlar M. Kemal'le görüştüler. Peki, bunlar kiminle görüşecekler, bir astsubayla mı? Her şeylerini verseler, acaba astsubaydan bir aferin alırlar mı? Sanmıyorum. Çünkü örnekleri ortada, ama halen de inandırılıyorlar. Bazıları "PKK barışa engeldir, siyasi çözüm yoluna PKK engeldir, PKK giderse bizim görüşlerimiz de doğrulanmış olur" diyor. Birilerinin de şöyle hazırlandığını esefle gördüğümü vurgulayayım: "Biz eskiden de bu işler ne TC'nin terörüyle, ne PKK'nin terörü ile olur diyoruz. Bu iş barışla olur. Gördünüz mü?" diyorlar. "Bizim görüşlerimiz, bizim parti çizgileri nasıl da doğrulandı" diyenler az sayıda değil.

Bazıları bunu yansıtır, karar haline de getiriyor. Şimdi buna öfkeyle mi karşılık vereyim, bilemiyorum, bu konuda zorlanıyorum. Ama kendi adlarına yine üzülüyorum. Bizim enkazımız yüzyıl geçse bile bu anlayışı yerle bir etmeye yeterlidir. Bunu da halen anlamamakta

ısrar edenler var. Artık bunu bir gafletle değerlendirmek de zor, çok önemli bir hastalık tabii. Bunların durumunu, tarihten ders almayanın, güncel politikanın tanımının bir tekine değer vermeyenin, ileri düzeyde kendisini ölümcül bir politika hastalığına mahkûm edenin gerçekliği olarak değerlendiriyorum. Biraz sözden anlayan varsa, hazin bir sonla yaşamlarını noktalamak istemiyorlarsa bu söylediklerimize biraz anlam verirler.

Kürtlerde Düşmanı Özümseyerek Büyüme Söz Konusu

S.B.: Bazı örgütler, bazı kişiler "PKK terörüyle de olamaz, devlet terörüyle de olmaz, bizim tezimizle olur" dediler. Size bir soru sorayım.

A.Ö.: Buyurun.

S.B.: Kürt örgütleri arasında silahlı mücadeleyi geçmişte programlaştırmamış bir örgüt tanıyor musunuz? Bu örgütlerin silahlı mücadele yaratmak için teşebbüs ettiklerini de biliyorsunuz.

A.Ö.: Evet, hepsi silahlı mücadeleyi düşünmüştür.

S.B.: Bir Halfetili buna muvaffak oldu ve geliştirdi. Bu acaba onların duygusunda, bilinç altlarında bir rol oynamadı mı?

A.Ö.: Oynadı. Daha önce de yazıldı. Ben de zaman zaman kendime soruyorum. Aslında asaleti anlamayan bir kişi de değilim. Asaletin neye bağlı olduğunu da anlıyorum. Sizlere ne kadar değer verdiğimi başta da belirttim; dönemin asaleti biraz adsızlıktan kaynaklanacağı benziyor. Derin bir tarih bilinci olan bunu tespit eder. Benim için, "Soyu soppu fazla belli değil" diyorlardı. Soy soppu fazla belli olursa -günümüzdeki öğeleri çok iyi biliyorsunuz- en kötüsünü oynayacaklar. Kürt olayında dönem biraz da soyu soppu fazla olmayanın devreye girişiyle...

S.B.: Tamamlanır.

A.Ö.: Evet, halk zaten odur. Kürt olayının tarihinin çok ilginç bir diyalektiği vardır. Kabile, aşiret ve ona dayalı asalet maalesef kendi elinde olmayan nedenlerle iradeleri dışı ters bir rol oynamıştır. Asıl neden bunların iç ihanetçilikleri falan değil, Kürdistan'ın bilinen malum durumu, yabancı işgalin şiddet düzeyi bizde bu üst tabaka asalet kurumunun ağırlıklı bölümünü işbirliğine itmiştir. Zürriyetleri, çocukları iliklerine kadar bununla büyütülmüştür. Çok az bir kesim kendini bundan alıkoyabilmiştir ve bir Kürt asaleti, prensi gibi tarihte kalabilmiştir. Büyük bir kısmı iliklerine kadar işgalci gibi düşünür.

İdris-i Bitlisi'den beri bu çok namlı bir özelliğimizdir. "Kendinize bir beylerbeyi bulamaz mısınız?" denilir; "Bizim bu yeteneğimiz yoktur, birbirimize çok karşıyız, siz bize bir tane beylerbeyi tayin edin" der. Kürdistan beyler beyinin geliş hikâyesi budur ve bu bir ulusal özelliğimizdir. Kendi beyimizi bile, konfederasyon beyimizi bile, koşullar çok olgun olduğu halde elinin tersiyle itiyor. Kürt asaletinin -en görkemli dönemdir o dönem- kendisini değerlendirişi böyledir. Biraz tarihten anlayan bu asalet gerçeğimizin, prens gerçeğimizin tahlilini doğru yapar. Umarım ilerde bu tarih konusunda çalışmalarınızı da geliştirirsiniz. Ben çok kısa bir değerlendirmeye yetinmek istiyorum.

Bizim de Arap melikleri gibi meliklerimiz, İran şehzadeleri gibi şehzadelerimiz, hatta Türk şehzadeleri gibi şehzadelerimiz olsun isterdim. Olmamış! Yanından bile geçmemişler. Ahmedê Xanê, "Keşke bizim de bir sultanımız, emirimiz olsaydı da bizi birleştirseydi. Arab'a, Acem'e, Rum'a karşı bizi savunsaydı" diyor. Ahmedê Xanê de büyük şikâyet ediyor. O dönemde olmamış. Peki, bu dönemde nasıl olacak? Bundan çıkarılacak bir sonuç, Kürt olayında biraz da -Demirci Kawa örneğinde olduğu gibi- halktan, işçiden, soyu soppu fazla belirgin olmayanlardan bir çıkışı gerekir. Olmazsa, Kürt olmaz.

S.B.: Yetenek meselesi.

A.Ö.: Diğeri gitmiş, yüzyıllardan beri işgalci tarafından aşınmış, sömürgeci tarafından iliklerine kadar sömürülmüş, kraldan daha kralcı hükme kendisini bağlamış. Osmanlı döneminde Hamidiye aşiret mantığının ne kadar özümsetildiğini görelim. Türkiye'de ilkokuldan itibaren bu özümsetilir. Türk olayında asalet budur. Yani düşmandan daha fazla düşmanı özümseyerek büyüme durumu söz konusu. Ben bunu özellikle çözümlenelerde daha iyi anlıyorum, dile getiriyorum. Düşman beyninize, yüreğinize çok içerilmiş ve bunu da bir kültür haline, bir kurum haline getirmiş. Kendi şahsımda bunun farkını yakalamak, hiç öyle olmamak gerekti-

ğini anladım. Aileden itibaren bunu başlattım. Varolan ailemi inkâr etmem gerektiğini - anamı, babamı kötölemek için değil, ailecilik kurumu anlamında söylüyorum- gördüm. Bu asalettir, bu kurumu da giderek karşıma almam gerektiğini biliyorum. Bundan da asalet sahibi olan insanları kötölemek gibi bir şey aklımdan geçmez.

S.B.: Şimdi daha büyük bir aile var.

A.Ö.: Gayet tabii, büyük Kürt ailesine, Kürt halkına ulaşmak için bu gerekliydi. Varolan soyumu sopumu da inkâr ettim. Köylüler benim için, "İpini kopartmış, anasına, babasına da en hayırsız evlat olmuş kişi" diyorlardı. Bu tanımla yaklaşıyorlardı. Sonuç öyle ortaya çıktı. Ben diyalektiğin diğer ucunu, yani en tersini esas aldım. O uçtan şimdi büyük gelişmeyi ortaya çıkardım. Hikâye aynı, fazla uzatmayacağım. Onların Kürt tarihini incelemelerini istiyorum. Çok sosyalistlik yapıyorlar, diyalektik metot falan diyorlar. Dikkatle bunu biraz uygulayınlar. Felsefe, tarih okumuş olanlara bunları söylüyorum.

Bazıları da özellikle geldiğiniz alanlarda dolaylı olarak bana yönelik bazı eleştirilerde bulunuyor. Machiavelli'nin Hükümdar kitabına, yine Nizamülmülk'ün Siyasetname'sine zaman zaman atıf yapıyorum. Güya bunlar politikanın en kötü tarzdan örnekleriymiş. Bu örneklerden hiçbir şey anlamıyorlar. "Nietzsche'den faşist Hitler çıkar, Machiavelli'den hiç kural tanımaz diktatör çıkar" diyorlar. Buna göre anlam vermek istiyorlar. Kaldı ki kendilerini tarihçi, felsefeci sayıyorlar. Ben onlar için tartışmayı bile seviyesiz buluyorum. Tarihçiliklerine, felsefi kavrayışlarına güveniyorlarsa, Kürd'ü anlayabilmek için mukayese olarak bu kitapları okumaları lazım. Siyasetname feodal dönemin mükemmel bir siyasal kitabıdır. Meliklere, prenslere hitap eden bir kitaptır. Hükümdar, prenslerin nasıl iktidar olacağını gösteren mükemmel bir kitaptır. Nietzsche, Alman filozoflarının ve Alman milliyetçiliğinin babasıdır. Bunları aynen taklit edelim demiyorum, ama sayısız ders çıkaralım diyorum. Böyle incelemiyorlar, sanki PKK Önderliği böyle olmak istiyor gibi bir hava yaratıyorlar. Machiavelli'nin hükümdarı, Nizamülmülk'ün sultanı ve Nietzsche'nin de Hitler'i olmak istiyordum gibi anlam çıkarıyorlar. Bu çok yanlış ve tehlikelidir.

S.B.: Diyebilir miyiz ki, PKK Önderliği kalıplardan ayrılmış bir kafa yapısına sahiptir? Bu milleti nasıl harekete geçirebileceğinin ipuçlarını yakalamanın peşindedir ve yakalamıştır?

A.Ö.: Benim kendimi adlandırmam fazlasıyla hem dikkat çekiyor, hem de kendimi metheder gibi bir biçimde yorumlanıyor. Ondan da çekindiğim yok, kendimi bir kişi olarak da zaten değerlendirecek durumda değilim. Herkesin verdiği benim için bir kurumsal ifadedir. İlerde bunu sizler iyi incellersiniz. Sorunuz tam olarak hangi özelliğime yönelikti?

S.B.: Yani kalıplardan arınmış, özgür bir beyinle Kürt gerçekliğini yakalayıp Kürd'ü harekete geçirme sanatı...

Yeterince Anlaşıldığımı Sanmıyorum

A.Ö.: İncelemenize gerçekten büyük değer veriyorum. Bu tanıma, bu soruya bile yine büyük değer veriyorum. Kürd'ün böyle ayağa kaldırılıp yürütülüşünün ipuçları çok çok önemli. Mutlaka incelemeniz gerektiğini söylüyorum. Bu incelemeyi yapamayanlar, dönem Kürtlüğünden, çağdaş Kürtlükten hiçbir şey anlamazlar.

Benim onu nasıl tespit ettiğim başlı başına bir inceleme konusu. Partinin içinde de halen yeterince anlaşıldığımı sanmıyorum. Her gün benim ilişki tarzımı neden anlamıyorsunuz, ben gözünüzün önündeyim, neden incelemiyorsunuz diyorum. Bir insanı ele alış tarzım, dokunuş tarzım var. Buna bazen yılanı deliğinden çıkarma yöntemi diyorum. Bazen sıradan bir köylüyle, hatta bir çocukla konuşurum. Bu olağanüstü bir diyalog biçimidir. Siz bunu nasıl görmüyorsunuz diyorum. Biliyorsunuz, Kürt ilişkiden çok korkar ve ilişkiden anladığı da ya çok bencil, kirli bir hesaptır, ya evlilikle birbirine bağlanmadır. Şimdi bile bir ilişkiyi tersine çevirmek olağanüstü yetenek ister.

Kürtler üzerine yazıyorsunuz. Kürt olayı üzerinde tarih bilincini, ulusal bilinci, onun için gerekli olan bilimsel temeli yakalamaya çalışıyorsunuz. Bu da çok önemli. Buna devrimci bir değer veriyorum. Kürtlerde gerek ilişkilerin çarpıklığı, gerekse ilişkide yoksunluk ileri derecededir. Örneğin, "İki Yahudi bir araya gelir, bir örgüt kurar" denilir. Ben de şunu söylüyorum: İki Kürt bir araya gelir, kavga çıkarır, başka hiçbir şey ellerinden gelmez. Sanırım biz bu

Kürd'ü dönüştürdük. Şimdi milyonlarca Kürt söz dinler duruma gelmiştir. Bu başlı başına büyük bir gelişmedir. On binlercesi, yüz binlercesi tek yürek, tek yumruk olarak havaya kalkıyor. Bunu da gördünüz. Hem de Avrupa gibi dağıtıcılığın müthiş geliştiği bir yerde bu gerçekleştirilmiştir. En amansız işkencelerde en büyük dayanma gücü ortaya çıkarılmışken, bunlar öyle benim icat ettiğim şeyler değil, tarihi gelişmelerdir. Ben bunun sanatını buldum. Bu da çok önemli.

Beni inceleme, tarzımı inceleme bana göre olağanüstüdür ve incelerseniz güçlenme nedenlerini anlarsınız. Kürtleri, insanları anlarsınız. Ben bununla onur duyuyorum. Kendimi müthiş bir sırrın sahibi olarak da değerlendirip götürebilirim. Ama bu sır sizlerle de bağlantılıdır. Birleştiren Kürt, savaştıran Kürt çok etkileyici bir olaydır. Bu olayları yaşayan bir insan-sınız. Bunlar Kürt tarihinin en büyük devrimsel dönemeleridir. Tabii halen kendimi de tanımaya çalışıyorum.

Tarzımın öyle fazla teorik olduğunu söyleyemem; fakat başkalarının yaşadığı anlamda çok pratik olduğumu da söyleyemem. Benim yaptığım şey iki yönlüdür ve şöyle anlaşılmalı: Herkesin yaşamak istediği yaşam tarzına ve kolay kolay yaşanılmaması gereken yaşam tarzına karşı kuşkuluyum. Bu kuşkuculuk çok müthiştir ve bende tam bir anlayış halindedir. Halen de sürüp gidiyor. Sosyal, siyasal, ekonomik ve duygusal yaklaşımda önemli oranda kuşkuluyum. Ama konuya bilimsel boyutu da ekleyebilirsiniz. Teoriye yaklaşımda ilgisiz değilim, teorik referanslarım olamazsa hareket etmem. Ama bunu birçok ulusun ele aldığı gibi ele almıyorum. Marks'tan, Engels'ten, Lenin'den, Stalin'den, Mao'dan tutalım, diğer birçok örgüte yön veren burjuva teorisyenlerin tarzına kesinlikle yaklaşmıyorum; yapmak istesem de yapmıyorum.

Fazla teorik olmam hayatı karıştırır, hayatı boğar. Fazla pratik olsam, o da kesin anlayışsız kılar; teori altın değerinde olsa, vazgeçilmez de olsa yaklaşmaz, yaklaşırsa da çok dogmatik yaklaşır. Teori pratiği karıştırır, pratik teoriyi karıştırır. Doğru olmayan pratik yaklaşım teorisinin rolünü sıfıra indirger. Teoriyi alışagelmış tarzıyla pratiğe uygulamak istesen, müthiş bir dogmatizm olur. Kürt gerçeği bununla hiçbir iş yapmaz. Kürt olayında bu tarzda teorisyenlik felakettir, zaten örneklerinin de ne kadar demagojik olduğu ortaya çıkmıştır. Pratik tarzı, savaşçılık tarzı var. Kan döker, ama siyasal ve teorik ifadesi yoktur.

Ben bu iki tehlikeyi -usta bir tarz mı desem, artık hayat mı beni mecbur etti- aştım. Burada kendimi bir dahi gibi görmüyorum, çok iyi bir incelemeci olarak da görmüyorum, hatta çok iyi bir pratiği yaşayan birisi olarak da görmüyorum. Ama yaşam tutkusundan vazgeçmeme, bununla bağlantılı olarak ruhunu satmama söz konusu. Ne toplumsal alışkanlıklara, ne dogmatizme kapıldım. Tabii bu tarzı yaşamsal kılmak için düşmanı doğru tanımak gerekir. Bu yaşam tutkusunun hayata geçirilmesi için hassas olmak gerekir. Bundan dolayı hem duygusal anlamda çok tedirgin, korkuyla dolu dolu yaklaşırım, hem de bunu mümkün kılabilmek için bilime, teoriye yön vermeyi düşünmek zorundayım.

Demek ki, teori benim yaşam tutkularıma katkıda bulunduğu oranda değerlidir ve vardır. Pratik yaşam olanakları da benim bu yaşam arayışlarıma hizmet ettiği oranda vardır. Bunun dışında doğrultu falan tanımam. Yaşam arzumun içeriği önemlidir. Oldukça özlü olacak. Sonuna kadar özgür irade diyorum. Yani böyle bir boyutta bir içeriğe sahiptir. Öyle olup olmamam önemli değil. Hayal, ulaşılmak istenilen kavram böyle bir anlam buluyor. Buna sınırsız bir özgürlük de diyebiliriz. Hz. Muhammet buna cennet der, Marks komünizm der, diğerleri kapitalizm, liberalizm der. Benim de ucu bucağı belli olmayan bir özgürlük dünyam var. Yalın bir ifadeyle buna ulaşmanın sanatı bende çok çarpıcıdır.

Benim bir tarzım var; kendimi derviş gibi vermem, mümin gibi namaz kılmam. İdeolojinin, teorisinin gerekleri var. Sonuna kadar kendini katacaksın, onu yapacaksın. Teorisinin ihanete uğratılmaması, pratik tarzını bulması çok önemli. Halen yakalanmayan, bir türlü böyle birlikte olunamayan benim tarzım oldu. Anlayamadıkları bu tarz, kendini yaşamda üretme, tarz sahibi kılma bana göre mutlaka anlaşılmalıdır. Özellikle Kürtler, hatta tüm insanlar için bunu söyleyebilirim. Bütün çelişkilerden kurtulmanın yolu olarak da bu görülmeli. Bana göre bu, bir müminin adeta tanrısına yalvarır gibi bir yaklaşımla bağlantılıdır; bir komünistin, hatta bir tanrıtanımazın yaklaşımlarıyla ilintilidir. Tabii birçok felsefi ekolle de benzerlik kurulabilir.

Ama benim tarzımın biraz farkı vardır. Kürt olayında da bana göre fazla felsefi okul gelişmez. Bir müminlikle Kürt fazla sonuç almaz. Kaldı ki, en büyük müminler Kürtlerde vardır. Orada da başka türlü yanılığ vardır. Geriye acaba bir şey kalıyor mu dersen, orada beni görmen gerekiyor.

"Bu biçim çok zordur, nasıl yapıyorsun?" diyorlar. Dayanma gücü, sabır gerekir, ki bunlar da benim için önemli değil. Bunun salt cesaretle de alakası yok. Bu, kendini gerçekleştirme tarzı oluyor. Kendini gerçekleştiren ben, kendini gerçekleştiren halkım oluyor; benim için Kürt, bir yerde kendini gerçekleştiren benim. İsmail Beşikçi, "Çok bencillik olmuyor mu? 'Ben'den çok bahsediyor, çok yeni ve çok ulusal olmasına rağmen, bu onu yanlış anlaşılmasına götürür" diyor. Aslında tabii ki, 'ben'den çok nefret ediyorum. Benim kadar kendini hiçleştiren, benliğini parçalayan kişi yok. Sanıyorum, 'ben'le neyi kastettiğimi anlamıyor. 'Ben' burada bir halk düzeyinde ele alınıyor. Aslında klasik veya alışlagelen anlamda 'ben'i istememe söz konusu. Yani ben, 'ben' değilim. Bunun için uzun süreden beri onu yenme savaşını verdim ve yendim. Bu bana göre olağanüstü yüceltici bir özelliktir. Bencilliği, benliği yeneceksin. Ben onu yendim, ama 'ben' kelimesini çok kullanıyorum. 'Ben' derken -çoğunlukla biz de diyorum- hiç yanlış anlaşılmasın, orada bir halkın iradesi, gerçekleşen biçimi vardır. Bunun farkı ile, kuralı olan ile PKK'de istediğin kadar ben diye haykır.

ABD, "PKK'ye evet, APO hayır; Kürt sorununa evet, PKK'ye hayır" dedi. Bunun mümkün olmadığı şimdi anlaşılmadı mı? PKK'siz Kürt, APO'suz PKK mümkün değil. Her zaman PKK'nin büyük kahramanları oldu. Ama benim tarzım farklı. Sihir mi yaptın diyeceksin. Hayır. Bir şeyler yaptım, onu inceleyin. Bunun soy soplada da alakası yok. Kendi kendimi gerçekleştirdim. PKKliler bensiz olsun; eğer yirmi dört saat dayanabiliyorlarsa ne mutlu onlara! Kürtler de bensiz oluyorlarsa, beni büyük yükten kurtarmış olurlar. Ama her gün "Aman, Öndere bir şey olursa" diyorlar. Herkesin yüreğinde bu var. Benim yaşam çelişkim bu anlamda 'ben'sizliği geliştirmektir ve onu da gerçekleştiriyorum.

Bunun da gerçekleşmesi Kürt kurumlaşmasıdır, Kürt siyasetidir, Kürt ulusal kişiliğidir, Kürd'ün askeri ve kültür yönüdür. Bunu herkesten daha fazla düşünüyorum ve adım adım biraz gerçekleştiriyorum. İşin bu yönünü de pek incelemiyorlar. Kendileri için bu büyük eksiklik. Onu vurgulamalıyım. Şimdi bütün bunlarla biraz kanıtlamaya çalıştım. Bu halkın son dönemlerde yoğunlaşmış ifadesini, şehitlerin yoğunlaşmış ifadesini, bu savaşın yoğunlaşmış ifadesini tanımla dersen, benim şahsımda onu dile getir veya bir kurum olarak dile getir dersen, insanda müthiş moral görülür. Bu anlamda beni tanımlamak istiyorsan, bir sultandan daha etkiliyim, yarı tanrısal güç de diyebilirsin. Ama klasik anlamda 'ben' değilim. Bu, bir halkın iradesiyle gerçekleşmiş inancıdır, imanıdır, iradesidir, ordusudur, savaşıdır. Bunu da burada belirtmeliyim.

Halka şunu söylüyorum: Varsa iyi bir temsilciniz başa geçsin. Beni zorlamayın, mümkünse bir an önce önderinizi, kurumunuzu, kuruluşunuzu seçin, kendinizi niye bu kadar bana muhtaç hissediyorsunuz diyorum. Yapımıza da söylüyorum: Sizler için yıllardır çalışıyorum, sizin için inanılmaz bazı emek ürünlerini sundum. Eskiden bir tabanca bulamazdınız, hepinizi silahlandırdım; iki kelimeyi bir araya getiremezsiniz, şu anda hepiniz müthiş teorisyensiniz. Mevziler çok önemli, bunları basit ele almayın, müthiş bir çabanın ürünüdür, değerlendiremezseniz durumunuz kesinlikle affedilmez diyorum. Öldürmeyin, ihanet etmeyin, her şey sizin olsun.

Geri Toplumsal Yapımız ve Aşiretsel Parçalanmışlık Bizde Milliyetçiliğin Batı Tarzında Gelişmesine Fırsat Vermiyor

S.B.: Türk solu eskiden beri ulusalcılık adına Uludağ gazozu içer, M. Kemal'in ulusal kurtuluş savaşını yürüttüğünü söyler. Fakat bu Türk solu sizin bir sözünüzü abartarak, Kürtler arasında bir güç bile olsa bölünme yaratmaya çalışır. İlkel milliyetçiliği tüm Kürt milliyetçiliğini kapsayan bir terim olarak mı kullanıyorsunuz? Yani bunu kullanan Türk soluna ne diyeceksiniz? İlerici Kürt milliyetçiliği var mı?

A.Ö.: Bu kavramı şu anlamda değerlendirdim: Geri toplumsal yapımız ve onun aşiretsel parçalanmışlık gerçeği, bizde milliyetçiliğin Batı tarzında gelişmesine fırsat vermiyor. Batı

tarzı milliyetçiliğin dayandığı sınıf, sosyal zemin, pazar, kültür, siyasal parti net ortaya çıkıyor.

S.B.: Kürt milliyetçiliği tümüyle mi böyle?

A.Ö.: Kürt olayını, bunun gerçekleşmesini böyle görmüyoruz. Bir model anlamında sınıflar devrimci tarzda hiç gelişmiyor. Normal bir tarzda da gelişmiyor. Hatta işbirlikçilik tarzından çok aşiretçilik var. Güney önderliklerin o şahsi, çevre, aile, kabile özellikleri maalesef devlet olma sanatının bile çiğnenmesine götürdü. Bunu hangi Kürt inkâr edebilir? İkel milliyetçilik etkisiyle bu biraz izah edilmek istenildiğinde kimse yanlış anlamasın. Batılı anlamda milliyetçilik yapsalar birleşirler, en azından siyasal bir yapı oluştururlar. Ondan sonra varsa sınıf farklılıkları birbiriyle çatışır. Ama bunu yapamıyorlar. Yani modern anlamda da milliyetçilik olsaydı...

S.B.: Benim kastım o değil. Türkler Kuzey Kürdistan'ı zorluyorlar. Örneğin Sait Kırmızıtoprak, Sait Elçi, Faik Bucak milliyetçiliğini de bu kapsamda göstermeye çalışıyorlar.

A.Ö.: İkel milliyetçilikten ziyade, ben onların konumunu iyi niyetli aydınlar olarak değerlendirebilirim. Sait Kırmızıtoprak'ı okudum, Sait Elçi'yi de az çok anlayabiliyorum. Onların eğilimi ikel milliyetçilikle bağlantılı değildi; onların sosyalizme, yurtseverliğe hevesleri vardı. Öyle fazla milliyetçi olarak değerlendirilmemeleri lazım. Ama Kürt aşiret gerçeğini, özellikle Barzani kimliği ve kişiliği de dahil, anlamlı değerlendirememenin kurbanı oldular gibime geliyor. Barzani'yi burada küçümsüyor değilim.

Barzani Kürt tarihinde mevcut toplumsal yapıya eşdeğerli olarak ortaya çıkan bir değerdir. Kürtlük adına ortaya çıkabilecek önemli bir değerdir. Ama buna rağmen, mevcut çelişki düzeyi Barzani'yi hazin bir sonuca götürmekten kurtaramazdı ve bunu kişinin şu veya bu özelliği ile de izah etmiyorum. Dayandığı maddi zemin başka türlü olmasına fırsat vermezdi. Aydınlarımızın göremediği bu yan vardı. Sizlere de zaman zaman yaptığım eleştirinin bununla biraz bağlantısını görmelisiniz. Dr. Şivan, Barzani'yi Ho Chi Minh'in yerine koydu. Ama nasıl öldüğünü, nasıl komploya getirildiğini fark etmedi. Faik Bucak, Sait Elçi oraya gittiler. "Koruyoruz" dediler, ama MIT'e fena yakalanmaktan ve daha orada izlenmekten kurtulamadılar. Bunlar da değerli insanlardı. Bana göre de dönem için oldukça fedakâr ve cesur insanlar, fakat ayak bastıkları zemini fazla tanımıyorlar, çok safça inanıyorlar.

Oralara öyle bir çember çizilmiş ki, seni içine alıp boğuyor. Hemen hemen hiçbir miras bırakmadan böyle gidiyorlar. Onlar adına üzülüyorum. Benim bunlara yapabileceğim, eleştirel yaklaşımdır. Bunların değeri ancak böyle ortaya çıkabilir. Bunu gerçekleştirdim. Bunu yanlış değerlendirmelerine hiç gerek yok. Sözüm ona kendimden başka kişi tanımıyormuşum; oysa mesele bu değildir. Bu işe başlarken kendimi en zavallılarından birisi olarak görüyordum. Ama daha sonraki süreçleri, fırsatları değerlendirmede benim durumum olağanüstüdür. Politika yapma tarzım, yurtseverlik olayını işlemem çok çok önemlidir. Nitekim bununla ben buraya kadar gelebildim. Şu anda varolan düzeyi kestirmeniz lazım

Bugün Amerika beni ikel milliyetçi olarak değerlendirmiyor. Geçen günlerde yayınlanan bir gazetelerinde "20. yüzyılın Selahaddin'i olabilir mi?" diye bir soru ortaya atmış. "Sadam'dan daha fazla bölge dengelerini zorluyor. Maoizm'le İslam dinini birleştirirse, 20. yüzyılın Selahaddin'i olabilir. Devrimin sosyal yönünü derinleştiriyor, klasik Kürt önderliğini çoktan aşmıştır" diyor ve isim de veriyor. Buna benzer böyle çok anlamlı bazı değerlendirmeleri yapıyor. Benim böyle olup olmamam da önemli değil. "Birleştirici etken olursa, bu anlamda Batının en gelişmiş füzeleri de bu gelişmeyi önleyemez" diyor. Bu benim için ileri düzeyde bir abartma belki, ama misyonu anlamaya çalışıyoruz. Uğraştığım şeylerin dikkate alınması gerektiğini önemle vurguluyor. Bizimle Amerika amansız savaşıyor, beni bir yerde en önemli 'terörist' olarak değerlendiriyor. Daha düne kadar "PKK'ye karşı, Türk devletine en büyük yardımı biz veriyoruz" diyordu. Bunun ne anlama geldiği bilinmeli.

Dünya çapında bir ABDli bu değerlendirmeyi yapıyor ve savaşıyorsa, bu bir durum ve bir olay var, hafife alınamaz demektir. Bu değerlendirmeyi yapmamalarını bir talihsizlik olarak değerlendiriyorum. Beni yerden yere vurabilirler. Ben ölmekten, ucuz yenilmekten çekinen bir adam değilim. Övgülerden rahatsız olurum, kesinlikle sevmem. Kendi kendimi tatmin etmem çok daha önemli. Dıştaki etkilemeleri saygıyla karşılarım, ama amiyane tabirle sinek

kadar kendim için belirleyici görmem. Tatmin düzeyim kesinlikle içsel bir olaydır. Kimsenin dayatmasıyla politika yapmam mümkün değil. Ne yaptığımı herkes çok iyi bilir. Ama bunu rağmen kendi iç düzenimi kurmam çok önemli. İç karar düzeyim, iç muhasebem, iç güzellik anlayışım çok çok önemlidir. Budur beni bu kadar sivrilten, bu amansızlığa doğru götüren. Mutlaka anlamak istiyorlarsa, bu yönere biraz dikkat etmeleri gerektiğini vurguluyorum. Anlamsız değerlendirmeler kendilerine zarar veriyor, bana zarar vermiyor.

En çok eleştirilen kişiyim, ama şu anda en büyük övgülere de konu olduğum belli. TC'nin kendisi beni Atatürk'le mukayese ediyor, böyle değer veriyor. Aydınlar da bu konuda bir çarpıklık var. Beni en mütevazı insan gibi niye ele almıyorlar? Sıradan bir vatandaş gibi niye ele almıyorlar? Bir diyaloga geçsek kıyamet mi kopar, neden çekiniyorlar?

S.B.: Kısa süreli askerlik aslında.

A.Ö.: O daha mı önemli yani?

S.B.: Yani bu aydınlar buradaki kısa süreli askerliğe gelseler olmaz mı?

A.Ö.: İstedikleri gibi yaşayabilirler de bir misafir olarak da gelsinler. Hepsine çağırım vardır. Ama bana göre...

S.B.: Bu bir diyalog olur.

A.Ö.: Bana göre bu, Kürt halkına değer verilmeme durumuyla izah edilebilir. Türk aydını da hiç değer vermek istemiyor. Çünkü onun bakış açısında Kürt hiç değerli değil. Ben bir ilah da olsam, Kürt kavramı çok basit olduğu için beni görmeyecekler. Bu bir yanılgı olduğu için de çarpılacaklar. Aydınlar da yaşanan durum budur. Trajik bir olay. Dediğim gibi kişi olarak böyle sandığınız gibi olsam, yükseltilecek irade olağanüstü büyük. "Diktatördür, Stalin'i de geçti" diyorlar. Birileri yazıyordu: "Hitler solda kalır, Sezar falan" hepsini diline dolamışlar.

Bu neden öyle? Kürt o kadar mı güçlüydü? Nasıl oluyor da Kürt olayında en değme ağa bir maşadan öteye gidemiyor? Ben nasıl dünyaya bu kadar kafa tutabiliyorum? Nasıl Hitler'le, Sezar'la karşılaştırılabiliriz? Bu gücü nereden elde ettim? Ben de bu coğrafyada doğmadım mı? Ben soyu sopu belli olmayanlardan değil miyim? Güç kendiliğinden ortaya çıkar mı? Bu dünyada, dünyanın şu anki halinde, Amerika'nın büyük takibinde güç olma kolay mıdır? Ortadoğu'nun bu labirentlerinde güç olmak kolay mıdır?

Bu açıdan kendilerini akliselim olmaya çağırıyorum. Bazı olayları, olguları lütfen bilimsel olarak incelesinler, kendileri için bu iyi olur. Diyaloga da geçerlerse bu daha da iyi olabilir. Kendileri için, gerek bilimsel alanda, gerek edebi alanda birtakım adımlar atabileceğimize dair oldukça katkıda bulunabileceğimize inanıyorum. Maddi, en önemlisi de manevi olarak bunun imkânlarının fazlasıyla olduğuna inanıyorum.

Eskiden bize küfredenler de dahil, hiç bu konuda endişelenmesinler, bunlara da sonuna kadar yer vardır. Alacakları çok şeyler vardır, yoksun kalmasınlar diye de bu çağırımı sıkça yineliyorum.

10 Ekim 1996

BAŞLATTIĞIMIZ RÖNESANS'TA KÜRT AYDINLARINA BÜYÜK GÖREVLER DÜŞÜYOR

Abdullah Öcalan: Aynı tempo bitmeyen bir türkü gibi sürüp gidiyor.

Sıraç Bilgin: Dün galiba bir zafer kazandınız. Türk ordusu geri çekildi.

A.Ö.: Şöyle çarpıtma bir haber vardı: "250'ye aşkın PKK'li öldürüldü" deniliyordu. Oysa tersi doğru. Bizim eldeki bilgilere göre sekiz şehidimiz var, bir arkadaş da yaralı. Onların ise, yalnız o bölgede 180 civarında kayıpları vardı.

S.B.: Yalnız...

A.Ö.: Evet, buna diğer bölgeleri de eklersek, söylediği rakam büyük ihtimalle kendi kayıplarının rakamlarıdır.

S.B.: Son zamanlarda böyle bir şey gözleniyor halk arasında, yani onların öldürülen asker sayısını...

A.Ö.: Özel savaş haberlerinin bu biçimde verildiğini çok iyi biliyoruz. Dolayısıyla bu haber metotlarında onu anlamak gerekiyor. Halkımız da ilgili çevrelerin söylediklerinin tersini anlamalıdır.

S.B.: Bu hususa geçtikten sonra biraz rahatladık, biraz...

A.Ö.: Ama gerilla konusunda kesinlikle hiçbir endişen olmamalı. Bunu ileride daha kapsamlı ele almaya çalışırız. Bütün Kürdistan coğrafyasında gerilla oturmuştur. Buna Güney de dahildir. Kısmen Doğu ve diğer Kürdistan parçalarında siyasi olarak tamamen cephe gerisi konumundadır. Gerilla Kürdistan'da oturtulması gereken bütün cephe hatlarına yer açmıştır. Cephe gerileri çok sağlamdır. Kürdistan'ın diğer parçaları da bir cephe gerisi rolü konumundadır. Dolayısıyla gerilla sayısı hiç artmasa bile, mevcut konumuyla ve sayısıyla 2000 yıllarını da rahatlıkla bulur ve aşar. Hiç kimse gerillanın ezileceğini düşünmesin. Tam tersine, eğer siyasi çözüm yöntemi devreye girmezse, gerilla ile derinliğine yöneleceğiz ve askeri sonuç alma ihtimali ilk defa ciddi olarak sürece damgasını vuracaktır. Artık askeri çözümden bahsedeceğiz. Askeri çözümün bizim çözüm yolumuz olduğunu sıkça söyleyeceğiz ve bunu duyduğunuzda şaşırılmamalıdır.

S.B.: Umarım Türk Genelkurmayı da bu sözleri duyar.

A.Ö.: Kendi tercihlerdir. Biz her zaman söyledik: Barışa da savaşa da sonuna kadar varız.

S.B.: Bugün sizinle devrim sürecinde Kürdistan'da edebiyatı, özellikle romanı tartışmak istiyorum. Bilindiği gibi Rusya'da, Güney Kürdistan'da, Avrupa'da roman olarak çıkmış bir dizi eser var. Biz bu devrim sürecini, bu muazzam hareketliliği göz önünde bulundurursak, Kürt romanı bu sürece cevap veriyor mu? Kürt romanı nasıl olmalı Sayın Başkan?

A.Ö.: Genelde edebiyat ve günümüzde onun çok önemli bir kolu olan roman sorunu gündeme geldiğinde, özellikle günümüz için şüphesiz önemli bazı değerlendirmeleri yapmak gerektiğine inanıyoruz. Çözümlemelerimizde bu konuda epey yoğunlaşıyorum.

S.B.: Çözümleme sözünü normal halkın anlamayacağını sanıyorum.

A.Ö.: Ne?

S.B.: Çözümleme.

A.Ö.: Bu çözümlmeleri Kürt edebiyatının temel klasikleri olarak değerlendirmeniz gerektiği kanısındayım. Çözümleme yöntemi, aslında salt siyasi ve askeri boyutuyla değil, sosyal boyutuyla da giderek önem kazanmaktadır. Roman için en önemli kaynak olarak bunları göstermek durumundayım. Toplumlar gerçeğinde edebiyat her zaman bir yer bulmuştur. Edepsiz toplumlar, edebiyatsız toplumlar olamaz. Bir toplumun, dolayısıyla bir halkın toplumsal gerçekliği mutlaka edebini de şart kılar. Adı üstünde, yani edebiyatla terbiye edilmesi anlamına geliyor.

Düşman Kürdistan'ı tarihi boyunca siyasetlessiz, ekonomisiz, tarihsiz bıraktığı gibi, edebiyatsız da bırakmak istemiştir. Edebiyatı, irfanı, estetiği olmadığı biçiminde çok sistemli bir tahrip edişi de eksik etmemiştir. Günümüzde edebiyat sömürgeciliği de çok ileri bir noktadadır. Bu da çok ilginç bir konum. Acaba Kürt edebiyat gerçekliği üzerinde sömürgeci tahribat nedir? Bir de çok ilginç bir tür ortaya çıkmıştır. Kürt kökenli olup da genelde sanatta, özelde edebiyatta çok önemli roller oynayan Kürt tiplerinin durumunu nasıl ele almak gerekecek? Bunlar Türk edebiyatına mı veya diğer sömürgeci edebiyatlara mı girer?

S.B.: Bunu bir başka soruda...

A.Ö.: Ben giriş açısından belirtme gereği duyuyorum. Bunları da Kürt edebiyatı içerisinde nasıl bir kategoriye sokacağız? Ben hemen örnekler de verebilirim. Arap edebiyatının en büyük şairi Kürt'tür. Sanırım adı Ahmet Şevki idi. Türk edebiyatında da Ahmet Arif, sinemada Yılmaz Güney, romanda Yaşar Kemal ve adını hatırlayamadığım, gerek de duymadığım birçok isim var. Kürt kökenli olmasına rağmen, kendi hakim uluslarının en gözde edebiyatçılarıdır. Sömürgecilik, edebiyat üzerine de büyük söz sahibidir. Asimilasyonisttir ve son derece çarpıttıcıdır. Aydınlatmak gerekecek. Bundan da daha önemlisi, bu kadar yakılmış yıkılmış Kürdistan'da acaba edebiyattan ne haber, rolü ne olabilir? Bu soruya verilecek karşılığı mukayeseyle görmek gerekir.

Fransız Devrimini, Rus Devrimini doğuran en temel etmenlerden birisi de edebiyattır. Fransız Devriminin hazırlanışı, bir edebiyat hazırlanışıdır. Felsefesine Aydınlik felsefesi derler, o müthiş romansı süreç devrimin adeta temel taşlarıdır. Rus Devrimi için de aynı şeyler söylemek mümkündür. Tolstoy, Dostoyevski, Gorki, hatta Puşkin olmadan, Rus Devrimini düşünmek adeta imkânsızdır. Ortadoğu'da da bunu benzer gelişmeler var. Kendi üslubunca bir edebiyatları vardır.

Bugün İslam Devrimi'nde hitabet çok güçlüdür. Daha önceki Arap edebiyatçılarının, hatta Kuran'ın dili de edebiyat dilidir, hem de şiir dilidir. Acaba Kuran ve edebiyat diye bir tartışma açsak, Kuran'ın edebi değeri için ne söyleyeceğiz? Bunun üzerinde fazla durmadım. Ama ilk elde söylenecek olan, Kuran'ın mükemmel bir edebi yapıt olduğudur. Roman gibidir, şiir kitabı gibidir. Belâgatın, yani çok açık konuşmanın en güçlü bir dilidir. Kuran başlı başına bir edebiyat olayıdır. İslam'ın bütün klasikleri baş edebi yapıt olarak da düşünülebilir. İslamiyet ve edebiyat arasında mükemmel bir ilişki vardır. Bunu aydınlatmak gerekiyor. Ortaçağ boyunca İslam edebiyatına, ilim irfan sahiplerince geliştirilen yapıtlara, bir de günümüzün çağdaş ölçüleriyle yaklaşmakta büyük bir yarar vardır. Binbir Gece Masallarından tutalım Siyasetname'ye, Firdevsi'nin Şahname'sinden tutalım Mevlana'nın Mesnevi'sine kadar, bunlar bana göre yarı romansı ve çok görkemli yapıtlardır.

Maalesef genelde Avrupa dışı aydınlar aşağılık kompleksinde oldukları için kendi tarihi gerçeklerini bu yönlü inceleyememişlerdir. Ortadoğu'daki halkların aydınları açısından da böyledir. Bana göre çok zengin bir mitolojileri, efsaneleri, klasikleri vardır. Kürt edebiyatını fazla inceleme imkânım olmadı, ama tespitli olanlar vardır. Örneğin Feqi Teyran'ın şiirleri var, Ahmedê Xanê'nin manzum diliyle yazmış olduğu Mem û Zin bir romandır aslında.

S.B.: Opera gibi.

A.Ö.: Evet, yani bunların bir de arka cephesi var. Dönemin toplumsal yapısıyla, siyasi gelişimleriyle ilişki kurulmalı. Kürt halkının şekillenmesi içindeki yeri konulmalı. Bunlar ilerde yapılması gereken tarih, edebiyat tartışmalarıdır. Burada vurgulamak istediğim, bu halklar köksüz, edebiyatsız değiller.

Kürt halkı da Ortadoğu halklarının en eskilerin eskilerinden biri olmakla birlikte, çok köklü bir edebi geleneğe sahiptir. Ben Türk halkını küçümsemek için söylemiyorum; ama mutlaka

edebiyatsız bir halktan bahsedeceksek, belki de Kürt halkından daha edebiyatsız olan halk, Türk halkıdır. Tarihi şekillenme itibariyle Kürtler edebi olarak daha iyi şekillenmiş bir halktır. Bunun araştırılması edebiyatçılara düşer. Kürt halkının edebi şekillenmesi ne zaman başlar ve acaba bugüne kadar nasıl gelmiştir? Bu apayrı bir inceleme konusudur. Ama ilk tespiteme göre, toplumun şekillenmesinde Kürt edebi başlı başına büyük bir rol oynuyor. Belki sözlüdür, belki folkloriktir, ama çok çok önemlidir. Türk halkından, hatta Arap halkından da daha fazla bazı yönleri ile terbiye edilmiş bir halktır. Siyasi olarak mahvedilmiştir, tarih bilinci yok edilmiştir. Ama Kürt halk gerçekliğinin bazı özelliklerine baktığımızda, güçlü bir edebiyatın sahibi olduklarını rahatlıkla belirtmem mümkündür. Bu konuları fazla açmak istemiyorum, uzmanı da değilim.

Acaba Kürt halkının edebiyat gerçekliği nedir, çağlar boyunca nasıl şekillenmiştir, varsa bir edepsizlik kimler buna yol açmıştır? Bazı Kürt aydınları, tarih ve edebiyat konusunda çalışmaları olanlar varsa, toplumsal ve siyasal gerçeklik içinde bilimsel olarak bunu inceleyip bazı önemli saptamalara, dolayısıyla değerlendirmelere ulaşırlar. Devrim sürecine giren Kürdistan'da edep, edebiyat ve onun en moda ifadesi olan roman konusunda neler söylenebilir? Sanırım aydınlar arasında, Kürt edebiyatı mümkün müdür, özellikle Kürt romanı nasıl yazılmalı konuları tartışılıyor.

S.B.: Dünyada bütün aydınlar modern olmakta, ülkesinin yaşadığı sürece uygun davranmaktadır. Halkının bir adım önünde olan aydını böyle tabir edersek, roman açısından bakıldığında bugün verilen eserleri de göz önüne getirdiğimizde, acaba Kürt aydınları bu davranışa uygun bir yürüyüş içinde midirler? Gerillayla ilgili basit bazı romanlar gördüm. Bunlar Türkçe yazılmış eserlerdir. Eski sözel edebiyatı sükse eden bazı eserler gördüm. Bu çerçevede içinde baktığımızda, Kürt edebiyatı acaba sürece cevap veriyor mu?

Kürt Aydını Kürdistan'daki Devrimci Sürece Çok Hazırlıksız Yakalandı

A.Ö.: Maalesef, Kürt aydını Kürdistan'daki devrimci sürece çok hazırlıksız yakalandı. Hatta biraz da küskün ve öfkeli. Bu aydın aslında ilkel milliyetçilik sürecine göre şekillenmiş. Böylesine büyük bir devinmeye kafa yapısı itibariyle hazır değildi. Kürdistan'ın direnebileceğine, özellikle şu son süreçteki büyük kurtuluş savaşımına girebileceğine ve başarabileceğine dair en ufak bir umudu yok. Kendileri bunu artık itiraf etmelidir, başka türlü kafa sıçraması, yürek sıçraması yapılamaz. Açık itiraf etmeliyim ki, biz de başarılı olacağımızı fazla tahmin edemiyorduk. Bu hareketi ilk ortaya çıkardığımız da adına modern Kürdistan ulusal kurtuluş hareketi diyorduk, ama sadece küçük bir gruptuk. Büyüyüp büyüyemeyeceği kuşkuluydu. Bir tohumdur, yeşerir diyorduk. Değerlendirmelerimiz bu yönlüydü.

Ama daha sonraki fırsatları değerlendirmemiz, bizim yüklenmemiz, bu tarihi süreci böyle göğüslememiz bir gerçek oldu. Şu anda her ne kadar kabul etmesek de, görmek istemesek de Kürdistan büyük bir altüst oluş sürecine girmiştir. Güneyi, kuzeyi, doğusu ve batısıyla tarihine kadar uzanan ve geleceği de oldukça iyi planlayan, programlayan bir sürecin içindedir. Hani derler ya, oldu bir kere; istesek de istemesek de bir vaka, bir olgudur.

Aydınlarla ilk söyleyeceğim, bu konuda artık samimi bir itirafa yönelmeleridir. İster çok sevininler, ister çok yersinler, ama bir olay, bir olgu var. Şimdi dünya çapında tartışılıyor. Harold Pinter, Diyarbakır Zindanını ziyaret etti, hemen uluslararası çapta da önemi olan bir tiyatro yapıtı ortaya çıkardı. Demek ki, çok önemli bir altüst oluş var. Pinter gibi ünü olan bir yazar üç gününü bir kitapla değerlendirdi. Demek ki, kaynak ciddi. Hiçbir aydınımız abartma yaptım diye beni suçlamasın. Beni ciddiye almazlar, ama Pinter'i ciddiye alırlar sanırım. O üç günlüktür ve bizi de fazla tanımaz. Ama duyarlı bir sanatçı olduğu için kısa süre içerisinde gözlemlere dayanarak o yapıtı verebildi.

Bir örnek daha verirsek, sanırım daha iyi aydınlatıcı olur. Tolstoy'un Savaş ve Barış'ı yazarken bir yöntemi vardır. Olay 1800'lerde, o dönemin Rusya'sında geçiyor. O romanı ben okumadım, okuyanlar anlattı. Savaşın verildiği yerlere gidiyor, iliklerine kadar özümseyerek yaşıyor. Karşılıklı çatışmalar hangi vadiye gelişti diye kütüphanelere kapanıyor, bununla ilgili ne varsa inceliyor. Dönemin birçok şahsiyeti ile konuşuyor ve dünya çapında ünlü olan klasiği ortaya çıkarıyor. Rus tarihinde savaşlar çoktur. O yalnızca birkaç gün süren bir savaş anlatı-

yor. Günümüzde Kürdistan'daki savaş, bu kapsamda ilk ve son savaştır; ölüm kalım savaşıdır, her şeyin kaderini belirleyecek olan savaştır. Birçok belirti şimdiden bu savaşın böyle tanımlanabileceğini gösteriyor. Özel savaşı incelemenizi tavsiye ederim.

12 Eylül'ün bütün plan ve programlarını, daha sonra geliştirilen özel savaş uygulamalarını umarım ilerde değerlendirirsiniz. Ermeni tehcirinden ileri düzeyde Kürt tehciri ile karşı karşıyayız. Bu sistemlidir, Genelkurmayın en üst düzeyde planına dayanıyor ve uygulamaları da çok acımasızdır. Ermenileri biraz korkutma, ardından sürgün etme yaşanmıştır. Bu da birkaç ay sürmemiştir. Düşman 1982-'83'te süreci geliştireceğimizi anlıyor ve buna göre planını yapıyor. O günden bu güne kadar Kürt tehciri olayı sürmüştür. Bu, tarihteki bütün tehcirlerden daha acımasız olmuştur. Çok planlıdır, politik amaçlıdır. Umarım yazarlarımız bu süreci incelerler. Yalnız edebi açıdan değil, tarih ve siyasi yorumlardan bile yola çıkarsanız inanılmaz tablolarla karşı karşıya kalırsınız. "Kürt göçertilmesi" deyip geçmeyin. Bu, Ermeni katliamını, Yahudi katliamını kat be kat geride bırakır. Önde yer alarak hareket etmesi gereken aydınların şaşı da demeyeceğim, tam bir kör gibi davranmalarının izahı mümkün değildir.

Ben bunları abartmıyorum. Açın özel savaşın tarihini, son on beş yılda halkınız için ne düşünüldüğünü ve ne yapıldığını çok iyi görürsünüz. Mesela üç bini aşkın köyün tahrip edilmesi ve boşaltılması söz konusu. Bazıları salt kontrgerilla işi dedi. Bazıları Türk yönetiminin de üstünde ulusal konsensüs, topyekün savaş dedi. Bütün siyasi partiler, hatta askeri klik el eledir. Çok planlıdır. Amacı Kürtleri bu topraklardan tamamen atmaktır. Kürtlerin yerine, Kazakistan'daki Ahıska Türklerinden tutalım Bulgar göçmenlerine kadar çok sayıda göçmen Türk'ünü yerleştirmek istiyorlar ve bunu adım adım da uygulamaya çalışmışlardır. Bütün stratejik bölgelere adımlar atmıştır. Bu halen devam ediyor.

Buna karşı bizim de gerçekten mutlaka değerlendirilmesi gereken büyük bir direnişimiz var. Zindan boyutu, dağ boyutu, serhildan boyutu ve yurtdışı boyutu inanılmaz bir direniş özelliğine sahiptir. Her bir boyutun başlı başına incelenmesi gerekir. Siyasal açıdan incelemelerini öncelikle tavsiye ederim. Bu yapılmadan Kürd'ü, Kürdistan'ı anlamak kesinlikle mümkün değil; aydın olmak bir yana, sıradan bir yurtsever olmak bile mümkün değil.

Şunun için bu hususları açıklama gereği duyuyorum: Eğer aydın, rolüne denk gelen bir yaklaşım içinde olmak istiyorsa, en azından olup biteni görmek zorunda. Tolstoy, savaş tarihinin en iyi incelemesini yapıyor. O dönemin Rusya toplumunun müthiş bir sosyal analizini yapıyor, tiplerini ortaya çıkarıyor. Yeni tip, eski tip inanılmaz boyutlarda incelenmiştir.

S.B.: Gorki'nin Ana'sı...

A.Ö.: Evet, Gorki'nin Ana'sı, Dostoyevski'nin müthiş tiplerleri büyük ilgi çekiyor. Peki, bizdeki bu yılları kim anlatacak? Kürdistan tamamen unutulmuşların ülkesiydi, adı olmayan ülkeydi. Daha da yerle bir edildi. Herkesin kaçmak için sraya girdiği bir ülke konumuna getirildi. Kürt göçebeliliğinin bu konuda ilginç özelliği de vardır: Bir yandan Maraş katliamında olduğu gibi ölümün ucunu gösteriyor, diğer yandan basit kapitalist yaşam nemalarını sunuyor. Önce bir aileyi yurtdışına gönderiyor, "Burada yaşam müthiş" diyor. Ardından pasaportun yolunu ardına kadar açıyor, özel pasaport şebekelerini polis ile bağlantılı olarak oluşturuyor ve yetmişlik ninelere, dedelere kadar hepsini yolluyor. Bir de böyle gönüllü boşaltılmış köyler var; üç bini eğer zorla boşaltmışsa, birkaç bini de gönüllü boşaltılmıştır. Hepsi özel savaşın eseridir.

Bunları göz önüne getirmeyen bir aydına bırak aydın demeyi, sıradan ülkesiyle, halkıyla ilgili bir insan bile diyemem. Hele bir bilim adamı hiç denilmez. Zindanlarda ömrü geçen Sayın İsmail Beşikçi'yi hatırlamalıyız. O fazla gerçeğimizle içli dışlı değildi. Bir bilim adamı namusuyla ilgilendi ve yazma gereği duydukça seve seve zindanlara da katlandı, halen de cesur söylemini sürdürüyor. Kürt aydınlarının ondan öğrenmeleri gereken çok önemli özellikler var. Ekonomiyle, tarihle, sosyolojiyle, edebiyatla uğraşan insanlarımız çok. Ama kendi ülkelerinin yakım yıkım sürecinde hiçbir şey görmedikleri gibi, halen "PKK'nın kusurları, hataları nedir?" diye kafa yoruyorlar. Düşmanı görmek istemiyorlar. Bin yıldır kendi ülkelerini talan eden düşmanı çözmek istemiyorlar. Bu, kafa yapısının sömürgecilik tarafından işgal edilmesiyle izah edilebilir.

Kürt Aydınlarının Yüreği Henüz Kendi Halkı İçin Çarpıyor

Aydınların yürekleri ellerinden alınmıştır. Asıl problem şimdi buradadır. O aydın diye tabir ettiklerinizin -sizi buna dahil etmek istemiyorum- kafaları ve yürek işgalleri çok önemli oranda gerçekleşmiştir. Önemli bir kavramı da kafa ve yürek işgalidir. Ruhun, beynin çok ilginç ve özgür bir tarzda Türk sömürgeciliği tarafından satın alınması söz konusu. Diğerleri de bunun basit bir taklitçiliğidir. Arap da, Acem de sonradan gelir. Asıl bir büyük işgali, acımasızlığı Türkler kafada ve yürekte yapmıştır. Bu yüzden kendi gerçeklerine yaklaşmıyorlar. Çünkü yaklaşabilmek için beyin ve yürek gerekiyor. Eğer o da elinden alınırsa korkar, yapmaz. Şimdi aydın için bu tespit edilebilir. Ama yine de bu olguya döne dolaşa yaklaşım göstermeliyiz. Bu ülkede yapılan acımasızlık değerlendirilmek zorunda. Başka türlü bu ülkenin, bu halkın aydını olunamaz.

Varsa yüreğinde bir haykırış, bunu şiir halinde dile getir. Bilim adamıysan inceleme yap. Daha çok derinleşmek istiyorsan romanını yaz. Ama şimdi bunlar yok. Düşmanını tasvir eden bir edebiyatçı var. "Düşman, ülkede köyleri tahrip ederken, şu insanları şöyle öldürdü" diyerek, bunun kapsamlı bir değerlendirmesine bile girmiyorlar. Yürekleri henüz kendi halkı için çalışmıyor. Afrikalı siyahların da mücadelesini küçümsemiyorum. Onlar için duygulanıyorlar, ama kendi halkı için duygulanmayı bilmiyorlar. Avrupa için duygulanıyor, ama kendi ülkeleri için herhangi bir duygulanmaları yok. Birçok güzelliğin olabileceğini akıllarına getiremiyorlar.

Şimdi böyle aydın, estetikçi olunamaz. Bunu anlamaları gerekir. İki de bir "Apo diktatördür, bize saldırıyor" deyip, küstahlık yapmalarına hiç gerek yok. Ben kendilerine saygılıyım ve kendilerini bütün çağdaş ustaların, aydınların, edebiyatçıların yaptığı işe davet ediyorum. Neden öfke duyuyorlar? Sorularım çok nettir. Kaçmaya hiç gerek yok.

Ciddi edebiyatçılar dönemi başlatmak istiyoruz, maddi ve manevi tüm desteğimizi karşılıklı sunmak istiyoruz. Yapmaları gereken şey PKK'yi incelemektir. Ama onlar asla PKK propagandacısı olmak istemezler. Mesela burada da PKK propagandacısı...

S.B.: PKK'yi incelemek, PKK propagandası...

A.Ö.: Hayır! Şu anda bütün dünyanın önemli yazarları tarafından incelenmeye alındığımızı sana söyledim. Amerika, Fransa, İngiltere, Almanya adına birçok aydın, yazar bizi görmek istiyor. Bunlara, vaktim yok dedim. "Biraz kitap yazmak istiyoruz" diyorlar. Bu kadar ilgili bir durum ortaya çıkmıştır. Ama onlar halen "PKK günahadır, dokunmamalıyız" biçiminde tam bir safsata tarzıyla -maalesef acı da olsa söylemek zorundayım- yaklaşım gösteriyorlar.

Şimdi insanların bu kadar gündemine girmişiz. Son dönemlerde beğenmediğim Araplar bile ilgi duymaya başladılar. Bizimkiler halen uyanmadı. Mesela, bizim hakkımızdaki ilk kitapları, ne kadar eksiklikleri ve yanlışlıkları olursa olsun Türkler yazıyor. Ama bizim aydın "Bir tabudur, yaklaşmayın" diyor. Bu, kendilerini daha da zayıflatır.

S.B.: Maddi açıdan falan da düşünüyorlar mı acaba?

A.Ö.: Eğer düşünseler kendi kanunlarını da mükemmel duyurabilirler. "Apo primi" diye bir tabir var, ondan da paylarını ileri düzeyde alabilirler. Sırf karın doyurma işi için bile mükemmel bir kaynak. PKK olayında ve onun yol açtığı bu büyük gelişmelerde edebiyat adına tam bir hazine var desem, bu mübalağa sayılmamalıdır.

S.B.: Hepsi bir romandır.

Çözümleme Düzeyimiz Müthiş Bir Edebi Çalışma Olarak Değerlendirilebilir

A.Ö.: Gayet tabii, Zeynep Kınacı olayı belki de günümüzde adına roman yazılacak en büyük olgudur. Ferhat Kurtay'lar, yine ölüm orucundaki olay kesinlikle bir edebiyat konusudur. Aynı zamanda gerilla birliklerinin çok çarpıcı direnişleri var. Her dağda inanılmaz boyutlarda direnişçilikler vardır. Yüreğini ancak elinle bastırırsan durdurabilirsin. Bu kadar heyecan vericidir. Ölümle burun buruna o kadar olay var ki, istediğin kadar hikâye yaz, bitirmezsin. Varsa sende bir yetenek, istediğin kadar romanlaştırabilirsin.

İkincisi, PKK içinde bizim çözümleme düzeyimiz bile müthiş bir edebi çalışma olarak değerlendirilebilir. Çözümlemeler ilkel roman türüdür ve roman taslağı olarak görülmelidir. Son dönemlerin çözümlemeleri inanılmaz ölçüde beni edebiyata doğru sürüklüyor. Kürt tiplemesine neredeyse ulaşıyorum. Kendiliğinden buraya gelmedim, savaşın müthiş acımasızlığı için-

de yer alıyorum. Bu insanı nasıl çözeyim dediğim dönemler oldu. Çünkü ölmekten başka elinde bir şey gelmiyor, yapabildiği tek şey ucuzundan ölmek. Bu müthiş etkiliyor tabii. Benim yaşam tutkularıyla bu gerçeklik müthiş bir çelişki arz ediyor. Burada bu ölüm tipi nasıl ortaya çıktı?

Ben buna sadece ölüm tipi de demiyorum; yenilgi tipi, umutsuz tip, güvensiz tip diyorum. Bu düşünce beni klasik Kürt tipinin incelemesine götürdü. Bu tam bir edebi çözümlerdir. Karşımdaki tiple tam bir sinir savaşımı yürütüyorum. Ne askeri sanata, ne siyasi sanata, ne de diplomatik sanata göredir. En temel ilişki biçimlerinden biri aile, kadın-erkek ilişkisidir. Onda da artık bitmiş, tükenmiştir. Bu dehşet beni bir psikolog gibi incelemeye, araştırmaya götürdü. Bu halen devam ediyor.

Yine kendini övmeye başladı falan diyecekler. Hayır! Edebiyatın öncesini görmek durumunda kaldım. Aslında giderek çabam devrimci edebiyatın öncülüğüne oynamak gibi oluyor. Dilim hem romana doğru gidiyor, hem şiirselleşiyor. Hitabım çok güçlü, etkileyici. Devrimin kendisi bunu arzuyor. Aslında bunu arzu eden ben değilim, böyle bir yeteneğim de yoktur. Ama olgular geliştikçe kendimi tutamıyorum. Yaşamak için çare olmalıyım ve bu sarmalayıp duruyor, kartopu gibi büyüüp gidiyor. Eğer edebiyat ve roman açısından bu durumu değerlendiresek, edebiyat ve roman çalışması müthiş ilerler. Kürtlerde yetenekleri tamamen açığa çıkartabilir. Aydın, edebiyatçı açısından müthiş bir kaynak sunar. Şiir, roman, hikâye, röportaj, sinema, tiyatro için müthiş bir kaynaktır. Hatta folklorun, türkünün, müziğin müthiş bir motifi, hareketlendirici konumu söz konusu. Şimdi bunu sömürgeciler bile değerlendiriyor.

Bizimkilerin halen buna cesaret edemeyişlerinin bir nedeni, **kafa** ve **yürek işgali** ile bağlantılıdır. Bu konuda beklemedikleri bir olay bomba gibi gökten başlarına düşmüştür, henüz onun şokunu yaşıyorlar ve gözleri çok köreltilmiştir; aydınlanmayı bilemiyorlar. Aydın, aydınlanmadır. Maalesef ben bunlara **körleşmiş kişiler** demek zorundayım. Herhalde bu şok etkisinden sonra gözler belki açılabilir, dolayısıyla bu yeni dönemin edebiyatı gelişme sağlayabilir. Roman için de bazı adımlar atılabilir.

Örneklerle yeni dönemin edebileri içinde mükemmel bir kaynak oldu bu. Aydınlarımızın bunu mutlaka değerlendirmeleri gerektiği ortadadır. Bunun dışında ne Kürt edebiyatı, ne Kürt bilimi yapılabilir. Roman söz konusu olduğunda da, şimdiye kadar o bahsettiğimiz bazıları yazılmıştır. Onlar klasik ölçülerdedir. Toplumun beklentilerine, dönemin temel sorunlarına cevap vermedikleri için de -ister Türkçe, ister Kürtçe yazsınlar- fazla alıcı bulamazlar. Kesinlikle bununla bağlantılıdır. Yoksa halkı suçlamanın hiçbir anlamı yok.

Bizi anlamayanlar ki, bir dönem sözcüklerin sıralanmalarına benziyor. Böyle değerlendirmelerine gerek yok. Benim dediğim çok iddialıdır, çok bilimseldir. İnanılmaz ölçüde herkes okuyabiliyor. Günlük yayında okuyabiliyor. Televizyonda herkes mükemmel dinleyebiliyor. Kürtçe fazla gelişmediği halde milyonlar dinliyor. Demek ki, sorunun özüne dokunursan, dinleyicisi de seyircisi de çoktur. Bunu değerlendirmeleri gerekiyor. Ben bu vesileyle gerçek anlamda aydınlanmanın da böyle olması gerektiğini ısrarla vurguluyorum. Çok sayıda eleştiri yapıyorlar, soru sormak istiyorlar. Giriş anlamında böyle cevap verdim, umarım anlarlar.

S.B.: Atatürk'ün dediği gibi, insanlarımız 'fikri hür, vicdani hür, irfanı hür' bir seviyeye erişmemişler. Anladığım kadarıyla, devrim büyük bir alana -Avrupa'ya, Türkiye'ye, Kürdistan'a yayılmış. Fakat devrimin dili yok. Edebiyatı devrimin dili olarak ele alırsak, dilsiz bir devrim sürecini yaşıyoruz. Bu dilsizlik, devrim sürecini biraz ağırlaştırabilir mi? Veya dilsizliği çözmeleri gerektiğine...

Devrimin Yüreği Olunamıyor

A.Ö.: Evet, ben buna **devrimin yüreği** demek isterim. Devrimin dili, ifade tarzı derken, Türkçe veya Kürtçe olup olmadığını anlatmak istemiyoruz. Daha kapsamlı yaklaşıyoruz. Kürt edebiyatının sorunu nedir denildiğinde buna kısaca değinebilirim. Ama burada dil ve ifade tarzında anlatmak istediğim, devrimin yüreği olunamıyor. Devrimin kesin bir yürek tarzı olmak durumunda. Bu bizim için de geçerli. Savaşta arkadaşlarımız yürek derinliğine ulaşamıyor. Tabii yürekler çok **çorak**; yürek biraz kültürle, edebiyatla, şiirle, türküyle, geleneklerle beslenir. Dönem gençliği bunların hepsinden kopuk. Müthiş bir sömürgeci katliamı yaşamışlar. Bu yönüyle suçlamak için belirtmiyorum. Büyük bir yürek katliamı yaşanmıştır. Dillerine

pelesenk ettikleri şiir, yalanın şiiridir. Okudukları roman sadece kafa karışıklığı geliştirmek içindir veya kültür düzeyleri kafa karışıklığını geliştirmekten öteye bir şey yapmaz. Yüreklenişleri tam bir hain gibidir. Çünkü onlara yürek diye verilen bir haininkinden farksızdır.

Kürt insanını nasıl bir yüreğe kavuşturacağız? Yürek derinliği, yürek hassasiyeti nasıl ortaya çıkarılacak? Bu başlı başına bir konudur. Buna seyir kabiliyeti, iyi duyma eklenebilir. Bunlar sanatın ve edebiyatın konularıdır. Ama öncelikle duygularımızı bileyecek yürek gerekiyor. Sık sık şunu sorarım: Siz bu muhteşem dağları dolaşırken, hatta onun üzerinde yürüyen bütün varlıkları görürken neden heyecanlanmıyorsunuz? Örneğin, Diyarbakır surları, Diyarbakırlıların gördüğünden başka türlü de görülebilir. O kayalardan kimler geldi, kimler geçti... Ayrıca o muhteşem coğrafya başlı başına sürekli bir romansı serpinti sunar ruhun üzerine. Duyamıyorlar bunları. Çok ilginç! "Ülkemden derinden etkileniyorum" diyen birisi yok. Hatta kaçmaya çalışıyorlar. Düşmanın o kaçış psikolojisi halen çok egemen. Mesela, beni zincirle de bağlasalar Avrupa'da rahatlayamam. Burada amacıma büyük çalışma imkânı bulduğum için rahat kalabiliyorum. Başka türlü çıldırıyorum. Aydınlarımız Avrupa'da nasıl rahat kalıyorlar diye soru soruyorum. Fiziki olarak kalınmaz demiyorum, söz konusu olan bu değil. Katliama uğrayacağınıza, sürgün aydın olarak da kalınabilir ve çok değerli çalışmalar da yapılabilir. Benim burada söylediğim daha da farklıdır.

Yüreğiniz, söyleminiz nasıl ülkesiz kalabiliyor? Böyle rahat bir yürekle nasıl yaşayabiliyorsunuz? Ben bunu halkımıza da söylüyorum. Ekonomik zorluklarla ve katliam tehdidi ile göçertilmelerini anlıyorum. Ama yüreğini giderek satma, pazarlama, yürekte kendini alıkoyma bana çok daha tehlikeli geliyor. Sizi oraya götüren bir katliamcıdan hesap sorma durumunuz yoksa, yine ülkenizin asıl yaşam yuvası olduğunu çoktan unutmuşsanız, sizin insanlığınızdan kuşku duyarım. İster bilim adamı ol, ister Avrupa'da süper birisi ol, benim için metelik değeri olmaz. Bir bu yönüyle değerlendiriyorum. Yani bırakalım vicdanı hür, akli hür olmasını, birkaç yerden zincirlenmişler. Bu da tabii onları oldukça verimsiz kılıyor. Yüreğin ve vicdanın hür olmadı mı, hiçbir yeteneğin gelişmez. Bunu nasıl gidereyim diye kendime sıkça sorarım. Bu devrim zaten bunun en çarpıcı cevabıdır. Direnişler başlı başına bir yürek hareketidir.

Daha da geliştirmek istediğim ilginç şeyler var. Kendim nasıl etkili olacağım? Bu halkın yüreğini ve beynini sarsmak için hangi komisyonlara girmeliyim diye, bayağı artistik -kelimeyi sanatçı anlamında söylüyorum- hareketler yapma gereği duyuyorum. Son dönemde hareketlerimdeki artistik yön giderek öne çıkmaktadır. İnsanların bir tiyatroyu, bir sinemayı seyretmesi gibi beni seyretmesini bu özellikle de izah edebilirsiniz. Büyük öfke duyduğum bu yüreksizliğe bir cevap olmak istiyorum. Bir tip olarak kendimi öyle ayarlamışım ki, şu anda zaten düşman da dahil, herkes "Bu kimdir, nedir, nasıl yaşıyor?" diyor. Ben de her gün sorunları karmaşık hale getirerek, sarsıcı kılarak, özgün kılarak bu işe devam etmek istiyorum. Şu anda bu işte bayağı ilerlemişim, daha da ilerleyeceğim.

Hem amaçlarım, hem umutlarım, hem de öfkelerim var. Bunlara çıkış yolu bulmak zorundayım. Son gelişmelerim edebi anlamdadır. Bu değiştiğim hususla, bu yönüyle bir gelişmeyi yalnız yazım dilinde değil, şiir dilinde, yaşam dilinde, hareket dilinde çok daha iyi yapıyorum. Diğer devrimleri biliyorsunuz, belki de onlarca yıl edebiyatla beslendiler. Mesela Fransız Devrimi elli yıl önce hazırlanmıştır, Rus Devrimi otuz yıl önce hazırlanmıştır. Kürt'te bu olay olmaz. Kürd'e bir şey yazdırdın mı, sanki belini sıkmış gibi ceza veriyorsun. Dolayısıyla hem teorisini, hem pratiğini birlikte yapman gerekiyor. Hem yüreği olacaksın, hem ateşi olacaksın. Hepsi birlikte olacak. Bu, Kürt devriminin bir özelliğidir. Anlamayanlar inceleme yaparsa ne demek istediğimi daha iyi anlarlar. Yani önce Kürt edebiyatı yapalım da sonra devrim olsun denilemez. Çünkü sömürgeci sana tek bir söylemi söyletmeyecek tarzda organize olmuştur. Lütfen bunu anlamamanızı istiyorum. Kürtçe iki kelime konuşmanın karşılığı idam cezasıdır. Ha bir fişek sıkılmışsın, ha Kürtçe bir kelime söylemişsin; bu aynı ceza ile karşılık bulur. Dolayısıyla Kürtler için ifade tarzını birlikte yapacağız. Bunun anlaşılacak hiçbir yönü yok. Bunu biraz uygulamaya çalışıyorum ve oldukça çarpıcı sonuçlara ulaşıyorum.

Ahmede Xanê'nin Mem û Zin'i yazısının üç yüzüncü yıldönümü dolayısıyla neler yapabiliriz diye düşündüm ve çözümlenelerde buna biraz ağırlık verdim. Yaptığım tespitler bana

şunu söylettirdi: Eğer çok gerçekçi, bilimsel olarak değerlendirilirse, o dönem dünya genelinde uluslaşmanın ilk kıpırtılarının olduğu, yine feodal değer yargılarına karşı da öfkelerin geliştiği bir dönemdir. Ulusal manzumelerin yazıldığı ve epik dediğimiz destan türünün yavaş yavaş ortaya çıktığı bir dönemdir. Ahmede Xanê'nin de bir aydın olması nedeniyle, Kürt ulusal şekillenmesinde bunun duyulmaması mümkün değildir. Kaldı ki, Araplarda, Acemlerde, Türklerde birleştiren krallıklar, sultanlıklar çok güçlü. Kürtlerde bu olay yok. Krallık rejimi uluslaşmada çok önemli bir yere sahiptir. Krallar prensliklere karşı halkı, ulusu birleştirici bir etken oluyorlar. Tam da bu yıllarda Avrupa'da krallık dönemi var, yine İran kralları var. Kürtlerde bu yok.

Ahmede Xanê, feodal beyliğin toplumsal yapımızdaki **tahribatlarını** anlatıyor; gönülleri nasıl parçaladığını, nasıl birleştirmedeğini anlatıyor. Siz oradaki gönlü, **ulusal gönül** olarak ele almalısınız, tema odur. Mem û Zin şahsında dile gelmiş de olsa, bir birleştirici öge, bir gönül ögesi var. Ama feodal çirkef bunu asla mümkün kılmıyor. Büyük acılar içinde kalıyorlar. Bu aşkın gelişmeyişi Kürt birliğinin, Kürt yüreğinin gelişmeyişi olarak değerlendiriyor. O dönemin bir iki egemen gücü onları ayırmaya girişiyor. Ama feodal de zindanda yıkılıp kalıyor.

Bundan çıkaracağınız sonuç, Kürt yüreği üç yüz yıl önce bile oluşmıyor. Sömürgecilik şimdiki kadar acımasız değil. Kürtçe de yazıyor ve Botan Emirliği tam bir Kürt emirliğidir. Ama buna rağmen ulusal birlik ve ulusal yürek önünde engel var. Mem û Zin'de bu mükemmel dile gelmiştir. Orada edebiyat var, o dönemin gelişmesini mükemmel anlatıyor. Halkın sızılarını, acılarını mükemmel dile getiriyor. Ama bunun incelenmesi, değerlendirilmesi bana göre gerçekçi yapılmıyor.

Üç yüz yıl sonra acaba durum nedir diye düşündüm. İlk bulduğum tespit, bizimkilerin de Mem û Zin'den hiçbir farkı yok. Ortada Ahmede Xanêler yok. Dağda sadece ucuz ucuz ölüyorlar. Üç yüz yıl önce onların yürek duyuları daha görkemlidir. Yaşamın savaşını bayağı veriyorlar. Feodal ölçülerde de olsa direnişleri hayli önemli. Bizimki bir hiç uğruna ölüme doğru koşuyor. Yüreklere çok çorak ve neden böyle oluyor diye halen sormuyor. Şimdi coğrafyadaki duyular bile neden hiç dile gelmiyor? Üç yüz yıl geçtikten sonra yürek üzerindeki yok edici çaba belki de sifıra doğru gelmiştir. Sonuç almıyor.

Kendi vicdanımı da hür kıldım ve satmadım. Bu benim için önemli bir kelime ve beni çok heyecanlı kılıyor. Toprak kokusuyla, yağmur yüklü bulutlarla, şimşeklerle, gökkuşağıyla, kuş sesleriyle heyecanlanırım. Işık renklerinde, bilmem...

Yüreği Büyük Olmayanın Aydınlanması da Olmaz

S.B.: Sizin kuşlarınızı teker teker tanıyormuşsunuz.

A.Ö.: Fazla ilgilenmeye vakit bulamıyorum, ama kuşlarla uğraşırım. Bunların hepsi ilham kaynağıdır. Ama bakıyorum, hiç kimsenin bundan sonuç çıkardığı yok. Yalnız ülke kavramına ilişkin söylüyorum. Bir de insan özelliklerimiz çok daha çarpıcıdır. Bir yaşlı ananın babanın yüzündeki hüznün, ondaki zavallılık, çaresizlik, okunacak bir romandan farksızdır. Mesela bir Kürt çocuğunu incele. Eğer biraz yürek varsa zor ayakta kalırsın. Bu konuda yine devrime başlangıç kararlarımı verirken, çok önemli gördüğüm bir saptamamı dile getirmeden geçmeyeceğim.

Aslında bir yazar nitelemişti, sanırım sizin oralıdır. **Ahmet Kahraman** mıydı? Böyle bir roman yazmıştı. Ama herhalde yayınlama cesareti bulamadı. Nereden çıktı bu ilk isyan diye ben de düşündüm. Sonra baktım ki, doğru tespit etmişler. Hem de on-on beş yaş arasında buna benzer çıkışım vardı. Onu esas almış. Şimdi onu anlatmayacağım. Çocuk psikolojisinden dem vuruyorum. Çünkü bunların hepsi çok önemli. Ben sık sık analara babalara şunu da söylüyorum: Siz çocukların üzerine çok düşüyorsunuz ve ikide bir sevgi gösterisinde bulunuyorsunuz. Ben burada ikiyüzlülük görüyorum. Çünkü onların geleceği o kadar karanlık ki, o kadar onlara bir şey vermeyecek durumdasınız ki, ikide bir çocuğu kucağınıza alıp ucuz sevgi gösterisinden, bir put gibi tapınmaktan başka bir şey elinizden gelmiyor.

Avrupalılar böyle yapmaz. Avrupalıların böyle sevme tarzları yoktur. Onlar çocukları için daha değişik şeyler yapmışlardır ve sevgileri de rasyoneldir. Maddi temelde onlara bir şeyler

hazırladıkları için öyle ucuz gösteriye gerek duymazlar. Bizde ise çok çarpıcıdır. Kucağından çocuğu eksik etmezler. Bunu yapacaklarına çocuğu güzel yürütseler daha iyi yaparlar. Bırak çocuk bir ormanın içinde kendi ayakları üzerinde yürümeyi öğrensin. Bu kadar zavallıcadır. Bunu anam bana uygulamak istediğinde ben şiddetli bir kavgaya girdim. Sen benim üzerimde ne hak iddia ediyorsun? Kaldı ki, beni hiç de yaşatamayacağın bir dünyaya getirmekle suç işledin dedim. Tavuk, civcivleriyle önümden geçiyordu. Nasıl o örneği gösterdim, şaşıyorum. Tavuğun, civcivleriyle ilişkisi ile senin bana yaklaşımın arasında pek fark yok, üzerimde hak hukuk iddia etme, sen beni çok büyük bir zorlukla karşı karşıya bırakıyorsun dedim. Böyle bir özgürlük tercihi yaptım. Anam bana, "Tamam, tamam sen aklını bulmuşsun" diyordu. Anamın beni ele alış tarzı, iyi biliyorum ki, çocuğun pek hayrına olmayacak; bir şey verecek durumda değil. Bütün anaların çocuklarına bir yaklaşım tarzı var. Benimkinin değişik bir yaklaşım tarzı vardı. Çoğu arkadaş bilmez, klasik tarzda seveceğini sanır. Olmaz! Çocuklarını büyütme şekillerine bakıyorum, büyük sevgisizlik ve saygısızlık görüyorum. Eğer çocuk bakma anlayışınız doğru ise, bunu dünyanın neresine götürüyorum, bunun geleceği ne olacak diye düşünmeniz gerekiyor.

Hiçbir şey yok değil mi? Kendin beladasın, ona nasıl yer bulacaksın? Eğer gerçekten seviyorsanız, gerçekten ana baba yüreğiniz, vicdanınız varsa, ne olacak bu çocuğun hali demelisiniz. Dilleri gidiyor, hiçbir maddi teminatları yok. O halleriyle hangi ulusa hizmet edecekler? Çünkü tüm uluslar gelişmiştir, kendilerine fazla iş veremezler. Bir iş bulabilmek için kırk defa boyun eğecekler. Bu müthiş bitirici, yüreğin varsa yürek dağılayıcıdır. Hiçbir yazarımız onu düşünmek istemez. Ama ben düşünüyorum ve savaşıyorum da. Bunun gibi çok şeyi dillendirebilirim. Şimdi dışla uğraşmıyorum, bu savaşan insanlarla uğraşıyorum.

Yani **savaş yüreksiz olmaz**, yüreği büyük olmayanın eylemi de büyük olmaz diyorum. Aynı şeyi aydınlarımız için de söylemek durumundayım. Dili, yüreği büyük olmayanın kesinlikle aydınlanması da olmaz. Dünya klasiklerinin aydınlarına bakın; müthiş yürekleri, dilleri vardır. Mesela, **Zeki Müren**'in eleştirecek çok yanı olsa da, ilginç bir özelliği müthiş duygusal olmasıdır. Duygu diliyle yaşama o kadar bakıyor ki, hayret ediyorum. Onu ses düzeyinde dışa vurmasına gerçekten saygı duymak gerekir. En son özel savaş onu da ele aldı. Onu ölüme götüren de özel savaşın hilesiydi. Mehmetçik Vakfı yardım için oraya getirdi, yüz milyar filan aldı. Adam da anında öldü zaten. Özel savaş onu öyle götürdü. Oldukça duygulu ve duygularını sanat ile derlemede büyük bir ustaydı.

Şimdi bizimkilerin duyguları ne düzeyde? Burada duygu kesinlikle ciddi bir sorun olarak işlenmelidir ve bunu öyle sıradan ele almayın. Bazı ulusların gerçeğine takılmış güzellikleri tespit ettim. Kendi ülkenin toprağının dili olması...

S.B.: MED TV açıldığında çalışanlarının hiçbiri kamera nedir bilmiyorlardı, sonra kısa sürede profesyonelleştiler. Bu açıdan Kürt aydınlarının durumunu, birikimi olmayan bir ulusun aydınlarının bocalaması olarak da ele alamaz mıyız?

A.Ö.: Gayet tabii.

S.B.: Üstüne bina edecekleri bir geçmişleri yok.

A.Ö.: Ama yine de yapılması gerekenler var. Ben size bunun yöntemlerini ve kaynağını vermeye çalışıyorum.

S.B.: Ulusal hareket...

Aşk, Edebiyatın Temel Kavramlarından Birisi Olarak Düşünülmeli

A.Ö.: Şu anda kendimi baş edebiyatçı olarak değerlendirsem, ne yapıyorum? Anamla hikâyemi anlattım. Kürt insanı ile temaslarımı anlattım. Kürt toprağı ile temaslarımı anlattım. Yani doğayla alışverişi en güçlü olan bir insanım. Kürt insanı ile olağanüstü ilgilenmeseydim zaten bu örgütü, bu savaşı ortaya çıkaramazdık. Mümkün müydü bir fişek patlatasın? Bu kadar genç kız, delikanlı var, bu anlamda en tehlikeli konumu yaşarlar. Bunun dışında tutmak başlı başına bir yetenek ister. Onları terbiye etmek, edep sahibi kılmak çok önemli bir çabadır. Edebiyatın anlam bulabilmesinde bunu önemli bir çaba olarak değerlendirmek gerekiyor.

Aşk kavramı üzerinde de çalışıyorum. Bu da edebiyatın en temel kavramlarından birisi olarak düşünölmelidir. Bu konuda Mem û Zin'î de aydınlatmak gerekir. Açıkça söylemeliyim: Mevcut duygulanmalar oldum olası benim nefretimi çekti. Örneğin, halkımızın en devrimcileşen bir kesimi içerisinde kadro biraz para ele geçiriyor ve bir bayan buluyor, ilk yaptığı iş kaçışı örgütleme oluyor. Bu beni neden etkiliyor? O parayı kendi yoldaşı için de iyi harcayabilirdi. O kadınla saflarımız içinde güzel sevgi yollarını döşeyebilirdi. Hiç bunları göz önüne getirmeden, ihanet neden akıllarına geliyor? Nereye gidecek? Gidecek fazla bir yer de yok. Polisin kucağına gidecekler, o kaba cinselliği birkaç gün yaşayacaklar. Ondan sonra dövölürler, atılırlar. Öfkelenmişim husus bu. Sevme yeteneği yok. Keşke sevebilseydiniz, sonuna kadar ona hizmet etseydim. Şimdi Kürt gerçeği biraz budur. Aşk yok, yüreği yok. Elinden gelen tek şey, imkânları ihanet temelinde kullanmadır. Şimdi bunu çözmemiz lazım.

Bu bir örnektir, ama ulusal gerçekliğimizin yüzde doksanı böyledir. Burada dili olan kadınlar geliştiriliyor. Her bakımdan ayakları üzerinde yürüyen kadınlar geliştiriliyor. Köle ile dilenme olmaz. Kölenin dili ve yüreği olmaz. Düzene kısıvrak bağlanmış birinin dili olmaz. Onu alsa kaç para eder? Kaba cinsellikten ne çıkar? Bu kadar açık söylüyorum. Halen anlamaya yanaşmama var. Kürt olayında ilişki klasik anlamdadır. Edebiyatçının bunun üzerinde durması gerekir.

İpucu verme gereği duyuyorum. Edebiyat geliştirirken yalnız devrimin altüst oluş sürecinde değil, ondan önce karanlık tipi, çözümsüz tipi, yürekten zincirlenmiş tipi, çok kez yüreği yok edilmiş tipi açığa çıkarmalıyız. Diğer sanat etkinliklerinde de, romanda da ağırlıklı olarak bu işlenir. Romanda bitik Kürd'ü nasıl tarif edeceğiz? Kürt nasıl bitirildi? Eğer birkaç ciltlik roman olacaksa, bir cilt buna hasredilmeli. **Biten Kürt**, bu kadar düşen Kürt, yenilen Kürt, aşağılık hale gelen Kürt, kaçan Kürt, toprağını bu kadar ucuz bırakan Kürt, ilişkiyi bu kadar çirkinleştiren Kürt kimdir? Nasıl bu hale geldi? Birinci husus budur.

İkicisi, **direniş** mümkün mü? Bunu sevgiye, savaşa çağırarak mümkün mü? Yenilgiden yengiyeye, yüreksizlikten yürekliliğe, çirkinlikten güzelliğe kaldırış imkânı var mı? Nasıl kaldıracaksın? Onu bu duruma getiren düşmana bakacaksın. Bu kavganı düşmana karşı yürüteceksin. Kürt halkının düşmanını gör diyeceksin. Önce bir görüşe çağrı yapacaksın. Ardından direnme imkânının varsa diren. "Direnmek yaşamaktır" sözü boşuna söylenmemiştir. Bu şarttır! **Yaşamak direnmektir**, direnmek yaşamaktır. Bu çok önemlidir ve büyük saygı göstermek gerekir. Sadece direnmek de yetmez, başarıya doğru giden saldırı da önemlidir. Her cephe-den saldırıya geçiriyorum. Bu kişi başarıya doğru gitmezse, yediği yemek de haramdır. Bunu yedirip içirmeyeceksin, yatırmayacaksın, hep diken üzerinde tutacaksın.

Yeni Kürd'ü yaratırken, hak kazanabilmek için bazı başarılarla ihtiyacın var diyeceksin. Benim yöntemlerim bu temeldedir. Çünkü başka yolu yok. Bunu en çok kendime uyguluyorum. Örgütle, eylemle hazırla, uzun vadeli yaşat ve birçok önemli başarıya yol aç. Bunları yaptığın zaman rahat olabilirsin. Bu şart! Bu Kürd'ü yaratmadan her şey haram, her şey alçakçadır.

Kürt Sevgisini Geliştirmek Kürt Edebiyatının Görevidir

Kürt sevgisini, Kürt yaşam tarzını geliştirmek Kürt edebiyatının baş görevleridir. Yaşamı çok çekici, çok estetik, çok yürekli, çok beğenilir kılmak resmin de, şiirin de, müziğin de görevidir. Bunun doruk noktası aşktır, tabii eğer gerçekleştirebilirsek. Ben aşka karşı değilim. Tam tersine, onun büyük yaratıcı gücü olarak kendimi değerlendiriyorum. Nasıl diyeceksin? Nasılı bu savaşla az çok cevaplandırılmıştır. Bu halkı da bu toprakları da kolay bırakmak istemiyorum. Bunun için düşmana karşı müthiş bir savaş gerekiyor. Benim de müthiş arzularım vardı; arzularım nereye kapı çaldıysa baktım hep düşman engelliyor. Savaşımı buna dayandırarak geliştirdim. Beni bir Kürt çocuğu olarak incelemenizi isterim. En basit arzularımın önünde anam, babam, köy toplumu ve sonra devlet engel oluşturuyordu. Kürt insanı sözde büyürken, ben buna büyürken demeyeceğim, büyümeden bitmiştir. Yetmişine gelmeden raşitizm hastalığına tutulmuştur, dolayısıyla büyümeyen bir çocuk gibidir. Ben burada direndim. Bence savaş budur.

Hiçbir şeye gücüm yetmiyordu. Ne olacak bu çocuğun hali diye aylarca, yıllarca düşündüm. Okula gidiyorum, çok zor öğreniyorum. Ekmek almak istiyorum, çok zor elim ulaşıyor.

Hatta kana kana su içmek istiyorum, ona bile imkânım yok. Bunlar benim için hep sorundu. Diyebilirim ki, o ilkokul sürecini işlerseniz müthiş bir romandır. Çünkü komşu köye bir saatte gidiyordum, bir saatte geliyordum. Her sabah kalkışımdan, her akşam dönüşüm büyük bir olay.

O taşların üzerinde zıplıyordum. Birkaç yokuş vardı, inerdim, çıkardım. Her biri benim için Ağrı Dağı gibiydi. Yemek dediğin nedir? Bir yumurta, bir darı ekmeği alırdık, beze sarıp cebimize koyardık. Bir de utanırdık, komşu köyün zeytinliklerinin içinde yerdik. Hepsinde bir zorluluk vardı. Tabii her bir sınıfı atladığımda bana göre bir dünya kazanıyordum. Hele okulu bitiriş günleri geldiğinde, benim için neredeyse büyük zafer söz konusuydu.

Benim de yaşam kesitlerim bugüne kadar geldiğinde birbirine çok zincirleme bağlıdır. Ben bu büyütülüş şeklini, özgürlük yolunda bir çocuğun yaşaması gereken yıllar olarak değerlendirebilirim. Aslında imkânım olsaydı da anılarımı canlandırabilseydim! Öğretmenin beni ilk ele alışı, ilk harfleri söküşüm, birinciliği ele geçirişim çok önemlidir. O komşu köy halen beni çok sever ve o köyden yedi arkadaş şehit oldu. Türkçe konuşan eski Ermeniler gibiler ve büyük bir kısmı bizim taraftarlarımızdı. Benim çocukluk dönemimin sempatizanlarıdır. İnanılmaz böyle etkilenmelere yol açıyor. Kendi içimde bir oluşumun bütün ipuçlarını veriyorum. Öğretmenim beni evine aldı, kendi masasında ilk bana yemeği yedirdi. Şimdi bunları şunun için söylüyorum: Bugüne geliş ve yürekli olmaya ulaşmak kesinlikle çok önemli. Bir Kürd'ün gidişini anlayabilmek çok önemli.

Ben her zaman söylüyorum: Kendimi ciddi bir adam yerine de koymuyorum. Bazı faaliyetlerim var, şu anda kendimi büyük bir olay haline getirmişim. Dünya çapında bazı şeylere kafa tutuyorum. Sonu nasıl olacak diye ben de büyük bir heyecanla bekleyip duruyorum. Fakat kesin durmayacağım. Yani öyle ölüme ucuz durmak, basit bir sonla kendimi sonlandırmak mümkün değil. Benim de büyük korkularım vardı. Onlara karşı kendimi örgütlüyordum. İnsan bir ulusu da bu yüzden kurban eder mi, diyeceksin. Ben kurban ediyorum. Tabii bunu siz şöyle anlayacaksınız: Kendimi de bir ulusa nasıl kurban ettiğimi çıkaracaksınız. Zaten bilimsel olmazsa, siyasal olmazsa yapamam. Herkes ağa olmamı ister. Herkes bizde süper bir uşak olur. En güçlüsünün de ne durumda olduğunu biliyorsunuz. Ama ben hemen vicdanımı satmıyorum. Böyle birisi olmak için korkunç kendimi yoğunlaştırdım. Şimdi biraz hürüm diyebilirim. Hürlüğü nasıl ele alıyorum? Şu anda kendi halk gerçekliğini benden daha iyi tanıyan yok. Örgüt içinde ve dışında kendi ulusal amaçlarımı benim kadar haykıran yoktur. Savaşı benim kadar götüren yoktur. Düşmanına benim kadar zarar veren yoktur. Kendi gerçekliği konusunda benim kadar iddialı olan yoktur.

S.B.: Ben derken biz demek istiyorsunuz?

A.Ö.: Tabii bunu yanlış anlamayın. Ben derken burada halk gerçekliği...

S.B.: İsmail Beşikçi Hocamız duyabilir de...

A.Ö.: Yani ben derken, burada artık o fukara köylü çocuğu yok. Burada gerçekleşen bir halk var. Halk, "Sen bize çok lazımsın" diyor. Biraz da ben kendimin olayım diyorum, ama mümkün değil. Yani ben tamamen kişilik kazanmış Kürt halkı oluyorum. Eksiklerim çok, ama bir gerçekleşme biçimi var.

Şöyle bir değerlendirmeyi daha eklemeliyim: Keşke birisi bunu tamamlasa veya benim elimden kapıp alsa diyorum. Bunu yapsalardı iyi olurdu. Ama gerçekten bunu yapacak kimseyi göremiyorum. Bu nedenle kendimde yeniden inanılmaz bir gençlik yarışı başlatıyorum. Şimdi burada diktatörlük kavramlarına hiç yer yok. Çok yaşlanmış, ama altı yaşındaki çocuktan daha fazla büyümemiş bir halk gerçekliği ile karşı karşıyayız. Bu halkı büyütme gerekiyor. Dünyanın en eski halkı, ama bir karış boyunda, altı yaşındaki çocuk gibi. Ben bunu değerlendirmek zorundayım. O yaş sınırlılığını normal bir yaşama dönüştürmeliyim. Bunu da yapabilmek gerçekten bir hüner istiyor. Aslında bu halkın adı yoktur; dünya adını koymamış, hak sahibi saymamış. Hiçbir güç bu halkın ulusal halkları olacak, yaşam halkları olacak, hatta insan hakları olacak demiyor.

Şimdi bunlar ciddidir. Aydın bunları görmezse, halkıyla bağlantısını kuramamış demektir. Bu şekliyle hiçbir yapıt veremez, edebiyat yapamaz. Bunu size vurgulamak için açıklama gereği duyuyorum. Ben biraz kabul etmeye çalışıyorum. Bu çocuk büyüyor. Beni siz ciddiye

almazsanız da bu halk bir şeyler yapabilir. Kendini örgütlemiş, kolay ölmez, sizinle uğraşabilir, dikkate alın. Mesajdır bu. Aydınla da bunu söylüyorum: Bu çocukta bir gelişme imkânı var, bir büyüme imkânı var. Bir noktaya kadar geldim. Yaşama arzuları gerçekleşmeye doğru gidebiliyor. Çocuk benim gibi büyüyebiliyor; çok ilkel olabilir, donanımsız olabilir, herkes beğenmeyebilir, ama yine de bence bir gerçekleşme biçimidir. Kaldı ki, kimseye kendimizi dayatmıyoruz. Ben şimdiye kadar kimseyi ricayla yanıma çağırmadım. Mesela hiçbir devlet gücüne de kesinlikle rica temelinde bir yaklaşımım olmamıştır. Bu benim bir kuralımdır. Bu gelen gençlerden en ufak bir ricam yoktur. Kendime göre bir yaşam tarzım vardır ve şimdi bunu dinletebiliyorum. Bu anlaşılardan dirilen Kürt'ü anlayamazsınız. Dirilen Kürt anlamında, uyanan Kürt anlamında savaşıyor ve bir şeyler yapmaya çalışan Kürt tanımıdır bu. Böyle bir durum söz konusu.

Tabii ben de şu anlamda varım: Bunun hizmetinde olan birisi olarak varım. Bunun büyük hizmetkârı, çok amansız çaba sahibi birisi olarak varım. İyi bir siyasetçi, iyi bir askeri yönlendirici olarak halen işin başındayım. Ama büyüyen bir çocuk olarak da yaşamı öğrenmeye çalışıyorum. Aşkı da geliştirmeye çalışıyorum. Bu konuda da çok objektif olmalıyız. Çünkü aşk edebiyatın bir hedefidir. Onu yakalamadan edebiyatçı olunamaz. Bu kavram da anlaşılabilir değil. Kürt aşkı başlı başına edebiyatın bir kavramıdır. Nasıl olacak bu aşk? Yürek bir aşk amacına bağlı olursa gelişebilir. Aşkı nasıl tanımlayacağız? En değerli adamlarımız en büyük alçaklığı, hareketi ya da...

S.B.: On bin Dolar uğruna...

Zeynep Kınacı Aşk Çağrısıdır

A.Ö.: Birisi diğerine "Sana yirmi bin Dolar vereyim, etrafında en güzelinden kadınlar var, onlarla biraz yüz göz ol, biraz anlamaya çalış bu daha iyi olmaz mı?" diyor. Kürt böyle tehlikeli ve bunu çözmemiz lazım. Bunu başka yoldan öğretmek gerekiyor. Bunun için biraz sabredin diyorum. Kuşlar bile güvenilir bir yer olmadı mı yuva yapmazlar.

Rahat sevebileceğiniz, yüreklenebileceğimiz bir alan yaratalım. Biraz paramız olsun, aç kalmayalım. Biraz böyle bölgeler yaratalım ki, sağlıklı düşünebilesiniz. Onu da anlamazlar. Yaşam adına güdüler kalmış; açlık güdüsü, cinsel güdü, içgüdü ya da insanlaşmada fazla rolü olmayan bazı özellikleri bizde bırakmış. Açlık güdüsünü gidermek için kırk takla atar. Cinsel güdü için on beşine, yirmisine ulaşmadan kendini bitirir. Şimdi bu da büyük bir handikap, büyük bir oyun. Ne yapacaksınız?

Burada yüreği yaratacağın, estetiği biraz devreye koyacaksın. Açlık güdüsünü tatmin etmek için büyük bir çaba içine gireceksin. Çünkü aç olan her şeyi satar. Cinsel güdü şiddetli bir güdüdür. Onu dizginlemeden, onu dönüştürmeden kişi kesinlikle biter. Bunu ben söylemiyorum. **Freud**'u inceleyin, diğer çok önemli yazarları inceleyin bunu görürsünüz. Bizimkileri bunları incelemeye çağırıyorum. Bizde de müthiş örnekleri var. Mutlaka incelemeleri gerekir ki, edebi süreç başlayabilsin. Ben sadece edebiyatını yapmayacağım, bir de fiiliyatını, siyasetini ve biraz da yaşamı gerçekleştirmek istiyorum. Tedbir alıyorum. Çünkü almasam, bizim ordumuz elden gidecek. İhanet beni arkadan, önden, yandan vuracak. Bunu durdurmam gerekiyor, inatçı olmam gerekiyor.

Ahmede Xanê gibi yazar da olmak yetmiyor. Onun arzuladığı kral gibi olmak, hatta bazen o da yetmez diyorum. Bir yandan **Mem**'i, bir yandan **Zin**'i yaratmak gerekiyor. Zaman zaman kendim böyle olmak durumundayım. Başka türlü çare bulamazsın. Kürt olayını, Kürt aşkını, Kürt edebiyatını yaratmak kesinlikle bu sorulara cevap vermekle bağlantılıdır. Şimdi kolay edebiyatçı olunamaz; nasıl kolay bir savaşçı olunamayacaksa, kolay edep sahibi de olunamaz. Edep çok ciddi bir olaydır. Edebin olabilmesi için Kürt ilişkisini çözmeniz gerekiyor. Kürt kadını, Kürt erkeğini, Kürt yiğidini çözmeniz gerekiyor.

Bütün arkadaşlara söylüyorum: Sizlerle beraber çalışmış birisini nasıl görmüyorsunuz? Bu halkın umutlarına, savaşımına hiç mi saygınız olmayacak? Fırsat buldu mu hemen kaçı planlamak bana göre ciddi bir meseledir. Benim sahamda kimse kaçmıyor. Kısıkvrak gelen haini de bağıyorum, yüreği beş paralık olmuş olanı da yüreklendiriyorum. Çok büyük örgütçüyüm. Gerektiğinde olmayan yüreği de veriyorum ve mekanizmalarımı yaratmaya çalışıyo-

rum. Kimse bana bu kadar imkânı neden değerlendirmedin diyemez. Tırnakla söküp çıkarlarınıza sunuyorum. Ama halen kendimi bile bu konuda çok zavallı görüyorum. Kürt olayında emekleyen, söz söyleme hakkı, yürekleme hakkı olan birisi gibi değerlendiriyorum. Ama ortada büyük aşk yok.

Zeynep Kınacı'yı bu anlamda değerlendirmek istedim. O bir **aşk** çağrısıdır. Halen yorumlamaya çalışıyorum. O bir **tanrıçadır**. Gittiği yolda mümkünse onun gibi olmalıyız. Şimdi bunun yaşama geçirilmesi nasıl olacak? Düşünün, öyle eylemci olacaksınız, öyle cesaretin olacak, öyle bir planın olacak. Ben burada güç getiremiyorum. Git o sömürgeci toplumun içine - zırh gibi her tarafı örülmüş- gir ve kendini patlat! O da yetmiyor, bir de **yaşamı yaratmak** gerekiyor. Belki atomu çözmek bunun yanında çok zayıf kalır. Olay hiç basite alınamaz.

O kızcağzı o haliyle bunu ortaya koydu. Peki, büyük edebiyatçı ne yapacak? Büyük edebiyatçı ulus adına bunu göremezse, neyin edebiyatçısı olacak? Sen bu büyük olayı görmezsen, birazcık yüreği olmuş kızcağzı görmezsen, sende yürek var mı, sende haysiyet var mı, sende ulusal onur var mı? Bu sorular mutlaka cevap ister. Aksi halde edebiyat kelimesini bile ağzınıza almayacaksınız. Bunun gibi yüzlercesi var. Bunları da fazla öne almayalım. Peki, büyük sevmeyi nasıl sağlayacağız? Sevmek başlı başına büyük **savaş** işi ve savaştan daha **zor** bir uğraş.

Bu konuda yine anamı dillendirme gereği duyuyorum. "Bizim bu oğlan kız bulamaz, kimse kızı ona vermez" diyordu. Bu konuda da beni umutsuz görüyordu. Anlıyorum, bu sözün de bir anlamı var. Ne birileri beni kolay kolay alabilir, ne benim öyle bir yeteneğim var, ne de gelişen 'ben' bunu kabul eder. Şimdi halen öyleyim. Hiç kimse başka türlü yorumlamasın. Bana göre halen bu yeteneği yakalamış değiliz. Büyük hayranlık sahibi birisiyim ve kimseyi de küçümsemek için söylemiyorum. Ben kızlar için de büyük değer yargılarına sahibim, ama beğenme ve ilişkiler konusunda zorlanıyorum, yani beni düşürebilir diye endişeliyim. Tabii ben derken, ulusal çaptaki organizasyonu, bütün gençleri düşünmek gerekiyor.

Açıkça söylemek gerekiyor: Benim kadar hareketli bir tip yok, benim kadar kızlarla uğraşan bir kişi yok. Belki de size bağlı eşleriniz vardı, ama bizim kızlar yaptığımız her türlü yaşam çağrısına inanılmaz bir rahatlıkla gelirler. Buna rağmen yapılması gereken, dikkat edilmesi gereken çok iş var. En önemlisi de kendimi çok iyi terbiye etmem gerekiyor. İpucu olarak size söylüyorum: Kendinizi terbiye etmeyi hiç basite almayın.

Tekrar söyleyeyim: Ben diye bir olay yok, bir Kürt tipi yaratılıyor. Bu kadar millet beni alkışlıyor, ben buna ihanet edemem. Bu kadar kadın ayağa kalkıyor, ben onlara ihanet edemem. Bir tutkum uğruna, kör bir duygum uğruna tehlikeli bir biçimde cevap olamam. Terbiyesiz bir biçimde, özellikle edepsiz bir biçimde cevap olamam. Bu kadar ayağa kalkan insanlara saygılı olmam gerekiyor. Hepsinin yüreğine cevap olmam gerekiyor. Ve bütün bunlar Kürt edebiyatının can damarıdır.

S.B.: Burada biraz konu dışına çıkalım. Türk kontrgerillasının ve Özel Harp Dairesinin geliştirdiği bir şeye değinmek istiyorum. İddia edildiği kadarıyla kadın gerilla adaylarına çok ahlak dışı olan davranışlarda bulunuyormuşsunuz.

Sevilecek Kadını Yaratmak Önemli Bir İştir

A.Ö.: İyi ki sordunuz, zaten birkaç kitaba da konu olmuş. En önemli işlerimden birisi de gerçekten bu kadınlarla, genç kızlarla uğraşmadır. Sanırım bundan sonra daha iyi uğraşabilmek ve düşmana kahredici cevabı da verebilmek için çalışacağım. Zeynep'ler nedir? Yani yüzlercesi benim ulaştığım kızlar ve onlar da en öldürücü cevabı verdiler. Tabii bu da yetmez. Ben eylemci yapmak için kızlarla ilgilenmiyorum, belki de bu işin yüzde beşidir. Şimdi en önemli bir çalışma olarak değerlendirmem gerekiyor.

Klasik namus anlayışıyla bağımı çoktan koparmışım. Uğraşma tarzım bir Avrupalıyı, bir Amerikalıyı aşabilir. Bütün bunların da nedenini şuna bağlamalısınız: İlişkiler çok haince, çok basit, kadınca veya erkekçe. En güvendiğim kadın veya erkek yaşamak istediği bir ilişkiyle en kutsal amaçları tekmeleyebiliyor. Bunu görüyorum. Bir ilişki uğruna en kutsal örgütlenmeyi ve bazı savaş sorunlarını görmezlikten gelebiliyor. İlişkiye duyduğu ilgi kadar bu kutsal işe ilgi duysaydı, kişiyi kurtarabilecektik. Ama kız da erkek de bunu yapmıyor.

Benim karşımda kalkıp konuşsunlar. Ben de bir Kürt delikanlısıyım ve özgürüm. Hem fiili olarak, hem de resmi olarak özgürüm. Moral açıdan da oldukça iyi durumdayım. Benimle söyleşi çok iyi geliştirilebilir, ama buna gelmiyorlar. Erkeklerde de, kadınlarda da içeriği olmayan çok geri biçimler söz konusu olduğundan sabahlara kadar dedikodu yaparlar. Ama bu bende tabii ki büyük öfke yaratıyor. Ben diyorum ki, kalk büyük aşk söyleşisini yap. O "Benim erkeğim, benim kadınıym" diyor. Bunlarla nereye gideceksin? Senin söyleşinin içeriği neydi? Senin söyleşin örgütlenmeden, temel birçok görevden alıkoyuyor. Aslında keşke birbirlerini büyütebilseler. Tamamen ondan da alıkoyuyor.

Tabii buna benim öfkem büyük olacak. Bu bir ilişki olamaz diyorum. Ben bu ilişkilere karşı büyük isyan halindeyim. Daha çocukken erkeklerin ve kızların halini gördüğümde isyan ettim. O zaman fazla değerlendirme gücüm, kabiliyetim de yoktu. Ama kızların öyle alınıp satılmalarına ne anlam verdim, ne de kabul ettim. Kızlar böyle gitmemeli diyordum, ama gidiyorlardı. Üniversite sıralarında, ortaokullarda, liselerde silüetleri halen aklımda olan kızlar ve erkekler var. Böyle olmamalıydı diye kendime büyük mesele yaptım. Tek kelime de konuşmamıştım. Tek kelime konuşmadığım gibi, köyümüzün hocasına "Ey hoca, düğünde govend tutmuş kadınlara bakmak günah mı, değil mi" diye sordum. Hoca "Bir şey olmaz, bakabilirsin" dedi. Yani böyle bir terbiyenin de sahibiyim. Tabii bütün bunlar büyük bir sorun yumağıydı.

PKK'deki kadın ilişkisini de örnek verdim. Başlı başına bir roman olayı, buna fazla girmek istemiyorum. Benim için bu bir siyaset olayıdır, bir intikam hareketidir, bir birlik hareketidir, bir ruh hareketidir, bir çözüm hareketidir vb. anlamı hayli kapsamlı olan bir ilişkidir. Böyle bir denemem var. Bu da benim için o kadar önemli değil. Daha sonraki tüm ilişki süreçlerimi kendi içinde sıraya dizdiğimde mutlaka bir gün cevabını vermem gerekti diyeceğim. Dolayısıyla normal biçimlerle kendi kendimi büyütmedim. Yirmisine gelinir kız alınır, kız verilir; erkek evlenir, evlendirilir. Bu kavramlarla fazla ilişkim olmadı ve ruhumu fazla yaklaştırmadım.

Şimdi Kürdistan Devrimi belli bir aşamaya doğru yol alıyor. İşler büyüdü, toplumsal altüst oluş ilerledi. PKK içinde bir başka aile yaratılıyor: PKK ailesi, Kürdistan ailesi. Tabii kadınla ilgilenmezsek yaşam gelişmez, Kürt çözümü olmaz. Bu aşamaya geldiğinde, tabii hain erkeği ve çok zavallı kadını görmemek mümkün değil. Eğer örgütü ve onun savaşını büyütme istiyorsam çare bulmam lazım. Hem de edebiyatçının, psikologun, sosyologun yapamayacağını yapacak kadar gözlemi, siyaseti oluşturarak yapmam gerekiyor. Çünkü aynı zamanda siyasetçiyim. Tüm bu birikimlerle birlikte erkeği ele aldığım gibi kadını da ele almak zorundayım. Bunun anlaşılacak hiçbir yanı yok.

Toplum yarı yarıya kadın ve erkekle olur. Kürt uluslaşmasında bu çok daha önemli. Çünkü özel savaşın en çok kullandığı ilişki, aile ve kadın ilişkisidir. Mutlak çözüm gerekiyor. İlk ele aldığım ilişkide TC'yi çözdüm. Sözde evlenmişiz; kadın "Dağdaki çobanla çok rahatlıkla şu veya bu biçimde ilişkiye girebilirim, konuşabilirim, ama bu adamla olamaz" diyor. Bu çok önemli bir saptamadır. Ben onun bilinçli ajan olup olmadığını da söylemek durumunda değilim, kendine göre yapabilir de. Ama bir tarz olarak çok müthiş bir örneklendirme.

Ben ilkede neyim, ne değilim? Onu da anlamanız için bunları söylüyorum. Kontrgerillanın da ne olduğunu anlamanız için söylüyorum. Bu kadın, kontrgerilla kültürünün kadınıydı, büyük bir ihtimalle de bilinçliydi. Aile kırk yıl Kürtlere karşı savaşmış bir aile. Çocukları beşikten itibaren yetiştirilmiş. Geliş tarzları da, eğer Kürdistan'ı biz oluşturacaksak, halkı özgürleştireceksek, onu elimizden alıp peşkeş çekmek içindi. Bunu tespit etmek herkesin rahatlıkla yapabileceği bir iş.

Tam burada zalim ilişki dayatıyor. O da Kürt erkeğinin bilinen zaafıdır. Kadını istiyorsan ülkenden, halkından vazgeçeceksin. "Benimle şöyle bir ilişki istiyorsan partinden vazgeçeceksin; erkeklik onurun, halkına, partine bağlılığın varsa, bunu yavaş yavaş bırakacaksın" diyor. Tam on yıl büyük sabır gösterdim. Cuma arkadaşla Kemal Pir onu bir gün görüyorlar, aralarında 'öldürelim' diye bir karar çıkarıyorlar. Mesela, sen evli bir adamsın. Sizin eve de gelmiştim. İmkânlarınız çok azdı, ama eşin güzel yemek yaptı. Bizim bu kadın, hoş geldin demek şurada kalsın, gülümsemezdi bile. "Partinin önderisin, yoldaşların var, rahat bir yüzle bir gün geçirteyim" demedi. Sabrettim tabii. Bir özelliğimdir; bir ilişkiyi tam anlamadan peşi-

ni bırakmam. Tabii aynı zamanda politikacıyım. Olağanüstü politik ve örgütsel yaklaşıyorum. Bütün güdülerimi hakimiyetime aldım. Bütün Kürt erkeklik özelliklerimi hakimiyetime alıyorum, dizginliyorum, kendimi ayarlıyorum. İnanılmaz bir sabırla tahammül gücünü ortaya koyuyorum. Sonuçta çözdüm olayı geliyor.

İlk defa bana göre bir Kürt yenilmedi. İlk defa bu konuda büyük devrimi gerçekleştirdik. O zamanki halimin bir edebiyatçı gözüyle incelenmesini isterdim. Arkadaşlara da bir gün bile yansıtmadım. Örgüt konusunda yetersizim, tıkanmışım demedim. Tam tersine, müthiş bir tempoyla çalıştım. Bu örgütü yaşatayım dedim. Örgütü anı anına öldürmek istiyordu, benim ise anı anını yaşatmam gerekiyordu. Ben büyük tırmanışa bunun için başladım. Yanımdakileri şapır şapır dökülüyordu.

Şimdi yeni anlıyorum ki, bunu devlete karşı yapmışım. İnanılmaz ölçüde beni politikacı, örgütçü, sabırlı yaptı. Beni eğitti ve terbiye etti. Tansu Çiller cepheden nasıl saldırıyor? O ise içimize gizli girmiş ve beni çözmeye çalışıyor. Çok somuttur bu. Büyük sonuçlar çıkarmam gerekiyordu, çıkardım da. Neden bu zaafı göstermedim? Az kalsın bu zaaf bir ulusun hayatına mal olacaktı. Bunun için kendini şiddetle terbiye edeceksin. Kadın da piyasada yoktu, olmazdı da. Kemalist ölçülerdeki kadın bu müthiş olayı ortaya çıkardı.

Bu, beni daha kapsamlı kadına yöneltti, yani ulus için kadına yöneltti. Büyük tedbir almam gerektiğini sonuç olarak çıkardım; hazır kadın felakettir sonucunu çıkarttım. Ailede olsun, düzende olsun, kadın başlı başına bitirici bir öge olabilir. Bu sonucu çıkardım. Tabii kadını tümünden dışlama bana göre doğru değil. Dışlanmış bir kadın, devrimin başarısızlığı olacaktı. Bunu görmem zor değildi. Kadın üzerine yıllarca yoğunlaşma gereği duydum. Bu ilişkiden 1986'nın sonlarında kurtuldum. 1987 Mart'ında ilk çözümlenmeye yöneldim. Onuncu yılına giriyoruz. Çok kapsamlı bir çözümlenmedir, ama benim için yetersizdi. Daha sonra kadın ordulaşmasına yöneldim, çok kapsamlı ele aldım.

Bir kadını kahramanlaştırmak kolay değil. Sanırım bunu anlayabilecek durumdasınız. Belki adı unutulmuş Kürt halkının daha fazla unutulmuş Kürt kadınından, dünyanın ender rastlayacağı bir kahramanlığa yol açmak büyük bir **hünerdir** ve çok büyük bir **edeptir**. Her şeyden önce çok büyük bir yürek, cesaret olayıdır. Aslında bu önemli oranda edebiyatın işidir. Bunu gerçekleştirebildik. Sadece kahraman kadını değil, savaşan kadını, yaşamsal kadını da ortaya çıkarmak benim için önemli. Tabii bunları söylersem, kontrgerilla da öyle anlar.

Kadını etrafıma almak zorundayım. Ben olmazsam bunların ordusunu kim oluşturacak? En iyi adamlarımız bayılıyorlar, düşüyorlar, ihanete gidiyorlar. Açık söyleyeyim: Birisi "Bu görevi ver, ben götüreyim" desin, eğer en büyük teşekkürü ona sunmazsam bana ne dersiniz deyin. Kızların keşke beyleri, efendileri olsa da sağlıklı bir biçimde, kendilerine de ihanet etmeden, kimliklerine, özgürlüklerine ve eşitliklerine biraz saygılı olsalar. Biraz kendilerini mücadele edecek düzeyde tutsunlar. Bu kızlar, erkekler birbirlerine ne yapıyorlarsa yapsınlar, ben buna karşı değilim. Ama ihaneti kabul edemiyorum.

İçimdeki duyguları söylesem herhalde daha çarpıcı olur. Bu kadın yüzünden ihanet eden, savaşmayan, ulusal amacı tepen, basit tatmin uğruna güzelim ülkeyi bu hale getirmeye göz yuman erkeğin elinden en başta kadınları almam lazım. Tabii kadına da öfkem bir başka tür-lü. Sen bu olayları nereden öğrendin, bu basit kadınlığı nasıl yaşıyorsun, seni hiç beğenmiyorum diyorum. İlginç bir özellik! Bunun da hikâyesi çok uzundur. Yani anamla uğraşmaktan tutalım bacılarımla, daha sonra bu kızlarla uğraşmaya kadar sürüyor.

Ben kadını beğenmek istiyorum, beğenmek istediğim kadını da ortaya çıkarmak zorundayım. Başka uluslardan arasam mükemmel bulabilirim, ama istemiyorum. Bu devrim süreci içindeki kadını yaratmamız gerekiyor. Çok ilginç bir özelliktir bu. Mesela her şeyden önce kendimi iyi bir **ilişki adayı** olarak geliştirmek istiyorum. Örnek bir Kürt tipolojisini çizmem gerekiyor. Bütün kadınları etkileyen bir tip olmalı. İliklerine kadar etkilenmeleri lazım ki, yürekleri olsun, biraz sarsılsınlar, beyinleri çalışsın. Yoksa kadın bela olur.

Kadını kesinlikle küçümsemiyorum. Kadın konusunda heyecanlanma, duygulanma bana göre en doğal ve oldukça değer verilmesi gereken bir yürek işi. Kadını sevmek güzel bir iş, belki de savaştan daha değerli bir iş. Bizde sorgulamalık durumlar var, felaket tahrip ediyorlar. Bin bir emekle hazırladığımız kadını bir çırpıda bitiriyorlar. Tabii bu ilişki değil, bunları

yaşatmak mümkün değil. Hele yarattığımız kadını böyle kullanmak, anamı kullanmak gibi bir şeydir. Buna fırsat vermem imkânsız.

Sevmek çok heyecan verici bir olay, güzelliği geliştirmek çok heyecan verici bir olay. Ve bu, Kürtler için de çok önemlidir. Edebiyatın tam can alıcı noktalarından birisine doğru geliyorum. Sevilecek kadını **yaratmak**, sanatın aksine savaş kadar önemlidir ve edebiyatçının da **en önemli** işlerinden birisidir. Kürt güzelliğini ortaya çıkarırız, bu niye ayıp olsun? Dünya çapında edebiyatçıların, romancıların, ressamların, müzisyenlerin yaptığı bu değil midir? Hepsinin içeriği de kadında somutlaşan bir güzelliği ortaya çıkarmak içindir.

Kadınla uğraşmamın çerçevesi budur. Birlikte yatılabilecek kadından tutalım söyleşi yapılabilecek kadına kadar, şiir yazabilecek kadından tutalım türkü söyleyebilecek kadına kadar geliştirmem gerekiyor. Bunun hiç ayıpla ilgisi yok! Bu kadını ortaya çıkarmak gerekiyor, keşke yapabilseydiniz. Ama alıp kaçarak, bir odaya kapatılarak değil, güneş gibi göz kamaştırıcı, bütün ulusun bravo diyebileceği bir çarpıcılığa ulaştırılarak yapmak gerekiyor. Bunda benim öyle fazla özel amaçlarım yok. Benlik anlamında benim ihtiraslarım daha çok ulusal boyutlu oluyor.

Mesela geliştirdiğim kadın şimdiden belli olmuştur, bütün ulusu etkiliyor. Geçen yıl buraya Bulgaristan'dan altmış yetmiş yaşında eski bir sosyalist gelmişti. Oralarda biliyorsunuz kadınlar epey gelişmiştir. Şu sözcüğü söyledi: "Sizde en sevilecek kadınlar yaratılıyor." Demek istediğim, yapılan işi biraz hissediyor. Her kadın fazla sevilmez. Sevilecek kadını yaratmak başlı başına önemli bir iştir. Bunu kontrgerilla "APO şöyle yaşıyor" diye yansıtıyor. Keşke yaşayabilsem. Beni sürükleyecek, kendisiyle çok ileri düzeyde yaşama çekebilecek kadın olsa alkışlarım. Büyük bir yarış olsun, bu güzel bir şey olur, çok tarihi ve çağdaş olur. Hatta bütün ulusa da bir şeyler verebilir. Başlık parasıyla, yönetim gücüyle, para gücüyle bir fukara kadın bulmada veya aşiret usulüyle kadını bir odaya kapatmada asıl çirkinliği gördüm. Bu olmaması gereken bir durumdur. Kürt için de bu artık böyle kalmasın. Sizi denemeye çalışıyorum, ayıp değil.

Kızlarla söyleşmeliyiz. Sevgi üzerine büyük tartışmalar, büyük yaşam savaşları olmalı. Hiç kimse bunu yanlış anlamasın. Bizim içimizde de bazıları çıkmış, "Önderlik de böyle sevmek istemiyor mu?" diyor. Hayır! Benim nasıl sevmek istediğimi incele, bulursan bravo derim sana. Komutansa ben alkışlarım. En sevdiğim kadını bile birisi bu anlamda daha da güçlendiriyorsa yine alkışlarım. Kıskançlığım yok. Ama eğer geri bir namusluluktan bahsedecekse, geriletecekse, senin karın da olsa elinden alırım. "APO ne demek istiyorsun, benim helalim olan bir kadını da mı bırakmak istemiyorsun" diyemezsin.

Ben özgürlük konusunda baştan çıkarıcıyım. Kabul etmiyorum ve sana ya erkek gücüne, ya para gücüne ya da düzene, kurala, geleneğe dayanarak kadını kullandın, kandırdın diyorum. Bunu söylerken aklıma köyümüzün kızı geliyor. Adamın biraz mülkü vardı, güzel olan o kızı aldı. O kız benimle yürüseydi, büyük bir abidesel değer olurdu. Demek ki, bu karşılaşma işi kötü. Bu, ulusal gerçekliğimizdir, bundan intikam almalıydık ve aldık. Duygular biraz böyle işlenmeli ve bütün Kürtlerin gizli duygularını bulabilmek zorundayız. Edebiyat yapabilmek için bu tehlikeli bütün ilişkileri açığa çıkarmak zorundayız. Korkmayın, kendi duygularınızı da açığa çıkarın.

Ben kadın bulamadım diye ağlayacak mıyım? Hayır! Aşkın peşindeyim. Bu çok görkemli bir olay! Ortaya kızlar çıkmış, görüyorsunuz, ne kadar cesur ve yiğitler. Niye devam etmeye-
lim, yürek işini niye büyütmeliyim? Güzelliği geliştirmeden sevgiyi nasıl geliştireceğiz? Ulusal Önderim diye abartmıyorum kendimi. Sanıyorum her tarafta büyük yürek işine yol açmışım. Bütün kızlar koşmak istiyorlar. Ben niye onlara kendimi açmayayım? Raporlarında yazıyorlar: Hayatta en önemli istemlerinin benimle görüşmek, beni dinlemek olduğunu söylüyorlar. Bütün ülkenin genç kızları bunu istiyorsa, benim kendimi alçakça kapatmamam gerekir. Onların bazı özelemleri var, onlara cevap olmam gerekiyor. Burada namus, cevap olmanın imkânlarını kendinde çoğaltmaktır. "Kızım, ben halim selim bir Kürt önderiyim, karım ve çocuklarım var, bana yaklaşma" desem, Kürt aşkına ihanet etmiş olacağım.

Bunu ilk defa size söylüyorum, ileride geliştiririm. Aşka ihanet kötü bir şeydir. Kürt aşkını adım adım geliştirirken, büyük bir usta gibi hareket edeceksin. Kürt kızı geliyor, bu ciddi bir

olay. Birçok ortamı hazırlayacaksın, birçok önderlik zemini hazırlayacaksın, birçok yüreklen-dirici ve duygulandırıcı çareler tespit edeceksin ve kızın özlemlerine biraz cevap olacaksın. Siz erkeklere her gün soruyorum: Yanı başınızdaki bu kızlar için ne yapıyorsunuz? Hangi ça-releriniz var? Bütün yaptığınız kandırmaktır.

Yanı başınızdaki adam bu işin üzerinde büyük duruyor. Bu gerekmiyor mu? Gerekıyor. Çünkü bu kızların ciddi bir partneri yok. Onunla söyleşecek kimse, onu yüceltecek hiçbir şey yok. En değme adamımıza bir kızı versek, -bu kavram yanlıştır, amiyane tabirle söylüyorum- bir hafta sonra kız da, adam da gider. Aşkı yürütecek yeteneği yok. "Hep benim olsun da ne olursa olsun" diyor. Kürt kadını, **ulusun olsun** diyoruz. Zeynep olayı burada büyük bir **çağ-rıdır** ve kızlar öyle kalkıp geliyorlar. Erkeklerden daha fedakârca, cesurca geliyorlar. Ona saygılı olmam gerekiyor. Saygılı olabilmem için de cevap olmam gerekiyor.

Bunu nasıl anlayamadınız? Benim hakkımda halen bazıları yazı yazıyor. Biraz da bu yönlü varsa bir yürekleri incelemesini bilsinler, yazsınlar. Sözüm ona onların kızları var, kadınları var. Yüzleri kızarmadan bakacaklarsa, biraz bizi incelemeye çalışsınlar. Kürt kızını böyle ka-patmak çok alçakça bir durum. Onların çok büyük sevmeleri için ortam açacaksın, ülke yara-tacaksın. Tek kelimeyle, **ülkeyi yaratmadan** kadınla ilişki olmaz! Bu büyük bir kural diye-ceksin. Onu yaratmak, şartı buna bağlamak çok zor, ama ben buna cesaret etmek zorunda-yım. Bir ulusa ihanet etmek olmaz. Militanlara da bunu dayatmak zorundayım. Bu gerçekçi-dir. İkiyüzlü olamayız. Kadının dili, yüreği yoksa neyle birleşeceksin? Kaba cinsellikle birleş-mek çok çirkindir. Bunun için bile çaba gerekecek.

Tekrar söylemeliyim: Bunu söyleyenler doğrusunu gerçekleştirebilirlerse ben çok memnun olurum. Sizler kızlarınızı çok iyi yetiştirdiyseniz ben memnun olurum. Kadınlarınızı yetiştirme-nizden yine memnun olurum. Size bağlı olacak kadar çalışsanız bile benim için çok değerlidir. Aşk düzeyinde de bu sağlansa, zaten Apo'nun kızları yanına çekmesi mümkün değil. Bu deli-kanlılar da çalışsın. Ben kimseyi zorlamıyorum. Kızlar ortada, ben kimseye zincir takmış de-ğilim. Kaldı ki, her gün güçlendiriyorum. Delikanlılar da burada, hepsi iç içeler. Neden hepsi APO'ya bağlı olma gereği duyuyor? Neden bize geliyorlar? Militanlarımız, erkeklerimiz biraz bunu çözsün.

Demek ki, ben onlar için bir şey yapıyorum. Saygı kurallarım var, onların çok önemli bul-dukları durumlar var, hepsi için bazı çalışmalarım var. Onlar da yapsın ki, onlara da bağlı olsunlar. Tam bir yarış var. Bütün bu önde gelen arkadaşlarımıza görev olarak söylüyorum, onları da sevsinler. Geçen gün bir arkadaşımız şunu söyledi: "Kadınlar için fazla çalışmadığım ve başarılarım da az olduğu için fazla sevilemiyorum." Samimi ve yerinde bir itiraftı. Ama ben biraz çalışmışım. Benim kadın hainlerim de, kadın sevenlerim de çok. Bunlar görkemli gelişmelerdir.

Neden yaptın değil de, daha fazla nasıl yapmalısın diye bana dayatmalarınız olmalı. Beni cesaretlendirmelisiniz. Mümkünse kızlar da beni cesaretlendirmeli. Şunu itiraf etmekten çe-kinmiyorum: Bir kadının özlemlerine cevap verecek gücü tam kendimde göremiyorum. Çok çalışıyorum, dikkat ederlerse belki de hayatta en yakınlarının dahi veremeyeceği hizmeti de vermek istiyorum. Ama gerçekten onları tatmin edecek durumda değilim, bunu çok iyi biliyo-rum. Bu, ulusal gerçeklikle ilgili bir olay. Bir genç kızı, sevdiğim bir kızı ben de allayıp pulla-yabilirim, şu andaki prestijime dayanarak ulusa da kabul ettirebilirim; ama bunu uygun bul-muyorum, tehlikeli buluyorum. Diğer arkadaşlarımız için de işler aleyhte sonuç verebilir. Bu açıdan biraz sabır diyorum. Yüzyılların kapatılmış, çarpıtılmış, hatta yok edilmiş ilişkileri, yü-rekleri yeniden serpiştirerek, nemalandırarak, filizlendirerek yaratamaz mıyız diye düşünüyö-rüm. Kürd'ün bu konudaki büyük darbe yiyişini, acaba başarılı bir çıkışla diriltmeli miyim diye düşünüyorum.

Gelişmeler var. Aydınlarla da, bu dedikoduyu geliştirenlere de açıkça söylemeliyim ki, bun-dan sonra daha iyi uğraşacağım. Kadın ordusundan gurur duyuyorum. Kızların güzelliğiyle de uğraşmalıyım. Gerektiği kadar benimle olabilirler, onlar ne kadar istiyorsa o kadar olabilirler. Dikkat et, ben ne kadar istiyorsam demiyorum. Onlar ne kadar istiyorsa, onlara gücüm ölçü-sünde doğru cevapları verebilmeliyim. Bu, aşktan tutalım onların fiziki esenliklerine, cinsi olarak yenilenmelerine, güzelliklerine kadar olacaktır. Açıkça söyleyeyim: Fiziki olarak da

kadını geliştirmek benim için önemlidir, ruhsal derinlik olarak da, düşünce güçlerini arttırmak çok heyecan vericidir. Onlarla yoğun yaşamak çok değerlidir.

Köhnemiş bir koca gibi yaşamaktansa, böyle büyük bir aşk tutkunu olarak yaşamak bana göre daha değerlidir. Büyük bir savaşçı yoldaşları, büyük bir yaşam yoldaşları olarak birlikte olmak da çok önemlidir. Yalnız tekrar söyleyeyim: Bu konuyu iyi anlayarak konuşmaları gerekir. Ben kızlarımızla düşmanıma büyük cevaplar vermişim. Kontrgerilla, savaş daha da geliştirebilir. Kadın ordusu onları da yenecektir. Fazla üzerime gelirlerse, iddialıyım kısaca...

Türk Edebiyatında Melez Karakter Çok Belirgindir

S.B.: Tekrar edebiyata dönersek; biliyorsunuz, bazı yazarlarımız Türkçe, Farsça, Arapça eserler meydana getiriyorlar. Bunlar arasında Kuzey Kürdistan'da Yaşar Kemal, Ahmet Arif, Kemal Burkay gibileri sayılabilir. Biz bu eserleri Kürt edebiyatının kâr hanesine yazabilir miyiz? Türkçe, Farsça, Arapça veya Rusça yazıldıkları için soruyorum.

A.Ö.: Tali de olsa, bu sorun sanırım tartışma konusudur. Örnek kabilinden Yaşar Kemal çözümlemesi, Yılmaz Güney çözümlemesi de yapmak isterim. Hatta **Ahmed Arif**'i de bir şair olduğu için değerlendirmek isterim.

Yaşar'ı Yaşar yapan, onun Van'dan sökülüşüdür, bir de Çukurova'ya konumlanışıdır. Orada da Kürt emeğinin yoğunlaşması var, bunun sosyal içeriğini belirliyor. Van ayrılığı, aşiret çözümlüğü de onu **İnce Memed** sevdalısı yapıyor. Köken bana göre bu kadar çarpıcı ve hiç fazla tanıma girmeden tarif edicidir. Ama **Yaşar Kemal** kendini bir Türk edebiyatçısı saydı, yeni yeni "Kürt kökenliyim" diyor. Edebiyattaki sömürgeci katliamın bir ürünü, ama tümüyle bu değil. O acıyı görüyor, katliamın etkilerini tam olmasa da edebiyata yansıtıyor. Bir melez edebiyattan bahsedebiliriz. Tümüyle Kürt dışı görmek ne kadar sakıncalıysa, tamamen Türk işi olarak görmek de o kadar sakıncalıdır. Ayrıştırılması gereken bir edebiyattır.

Bunu **Yılmaz Güney**'de daha iyi örneklendirebiliriz. Uzun süre kendini Türk sinemasında gördü. Ölümüne doğru "Ben Kürt sinemacısıyım" dedi ve bunu açık söyledi. Bir ayrışmayı aslında. Yaşasaydı Yılmaz'da bu ayrışmayı çok net görecektik. Mükemmel bir Kürt sinemacısı olacaktı. Bunun bütün ipuçlarını sunmuştu. **Ahmed Arif**, yüreğiyle tamamen Kürd'ü, Diyarbakır'ı duyuyor. Fakat şekil itibariyle tamamen gelişkin bir Türk. Tamamen karma, melez oldukları ayrışacak konumda olduklarını gösterir.

Anlamak gerekir ki, bunlar sömürgeciliğin en dehşetengiz katliam dönemlerinin romancısı, şairi ve sinemacısıdır. Birey olarak suçlamamak gerekiyor. Ama bir karmaşayı yaşıyorlar. Bir geçişi, bir ara durumu, ayrıştırılacak bir ikiliği yaşıyorlar. Bunların durumunu tartışacak bu gerçekliği tespit etmek gerekiyor. Edebiyatta, müzikte, sinemada en faal olan bu anlamda Kürtlerdir. Amerika'da da zenciler vardır. Buna benzer örnekleri daha da çoğaltabiliriz.

Türk edebiyatında melez karakter çok belirgindir, müziğinde de bu böyledir. Roman ağırlıklı olarak biraz böyle oluyor. Bunları Kürt dışı saymadan ayrıştırılmaları gerekir biçiminde bir yaklaşım sahibi olmak ve bunların Türk diline kazandırdıklarını kötülememek gerekiyor. Ama kendi ulusal orijinlerini inkâr etmeleri de kesinlikle olumsuzdur. Ulusal orijine ve ayrışmaya artık yavaş yavaş kendilerini tabi kılmaları gerekir. Bu yönlü bir görevleri var. Bu devrim sürecinde imkân ortaya çıktığı halde yapmazlarsa, artık onlara edebiyatçı demek yerine, kendi ulusal orijinlerine cevap olamadıklarından ağır bir suçlamayı edebi açıdan da geliştirmek gerekir.

Kürt Dili Bir Katliamı Yaşıyor

S.B.: Burada çok önemli olan sorun şu: Kürt dilinin tadını, o romanın yaşayan lezzetini biz başka bir dilde bu halka sunduğumuzda, onu başka dille düşünmeye, başka dille konuşmaya itmiş olmuyor muyuz?

A.Ö.: Dil sorunu şüphesiz çok tartışılacak bir konu. "Edebiyat tamamen Kürt diliyle olmalı" diyenler var; bir de "Hiç önemli değil, her dilden olabilir" yaklaşımı gösterenler var. Benimki biraz orta yolu esas alıyor. Bence Kürt edebiyatı uzun bir süre hakim ulus ağırlıklı dillerle yürütülecektir. Kurtuluş sağlandıkça, ilerledikçe yavaş yavaş Kürt dili devreye girecektir. Bu artık istemesek de mevcut sömürgeci oluşumun gerçekleştirdiği bir objektivitedir. Objektif

bir realitedir. İstesek de başka türlü yapamayız. Türk diliyle, Arap diliyle, Fars diliyle yazmaya alışmışlar. Başka bir konuları yok. Tümüyle karşımıza almak oyuna gelmek olur, doğru da değil. Ama onlara "Hemen Kürtçe yaz" diye dayatmada bulunmak da mümkün değil. Çünkü yazacak konumda değiller. Kaldı ki, Kürt dili henüz güçlü bir edebiyat dili haline gelmemiştir.

Açık söyleyeyim: Kürt diline en hakim bir yazar kendini ne kadar zorlarsa zorlasın, ne kadar yazarsa yazsın, fazla okuyucu bulamaz. Çünkü Kürt dilinin kendisi bir katliamı yaşıyor. Kürt dilinin kendisi edebiyat dili haline getirilememiş, ulusal bir zemini geliştirememiş, benimsenememiş. Yüzde elliden fazla herkes hakim ulus diliyle konuşuyor. Bu bir realite. Kürtçe'nin kendisi ulusal dil durumuna henüz gelememiş, bu da bir realite. Kurmanci lehçesiyle yazsak, Zaza ve Soran olan anlamaz; Soranca yazsak Kurmanc anlamaz. Dolayısıyla ulusal dil üzerinde yoğunlaşmak gerekiyor. Ulusal dili oluşturmak da bir süreç işidir.

Örneğin Türk dili bile Cumhuriyet tarihi boyunca ancak şimdi edebiyat dili haline geliyor. Anadolu Türk dilini bir Türkmen, bir Özbek hiç anlamaz. Belki bir Zaza, Soranca'da yakınlık bulabilir; ama onlarda o da yoktur. Demek ki, diğer uluslar içinde de bu sorun vardır. Farslarda da, Araplarda da bu sorun var. Bir Suriye Arab'ı Fas Arab'ını anlamayacak kadar farklı konuşur. Bunu acayip karşılamamak gerekiyor. Bizde sömürgecilik bu işi daha da tahripkâr kılmıştır. Ulusal dil çalışmalarına evet derim, üniversitelerde bu bölüm açılmalı.

S.B.: Televizyon...

A.Ö.: Tabii, televizyonda da bu konuya ağırlık verilmeli. Yine ilkokullarda yavaş yavaş Kürtçe eğitime geçilmeli. Ama bu olmadı diye de kendimizi perişan göstermemeliyiz. Tarihimiz böyleydi. Bugün Hindistan bile Hint dilini hala konuşmuyor, İngilizce konuşanlar ağırlıktadır. Cezayirli en çok Fransızca'yla iş yürütüyorlar. Biz de uzun süre belki Türkçe'yle işlerimizi yürüteceğiz. Ama Kürtçe'nin uluslaşması ve çocuklardan tutalım herkese kadar yavaş yavaş halkına hakim olacak bir dil haline gelebilmesi için sabırla, inatla çalışmamızı yürüteceğiz. Dolayısıyla bu dönemin dil sorununa böyle yaklaşılmalı.

Mümkünse Kürtçe diliyle artık yavaş yavaş edebi eserler verilmeli. Yalnız söz konusu olan yazım işleri değil. Mesela mükemmel Kürtçe sinema filmleri, televizyon dizileri çekilebilir, belgeseller yapılabilir. Bunların hepsi Kürtçe olmalı. Kürtçe'nin etkinlik alanı giderek geliştirilebilir. Ama ulusal dil için, ulusal edebiyat için daha yapacak çok iş vardır. Bu böyle olmadı diye de kendi kendimize sorunu büyütmemeliyiz ve çok sahte bir tartışmayı da geliştirmemeliyiz. Tartışma bu çerçevede olabilmeli.

Ulusal dil çalışmaları nasıl olmalı? Bu konuda yetenekli Kürt varsa, sonuna kadar uğraşsın. Kurumlara kavuşturmalıyız, Kürtçe okullar açmalıyız, tartışma bu yönlü olmalı. Ama Türkçe mi yazacağız, Kürtçe mi yazacağız türünden yapay bir tartışmayı geliştirmelerini sağlıklı bulmuyorum. Birbirine karşı bazı suçlamaları geliştirmelerini zararlı buluyorum. Ben şu anda Türkçe'yle Kürtler adına en büyük eylemi yürütüyorum. Bu eylem Kürt dilini de önemli oranda güçlendirdi, Kürt ruhunu önemli oranda büyüttü. Başka bir dili bir halk için kullanmak önemli oranda devrime de götürmüştür. Birçok örnek de verebilirim.

Dolayısıyla yapay tartışmaları geliştirmemek önemlidir. Türkçe'yi de bir silah olarak düşmanın yok edici tarzına karşı kullanabiliriz. Bugün Türkçe yaptığımız eğitimler bizim militanlarımızı müthiş savaştırıyor. Ama bu yeterli değil. Kürtçe'mizin güzelliği de, doğallığı da vardır. İnanıyorum ki, ileride çok güçlü bir Ortadoğu edebiyatı, dili de olacaktır. Kürtçe'yle edebiyat yapmak, şiir ve türkü okumak mükemmeldir. Aslında zamana ve büyük çabalara ihtiyaç var.

S.B.: Sözel Kürt halk edebiyatı yeteri kadar işleniyor mu, yazılı hale getiriliyor mu? Sözel Kürt edebiyatının Medya'dan alınarak bugüne kadar getirilmesi...

A.Ö.: Bununla kastettiğiniz sanırım görsel olarak, sözel olarak yaşanan olayların...

S.B.: Masallar, hikâyeler, şiirsel hikâyeler, efsaneler...

A.Ö.: Zaten benim Kürt edebiyatından kastettiğim de budur. Kürt miti, Kürt masalı, Kürt hikâyesi bana göre edebiyatın en önemli konusudur ve canlılığını halen koruyor. Tarihin en eski dönemlerinden çok güçlü bir edebi içeriğe sahip oldukları kanısındayım. Günümüzde de korkunç sömürgeci katliama rağmen varlıklarını sürdürmeleri önemlidir. Özellikle stranlar, dengbêjler ve çirok anlatanlar tamamen edebiyat konusuna girer. Onların **çağdaştırılma**

sorunları vardır. Bir de teknik imkânlarla biçimlendirme sorunları vardır. Mesela televizyon şu anda çok önemlidir. Hikâye anlatana, masal anlatana, şiir okuyana, türkü söyleyene yer vermeliyiz. Kürtlerde bu çok güçlüdür. Bunlar için inceleme kurumları da oluşturmalıyız. Bu gerçek edebiyat çalışmalarının kapsamındadır. Bu klasik biçimlere kesin değer vermek gerekiyor.

Aslında Kürt devrimci kabarmasıyla, altüst oluşuyla bağlantısını kurmak gerekiyor. Kesinlikle eski model aşk olmaz, eski model klasik türkü okuma, hikâye anlatma da olmaz. Bunlar artık güncel ifadelerini bu klasik ifadeyle birleştirmelidir. Her ulus bunu yapmıştır, biz de artık yapmaya cesaret etmeliyiz. İçeriği de yenilemeliyiz. İçeriği muazzam bir dönüşümü yaşıyor. Eski klasik biçimi de bu içerikle birleştirmeliyiz. Bu çok önemli bir görevdir ve edebiyatçıların önünde başarılmak için durmaktadır, hiç yan çizmeye gerek yok.

Klasik biçimleri kesinlikle terk etmeliyiz, ama yeni içeriği de kesinlikle göz ardı etmemeliyiz. Yeni içerik yürekse, eski biçim söylem dilidir. İkisi birleştirilmeden **tamamlama** olmaz. Söylemi giderek yeni muhtevayla birleştirebilirsek, sanırım bu bir edebiyat Rönesansı da olur. Bütün bu anlattıklarımız aslında çok gecikmiş bir Kürt Rönesansı anlamına geliyor. Bunu bütün Avrupalılar yaşadı. Örneğin, Kemalistler bile "Türkiye'de Anadolu Rönesansı" diyorlar. Biz geç de olsa, 1970'lerden itibaren bu Rönesansı, Kürt dirilişini başlattık. Bence görkemli bir biçimde devam ediyor. Aydınlar bu Rönesans içinde büyük iş düşünüyor. Nasıl Avrupalı aydınlar da bu görkemli bir ifadeye kavuşmuşsa, Kürtlerde de bugün gelmiştir artık. Hem bunu bir şans olarak görmeleri, hem de çok önemli başarılmaması gereken görev olarak üzerinde durmaları gerekiyor.

Benim çağrım, aydınlarımızın mevcut olup biteni anlayışla değerlendirmeleridir. Ben kendi hizmetlerinde olacağım. En çok bize küfreden de dahil, hepsine karşı uygar bir dili esas alacağım. Gelsinler, televizyonu kullansınlar, gazetelerimizi kullansınlar. Gerillamızın şahane kurtarılmış bölgeleri var, oralara gelsinler. Anadolu'ya bedel karşılığında asker olmaya gidiyorlar, hiç o bedelleri ödemelerine gerek yok. Bizde güzelliği görmeye gelsinler, gerilla arasında bulsunlar. Kurtarılmış bölgeler çok görkemlidir, bunu yavaş yavaş özümsemeye çalışsınlar. Yine savaşın kendisi çok heyecan vericidir, en az başka uluslardan aydınlar kadar değerlendirsinler.

Bize karşı önyargıları artık anlamıyoruz. Kaldı ki, bunu fazla mesele yapmamıza da gerek yok. Örneğin, size belki abartılı değerlendirmeler, eleştiriler yaptım. Ama son dönemdeki değerlendirmenize, gerçekten bravo dedim. Hatta o zaman bize gelmeniz gündemde değildi de. Otuz yıldır bu işlerle uğraşan, nasıl ulusal olguyu güçlü değerlendiriyor dedim. O kadar aleyhimizde yazıldı, çizildi; hatta sizin uzun süre içinde kaldığınız hareketle çatışmalarımız oldu. Ama bu değerlendirme kabiliyetinizi seçkin bir aydın örneği olarak değerlendirmekten kendimi alıkoymadım.

Çağrım şu ki, otuz yıldır birbirimizle uğraşıyoruz, ama şimdi ulusal düzeyde mükemmel bir diyalog geliştiriyoruz. Siz kendiniz, "Birçok çalışmada gücüm ölçüsünde yer alayım" diyorsunuz. Bu değerli bir yaklaşımdır. Ben de öyleyim. Aslında gördüğünüz gibi bazı hizmetler için bir köprü rolündeyim. Cesaretle basıp daha ileri bir aşamaya geçebilirsiniz. Benim aydınlar da söyleyeceğim budur. Cesaret etsinler, çok önemli aşamaları kaydetmek için bir köprü olarak bizi görsünler. Maddi ve manevi olarak kesinlikle bu geçişlerinde yardımcı olacağım. Güvenmek kadar başarmaya dair de inançları hep yüksek olsun.

S.B.: Teşekkürler Sayın Öcalan.

A. Ö.: Ortadoğu'nun bir köşesinde yaptığımız bu söyleşinin, Kürdistan'ın tüm köşelerinde, Türkiye'de ve Avrupa'da yankı bulacağını umut ediyoruz. Sakın çekinmeyin, gelin, burada malzemelerinizi toplayın ve gidin, dilediğiniz gibi romanı, hikâyeyi, şiiri yazın. Şiir gibi bir mücadeleyi seyredin, görün, yaşayın. Kürdistan dağları sizi bekliyor. Belki ruhsal bir hastalık sizi çevrelemiş ve sizi aktiviteden alıkoymuş olabilir. Siz o dağlarda tedavi olacaksınız. Bu umutla hepimizi saygıyla selamlarım ve bekliyorum.

11 Ekim 1996

BENİMLE ARKADAŞ OLMANIN KURALLARI VARDIR

Abdullah Öcalan: Sanırım gelen grubun içinde değerli bir Alman yazar var. **En Alttakiler** diye bir kitap yazmıştı, **Günther Wallraf**. Benim gerçekliğimle, PKK gerçekliğiyle ilgili öğrenmek istedikleri var. Sanırım bir yanılığın içinde. Sanki benim bir dediğimi iki etmeyecek kadar akıllısınız veya beni mükemmel uygulayanlarsınız diye düşünüyor. Halbuki biz sizlerle yıllardır yoğunca savaşıyoruz. Savaşı içte yaşıyoruz. Aslında bu, her gün anlattığım bir konu. Günther burada olduğu için değil, genel olarak savaşı bitirmek için anlatmaya devam ediyoruz.

Bence TC ile savaş biter, ama sizinle savaş bitmez. Belki daha da şiddetlenir. Bunun da anlamı şudur: Sosyal gerilik, çelişkilerin kördüğümü yüzyıllardan beri ilmik ilmik örülmüş. Nitekim TC'yi çözüyoruz, gün be gün çözülüyor, ama sizi çözmek belki de mümkün olmayacaktır. Gerçekten sizi tanımakta zorluk çekiyorum. Acaba bu arkadaşlarla anlaşabilecek miyiz diye son günlerde kendimi yokluyorum. Artık moralim ve sınırlarım bile dayanmada oldukça zorlanıyor. Söylediğim bir söz var: Kürtleri birleştirmek atomu birleştirmekten daha zordur. Sanırım birisi atomu parçalayarak atom bombası gerçekleştirir, birisi de birleştirerek atom bombası gerçekleştirir. Kürtleri toplum olarak birleştirmek, atomu birleştirmekten daha zor ve kişi olarak da parçalamak, atomu parçalamaktan daha zordur. Birisi hidrojen bombası oluyor, birisi de anlattığımız anlamda atom bombası oluyor. Sorun bu kadar tehlikeli, karmaşık, bu kadar zor.

Bizde sorun diktatörce idare edilmekten değil, birbirini anlayamamadan, ortak düşüncede ve tavırda yoğunlaşamamadan kaynaklanıyor. Asıl sorunumuz bu. Karşımızdaki TC'yi belki çözeriz, ama birbirimizi çözüp yeni bir sentezi sağlayamayız. Ben bundan korkuyorum. Neden Kürt böyle?

Günther bu konuları inceliyor, buna memnun kaldım. 'En alttakileri' inceliyor. Dünyada en alttakilerin de altındaki Kürtlerdir. Acaba bunu görebilecek mi? Bu konuda bir şeyler yazabilecek mi? Bu gerçekten çok önemli. Tam kendisine özgü bir konudur. Korkarım yazamaz. Çünkü kültür mentalitesi, onun formasyonu Kürd'ü anlamaya imkân vermez. Onun için biraz beni çözmesi, benimle arkadaş olmayı göze alması gerekir. Ama bir Alman olarak buna ne kadar gücü var, ne kadar tenezzül edebilir? Kalıplar var, o kalıpları ne kadar yıkarak yaklaşılabılır? Bu sorulmaya değer. Buraya kadar geldiği için kendisine teşekkür ediyorum.

Günther Wallraf: Alman olarak gelmedim, dünya vatandaşı olarak geldim.

A.Ö.: Çok güzel! Ama Alman kalıplarını kırabilmiş misin? Söylediğin cümle olarak iyi de, üzerinde etkisi güçlü olabilir mi? Acaba benimle arkadaş olmaya cesaretin var mı? Selim Çürükkaya ile konuşmuşsun. Keşke onu buraya getirseydin. Onu kurtarmaya çalışıyorsun.

G.W.: Şu anda Selim Çürükkaya arkadaşım, ama sizin de arkadaşınız olabilirim. Yeter ki, onun hakkında ölüm emri olmasın.

A.Ö.: Kurtardığın nesne, Kürtlere fazla hayırlı bir nesne değil. Bize çok zararlı, çok tehlikeli olduğu için bunu söylemiyorum. Dünyaya fazla yararı olmayacağı için üzülüyorum. Yine de

onunla arkadaşlığına saygım var. Bir ölüm kararı varsa, bizim **Salman Rüştü**'müz de odur. Onu da affettik. Ben İranlılar kadar katı değilim, affediyorum.

G.W.: Size inanıyorum.

A.Ö.: 'Selim affedilmiştir' diye hemen bir 'fetva' çıkarıyorum. Halledildi, Selim meselesi çözüldü. Çok basit, hem de bir saniyede.

G.W.: Gazetelerde çıkacak mı bu?

A.Ö.: Tabii, Med Televizyonuna gelsin, bütün halka açık ilan edelim.

G.W.: O zaman ziyaretimiz değdi. Ziyaretimizin başka yönleri de var.

A.Ö.: Ama maalesef çabanız çok içeriksiz bir nesne için söz konusu oluyor. Belki kendisi için yararlı bir şey olursa, ben de memnun olurum. Fakat sorun o değil. Eğer öyle olursa, Günther çok küçük işlerle uğraşiyor derim. Ben isterdim ki...

G.W.: Dünyayı kurtaracağım derken, belki kendimizi de kurtarmış oluruz.

A.Ö.: Selim benim için kitap yazdı. Okudunuz, değil mi? Biraz o gerçeği anlatmak için açıyorum. Sen de o kitabı okumuşsundur. En tehlikeli bulduğun bir özelliğimi söyle, onu burada çözeceğim. Belki de memnun olursun.

G.W.: Birkaç tane var. Ama kişisel bir güçle tartışmasız bir lider olarak ortaya çıkma ve bu şekilde muhalif olabilecek insanların hakkında da ölüm kalım meselesi...

A.Ö.: Dünyada muhalifi benden daha çok olan insan var mı? PKKlilerin hepsi kendilerini muhalif ilan ediyorlar. "Biz Başkanla savaşı nasıl durduracağız?" diye tartışıyorlar. Alman mantığına saygım var, ama benim de kendimi savunmaya hakkım vardır. O Almanya'dadır, rahatı yerindedir, benim hakkımda o kadar kitap yazdı. Ama büyük bir moral suçu işlemiş. Bu yüzden manen rahat değil. Fiziki olarak tehlikeyi kaldıracamız.

G.W.: Alman makamlarla konuşmaya gayret etmiş, onun için de yardım alamamış Almanya'da.

A.Ö.: Televizyonlarda çıkıp aleyhimizde bol bol ifade veriyor. Dürüst değil.

G.W.: Halen Kürt devletini savunuyor. Türk devletini çok eleştiriyor ve Kürtlerin bağımsızlık mücadelesinden yana.

A.Ö.: Ben ona bir şey demiyorum.

G.W.: Demokratik bir liderlik olması lazım, tek bir kişi değil.

A.Ö.: Bunu bana söylemek hakarettir. Demokrasiyi bana anlatmak çok ilginç bir şey. Ben Kürt halkının ağzını, yüreğini açmış bir insanım. Bunu kanıtlamama gerek var mı? Selim'i kim yetiştirdi? Selim'i ve yanındaki o hanımı beş on yıl sırtında kim taşıdı? Selim'i Diyarbakır zindanından kim kurtardı?

G.W.: On bir yıl sonra tahliye olmuşlar.

A.Ö.: Ama kim onu çıkardı, hangi mücadele, hangi eylem, hangi emek? İdamları kim durdurdu, hangi eylem durdurdu? Bunu hiç biliyor musun?

G.W.: Kendisi açıklık grevlerine girmiş, ölüm oruçlarına katılmış.

A.Ö.: Hayır! Ölecekti, bazı arkadaşlar da şehit düştüler. Ölüm kararlarının durdurulması, 15 Ağustos 1984 Atılımı'ndan sonra olmuştur. Biz savaşı başlattık, idamlar durdu. Yoksa Selim idam edilecekti. Onları idamdan kurtaran bizim eylemimizdir. Benim dediklerimi anla, biraz dinlemeye çalış. Şeytanı dinlediğin kadar melekleri de dinle.

G.W.: Ben kendi görüşlerimi söylüyorum.

A.Ö.: Selim için söz veriyorsun diyorsun, değil mi? Çağırılım, bir uçak bileti...

G.W.: Bir kitabı var, bu kitap için ölüm kararı çıkartılırsa, ben ona sahip çıkarım.

A.Ö.: Hayır! Kesinlikle ölüm kararı yok. Gülüyorum ben ona. Hatta o kitap benim için çok güzel bir...

G.W.: Dergilerde, gazetelerde de yer aldı.

A.Ö.: O kitabı Türk MİT'i de yayınladı. Benim için çok iyi oldu. Çünkü ben o kitapla güçlendim biraz. O da önemli değil. Sözde ben onun muhalifliğine alışmamışım veya onun muhalifliğinden korkuyormuşum. İnanılmaz bir şey! Üç kardeşi benim militanımdır. Birisi Amed'de, birisi de Dersim'de. Onun kardeşleri ve yaşıyorlar. Kardeşleri buraya gelsin, onları da getirelim. Bizde kimi demokrat buluyorlarsa...

Mam.: Ben Selim Çürükkaya ile ilk konuştuğumda, **Der Spiegel** dergisinden bir arşiv çıkardım, kendisine yolladım. Selim Çürükkaya'nın siyasi unvanı varsa, olayları siyasi olarak izah etsin. Ama o bir yazarın tarzıyla yaklaşmıyor. Bunu kabul etmek çok zordur.

A.Ö.: Benim için yaptığı iftiraların en kötüsü, kızlarla yaşadığımı söylemesidir. Sadece Kürt kadınının özgürlüğü değil, dünya kadınlarının özgürlüğü konusunda da benim kadar çalışma yapan varsa söylesin. O kitapta bunlar var. Ben kadınlar için en büyük savaşı yürüten biriyim.

G.W.: Siz konuşuyorsunuz ben konuşamıyorum. Asıl eleştirmek istediğim; Selim Çürükkaya bir insan, evlilik ilişkisini sürdürmemesinin veya sürdürdüğü zaman cezalandırılmasının...

A.Ö.: Biz sürdür diyoruz, bu konuda da yalan söylüyor. Günther, sen edebiyatçısın. O kut-sal izdivacı nasıl gerçekleştirdiğini anlatayım, dinle. Birisi Zaza Sünni'dir, birisi de Dersimli Alevi'dir. Bunlar dünyada en zıt iki kültürdür. Bu ikisini o zamanki ideolojik eğitimimiz birleştirdi. Yoksa dünyada Dersimli bir kızla, Bingöl Zazası bir araya gelmez. Bu bir Kürt gerçeği! Biz bunu birleştirdik. Bu kızla erkek izdivaç diyordu, biz de izin verdik. Şimdi "Birleşmekten bizi alıkoyuyor" diyor, onu dediği için cevap veriyorum.

G.W.: Ama çocuk değil, o zaman yetişkin...

A.Ö.: Tamam! Ama hangi temelde oluyor? Sezar'ın hakkını Sezar'a vermek lazım. O ilişkilerin temeli bizim çalışmamızla direkt bağlantılıdır. Ben Bingöl'e de Dersim'e de gittim, ikisini kazandım. Sonra anlaşmışlar ve evlenmişler. Ben onları sakladım. Birisini on beş yıl dağlarda omzumda taşıdım. Diğer de cezaevinden çıktı, onu da getirdik, burada birleştirdik. İkisini tekrar Avrupa'ya çıkarttık, buluşturduk. Birleştirmek için daha ne yapayım? Bu anlamda diyorum ki, düşünce yeteneği dahi kelime kelime bizim tarafımızdan sunulmuştur. Kendisine has bir şey olamaz. O kadar ki yaşamı bize bağlı.

"Bay muhalif" diye bir şey çıkardı. Zindandayken mutlaka muhalefet edecek bir şey arıyor. "Ben mutlaka bir şeye muhalefet olacağım" dedi. Bir gün, sen çok sigara içiyorsun, bu sigaran için para lazım, para için de birlik lazım dedim. "Hayır" dedi. İşi gücü muhaliflikti. Bu örgüt içinde onun işi gücü bozmaktı. Onu Kürt Parlamentosuna verdik, bu sefer onu bozmak istedi. Onun muhaliflik meselesinin eleştirisiyle alakası yok. Ben buna da bir şey demiyorum. Gitsin, kardeşleriyle birleşsin, saflarda üç tane kardeşi var.

G.W.: Sorun biraz hafife alınıyor. Sizin anlattıklarınızla, kitapta yapılan eleştiriler arasında epey fark var. Aslında benim teklifim şu: Kitabı buraya getireceğim, herkes okusun ondan sonra tartışırız.

A.Ö.: Kitabı okuttuk, kitap serbest.

G.W.: Kim okudu burada?

A.Ö.: Kitabı okuyanlar kalksın. Bak, işte okuyorlar.

G.W.: Ama az, kitabı getirmek gerekir.

A.Ö.: Ben zorla mı bu arkadaşlara okutayım? İlgi duyarlarsa kitap burada. Ben önerdim arkadaşlara, okuyun dedim.

G.W.: Kitabı tekrar getirmem mümkün mü?

A.Ö.: Gayet tabii, getir. **Sakine Cansız**'ı tanıyor musun? Zindanda arkadaşındır, Diyarbakır'da ismini duydun mu?

G.W.: İsim tanıdık geliyor, evet.

A.Ö.: İşte görüyorsun, rica ediyor, konuşmak istiyor. Diyarbakır Zindanında en çok kalan bayan arkadaşımızdır.

Sakine Cansız: Selim'i Dersim Öğretmen Okulu'ndan tanıyorum. 1977'lerden beraber çalıştık. Eşi ile de beraber çalıştım ve beraber zindanda kaldım. Sorun, Selim'in kişiliğidir. İçerde olduğumuz ve dışarıda beraber çalıştığımız süre içerisinde de tipik bir özelliği vardı; gerçekten hep muhalifti. Bir örgüt içerisinde yanlışları eleştirmek, kabul etmemek, doğru alternatif getirmek her kadronun, her partilinin görevidir, hakkıdır. Fakat Selim'in yaklaşımı gerçekten örgütü bozmadır, örgüte gelmemedir. Örgütün belli hiyerarşik yapısı, çalışma tarzı, siyasal ahlakı vardır. Selim'in ise siyasi ahlakı yoktur. Ben bunu suçlamak için söyleyemiyorum. Biz zindanda beraber direnişe de girdik. O süreçte beraberdik. Ben sırf böyle bir konumu

yaşadı diye karalamak ya da suçlamak istemiyorum. Ama bir gerçeklik var ki, Selim'in kişiliği örgüt kişiliği değil, devrimci kişilik değildir. Kendine göre kişiliği, örgütüdür. Örgütün verdiği değeri, önemi layığıyla yerine getirmedir. Ona karşılık vermedi.

Dışarı çıktığı süreci de biliyorum. Akademide aynı dönemde kaldık, o dönemde Zindan Direniş Konferansı'nda beraberdik. Parti Önderliği başta olmak üzere, tüm yoldaşlar bizi mücadele ile doğru tarzda bütünleştirmek, katmak için ellerinden gelen her şeyi yaptılar, emek sarf ettiler. Fakat Selim'in tutarsızlığı vardı. Örgüt adamı olmak istemedi. Güçlü olmak, güç kazanmak, güç katmak istemedi. Kendine göre yaşamı vardı ve kaçtı. Bu bir gerçektir, örgütten kaçışı yaşadı.

Hepimiz birbirimizi eleştiriyoruz, hem de en acımasız bir şekilde birbirimizi eleştiriyoruz. Bu konuda gerçekten PKK kadar birbirini eleştiren hiçbir hareket yoktur. Dünya tarihini de inceledik, hiçbir parti bu kadar açık değildir. Hiçbir önderlik, çalışmasını bu kadar açık yürütüyor. Gerek halka karşı, gerek yoldaşlara karşı bizim bütün platformlarımız da çözümlemelerimiz de açıktır.

G.W.: Başka partileri tanımadan bu nasıl söylenebilir ki? Bana göre de Yeşiller Partisi kadar birbirini eleştiren başka parti yoktur.

S.C.: Kürt kişiliği farklıdır. Bizde sınıf mücadelesi karmaşıktır. Bizdeki sınıf özellikleri çok çarpıktır. Kemikleşmiş birçok sınıf özellikleri vardır. Bu anlamda sınıf mücadelesi çok sancılıdır. Ben diğer partiler birbirini eleştirmiyor veya sınıf mücadelesi yoktur demiyorum, ama bizdeki gibi değil. Selim'in kişiliği bu anlamda tartışılacak bir kişilik değil.

Ben arkadaşın ilgilenmesine bir şey demiyorum, saygı da duyuyorum, ama Selim öyle gündemleştirilecek biri değil. Bence daha temel sorunlar vardır. Kürdistan'da, Türkiye'de, dünyada gelişmeler var; bunlarla ilgilenirse çok daha önemli sonuçlar elde edilir. Selim bizim için sıradan bir bireydir. Eğer yürüseydi biz değer verirdik, bizim yoldaşımızdı. Ama o yoldaşlık yapmadı. Bunu anlamak lazım. Ben on, on bir yıl beraber zindanda kaldım, yoldaşlığın değerini bilecek bir insanım. Fakat o içerde de öyleydi. Hem bizimle beraberdi, hem de muhalifti. Avrupa'ya gönderildi, en üst düzeyde görevlendirildi.

A.Ö.: En büyük iyilikleri ben ona yaptım.

S.C.: Bu kadar gelişmeden, bu kadar değerden sonra kendisinin gösterdiği tavır hiç kabul edilemez. Parti Önderliği kabul etse bile, biz kabul etmiyoruz. Ben açık söyleyeyim ki, onu bir yoldaş olarak kabul etmiyorum. Onunla yoldaşlık yaptık, fakat o layık olmadı. Yoksa sorun eleştiriler değil. Onunki tamamen suçlamadır, karalamadır. Parti Önderliği bizim için büyük değerdir. Selim, Kürdistan Devrimine ve halkına dil uzatıyor. Bunu görmek gerekiyor. Sorun, Parti Önderliğinin yanlışlarını, eksiklerini ortaya koyma değil. Ona gücü de yoktur. Fakat o bizim emeğimize, Parti Önderliğinin emeğine dil uzatıyor. Bunu bilmek lazım.

Bu konuda Avrupa insanı biraz hümanisttir. Gerçekten PKK'nin yansıtılması olayı farklıdır. Biraz farklı yansıtılıyor. Bizim gerçekliğimizi kendileri öğrenirlerse -buradasınız, misafir kaldığınız süre içerisinde de öğrenirsiniz- ben inanıyorum ki, bir gün, bir saat bile Parti Önderliğinin yanında kalmak çok şey kazandıracaktır.

Bizim platformlarımız açıktır. Bu konuda parti ortamıyla en çok çelişen biri de bendim. Yıllarca zindanda kaldım. Dışarıdaki koşullar farklıydı, uzun süre mücadeleden uzak kaldım. Mesela grup aşamasında partiyi değerlendirme biçimim vardı ve ben geçmiş ilişkileri, mücadele düzeyini bekliyordum. Fakat geldiğim dönemde düzey ve katılım gelişmişti. Benim anlamadığım, yanlışlıklarla yaklaştığım birçok nokta oldu. Fakat bu konuda ben de eleştirdim, parti de beni eleştirdi. Ben bugün yürüyorum, onun yolunu seçmedim. Buna tenezzül etmem de. Fakat Selim ona tenezzül etti ve o yaşamı seçti. Bence bu önemlidir. Sorularınız varsa cevap verebilirim.

G.W.: Sizin mücadelenize benim saygım vardır. Aslında bu konuları tartışabilmek için kendisinin burada olması lazımdı. Benim genel olarak eksik gördüğüm birçok konu var. Burada daha çok monologlar biçiminde konuşuluyor. Gerçekten diyaloglar şeklinde konuşmalar yapılmıyor. Ek olarak sorular da sorulmuyor. Hep hazır cevaplar veriliyor. Biz cevaplardan çok, sorularla buraya geldik. Bir bağımsızlık mücadelesinde yol arayışının olması lazım. Yani

hazır yol üzerinde yürümektense, acaba doğru yol üzerinde miyiz diye kendi kendimize sormak gerekir.

S.C.: Parti Önderliği bizim diyalogumuzdan, eleştirmemizden yanadır. Başkan sürekli soru soruyor ve "Beni eleştirin" diyor. Bir de bizdeki kişilik özellikleri aslında kendimizle doğru savaşıyor düzeyde değil. Bunu ben kendimizi küçümsediğimiz için demiyorum. Bizde öyle her şey körü körüne yapılmıyor. PKK'nin yaratıcı özelliği vardır. PKK'de müthiş ve çok geniş tartışma özelliği vardır. PKK bir savaş örgütüdür ve zor bir olaydır. Bu anlamda buna herkes gözü kapalı girmiyor. Bunu bilmek lazım. Biz sadece dinleyen, sadece söyleneni onaylayan insanlar değiliz. Eğer yaratıcılık yoksa, bu bizim kişilik özelliklerimizden kaynaklanıyor. Mevcut kişilik özelliklerimizi Parti Önderliği de kabul etmiyor. Susan, savaşmayan, diyalog kuramayan kişilik yapısı kabul edilmiyor.

A.Ö.: Bir Alman kızı var, o da PKK'nin demokrasisi konusunda konuşacak. Bu kızı Almanya'ya göndermek istiyoruz, gitmiyor. Çok zor bir yaşam içerisinde. Geçen gün seni göndereceğiz dedim, ağladı, "Ben kesinlikle kalacağım" diyor. Gerçekten dağda, taşta yatıyor, öyle hiçbir şey vermiyoruz. Bir Alman, sanıyorum kendisini tanıtabilir. PKK'de insanlık nasıl, demokrasi nasıl, bu anlamda iyi bir örnek olabilir. Dört yıldır dağlardadır, dağdan geliyor. Günther soru sormalısın, çünkü bu da en alttakilerden birisidir. Belki üst bir Alman değil, ama alttaki bir Alman'dır. Demokrasinin olup olmadığını öğrenebilirsin, sonra kendisiyle de konuşabilirsin. Sanırım ondan daha iyi bir tanık olamaz. Selim'i değil, onu dinlemen lazım.

G.W.: ...

A.Ö.: Ben bunları önemli görmüyorum, aslında vaktimizi de biraz boşa harcıyoruz. Günther bazı önemli şeylerle uğraşmalısın. İlginç bir şey! Kocaman katliam bir tarafta duruyor, korkunç bir jenosit var. Kürtleri değil, Selim'i kurtarmaya çalışıyorlar.

S.C.: Onu gündemleştirmeleri iyi değil.

G.W.: Kitap önemli, kitap kendi kendine bir dünyadır.

A.Ö.: Hangi kitap önemli?

G.W.: Yani her kitabın hataları var.

A.Ö.: Sen sanıyorsun ki, müthiş düşünceleri var. Bizdeki düşünce gücünü...

G.W.: Belki onun söylemek istediğini biz dinliyoruz.

A.Ö.: Peki, söyle, konuş, soru sor.

Ka.: Dört yıldır buradayım, Avrupa'dan katıldım. PKK'yi orada tanıdım. Alman mantığı ile PKK felsefesi biraz farklıdır. Ben, Çürükkaya olayını fazla önemli görmüyorum. Kendi şahsını daha önemli görmüş, halkını unutmuş, vicdanını ve özgürlük ihtiyacını unutmuş, Avrupa'da rahat bir yaşam yaşıyor. Bizim dostlarımız da, gücümüz de çoktur. Bize lazım değil. Gelmek istiyorsa gelebilir, gelmek istemiyorsa da boş ver.

A.Ö.: Alman yazarı çok önemli görüyor, sen "boş ver" diyorsun.

G.W.: Benim sormak istediğim soru şu: Siz hangi sebeple örgüte geldiniz?

A.Ö.: "Seni PKK'de tutan nedir?" diyorsun.

G.W.: Kendisini biraz tanıtsın.

Ka.: Gerçek bir özgürlük için katıldım. Avrupa'da özgürlük sahtedir, gerçekçi değil.

A.Ö.: Değil mi? "Almanya'da özgürlük yok" diyor. Çok ilginç!

G.W.: Şeklen özgürlük var, ama sahte.

A.Ö.: Ben de bir soru soruyorum: Bizdeki yaşamı gerçekten seviyor musun? Yani bir Alman bu yaşamı işkence gibi bulur, onun için soruyorum.

Ka.: İşkence değil.

A.Ö.: Dayanamazlar, sen nasıl dayanıyorsun? Bu çok ilginç!

Ka.: Sadece eski ve gerici yaşamı buraya taşıma bizi zorluyor.

A.Ö.: Sizi gericilik zorluyor. Yoksa en doğal yaşam yeri burası. Yani Avrupa'daki gericilik bizi biraz zorluyor, yoksa yaşam çok doğal. Biz de maddi yönden hiçbir şey vermiyoruz. Bu kızın yatacağı yeri de yok. Günther, "Ben Hz. İsa'ya bağlıyım" diyorsun, onu yaşayan budur işte!

G.W.: Bir tecrübe var mı, buraya katılmak için.

Ka.: Genç olan bir insanım, yaşama anlam vermeye çalışıyorum. Avrupa'da ben bunu görmedim ve halen de görmüyorum.

A.Ö.: Avrupa'da yaşamı anlamlı görmüyor, burada bir anlam arıyor.

G.W.: Silahlı mücadele şeklini mi gördünüz? Yoksa başka şekiller de düşünebildiniz mi?

Ka.: Silahlı savaş benim için bir araçtır, daha doğrusu bir mecburiyettir. Sanıyorum, hiçbir insan bunu gönüllü seçmiyor, mecburi seçiyor. Çünkü karşı taraf başka bir dilden anlamıyor. Kendini kurtarmak için silah kullanmaya mecbursun. Bizim aslında ihtiyacımız yoktur, biz istemiyoruz.

G.W.: Yolunuz aydın olsun.

A.Ö.: Bize dayanamazsın, bizim koşullar çok zor dedim, ağladı. Biz de onun için kal dedik. Tabii çözmek lazım. Demek istediğim, neden aramızda kalıyor? Gerçekten dört yıldır aramızdadır. Selim'e bu kadar hizmet ediyoruz, Selim kalmıyor? İkisini karşı karşıya getirmeli; Biri Kürt, biri Alman'dır.

G.W.: Ona göre, uygulamaya alınmıştı ve daha önceki ihanetçilerde olduğu gibi öldürülmemek için kaçmış.

A.Ö.: Öldürmek isteseydik onu bir çırpıda öldürürdük. Biz onu geliştirmek istedik, halen de onu geliştirmek istiyoruz. Biraz da Alman içinde yaşatarak onu ıslah etmek istiyoruz. Alman ve Kürt yardımlaşmasıyla Selim kurtarılabilir. Yardımlarına da teşekkür ediyorum, onu kurtarmak için çaba gösteriyorsun. Yakında buraya getirebilirsin, hiç sorun değil. Televizyona getir, orada da ilan edelim. Gazeteye yazı da yazsın. Bundan daha iyi demokratlık mı olur? Ne yapalım başka, ne yapayım ben?

G.W.: Yeni bir dönem varsa, bunu çok önemle selamlıyorum.

A.Ö.: Hayır! Kesin böyle. Yeter ki, gelsin "Ben konuşmak istiyorum, yazmak istiyorum, sizlerle birlikte olmak istiyorum" desin. Bu arkadaş nasıl ki geldi, bizimle birlikte olduysa, o da öyle gelsin. Başka bir insanlık biçimi var mı? Bundan daha makul, insani olan şey var mı?

G.W.: Kendisine mutlaka bunu ileticeğim. O hep Saddam Hüseyin'in yakınlarına olanlar gibi bir şey olabilir endişesindedir.

A.Ö.: Gülerim buna! Bir imaj yaratmışlar Saddam, APO, Stalin, Hitler...

Mam.: Ben Almanya'da, Selim'e karşı hiçbir şey olmadığını Günther'e söyledim.

A.Ö.: Başka bir sefer her ikisini getir.

Mam.: Ben Avrupa'da ona, öyle bir şey yoktur dedim. O kendisi yapıyor. Ben gazeteye de söyledim. Eğer Kürtler için iyi bir şey yapmayı istiyorsa, yazı yazsın yayınlayalım. Ama o toplantılarda polemik yapıyor, iyi şeyler söylemiyor. Avrupa'da Günther'e söyledim.

A.Ö.: Siyasi eleştiri yap.

Mam.: Ben de onun düşmanlık yaptığını söyledim.

A.Ö.: Kürtlere anlatacak bazı şeyler var. Selim konusunu bitiriyoruz. Söyleyin, bize yakın gelsin, kendisini farelerin deliğine sokmasın. Demokrasi aydınlıktır, demokrasi konuşmaktır, demokrasi tartışmaktır. Gazetede, televizyonda, toplantılarda yürür, tilkinin deliğinde yürümez.

Başka şeylere gelelim. Kürtlerle, yani dünyanın en alttakileri ile nasıl uğraşacağız? Eğer bu konuda bir şeyler yapmak istiyorsan, ben yardımcı olacağım. Mesela beni niye gelip görmek istedin? Dünyanın, bir anlamda Alman'ın en az ilgilenmesi gereken bir kişisiyim. Niye geldin, bir şey var mı? Bir şey yapabilir miyiz?

G.W.: Keskin birisiniz.

A.Ö.: Sakine Cansız'a sorun var mı? Benim hakkımda sorabilirsin, 'diktatörlüğümü' anlatacak.

S.C.: Onları bu noktada eleştireceğim Başkanım.

A.Ö.: Hayır, eleştirme. Biz birbirimizle nasıl savaşıyoruz? Bu gerçeği olduğu gibi anlatmakta yarar vardır.

G.W.: Genel anlamda, herkes biraz konuşabilir. Bu şekilde de Almanya'daki Kürtler hakkında sözler varsa, bize de soru sorulabilir. Sorulan sorulara cevap vermek istiyorum. Ben yargıç değilim. Ayrıca gerçekler benim elimde değil, beni eleştirmek isteyen eleştirebilir.

Mam.: Kürtlere ilişkin ne yaptıklarını burada söylesin.

A.Ö.: Tabii ölçü geliştirmişler. Böyle en ufak bir şey söyledim mi, hemen "diktatörlük, sertlik yapıyor" diyor. Ben sana konunun özünü bulalım diyorum, Günther. Özle uğraşalım, çok anlamlı olanla uğraşalım. Ben aptal bir Kürt değilim, biraz akıllandım. Onun için soruyorum: Sen en alttakilerden bir tanesini Kürtler için geliştirmeyi düşünüyor musun? Ben sana katliamdan geçirilen bir halktan bahsediyorum. Kıl payı kurtardık. Niye bunu yazmayalım? Halen Selim konusunda her şeyini kabul ediyorum, başka taleplerini de kabul ediyorum. Ama korkunç acılar içinde boğulan on binleri yaz. Diyarbakır Zindanında beyinler nasıl parçalandı? **Özgür Politika**'da onu gördün mü? Kafaları yere vuruyorlar, onları yazalım diyorum.

G.W.: Ben Türklerin zindanlarına gittim. Diyarbakır'a, Eskişehir'e, Aydın'a gittim.

A.Ö.: İyi, ama yazmak lazım. Çünkü Almanlar Kürtleri terörist, Türkleri de dost buluyor.

G.W.: Ben o dönemde cezaevindeki tutsaklarla görüşebilmek için, dönemin Adalet Bakanına şantaj yaptım. Şayet göstermezse, Yunanistan'daki eylemi anlatacağımı söyledim.

A.Ö.: Hiç gerek yok. Parçalanmış cesetleri gör, yeter. Hepsi gazetede, istiyorsan getirelim. O da mühim değil, onları da kabul ediyorum. Güçlükonak'ta insanları diri diri yaktılar, hepsi kavruldu. O resimleri, o kavrulmuş insanları gördün mü?

G.W.: Maalesef bu tür şeylerden haberim var.

A.Ö.: Hepsini öğreneceksin. Daha iyi anlayabilmen için söylüyorum: Hitler döneminde Yahudiler o kamplarda yakıldılar, değil mi? Gaz odalarında yaşanan duruma benzer bir Kürt katliamıyla karşı karşıyayız. Hitler açığa çıktı, cezalandırıldı. Dünya bunun hesabını sordu, açıklanmadık tek bir yanları kalmadı, binlerce kitap yazıldı. Fakat Kürd'ün katliamı yazılmıyor. Kürtler bir katliam altında, hatta Yahudilerin yaşadığı katliamdan daha tehlikeli. Ben bunu kanıtlıyorum.

G.W.: Hayır, hayır!

A.Ö.: Tabii ki hayır! Çünkü daha alçakça! Ben iddia ediyorum, daha tehlikeli bir katliam.

G.W.: Kürtlere yapılan haksızlıklar, katliam ve suçlar elbette çok önemli ve görmezlikten gelmemek gerekir. Yalnız insanlık tarihinde en önemli bir suç olan, hiç düşünmeden, teknolojiyle altı milyon insanın hiçbir duygu hissedilmeden yakılması olayı ile kıyaslamak doğru değildir. Bunlar birbirinden ayrı suçları teşkil eder. Kürtler hakkında yapılan katliamları da mutlaka dile getirmek lazım. Ama kıyaslamak bence doğru değil. Bunu tarihte Kürtleri küçümsemek anlamında söylemiyorum.

A.Ö.: Maalesef!

G.W.: Farklıdır, ama aynı şekilde korkunç ve hunharca.

A.Ö.: Tamam işte! Korkunç ve hunharca olan kısmını açığa çıkaralım. Aynen Yahudiler gibidir demiyorum. Ama korkunç ve hunharcadır. Onu açıklamalıyız. Yetenekli bir yazarsınız, ben de yardımcı olacağım, açığa çıkaralım. Bu da bir katliam. Hem de Almanları yakından ilgilendiriyor. Hatta bana göre birinci önemde bir paya sahip. Bu çok önemli. Eğer burada vicdani bir ayaklanma yapmazsak çok yazık olur. Benim devlet adamlarımdan fazla umudum yok, ama Günther farklı bir Alman olduğu için belki umudum olur.

Kürtlerin beş yüz bine yakın çocukları var orada. Onların kaderi ne olacak? Halen dilleriyle yazı yazamıyorlar. Bir televizyonları vardı, onu da ne hale soktular, biliyorsunuz. Orada doğru dürüst çalışmıyoruz. Almanya'da doğru dürüst bir eğitim bile yapamıyoruz. Bize en ufak bir yardımları olmuyor. Yalnız bu boyutu bile bizim ne kadar uğraşmamız gerektiğini ortaya koyuyor. O çocukların hiçbirisinin geleceği yok, memleketleri yok, dilleri yok. Bunlar az mı önemli?

Gelelim Kürdistan'ın Ortadoğu'daki durumuna: Bir, Kürtler dünyada düşmanı en çok olan halktır. İki, dünyada kendisine en çok ihanet eden halktır. Üç, dünyada kendisinden en çok umudunu kesen halktır. Dört, dünyada kendisinden en çok utanan halktır. Beş, dünyada kendisinden en çok kaçan halktır. Ortada bir cenaze gibi duruyor. Bu açıdan diyorum: Yahudiler yakıldı, kül edildiler, ama Kürtlerin cenazesi her gün dünyaya koku salıyor. Yerin dibine gömülseydi, unutulurdu artık. Yarı ölü, komalık halimiz de elimizde bela. Bu bir gerçektir, abartmıyorum. Cenazeyle gece gündüz ben uğraşıyorum.

Yaşayamıyorum, inanır mısınız? Arkadaşlara her gün, beni ayıp görmeyin diyorum. Siz yaşamak istiyorsunuz. Kimi Almanya'dan yaşam tutkularıyla gelmiş, kimi Türkiye'de büyümüş,

kimi diğer uluslarda büyümüş. Bazı yaşam özellikleri var, o ulusların özelliklerinden ötürü. Ama ben kendimi biraz çözdüğüm için, kendime göre yarattığım için, özgürce yaşanması gereken Kürt gibi zor yaşıyorum. Sen proleterleri incelemişsin belki, onların yaşamlarının zorluklarını biliyorsun, beni bilersen dehşete düşersin.

Ben nasıl yaşayacağım? Bu yaşıma gelmişim, her gün Hz. İsa gibi konuşmaktan ve doğru yollar üzerine dersler vermekten başka bir şey yapmıyorum. İman varsa, buna anlam vereyim diyorum. Ben kendisini tehdit etmiyorum. Öyle söylendiği gibi 'büyük bir despot' olarak değil, kendisine değer tehdidini yapıyorum. Birazcık moral varsa, onun adına tehdit ediyorum. Ne olacak bunlar? Vicdan tamamen yok mu olmalı? Alman hesabına göre hepsi hesaba bağlanmıştır. Ben bir defa gelsem orada bir çadır açsam, kendime göre yaşamam mümkün mü dedim. "Hayır, her yer karış karış ölçülmüştür, kendine bir karış kadar yer bile bulamazsın" dediler. Korktum tabii. Dünya o kadar katı matematik hesabıyla ölçülmüş. Bu hesabı, bu gücü bize karşı kullanmak, müthiş bir moraliteyi çiğnemektir.

Günther bir Alman değil, bir dünya vatandaşı olduğun için konuşuyorum. Biraz ciddiye almalısın. Bizde yaşam lüks olmayabilir, normal olmayabilir, ama ortada insanlar var. Mezara koyalım, sen de gel benimle türbe kaz. Bizim bütün leşlerimiz çukurlara atılıyor, türbeye bile atılmıyor. "Kürtler için bu da çok normal" diyeceksin. Zaten öyle görünüyor. Öyle görünseydi, bir Alman yetkilisi Türklere, "Nedir bu yaptığınızı?" derdi. Selim'e bir tokat bile atmamışım, gelip benden hesap soruyorsun. Ama bir ulus katlediliyor, bir Alman yetkilisi dur demiyor.

G.W.: Bu tam doğru değil.

A.Ö.: Hayır! Bu, Alman görüşüdür de. "PKK adam öldürüyor" diyor. Bana 'terör' uyguladığımı söylüyorlar. Zaten 'terörist' ilan edilmişiz, yasaklanmışız. Peki, Türklerin yaptığı ne? Türklere kim para yardımı yapıyor? Her konuda bu kadar yardım var. Bunun vicdanı nerede?

G.W.: Birçok Alman bunu tasvip etmiyor ve biz de buna dahiliz.

A.Ö.: O hiç önemli değil. Tasvip etmiyor, ama vicdanlı biri de çıkıp "Bu işkenceyi durduralım" demiyor. O tasvip etmeyenlerin -en iddiasız ve hiçbir uygulama değeri olmayan duygu da demeyeceğim- hepsi tavırsız kalıyor. Almanlar güçlüdür, zulmün durdurulmasında rol oynayabilirlerdi. Bunu inkâr etmeyelim. Günther bile isteseydi, Kürtler için mükemmel bir iş yapabilirdi. En alttakilerden etkilenmişsin. Alman kamuoyu Kürtler için herhangi bir şeye pek yanaşmıyor.

G.W.: Bir başlangıç olabilir aslında.

A.Ö.: Olması gerekiyor. Ya hiç gelmemen gerekirdi yanıma, ya benden kolay kolay kurtulamazsın. Bu diktatörlük değil, bu bir vicdan muhasebesidir, bu bir gerçekliktir. Eğer kendini dünya vatandaşı olarak kabul ediyorsan, dinlemek zorundasın. Benim Almanlara gücüm yetmez, Almanlara resmi anlamda da söyleyecek hiçbir şeyim yok. Ama kendini dünya vatandaşı olarak kabul ediyorsan, mutlaka bir şeyler yapmak zorundasın. Yaşlı başlı olman da benim için o kadar önemli değil, ismin de önemli değil. Ortada bir olay var, onu yorumlamamız ve anlatmamız gerekiyor. Hatta bir cesetse bunu birlikte toprağa gömmemiz gerekiyor.

Günther, bu konuda rolünü oynamalısın. Tabii her türlü doğruyu bana dayatmalısın. Bu konuda kalbinden ne geçiyorsa, başımın üstünde yeri vardır. Eğer yerine getirmezsem, beni arkadaş yerine koyma. Benim arkadaşlık anlayışım budur. Ama madem beni görmeye, benimle arkadaş olmaya gelmişsin, o zaman beni biraz dinlemelisin. "Almanlar şöyle büyüktür, böyle büyüktür" dememelisin, ortada mütevazıca yerine getirilmesi gereken işler vardır. Almanya'da benim halkımdan yarım milyona yakın Kürt vardır. Bunları Kürdistan'a tekrar taşımamız gerekiyor. Bunları taşımak için yardımcı olmalısın. Almanya'da kalacaklarsa, Almanlar uygar bir ulus, Almanlar çocuklarını okulsuz, dilsiz bırakırlar mı? Ama Kürt dilsiz ve okulsuz. Bunlara çare bulmamız lazım.

Bunlar yalnız benim görevim değil. Başka bin bir sorun daha vardır. Bütün Kürt aşiretleri Almanya'ya taşırılmış, çünkü zulümden kaçtılar. Bütün Kürdistan boşaltıldı, bilinçli olarak Almanya'ya taşırıldı. Bütün Almanlar için, bir özeleştirme vereyim. Bizim halkımızın gerilikleri yüzünden, gelişmiş Alman ülkesi, Alman toplumu biraz kirleniyor. Ben bundan müthiş üzüntü duyuyorum, bunu doğru bulmuyorum. Ama kirlenimler Türk hakimleridir, Türk hükümetidir

ve onlarla işbirliği eden Alman hükümetidir. Almanya'ya bu kötülük yapılmamalıydı. Bu kadar insan, toprakları böyle harabeye çevrilerek Almanya'ya kaçak yoldan gönderilmemeliydi. Bu da bir suçtur.

Bunlar varoşlara doldurulmuşlar, bu yüzden yeniden ırkçılık geliyor. Ben sağcılar da haklı buluyorum. Açık söyleyeyim: Ben burada sadece sosyal demokratlar gibi düşünmüyorum. Sağcılar da haklı, çünkü gelişmelerde dengesizlik vardır. Almanya bozuluyor, orada sorunlar artıyor. Onun için bunun kaynağını bulmamız gerekiyor. Bunun kaynağını araştırmıyorlar, bunun yerine "PKK uyuşturucu kaçakçısıdır, PKK teröristtir" diyorlar. Bunlar kesinlikle saptırmadır, asıl suçluyu gizlemedir. Aslında çok heyecanlı bir kişiyim, bir de insanı severim. Günther'i de PKK'den bir arkadaş gibi aldım karşıma, sıkmak istemiyorum.

G.W.: Kesinlikle sıkılmıyorum. Çok açık bir ortam ve bu şekilde açık konuşabildiğim için çok memnun oldum. Bu benim için bir sürprizdi. Der Spiegel ile yapılan söyleşide, 'hata yaptım' diyen bireylerden birisiyim demeniz çok hoşuma gitti. Ben çok etkilendim. En kötü insan bile belli bir yaşa geldikten sonra, kendisine "siz hayatta doğru mu yaptınız?" diye sorulsa, "ben hepsini bir daha yaparım" diye cevap verebilir. Böyle kişiler iyi insanlar değildir. Yanlışlardan bahsedilirken, tek tek hataları tespit etmek olabilir. Ama bugün bunu yapmamıza gerek yok.

Yeşiller Partisi Temsilcisi: Bizim gelişimiz yanlış bir intiba uyandırmasın. Sadece bir kişi, bir olayla ilgili gelmedik. Buradaki ortam nedir, bunlar nasıl yaşıyor diye öğrenmeye, ayrıca sizinle tanışmak için geldik. Yine Kürtlere yapılan haksızlıkları bildiğimiz için, bu konuda çalışmamız devam edecektir. Hayret ettiğim bir durum da şu: Burada erkekli kızlı çok genç arkadaş var. Bana önceden anlatıldığı gibi değil. "Diktatör Stalin tipi gibi bir önderlik" deniyordu. Fakat bakıyorum, burada pek öyle değil.

A.Ö.: Evet, biliyorum. Alman Yeşillerin de görüşü o.

Yeşiller Partisi Temsilcisi: Hayır, Yeşillerin görüşü bu değil. Bana göre hükümet ile Yeşiller farklı. Özellikle bu görüşünüzü protesto ediyorum. Ama burada gördüğüm ortam, gerçekten çok farklı bir ortam. Herkes konuşmuyor olsa da, çok canlı bir ortam var. Demokratik ortamda herkes canlı olarak olaylara katıldığı için, ben memnun oldum.

Dar, Parçalayıcı, Milliyetçi Bir Hareket Değiliz

...: Verilen demeçlerde "Artık bağımsız bir Kürdistan, kesin ayrı bir devlet şekline gitmeye gerek yok" demiştiniz. Daha çok, federatif bir sistem önermiştiniz.

A.Ö.: Kürdistan parçalanmış bir ülkedir. Ortadoğu'da uluslar çok fazla birbirinin içine geçmiştir, dinler birbirleriyle iç içe geçmiştir. Ayrıca tarihte tek merkezi devlet altında yaşamışlardır. Bu devletlerin çoğu, geniş otonomilere dayanmıştır. Bir bu. Bir de katı milliyetçi rejimler var. Eğer biz çok katı, dar milliyetçilikle mücadele yürütmek istersek, çok kötü ve kanlı bir süreç çıkar ortaya. Bir de ayrı bir devletin gerçekleşmesi oldukça zordur. Dolayısıyla geniş bir federal yaklaşım önemlidir.

Kürtler parçalanmış durumunda, Ortadoğu'nun çok kültürlü, dinli ve ulusların iç içe geçmiş, hatta coğrafyaların da ayrılmayı değil birlikteliği zorladığı tarihi, coğrafi, ulusal ve kültürel nedenlerle çoğulcu bir federalist anlayış sorunların çözümü için ideal görülmektedir. Kaldı ki, Avrupa'da da benzer gelişmeler var. Hemen her yerde ortak diller vardır. Birlikler her gün doğuyor. Dolayısıyla bizim parçalanmayı geliştirmemiz, dünyanın bu genel gidişatıyla bağdaşmıyor.

Benim şöyle bir düşüncem var: Kürtlerin bu parçalanmışlık durumunu şansızlıktan şansa, bir dezavantajdan bir avantaja dönüştürmek ve bunu da federalist anlayışla gerçekleştirmek gerekiyor. Sanırım bu yavaş yavaş geliyor.

...: Somut olarak bu nasıl gerçekleşebilir? PKK ile TC hükümeti arasında olan çelişki, Filistin ile İsrail arasındaki çelişkidenden çok daha derindir. Siyasal diyalog süreci nasıl olabilir?

A.Ö.: Aslında Almanya önemli bir rol oynayabilirdi. Hatta Norveç, İsveç gibi ülkelerden bekliyorduk. Bugün İran ve Suriye gibi ülkeler bile bu konuda rol oynamak isteyebilirler. Bütün bunlarla birlikte, bir de Türkiye'nin içinde barış yanlısı gelişmeler vardır. Askeri yolla sonuç alınamayacağına dair inanç gün geçtikçe gelişmektedir. Politik çözüm yolunun en geçerli

yol olacağı gündemdedir. Dolayısıyla Kürt sorununda çözüm şansı, 1997'de biraz daha gelişebilir. Avrupa bu konuda biraz daha rol oynamalı. Ama lafla değil, biraz gücünü, demokratik gücünü ortaya koyarak yapmalı. Bu çok önemli. Böyle yaparsa 1997'de bu sorun çözüme gidebilir. Bu, Avrupa için de son derece iyi olur. Dini radikal görüşler fazla tehlikeli olmaz, fazla gelişmez. Aksi halde daha da tehlikeli olabilir. Aslında Avrupa Parlamentosundan benim beklentim biraz buydu. Bu vesileyle Almanya hükümetinden...

...: Bir İsveçli olarak size şunu sormak istiyorum: Kuzey ülkeleri arabulucu olabilirler mi?

A.Ö.: Tabii, ben Kuzey ülkelerini tercih ediyorum ve durumları da uygundur. Türkiye'ye fazla bağlı değilim. Benim özel bir temennimdir, talebimdir de. İsveç, Norveç, Finlandiya, Danimarka bu inisiyatifi başlatmalıdırlar. Bu bence İsveç'in geleneğine de uygundur. Özellikle Sayın **Palme**'nin anısına da uygundur. Eğer Palme'ye bir saygımız varsa, o da Kürt meselesinde İsveç'in diyalog rolünde öncülük etmesidir. Çünkü Palme 'Kürt izi'nden kaynaklanan bir komplo sonucu gitti, o bir Kürt dostuydu.

Ona bağlılığın bir gereği olarak, bence artık İsveç ağırlığını ortaya koymalı ve PKK ile yeniden anlamlı bir diyaloga başvurulmalıdır. Çünkü haksızlığa uğradık. Kesin söylüyorum: İsveç'in hukuki, demokratik nizamına saygılı olacağız. Bu konuda kolaylık sağlayacağız. Ama İsveç'in de barışçıl rolüne uygun bir adım atmasının artık tam zamanıdır. Oradaki dostlara şunu söylemek istiyorum: PKK'nin imajı yanlış tanıtıldı. Bu değiştirilmelidir.

...: İmajın düzeltilmesi için, bugüne kadar varolan başka bir algılamaya biçimini düzeltmek gerekiyor. "PKK ayrı bir devlet kurmak istiyor" diye bir imaj var.

A.Ö.: Değil.

...: Diğer halkları da kucaklayan federatif bir düşüncenin olduğunu, kamuoyuna duyurmak gerekiyor.

A.Ö.: Kesinlikle önemle vurguluyorum. Yalnız diğer halklardan değil, bölgede üç tane temel din vardır, bunlar için de PKK'de en uygun çözümü geliştiriyoruz. Ortadoğu'da hiçbir parti, PKK kadar laik değil veya dinlerin hoşgörüsüne, dinlerin kardeşliğine sahip değildir. Çünkü içimizde her dinden olan insanlar sonsuz bir özgünlük içindedir. Her mezhepten, yine her milliyetten arkadaşlar var. Burada Müslüman arkadaşlar da, Hıristiyan arkadaşlar da vardır. Kadınlar, erkekler eşittir. İsveç bunları bilmiyor. Ortadoğu'da demokrasi geliyecekse bu, PKK ile bağlantılıdır.

Ben şunu önemle vurguluyorum: Dar, parçalayıcı, milliyetçi bir hareket değiliz. Kaldı ki, bu konuda biz neredeyse her çalışmamızı Türkçe yürütüyoruz. En ufak bir Türk düşmanlığı yok. Onun için, bu imaj haksız bir imajdır, atılmalı diyorum. İster resmi, ister gayri resmi olsun, İsveç yetkililerine çağırımı yineliyorum. Kürtler için aslında İsveç çok hizmette bulundu, çok maddi destek verdi. Bunun için teşekkür ediyoruz. Ama bu yerini bulmalı, Kürt halkının sorunlarına çözüm gücü olabilmeli. Bu önemli. Dolayısıyla İsveç'in de imajı gelişir ve eski onurlu rolünü oynar.

...: Bu gelişmenin bir işareti de esir askerlerin serbest bırakılmasında, İnsan Hakları Derneği vb. bu konuda kendi tehlikelerini, risklerini bilerek gelip rol oynamaları da iyi bir başlangıç sayılır.

A.Ö.: **Fetullah Erbaş** bir milletvekilidir. Onlar bizim arkadaşların kafasını parçalarken, bizde esir askerler konuştu. Askerler, "Bize tek bir fiske vurmadılar" dediler.

...: Bu konuyu kamuoyuna sürekli duyurmak gerekiyor. Bundan sonra esir düşen olursa, onlara yapılan muameleyi bir an önce kamuoyuna duyurmak gerekir. Çünkü böyle bir imaj da önemlidir.

A.Ö.: Mesela bazı korucular var, onları da bırakabiliriz. İsveç Hükümetinden bazıları devreye girsin, biz onları teslim edelim onlara. Aslında dediğim gibi, PKK hakkında çok yanlış değerlendirmeler geliyor. Ben artık bunun aşılacağına inanıyorum. İlk defa İsveç bu politikanın kurbanı oldu. Bundan da kurtulan ilk ülke olmalıdır. Sayın **Palme** de bu komplonun kurbanı oldu. O açıdan İsveç görkemli bir adım atmalıdır.

...: TC'nin aldığı tedbirler karşısında, partinizin sanki 1990'na kadar bağımsız ve küçük bir devlet kurmak amacıyla birtakım girişimlerde bulunduğu gözlemleri vardır. Bu gözlem dışardan bakan biri için doğru mudur?

A.Ö.: Daha çok ideolojik bir yaklaşımdır, şimdi ise daha çok siyasi yaklaşıyor. Biliyorsunuz, ideolojide katılık söz konusudur. Ama politika esnekliği öngörür. Kaldı ki, benim söylediğim sistemde de bağımsız olunabilir. Bugün federal sistem altında da halkların ve ulusların bağımsız olduklarını biliyoruz. Hatta Avrupa'da böyle birçok sistem vardır. Bu açıdan yadırgamamak gerekir. Yani bağımsızlık için ortak modeller düşünüyoruz. Bu daha gerçekçi, faydalı bir yaklaşımdır. Bunun böyle anlaşılmasını istiyorum. Yoksa taktik icabı, APO dönüş yaptı denilmesi doğru değil. Daha politik, daha gerçekçi, daha çözümleyici olmak gerekir. Ayrıca kendimizi de biraz derinleştirdik, böyle anlaşılmalıdır. Bu konuda sonuna kadar parçalamak istiyorlar deseler de, bunun doğru olmadığını, bunu kendi çıkarımıza da uygun bulmadığımızı söyleyebiliriz. Kaldı ki, Türkiye de bu işi artık böyle ele almıyor.

Büyük bir hamle başlatmışız. Özellikle 1997'de PKK'nin Türkiye Partisi olacağını ilan ettik. Türkler de bu konuda yoğun ilgi duyuyorlar. Televizyon, basın açılmış durumda. Gelişmeler olacak. Kuzey ülkeleri de buna öncülük etsin. Yine Almanya, bir bütün olarak Avrupa Parlamentosu bu acıları bir an önce durdursun.

Geldiğiniz için çok teşekkür ediyorum. Yakında umarım bir kez daha gelirsiniz.

G.W.: Biz de çok teşekkür ediyoruz. Bizleri kabul ettiğiniz ve böyle açık konuştuğunuz için çok memnun olduk.

23 Aralık 1996

YAPTIĞIM ÖNDERLİK, ÖLÜMSÜZ BİR ÖNDERLİKTİR VE İNSANLIK VAR OLDUKÇA YAŞAYACAKTIR

Abdullah Öcalan: Rusya'dan gelen dostlarımızın verdiği ders büyük tecrübelerle doludur. Sovyet deneyiminden sonra Kürtlerin durumu ne oldu? Sovyetlerden geriye ne kaldı? Kısaca bunun üzerinde duracağız.

Ne kadar yürek, inanç, beyin ve bilgi sahibi olmanız gerektiğini defalarca tekrar ettik. Eğer dürüstseniz ve gerçekten bu dava sizin davanızsa, verdiğimiz derslerden yüzde yüz sonuç çıkarırsınız. Eğer sert kafalılığınızı ve bela olan kişiliğinizi eskisi gibi devam ettirirseniz, değil PKK'de gerilla ve komutan olmak, yaşam hakkınız bile olmaz. Şimdiye kadar sizi idare etmiş-

sek, bu çaresizliğinizden, fukaralığınızdandır. Yoksa askerliğiniz, militanlığınız için değildir. Bu kişiliklerle devrimcilik olmaz, savaş olmaz. Zaten sizin gibi olanların bir çoğu ya şehit düştü, ya kaçtı, ya da düşüp gitti.

Kalanlar için büyük dersler veriyoruz. Eğer partiyi, parti savaşımını anlayabilirlerse belki yürüebilirler. Ama anlamazlarsa yürüyemezler. Eğer ağlayıp sızlayarak feryat ederseniz yine sizi kabul edemeyiz. PKK'de bir kişi esas olan, düşmanına karşı ideolojik savaşı, gerilla savaşını doğru yürütemiyorsa, kendisini öldürmeden ve etrafına zarara vermeden, önce kendisine başka bir yer aramasıdır. Bunu bütün arkadaşlar için söylüyorum. Şimdiye kadar size karşı gösterdiğim sabır ve tahammül yeterlidir.

Büyük bir sabırla büyümenizi isterim. Gençsiniz, çocuksunuz, anlamıyorsunuz. Düşmanın etkisi altında kalmışsınız, yüzünüz gözünüz parçalanmış, içinizde ruh kalmamış. Sizin için büyük bir sabrı gerekli görüyorum. Ama siz bu sabırdan da bir şey anlamıyorsunuz. Başarıla-
cak şeyleri de bilmiyorsunuz. Gücünüz yok, kendinizde güç yaratamıyorsunuz. Bu da bizi bazı kararlar almaya mecbur kılıyor. Yiğitlik olmadan, **yiğit** olunmadan savaşılmaz.

Ben kendimi ahmak bir Kürt gibi yapamam. Kürtlüğün ahmak olanını ne savaşta, ne ya-
şamda kabul ederim. Bu noktayı yüzde yüz anlayacaksınız. Düşmanın karşısında duramayan-
larla bir adım atamam. Öğrenmek için tahammül ederim, çünkü yoktan bu imkânları yaratı-
yorum. Ama öğrenmeyen, kendini dönüştüremeyen Kürd'e ne bir şey sorarım, ne de onunla
bir adım atarım. Bunu kulağınıza küpe yapın. Derdinizi çekmeye mecbur değilim. Çok küçük,
amaçsız, sürekli ağlayan yaşamınıza kendimi ortak etmeye, araç haline getirmeye de mecbur
değilim.

Devrim yiğitlik ister. Gücünüz, yiğitliğiniz yoksa ben ne yapayım? Tek başıma devrimi ya-
pıyorum. Çoğunluğu başıma yük oluyor. Yük oluşunuz nedir? Çabuk ölüyorsunuz, çalışmayı
karmakarışık yapıyorsunuz. Kendinizde büyük devrimciliği yaratamıyorsunuz. Düşman sizin
üzerinizde güçleniyor. Bunların hepsi açığa çıktı. Bunun için söylüyorum: Keşke anneniz ve
babanız sizi dünyaya getirmeseydi! Yanlış dünyaya getirmişler, yanlış büyütmüşler. Kendim
için de bu şeyleri söyledim. Anneme, sen beni dünyaya getirmekle büyük bir suç işlemişsin
dedim. Bir çocuğa bir şey veremiyorsan, dürüst yetiştiremiyorsan, mal veremiyorsan, bunun
iyi gelişimini sağlayamıyorsan, neden benim karşımda anne olarak duruyorsun dedim. Onu
karşıma alıp, daha çocukluğumda tek başıma yaşam kararını verdim, ama büyük bir savaşla
sağlanan yaşamın kararını verdim.

Ben buyum, Önderlik budur. Siz bu şeyleri unutuyorsunuz. Annenizin koynundaki ağa pa-
şa çocuğu gibi yaşamı çok rahat ve keyfi görüyorsunuz. Hiç unutmayın, en büyük ağanız
Barzani gibileri bile düşmanın kucağındalar. Yaptıkları ihanet düşmanınıkinden daha ağırdır,
daha kötüdür. Fakat sizin ağalınız, beyliğiniz size ne verecektir? Siz iflas etmiş insanlarsınız.
Savaşmasını da bilmiyorsunuz, savaşla kendinizi yaratmıyorsunuz. Düşman karşısında bir
lokmasınız, bir kuzu gibisiniz, düşman sizi yiyecek. Bu halinizle düşmanın karşısında savaş-
mayı bir yana bırakın, düşman sizi yer ve kendisini güçlendirir. Zaten TC, "PKK savaşçıları
karşısında aldığımız tecrübelerle kendimizi ve ordumuzu güçlendirdik" diyor. Sizin gerillacılı-
ğınız üzerinde düşman kendisini güçlendiriyor. Bunları inkâr edemezsiniz. Ya kendinizi dö-
nüştüreceksiniz ya da yerinize oturacaksınız. Partinin içine çok yanlış gelmişsiniz, yanlış bü-
yütülmüşsünüz, çocuklar bile yanlışlıklarınızı anlamıyorlar. Mümkün mü bu böyle? Siz ağalı-
ğınızın, beyliğinizin tarzını üzerimizde büyütme istiyorsunuz. Siz kendi şahsınızda sülalenizi
parti üzerine hakim kılmak istiyorsunuz. Kendinizi yetiştirmiyorsunuz, okumaktan kaçıyor su-
nuz.

Mesela yönetimde olan arkadaşımız bir kitap bile okumuyor. Sekiz, dokuz yıllık savaşçı bir
kitap bile okumaya gerek görmüyor. Bu kişi PKK ile nasıl yürüyecek? Tabii babası muhtardır,
muhtarlıkla büyütülmüş olduğundan böyle olur. Şimdi yeni yeni pişman olmuş, büyük bir
zorluğun altına girdi. Bundan sonra ne okuyabilir, ne askeri yaşama kendisini katabilir. İçi-
mizde Kürt ağaları, Kürt muhtarları iflas etmiştir. Fakirler nasıl iflas etmişse, ağalar da öyle
iflas etmiştir. Düzendeki iflas eden ağalığı PKK'de yaşatmak istiyorsunuz. Bırak ağalık yapma-
yı, aileciliği kökünden kaldırıyorum. Kabul edeceğim Kürtlük ancak bu şekildedir.

Hocamız Profesör **Hüseyin Musayev**, "Kürtler mutlaka okusun" diyor. Gece gündüz bunların üzerinde duruyoruz. Sen bir kitaptan bahsettin, "Dört defa okudum" dedin. Tercüme bir kitabı dört defa okumuş, bizim arkadaşlar okumaktan kaçıyorlar. Bizdeki güç ve konuşmalarımız da eskisi gibi değildir. 1982'de kişilik üzerine yazdığım kitap çok kapsamlı bir kitap değildi. Bugün yazdığım kitapların hepsi de kapsamlıdır, fakat okumuyorlar. Profesör bizden çok uzak olmasına rağmen, merak etmiş, **Kişilik Sorunu** kitabını dört defa okumuş. "Başka milletlerin profesörlerine de verdik, hepsi şaşırıp kaldı, çünkü büyük bir düşüncedir" diyor. Sen profesörsün, belki bazı imkânlar bulup beynini doyurmuşsundur. Ama Kürtlerimizin hepsinin beyni hastadır, çok okuyamıyorlar. Bu yenileri yavaş yavaş yetiştiriyoruz.

Kürd'ün durumu kanser gibi bir hastalıktır, humma hastalığı gibi çok acı çektiren bir hastalık gibidir, gün be gün eriten verem hastalığı gibidir. Büyük bir doktor gibi size hayat veriyoruz. Durum böyledir. Ölmüşler, kurumuşlar, çürümüşler. Benim gibi birisi olmazsa, kimse bunlarla bir gün bile uğraşmaz. Bu doktorluğu nasıl kabul ettim? Kimseleri yoktu bunların, bende de yürek vardı. Yürekli bir insanım, sizin gibi vicdansız değilim. Kürt insanı için vicdanımı çalıştırıyım dedim. Onların dertleriyle ilgilendim. Biliyorsunuz, bilim, okumak insan beyni için ilaçtır. Bu yaptığımız çalışmalar bizim için de bir aşktır. Bunlar o kadar düşmüşler ki, ilaç bile kabul etmiyorlar. Üzerlerine ne kadar gitsem de reddediyorlar. "Biz çoktan ölmüşüz, üzerimize gelmeyin, biz geçmiş ölülerimiz" diyorlar. Eskiden de köylülerin üzerine gittiğimde, "Biz kurumuşuz, bizi yeşertemezsin" diyorlardı. Elimizde kalan Kürtlük buydu. Biz kayadan su çıkaracağımızı söyledik. Nasıl çıkardık? İğne ile kazıp bir iki avuç su çıkardık. Gerçek budur. **Wekil Mustafa** Hoca, senin Kürtlerin böyledir.

Wekil Mustafa: Doğrudur Başkanım.

A.Ö.: Eski Sovyetlerden kalan bir komutandır. Size ders de vermiştir. O yıllarda dünyadaki en disiplinli ordu Kızıl Ordu'ydu. Sen de o ordunun subayıydın değil mi?

W.M.: Biz çok inanıyorduk da.

A.Ö.: İnanıyordun da, moralin de yüksekti. Değil mi?

W.M.: Doğrudur Başkanım.

A.Ö.: Ordunuz dünyada birinci idi. Altyapısı çok güçlüydü, ideolojisi o kadar güçlüydü. Yi-ne de yıkıldı. Neden ve nasıl yıkıldığının dersini vermiş olman gerekiyor. Ordu ayaktır, eldir, insanın vücududur. Esas olan beyindir, beyin çürüdü mü her şey elden gider. Parti liderleri ayaksız kaldı, ihanet etti. İdeolojileri, politikaları ve orduları gitti. Daha sonra el ayak birbirini tutamaz oldu. Sovyet ordusunun düzen ve disiplininin nasıl bozulduğunu görüyorsunuz. Babam sürekli bana "Yerden kalkıp yatmaya gücün yoksa, bu işi nasıl yapacaksın?" diye sorardı. Kürt gerçeği budur. Halen de iyi şeyleri istiyorsun; disiplin, moral, inanç... Bu zavallıların hepsi ise sızlıyorlar. Bir ameliyattalar; bağırıp çağırırmaktan başka bir şey ellerinden gelmiyor. Ben ne yapayım? Sen iyi bir askersin, haydi içlerine gir, iki gerilla hazırla. Ya onlar seni vurur ya da sen kaçır gidersin, değil mi?

W.M.: İnanç hepimizde vardır Başkanım.

Büyük Düşünceler Olmazsa Büyük Çalışma Olmaz

A.Ö.: Bırak bu inancı, buna karasevda denilir. Onun için gerisi önemlidir. Bundan ihanet de çıkar. Fazla inanmamak gerekir. Ne diyorsun Profesör Hüseyin? Çok şaşırıyorsun, konuşmalarım böyledir, kusura bakmayın ilginç sorular soruyorum. Ama biliyorsun, doktor iğne yaparken "Bu iğne acıtır" demiyor. Mecburen işini sağlam yapması gerekiyor. Böyle yapmazsa hasta elinden gider.

Sizin gibilerini çok sorumlu görmüyorum. Çünkü çok uzakta kalmış Kürtlersiniz. Keşke sizlere de yer yapabilmemiş olsaydık. Madenler üzerine olan profesörlüğünü, Kürdistan'ın yeraltı ve yerüstü zenginlikleri için kullanmış olurdun, bir bakan gibi çalışmış olabilirdin. Bir gün bu da olacaktır. Wekil Mustafa, keşke Kürdistan ordusunun bir subayı olsaydı. Sen de bir gün gelirsin umarım. Ben de saçımı ağarttım. İğneyle kuyu kazarak bunları ortaya çıkarıyorum. Düşman bize sadece cenazeleri, kuru insanları bırakmıştı. Bayanlar da çok fakirdir. Bir kitabı bile okuyamıyorlar, bu kadar kitap olmasına rağmen. Böyledirler, beyinleri kaldırmıyor. Ama yine de büyük bir sabırla bu işi yapıyorum. Buraya gelen Kürtler de işsiz kalmış olanlardır.

Yani elinde bir şey kalmayanlar gelmişler, yaşamı da bir sigaraya satıyorlar. Eskiden sömürgeciler afyonla insanların doğasını bozuyorlardı, bizimkiler ondan da daha kötü. Afyonun kıymeti vardır, bizimkiler sigaraya bağlanmışlar.

Güzel şeyleri yemesini bilmiyorlar. Nedir güzel şeyler? Büyük düşüncelerdir. Her şey büyük düşüncelerden oluşur. Sen profesörsün, bilirsin; büyük düşünceler olmazsa, büyük çalışma da olmaz. Büyük konseptin, büyük planın olmazsa, Kürdistan'ı yükseltip ortaya çıkaramazsın. Bunlar da bundan kaçıyorlar. Fikirlerine saygım vardır. Bana yazdığın mektup, hazırladığın rapor çok iyiydi. Kendini büyük düşüncelere ulaştırman çok iyi bir durumdur. Bunu bütün Kürtlerden istiyorsun, biraz objektif yaklaşman gerekir. Sen de **disiplin** diyorsun. Bunlar nasıl disiplinli olacaklar?

Disiplin, başarmak için kendin **hazır** tutmaktır, kendini **çelikten** hazırlamadır. Bunu yapamıyorlar; ya uyuyorlar, ya kendilerini yere atıyorlar, ya da gözünü bir sigaraya dikeyyorlar; düşman da gelip vuruyor. Kürtlerin hikâyesi budur. Disiplinli olarak ayakta duramıyorlar. Düşmanı vurmak için gözün düşmanda olacak. Ya sen onu vuracaksın ya da o seni vuracak. Plan kur, taktik geliştir. Yapmıyor, düşman geldiğinde "Silah patlatacağım" diyor. Patlamak derken rasgele vurmak oluyor. Kürtlerin işi böyledir. Düşman üzerimize planlar yapıyor, gafilleştirip hepsini vuruyor. Hepsi böyle olmuş. Disiplini kabul etmiyor. Böyle yaparsan savaşta ancak bir şey yapabilirsin. İçlerinde hiçbiri bunu kabul etmiyor.

İnsan umutlu olmalı, özlemleri ve inançları kırılmamalı. Sizlerin moralini kırmak istemiyorum. Ama bir şeyi anlamak için derinliğine inmek esastır. Mesela bir doktor hastalığı teşhis etmezse, sen iyisin deyip geçerse o hasta ölebilir. Ne hastalığı varsa, yerinde tespit edip ona göre ilaç vereceksin.

W.M.: Doğrudur, öyledir.

A.Ö.: İnsan Kürtleri iyi tanımalıdır. Varsa vicdanınız, Kürt insanından kaçmayın.

W.M.: Biz seninleyiz Başkanım.

A.Ö.: Sadece benimle değil. Ben bir Kürd'üm, benimle olan, Kürtlerin hepsiyle olmak zordur.

W.M.: Öyledir.

A.Ö.: Kaçmayın onlardan. Benden kaçmıyorsunuz, Kürtlerden de kaçmayın, tanıyın bu Kürtleri. Bir dahaki sefer sizi gördüğümde, sizlere soracağım: Ne kadar Kürtlerle olabildiniz? Yüreğiniz, vicdanınız Kürt gerçeğiyle midir veya değil midir? Acaba iğne ucu kadar bir şey yapabilir misiniz, yapamaz mısınız? Kuvvetiniz var, ama esir gibi başka devletlerin elindedir. Bu tehlike de var. Kürdistan'da size yer yapmak istiyoruz, ama düşmanın ateşi yağmur gibi iniyor. Kendimizi koruyamıyoruz. Yanında olduğunuz devlet de insanı kendine bağlamak istiyor. Bu da sizin işiniz. Ama size söyleyeceğim şey şu: Moralinizi yükseltin, inancınız güçlensin.

W.M.: İnanıyoruz Başkanım.

A.Ö.: Kürdistan'a özleminiz olsun. Bunu söylerken sadece size değil, tüm arkadaşlarımıza söylüyorum. "Bir sigara kadar değeri olmayan bir Kürdistan'ı ben ne yapacağım" diyorlar. Böyle olmuş, mesele budur. Böyle olanlar namussuzdur, sen namussuzlara bakma.

Büyük bir raporla geldin, "Kürdistan toprağı zengindir" dedin. Altın var dedin. Başka ne vardı?

Prof. Hüseyin Musayev.: Altın, gümüş...

A.Ö.: Başka?

Prof. H.M.: Alüminyum.

A.Ö.: Alüminyum, petrol, çoğunluğu maden suyu dedin.

Prof. H.M.: Her şey var.

A.Ö.: Yeraltı zenginlikleri profesörsün. Dünyadaki tüm madenlerin bulunduğu bir ülkedir diyorsun.

Prof. H.M.: Bütün madenler var.

A.Ö.: Bunlar var, başka şeyler de vardır.

Prof. H.M.: Altın ve daha ne istersen...

A.Ö.: Hepsi böyle. Bu ülkeyi bir sigaraya satıyorlar. Gel de deli olma. Kusura bakma, tahmin edersem sen de Sovyet ordusunda iyi bir subaydın, ama Kürt ordusunda yirmi dört saat bile nefes alamazsın. Bu da ya senin ya da biz Kürtlerin kusurudur. Ben ne yapayım. Sen Kürt değil misin?

W.M.: Bilinçsizliğimizdendir, az okuyoruz Başkanım.

A.Ö.: Sovyet ordusu için iyisin, ama Kürtlük için dersek hemen yere düşersin. Kendisi için asker olamıyor, ama düşman için her biri paşa oluyor. "Kürtler için bir adım atabilir misin?" diyorum, başını eğip yere bakarak kaçıyor. Hepsi böyledir.

Bu bir ülkedir, **ülkesiz yaşam olmaz**. Bu, Kürdistan'ın birliğidir; birlik olmadan direniş olmaz, yaşam olmaz. Bunlar yanıma ne için geliyorlar? Çaresizdirler de onun için. Eğer tam özgürlük savaşçıları olsalardı, bunlardan çok büyük komutanlar çıkardı. Ben şimdi niye tek başıma kalmışım? Her şeyi üzerime atmışlar. On sekiz yıldır bu sahadayım, belki otuz binden fazla asker yetiştirdim. Fakat çoğu şehit düştü, kendilerini bile koruyamadılar.

Sen ülkeden çok uzak olmana rağmen, "Kürdistan böyle güzeldir, çok zengindir" diyorsun. Sende inanç, moral, disiplin var. Ben kırk yıldır nefes nefese bunun için çalışıyorum. Kürdistan'ı kabul edecek birisi yok. Kürdistan için birlikler oluşturalım, ordular kuralım diyen kimse yok. Bunların hepsi komutan da oldular. Örneğin, bu arkadaşı tabur komutanı yaptık, taburunu dağıtıp geldi. İdamı hak etmişti, ama yine de "Kürt'tür, bilinçsizdir, üzerinde duralım" dedik. En iyisi belki de budur. Bunu ne yapacağım? Bir taburu vardı, ne eğitebildi, ne disiplin verebildi, ne de onunla savaşabildi. Başına bela edip karar vererek buraya geldi. Anlayışında büyük amaçlara, büyük disipline, büyük komutanlığa bağlanma yoktur. Aynı çocuk gibi. Köylü insanıdır; bir sigara, bir kadın ona ölümüne kadar yeterlidir. Öyle alıştırmış kendini, büyük şeyleri sevemiyor.

Wekil Hoca bu yaşına rağmen, bir asker gibi duruyor. Önderliğin karşısında nasıl durması gerektiğini biliyor. Kendimi tam önder saymıyorum, kimse önderlik yapmıyor, herkes başıma atmış onun için yapıyorum, başka bir şey için değil.

W.M.: Hayır, Başkanım, siz bizim önderimizsiniz.

A.Ö.: Halk "Geçici olarak idare et" diyor. Kimse yok, birileri oluncaya kadar bu önderliği geçici olarak idare edeceğim. 60 yaşındasın, yine de disipline geliyorsun. Böyle olması gerekir, ama bu kız yapamıyor, kendini çok düzenli tutamıyor. Öyle de idare ediyorum. Sen olsan, bir Sovyet subayı olsa, dakikada çelik gibi ayağa kalkar. Ben bir soru soramıyorum, sor-sam ağlayacak. Asker böyle olur mu? Ne yapacaksın, vursan da olmuyor. Sosyalizmde vurmak yoktur, değil mi? Çocuk gibi üzerime atıyorlar. Bunun için çare nedir? Mesele ağırdır. Profesör, durum budur, yine de inancın güçlü olmalı. Kürt meselesinde sabret. Önderlik olmazsa ne yaparsın?

Prof. H.M.: Tarih affetmez.

A.Ö.: Önderlik olmazsa, kendinizi ne yaparsınız?

Prof. H.M.: Ölümdür.

A.Ö.: Başka ne yapayım, benden ne isteyeceksiniz? Söylediklerinizi yoktan yarattık.

Prof. H.M.: Yoktan yaratıklarınız var, ondan daha güzel bir yaşam olamaz Başkanım.

A.Ö.: Hoca arkadaşlara da bakabilirsiniz, arkadaşlar da anlaşılar.

Prof. H.M.: Bilinçte birçoğu bu düzeye ulaşamamıştır.

A.Ö.: Diyelim bunlar anlamıyor, bu Önderlik ne anlama geliyor? Önderlik olmazsa durumumuz ne olacak?

Prof. H.M.: Ölümdür.

A.Ö.: Çalışmalarımı nasıl görüyorsun? Beni biraz anladın mı? Sen bilimi bilen biri olarak benden razı mısın, değil misin? Çalışmalarımı anlıyor musun, anlamıyor musun?

Prof. H.M.: Eğer razı olmasaydım, bir kitabınızı dört kez okumazdım. Bir arkadaş okudu, "Bundan hiçbir şey anlamıyorum" diyordu. Anlamayanların üç dört kez okumaları gerekir.

A.Ö.: Bravo!

Prof. H.M.: Ben dört sefer okudum. Bu kitap benim için tarihseldir. Bunun için her okuduğumda önemli noktaların altını çiziyorum, hoşuma gidenlerin hepsini çiziyorum. Burada ilk hoşuma giden neydi? "Bütün Kürdistan bugün yakılıp köz haline getirilmiş" deyişinizdi.

A.Ö.: Biz buna ateş diyoruz.

Prof. H.M.: Bu ateşten insan yapıldı. Bu ateşle insan geliyor. Doğrusunu söyleyeyim, bunları okuduğumda çok duygulandım. Ne kadar büyük bir düşüncedir dedim. Gerçekten de ölmüştük, ama bugün yine yaşama dönüyoruz. Yaşamı da yalnız Önderlik çıkarabilir, bu söyledikleriniz bilimseldir.

A.Ö.: Bu söylediklerimiz bilimseldir.

Prof. H.M.: Önderliksiz hiç kimse bir şey yapamaz. İstersen kendini öldür, darağacına as, ne yaparsan yap. Önderlik büyük bir şeydir, onun içinde bugün...

A.Ö.: Söyledikleriniz çok yerindedir aslında. Sen bir kitaptan anlamışsın; bunlara günde bu kadar ders veriyorum anlamıyorlar. Sen olsan vurup parça parça edersin. En büyük silahları gaflettir, bilinçsizliktir. Sen de şaşırıp kalıyorsun, Kürt niye böyle kalıyor diyorsun. Dua edin ki, bunları yavaş yavaş da olsa bu hale getirdik. Okumuyorlar; gerçeklikten, kendilerinden kaçıyorlar, Kürtlerin ilginçliği böyledir. Kendini düzenli, disiplinli kılamıyor. Beyin disiplinini de yapamıyor. Önderlik ideolojisi üzerine hepsi bilinçsizdir. İmkânları da fazla yok. İlk kez bu imkânlar ellerine geçiyor, okumaktan kaçıyorlar.

Prof. H.M.: Başkanım, yine başka bir şey daha hoşuma gitti. Kürtçe adı neydi? Yağmur yağdığına ortaya çıkıyor, "Onunla bütün Kürtleri görmek istiyorum" diyorsunuz, kitapta öyle yazıyor. Yani Kürtleri böyle bir birlik içinde görmek istediğinizi belirtiyorsunuz.

A.Ö.: Gökkuşağı. Yani kendini bayrağına ulaştırırsın. Yalnız Önderliğin gücü, imkânı nedir, ne değildir? Bunu anlıyorsan, ülke için de söylediğin şeyler doğrudur. Ülke çok zengindir. Fakat ülkeyi isteyen biri ülkesini fazla sevmiyorsa, bağımsız bir inancı da pek yoktur. Mesela kendimizi yoktan yarattık, ama bunlar kendilerine güvenemiyorlar, sürekli gözleri dışarıdadır, sürekli "Biri bizi kaldırsın" diyorlar. Halbuki biri seni kaldırdığında senin değerinin olmaz. Kendi kendini kaldırman gerekiyor.

Prof. H.M.: Aynen öyledir.

Kürtlük İçin Yaptıklarımız Büyük Güçtür

A.Ö.: Mesela, bu arkadaşlarımızın hemen hepsi böyle. "Amcam, dayım, senin gölgen altında kendimi büyütme istiyorum" diyorlar. Bu yanlıştır. Yunan gazetecisi bana bir soru sordu: "Senin öğretmeninin var mı, yok mu? Sen kimden öğrendin? Okuduğun son kitap kimindi?" dedi. Eğer bir hocam olsaydı, şimdi ölmüştüm, yanlış yolda olacaktım dedim. Çünkü şimdiye kadar hocalar Kürtler için herhangi bir doğruyu söylememişler. Bu büyük bir sorudur. Şimdiye kadar bütün hocalar bize yanlış söylemişler, diğeri de bütün hocalar düşmandır. Çevremizdeki diller bizim için değil, bu hocalar bizim için bir şey yapamaz. İyi ki, benim hocam yoktur. Hocam olsaydı, beni yanlış yola saptıracaktı, ben de ölecektim. Ben kendi kendimin öğretmeniyim dedim.

Hatta bir şey daha söyledim: Yukarıda tanrı olsaydı, beni yine yanlış yola sevk edecekti. Allah da Kürtler için değildir, Kürtleri şaşırtıyor. Kürtlerin Allah'ı da onları yanlış yola sevk ediyor. Bunun için ben kendi kendimin tanrısıyım. "Sen nasıl bu işi yapıyorsun?" dedi. Biz bir halkız, bin yıldır önderliksiz kalmışız, düşman bizi böyle vuruyor, öyle korkmuşuz ki dedim. Benden bazı şeyler öğrenmek istiyordu. Grekler tarihi bir halktır ve büyük bir devletleri vardır. Şimdi de bizden yardım istiyorlar. "Bunları nasıl böyle yaptın?" dedi. Kendim böyle yaptım dedim.

Kürtlük için yaptıklarımız büyük bir güçtür. Dünyanın, düşmanın bizden öğrendikleri kadar arkadaşlarımız bizden öğrenemiyorlar. Çünkü yanlış büyütülmüşler; anne baba yanlış büyütüyor, ülkedeki öğretmenler yanlış büyütüyor. Belki vicdanın vardır, Kürdistan üzerinde birkaç şey söyleyebilirsin. Gördüğün bütün öğretmenler Kürtler hakkında bugüne kadar doğru bir şey yapmışlar mı? Hayır!

Prof. H.M.: Hayır, hatta "Kürt yoktur" diyorlar. Yazdığımızda da karalıyorlar.

A.Ö.: Değil mi? Öğretmenlerin hepsi böyle. Bazı Ermeni olanlar var, onlar da Ermenistan içindedirler, bizi kendileri için çalıştırmak istiyorlar. Kendi çıkarları için bunları yapıyorlar. "Doğru temelde Kürdistan budur, Kürt budur" diyen yok. Sorunlarımız çok ağırdır. Görüyorsun, Kürtlere saygımız çok büyüktür, çalışmalarımız da büyüktür. Bütün arkadaşlar için söy-

lemiyorum, dürüst olanları da var, çalışmak isteyenler de çoktur; fakat sonuçta kendilerini çok büyütemiyorlar. Bize gerekli olan Kürtlüğü temsil edemiyorlar. Senin istediğin gibi de Kürtlük yok.

Konsept diyorsun, bu çok büyük bir Kürt gerektiriyor. "Önderlik olmazsa bu konsept olmaz" diyorsun. Doğrudur, tek başıma nasıl yapıyorum? Bu kadar yıl yaptım. İki üç kişinin de çıkması gerekiyor ki, yükümü biraz hafifletsinler.

Prof. H.M.: Siz olmadan olmuyor.

A.Ö.: Bensiz olmuyor, ama her şeyi benden istemek de olmuyor.

Prof. H.M.: Olmuyor, hepsinin toplanıp sizin de onlara Önderlik etmeniz gerekiyor.

A.Ö.: Yakın arkadaşlarımızın hepsi başıma yük olmuşlar. Size söylüyorum: Bir Kürd'e maş ver, kendini günde on kat satar. Halbuki polislik, jandarmalık senin ölümün içindir, aşiret reisi hainlik içindir, baban seni şaşırtır, dayın da seni kendi adamı yapmak ister. Bundan fazla sana bir şey veremezler. Bunlar da hepsinden beter, çaresizdirler. Mutlaka "Birileri beni büyüksün" diyorlar. Kimse kimseyi büyütmez. İnsanı ancak kendileri için büyütüyorlar, o zaman da onların adamı olursun. Senden herhangi bir hayır gelmez artık. "Böyle olmazsa, ayaklarım üzerinde duramam, öleceğim" diyor, sonra da gidip ölüyor. "Özgürlük ve bağımsızlık senin için esas olsun" dediğim zaman, "Ben öldüm" diyor. Söylediğin planı yürütmeyi bırak, bakamazlar bile, güçleri yok. Ben inatçı bir Kürt, bir insan olarak üzerinde dursam olabilir, ki durdum; fakat sadece benimle de olmaz, başkalarının da çalışması gerekiyor.

Prof. H.M.: Doğrudur.

A.Ö.: Kürtlük ile Kürdistan sadece benim değil, hepimizindir. Ulusallığından, ülkesinden kaçan en büyük **haindir**. Kendini inkâr edersen, o zaman sana "Rus askeri" denilecek, sana da "Kazakistan öğretmeni" denilecek, Kürtlerin değildir diyeceğiz, eğer Kürtlüğünden ve ülkenden kaçarsan. Değil mi?

Prof. H.M.: Doğrudur.

A.Ö.: Bunun için Kürtlük hepimize gereklidir. Kürtlük olmasaydı birlik olacak mıydık, bu insanlar bir olur muydu? Hayır! Ülkesiz yaşam da olmaz. Dünyada ülkesiz olan var mı? Yalnız bizim ülkemiz yok. Halbuki ülkemiz dünyanın en güzel ülkesidir. Ama dünyada tek ülkesiz kalan biziz. En ağır **hastalık** budur. Yine de yoktan bazı şeyleri yarattık, razısınız bunlardan, değil mi?

Prof. H.M.: Razıyız bunlardan.

A.Ö.: Fazla bir şey istemeyin benden, versem de yiyemezsiniz. Hazırladığım sofraya, Halil İbrahim sofrası gibidir. Sofra nedir? Yani üzerinde yemek yediğimiz...

Prof. H.M.: Biz stol diyoruz.

A.Ö.: Halil İbrahim sofrası gibi çok zengindir, yani ne yersen ye bitmiyor, sürekli hazırdır. Ben de PKK içerisinde böyle zenginlik yaratmışım; yani ne kadar yersen daha da vardır, bitmiyor. Fakat arkadaşların midesi, beyinleri hastadır, yiyemiyorlar. Ben ne yapayım? Beyinleriniz kaldıramıyor. PKK bilimi, ideolojisi büyük değil midir? Çok büyüktür, gördün. İdeoloji, maddiyat kadar değerli değil midir?

Prof. H.M.: Daha kıymetlidir.

A.Ö.: Kıymetlidir, değil mi?

Prof. H.M.: Paha biçilmezdir.

A.Ö.: Altından daha değerlidir, değil mi?

Prof. H.M.: İdeolojinin değeri ölçülmez.

A.Ö.: Paha biçilmezdir diyorsun. İdeolojinin değeri, özellikle PKK ideolojisi paha biçilmezdir, değil mi?

Prof. H.M.: Kimse ölçemez.

A.Ö.: Profesörleri dinleyin, PKK ideolojisini biraz tanımış, "Altından daha değerlidir, paha biçilmezdir" diyor. Okumaya bile tenezzül etmiyor arkadaşlarımız. İşte Profesör söylüyor, ben söylemiyorum. Sana baskı yapmıyorum, okudun, değil mi? İdeolojiyi biraz tanıdın. Benim zorumla mı geldin? Sana kendini PKK'ye sattın dediler, sen kendini PKK'ye mi sattın? Yok!

Prof. H.M.: "Sen kendini PKK'ye sattın" diyorlar.

A.Ö.: Hayır! Sana para vermiş miyim şimdiye kadar?

Prof. H.M.: Şükürler olsun ki, hiç öyle bir şey yoktur.

A.Ö.: Sen kendin yola çıkıp geldin, değil mi?

Prof. H.M.: Doğrudur Başkanım.

A.Ö.: Aşkınla, inancınla buraya geldin, değil mi?

Prof. H.M.: İnancımınla, beynimle...

A.Ö.: Kendin tanıyorsun, ideolojinin ne olup olmadığını biliyorsun. İdeolojinin değeri nedir, ne değildir, Profesörsün, biraz değerini biliyorsun. Maalesef bu Kürtlerimiz değil bir kitap, binlerce kitap hazırlamışım, okumuyorlar. Her biri diğerinden daha güçlüdür, beyinlerine koymuyorlar. Sen bir tanesini okudun, kendini bu kadar güçlendirdin. Bizimkiler bir tanesini bile beyinlerinde halledemiyorlar. Başka imkânlar da vardır. Yalnız ideoloji değil, bizde politika da çok güçlüdür.

Prof. H.M.: Birincisini okuduğumda, "Abdullah Öcalan'ın ileri görüşlülüğü" başlıklı yazı yazdım. Raporlamıştım, bir fotokopisini de size göndereceğim.

A.Ö.: Gönder, gazetede de yayınlayacağız.

Prof. H.M.: Dört yıldır çıkartmışım, fakat kimse bilmiyor.

A.Ö.: Derhal yetiştir.

Prof. H.M.: Okuduğumda o akşam uykum gelmedi. İnsanın içinde şey olmazsa...

A.Ö.: Aşk.

Prof. H.M.: Aşk ve ikincisi de nasıl söyleyeyim?

A.Ö.: Merak mı ettin?

Prof. H.M.: İçinde gayret olmazsa...

A.Ö.: Gayret.

Prof. H.M.: İnsanın içinde gayret olmazsa o insan değildir.

A.Ö.: Doğrudur, hayvandır.

Prof. H.M.: Hayvanlardan beterdir, hayvanın eti yenilir, insanın eti yenilmez.

A.Ö.: Hayvandan daha beterdir, ölmüştür.

Prof. H.M.: Ölmüştür.

A.Ö.: Tamam.

Prof. H.M.: Size yaşamımı anlatayım. Yaşamım çok kötü geçiyor. Profesörüm diye yaşamımın iyi geçtiğini mi sanıyorsunuz? Hayır, çok zordur.

A.Ö.: Zahmettir tabii.

Prof. H.M.: Sekiz kişi iki küçük odada yatıyoruz.

A.Ö.: Sadece o kadar mı büyük?

Prof. H.M.: Yaşam çok zordur. Zannediyorsunuz ki, durumum iyidir. Hayır! Akşam yatağa girerken yine kitabı açıp okudum. Baktım ki, arkadaşlar kendilerini yakmışlar. Bu insanlar kendilerini Kürdistan için yakmışlar. Bunlar Kürtlerin ruhu ve yaşamıdır. Önderlik de üzerlerine yazmış, eğer ben de bunların üzerine konuşup yazmazsam...

A.Ö.: Ben insan değilim.

Prof. H.M.: Ben insan değilim.

A.Ö.: Bravo! Mesela o kızlar on yedi, on sekiz yaşlarında kendini yakmışlar ve onları anlamaya tenezzül etmiyorsan, o zaman sen insan değilsin. Bütün arkadaşlara söylüyorum: Binlerce kendini yakan şehitlerimiz var. Eğer bu insanları anlamıyorsanız siz insan değilsiniz.

Prof. H.M.: İnsan değildirler.

A.Ö.: Sen bir tanesini okumuşsun, o da şehitlerimizin kim, nasıl olduğunu daha görmemişsin. "Bu insanların üzerinde bir şey yazmazsam ben insan değilim" dedin.

Prof. H.M.: Size göndereceğim. Bir diğer konu da az konuşup çok yapmak gerekiyor. Ben öyle anlıyorum.

A.Ö.: Bilip yapmazsan insan değilsin. Vicdanın varsa yapacaksın.

Prof. H.M.: Bilip yapmayan insanın ölüsü, dirisinden iyidir.

A.Ö.: Tabii ölümü dirisinden iyidir.

Prof. H.M.: O bilgin değildir.

A.Ö.: Bravo, anlayıp yapmamak namussuzluktur.

Prof. H.M.: Rahmetli Qanatê Kurdo söylüyordu.

A.Ö.: Ne söylüyordu?

Prof. H.M.: "Yol bilip arkadaşına göstermeyenin ölüsü dirisinden daha iyidir" diyordu. Bugün insanlar sana niye "Önder" diyorlar? Sizi övmek istemiyorum...

A.Ö.: Hayır, zaten ihtiyacım yok.

Prof. H.M.: Birçok önder gördüm, akademilerini gördüm, evlerine gittim. Herkes yiyor.

A.Ö.: Ben bundan nefret ediyorum.

Prof. H.M.: Böcekler gibi içine girip yiyorlar. İster padişah olsun, ister vezir olsun, ne olurlarsa olsunlar sadece...

A.Ö.: Cömert değiller, vermiyorlar yiyorlar.

Prof. H.M.: Yiyorlar, sonra dağıtıyorlar malını dağıtan insanlar gibi. Sonra da çalışıyorlar.

A.Ö.: Tamam.

Prof. H.M.: Bunun için sizinki bugün yoktan varoluşu yaratmak...

A.Ö.: Bunun değerini bilmiyorlar.

Prof. H.M.: Rusya'daki arkadaşlara, komünistlere söylediğimizde, onlar size de diğer arkadaşlara da "Bunlar yaşamını adamışlar" diyorlardı.

A.Ö.: Yeterli de değildir. Mesela **Zeynep Kınacı** "Sizin bitmez tükenmez emek ve çabalamanıza karşılık canımızı bile versek yeterli değildir. Keşke canımızdan başka verecek şeylerimiz olsaydı" diyor. Yani canını veriyor, ama yeterli görmüyor.

Prof. H.M.: Partili bir arkadaşın evine gittim, annesini gördüm. Oradan ayrıldığımda çok etkilendim. Bu insanlar ne kadar yıldır parti saflarındadırlar, canını veriyorlar, malını veriyorlar...

A.Ö.: Daha da yeterli değil.

Prof. H.M.: Demek istediğim toplum oturmuş, herkes oturmuş, hepimiz borçluyuz. Ruslara anlattığımda akılları başlarından gidiyor; "Bunlar nasıl insanlardır, kendilerini nasıl yaşatıyorlar?" diyorlar.

Çocukluğumdan Beri Sosyalistim

A.Ö.: Bu işi yaparken bedelini de istiyorum. Bulgur pilavı ve bir bardak ayran bunun maaşındır. Bunun bedeli olarak PKK'den bir şey istemiyorum. Bu ekmeği de yaşamak için istiyorum. Önderlik burada hiçbir şeye tenezzül etmez. "Yoldaş, rica ediyorum, bana bir şey ver, benim için kendini şöyle yap" demek doğru değil. Ben, insana müthiş veriyorum. Çocukluğumda da böyleydim. Mesela tuzak kurup kuş yakalıyordum, cebimi kuşla dolduruyordum, etrafımda çocuklar toplanıyordu, kuşları dört parçaya bölüp her parçasını bir çocuğa veriyordum. Bir çocuk, bir kuşu dakikada yutabilir, ama ben yalnız yemiyordum. Üç dört çocuğa veriyordum. Sosyalizm budur.

Ben çocukluğumdan beri sosyalistim. Çocukluğumdan şimdiye kadar da veriyorum. Ama ilginç bir noktadır, bunlar yemesini bilmiyorlar. Ceplerine para dolduruyorum, bakıyorsun, paraları düşmana teslim etmişler. Bölge bilançolarına bakıyorum; iki yüz, üç yüz bin mermiyi, binlerce mayını ve her türden silahları düşmana teslim etmişler. Paralarını koruyamıyorlar, silahlarını koruyamıyorlar. Kahraman insanların tümünü güç yapmışız, "Haydi, disiplinini zi güçlü yürütün" diyoruz. Düşman gibi birbirlerinin karşısındalar. "Yoldaş, düşman karşısında güçlü olun, para bize çok gereklidir, ilk kez Kürtlerin eline silah geçiyor, değerini bilin" diyoruz; onlar ise düşmana teslim ediyorlar.

Kürtlerin durumu işte budur. Cebindeki parayı da koruyamıyor. Halbuki yoktan var etmişim ve halen Türk devletinin borçlusuyum. Ankara'da üç yıl MİT parasıyla, onların korumasıyla partiyi yaşattım. Bu sahaya ilk geldiğimde ne bir dostum, ne de bir kuruş param vardı. Gelenlerin hepsi ölümler gibiydi, kimse "ben Kürdüm" diyemiyordu, hepsini profesörler gibi yaptık. Hepsini donatılmış bir şekilde dağlara ulaştırdık. Oralarda kendilerini koruyamadılar.

Halen bir şeyler istiyorlar. "Heval, ne istiyorsun?" diyorum. "Yaşam" diyor. Özgür yaşam istediklerini söylüyorlar. Özgür yaşam için de birbirlerine ihtiyaçları var. Düşman gibi birbirlerine bakıyorlar, değer vermiyorlar. "Bir kız için kendini on defa satıyordun, özgür kızlar yanınızdadır, niye değer vermiyorsunuz?" diye soruyorum. Yaşamayı bilmiyorlar.

Silah şereftir, silah insanın güçlenmesidir. Hepsi "Silahlar kayboldu" diyor. Yemekte de öyle, on bin çuval erzakı düşmana teslim ettiler, şimdi de hepsi aç kalmışlar. O dağlarda o kadar erzak emirlerindeydi. Bir köylüden bir tavuk, bir koyun alsan seninle savaşır. Eski Sovyet nasıl yıkıldı? Değerini bilmiyorlardı. Bu "ben satacağım" dedi; o "ben satacağım" dedi. Beyinden başladı, ideolojiden başladı, şimdi de hepsi talan oluyor. Eski Sovyet nasıl yıkıldıysa, PKK'de de herkes bunun peşinde. Önderlik olmasa, bu yaptığım şeyleri de yirmi dört saat içerisinde boşa çıkaracaklar. Kürtlerde ihanet büyüktür. Sovyetlerde yurtseverlik güçlüydü. İkinci Dünya Savaşında yirmi milyon şehit verdiler, şimdi de çok ilginç satıyorlar. Bu Kürtler düne kadar kendileri için en büyük haindiler. Tarihte deniliyor ki, en çok haini olan bir halk Kürtlerdi. Bu doğrudur. Önderliğim olmasaydı, bir çırpıda hepsini düşmana teslim edeceklerdi. Bunun için Önderlik önemlidir. Sovyet Rusya'sı nasıl elinizden gitti?

Prof. H.M.: Önderliksiz kaldı.

A.Ö.: Kürtlere Önderliği yine yapacağım. İşimi yürütüyorum. Önderlik yapabilirim, ama sadece benimle olur mu? Tarih değişti, ama yine de insan tam başarmalı diyorum. Yaptığım önderlik, ölümsüz bir önderliktir ve insanlık varoluncaya dek yaşayacaktır. Bunun için insan çok büyük öğrenmelidir diyorum. Bin yıldır Kürtlere bir önder çıkmamıştı, ilk defa çıkıyor. Bunu yazılarında belirtmiştin. Diğer önderleri, Barzani'yi, Talabani'yi nasıl değerlendiriyorsun?

Prof. H.M.: Önder saymıyorum.

A.Ö.: Onlar önder değil, parçalamanın önderleridirler.

Prof. H.M.: Kürdistan tarihinde bugüne kadar sizden başka hiçbir önder "Kürtlerin birliğini kuralım" dememiştir.

A.Ö.: Dillerin ucuna bile getirmiyorlar.

Prof. H.M.: Tek bir gün bile söylememişler, zaten hastalığımız da budur. Hangi kitabı açıp bakarsan bak, bunu dile getiren yok.

A.Ö.: Söylememiştir, tarihte de yoktur.

Prof. H.M.: "Irak Kürdistan'ı, İran Kürdistan'ı kuralım" demişler.

A.Ö.: Hayır, o da değil, onu da yapmıyorlar. Ailem, benim aşiretim...

Prof. H.M.: Doğrudur, kandırmacıdır.

A.Ö.: Aşiretleri adına...

Prof. H.M.: Boş, kandırma...

A.Ö.: Kendi aşiretini besledi.

Prof. H.M.: Rus bilginleri...

A.Ö.: Kürt önderlerini söylüyorum. Barzani'nin düşüncesinde kesinlikle Kürdistan yoktur.

Prof. H.M.: Başkanım, onlar Barzani'yi kandırıyorlardı. Barzani okumamış, ne yapabilir, ne edecekti?

A.Ö.: Ama kendini önder sayıyor.

Prof. H.M.: Barzani iki sayfa yazmamış, onu nasıl önder yapacağız?

A.Ö.: O, siz Kürtlerin önderidir. Eski Sovyet de o kadar yardım etmişti.

Prof. H.M.: Hayır Başkanım, Kürtlerin önderi değil.

A.Ö.: Belki şimdi "Bizim önderimiz değil" diyorsun.

Prof. H.M.: O zaman söyledim, önderimiz değil, 1990'dan sonra da her zaman önderimiz değil diyoruz.

A.Ö.: 1990'dan sonra değil, 1990'dan önce...

W.M.: Doğrudur, 1990 öncesi onları önder sayıyorduk.

A.Ö.: Onlar neyin önderiydiler? Aşiret reisiydiler, kadının reisiydiler.

Prof. H.M.: Tamam.

A.Ö.: Kadınların reisi Kürtlerin içinde yok muydu? Kadınlara güçlü reisliğini yapmıyorlar mıydı? Ben bunu sana söylüyorum.

Prof. H.M.: Görüşüme göre, yeni şeyler olmuş.

A.Ö.: Tabii yeni şeyler olacak.

Prof. H.M.: Bir tiyatro oyunu vardı: Bir balığın solunum sistemini bir adama takıyorlar, bu adamı deniz altına bırakıyorlar, dolaşiyor, yüzüyor. Ona "Balıklar seni yiyecek" diyorlar; o da

"Hiçbir şey beni yiyemez" diyor. Deniz kenarına çıktığında, ona "öleceksin" diyorlar. "Ölmem, balıklar gibi olmuşum" diyor.

A.Ö.: Yani ne deniz altında, ne de deniz üstünde ölmüyor diyorsun.

Prof. H.M.: Ölmüyor. Bugün parti bu şekilde oluşmuş.

A.Ö.: Bu benim işimdir, bunun üzerinde duruyorum, önümüzdeki süreçte daha da üzerinde duracağım. Eğer ben kendimi ölümsüz kılmazsam tatmin olmam. O çalışmayı, çalışma olarak kabul etmem. Bu da bir doğallığıdır. Bu söylediklerin doğrudur, biraz anlamışsınız.

Prof. H.M.: Düşünüyorum.

A.Ö.: Akıllısın.

Prof. H.M.: Dün akşam da uyumadım.

A.Ö.: Bravo! Anlamışsın. Bundan böyle derin ve geniş olacaksın. Yani o söylediğin denizin altındaki, üstündeki balık adam gibi olmazsa, ben yaşamı kabul etmiyorum, adamı kabul etmiyorum. Bu benim adetimdir, tabiatımdır. Fakat yine de söylüyorum; başka Kürtler de yaratmak gerekiyor. Kendinizi yaratın. Gelip bizi ziyaret ettiniz, çok memnun oldum, umarım siz de memnun kalırsınız. Ben diğerleri gibi ziyafetlerle ve maddi şeylerle insanı doyurmam. Dediğin gibi en değerli şey de budur. En büyük düşünce paha biçilmezdir. Ben insanlara akıl veriyorum, bağımsız siyasi bir kişiliği veriyorum, insanlara bomba gibi güçlü bir kişiliği vermek istiyorum. Bunların hepsi değerli değil mi?

Prof. H.M.: Öyledir.

En Büyük Güç İdeolojidir

A.Ö.: İnsanın şerefi nedir? Bu değerli şeylere ne kadar bağlısın? Arkadaşına ne veriyorsun? Biz bu işi yapıyoruz. İnsanlarımızı bazı şeylere razı etmişler; sigara veriyorlar, iyidir diyorlar. Ucuz bir merhaba veriyor; "Nasılsın, iyi misin" diyor, bu da tamam diyor. Bir parça ekmek, yemek veriyor, cömerttir diyor. Bir kahve veriyor; "Vallahi iyi bir dosttur" diyor. Kürtlerin tabiatı böyledir. Bir maaş veriyorlar; "Ölüme kadar sana minnettarım" diyor. Minnettar olmak nedir? "Sana borçluyum" anlamında bunu söylüyor. Ona bir kadın veriyorlar; "Yaşam budur" diyor.

Bunların hepsini bilimsel olarak tespit ettim. Ne sigara vereceğim, ne selam vereceğim, ne kadına erkek, ne erkeğe kadın vereceğim, ne yemek vereceğim. Bütün bu şeyleri reddediyorum. Kürtler bunlarla kendilerini küçülmüşler, kendilerini satmışlar, değil mi? Bu Kürtlerin psikolojisidir, bu Kürtlerin sosyolojisidir. En büyük bilimselliğim buradadır. Bütün bunları yaptım. Merhabayla, sigarayla, bir yemekle, bir kadınla, bir erkekle, bir maaşla yaşam olmaz. İlk başta bunları tespit etmiştim.

Ben kendim de öğrenciydim, fakülte bitirmiştim, ama böyle yaşam olmaz dedim. Bir kadınla yaşam olmaz, haramdır dedim. Maaşla da olmaz dedim, maaşı da bıraktım. Bir ideoloji gerekiyor dedim. Bir ideoloji için on yıl çalıştım. En büyük güç ideolojidir dedim, onu yakaladım. İdeolojiden sonra kurum, kuruluş lazımdır. Bütün ilişkileri ideolojik temelde, bütün arkadaşlarımla ideolojik temelde ilişki kuruyorum. İdeoloji olmadan bir söz bile söyleyemedim. İdeolojisiz, hiç bir arkadaşına tek bir şey veremem.

İdeolojisiz, sana nasılsın dedim mi? İlk sorum ideoloji üzerineydi. Kürtlere bu lazımdır dedim. Nasılsın Profesör, gel sana iyi bir ziyafet vereyim, seni keyiflendireyim dedim mi? Kendini ideolojinin içine kat dedim, değil mi? Kürtlere bu gereklidir değil mi? Sana yemek verseydim, ne kıymeti olacaktı?

Prof. H.M.: Değeri yoktu.

A.Ö.: Yoktu. Merhaba Profesör, nasılsın deyip, seninle ahbap çavuşluk yapsaydım, bunun da fazla değeri olmazdı.

Prof. H. M.: Ucuzdur.

A.Ö.: Ucuzdur, hem de çok ucuzdur. Bunu bütün Kürtler için söylüyorum. Kendilerini daltıyorlar. Önderlik niye bir sigara vermiyor diye hepsi ağlıyor. Kadın erkekle, erkek kadınla "kaçmak istiyorum" diyor. "Keyfi bir yaşam istiyorum" diyorlar. Bunlar zehirdir, yersen öleceksin, zaten bunun için ölmüştün, kendini öldürmüştün. Sana verdiğim şeyler önemlidir,

senin bin yıllık derdinin ilacıdır. Bu doğrudur da, haydi ye diyorum. O zaman bütün Kürdistan onların oluyor. Kürdistan'ın yeraltı zenginliği tümüyle altındır. Eskiden kendini bir maaş için satıyordun, Kürdistan'ın hepsi altındır ve senin önündedir. Özgür erkek, özgür kadın her biri bir yaşam gibidir. Haydi onu kabul et diyorum. Korkuyor, "Yok, bunu kabul etmiyorum" diyor. Ya partinin doğrularını söyleyeceksin ya da haram yaşamdan uzaklaşacaksın. Bu, Önderliğin kanunudur.

Dünyada Kürtleri insan sayan kimse yoktur, ülkelerini kabul eden kimse yoktur. Böyle bir Kürtlük en büyük ayıptır. "Ben de insanım, elbise giymişim, yüzüm insan yüzü gibi, kulaklarım öteki insanlarınki gibi, ellerim öteki insanlarınkinden" diyebilirsiniz, ama maymunlardan betersiniz, sahtekârlık yapıyorsunuz. İnsanım diyen birisi ülkesini bu kadar inkâr edip kaçamaz, halkını bu kadar örgütsüz ve siyasetsiz bırakamaz; insanım diyen birisi kendini ideolojisiz bırakamaz. Senin söylediğin gibi, yeme içmeden önce ideoloji gelir.

Prof. H.M.: Bu ideoloji dışında...

A.Ö.: İdeoloji dışında ben insanım diyemez. En büyük ısrarım budur, doğru olan da budur. İflas etmiş bir yaşamı, düşmanın hizmetinde olan bir yaşamı, bir sigaraya, bir maaşa, bir kadına bağlı yaşamı ben nasıl kabul edeceğim? Yine de fakirdirler, maaş da sigara da yoktur. Ülkesiz kalsan, özgürlüksüz kalsan nereden maaş alacaksın? Şimdi Kürtlerin yüzde sekseni işsizdir. Maalesef yaşam başlarına bela olmuş. Kendini ideolojisiz bırakanlar hayvan gibidir, hatta daha da beterdir. Kusura bakma Profesör, derdimiz budur, ama iyileşeceğini sanıyorum.

Prof. H.M.: İyileşecektir, Başkanım.

A.Ö.: Bazı imkânlar var, güven de var. Sen de Hoca, asker gibi ayakta duruyorsun, iyidir. Kızlar ağlıyor, erkekler de ağlıyor, ama Profesör iyi anlıyor. Heyecanlı mısın? Bu seni büyük bir yaşama sürüklüyor, değil mi? Doğru olan da budur. Bu güç büyük bir çalışmaya dönüşür. Bu bizim ilacımızdır; bu ilacı içersen ideolojiye, yani sağlığına kavuşursun. Başka çare bu dünyada var mı? Kürtlere ilaç var mıdır? Hayır! Parti ideolojisi dışında Kürtleri ıslah, iflah edecek, sağlığına kavuşturacak bir şey var mı? Yok! Profesörün kendisi biliyor, yoktur.

Prof. H.M.: Yoktur. Bütün bilimler fanteziden oluşuyor. Sizin fanteziniz güçlüdür.

A.Ö.: Bilim fanteziye bağlıdır. Fantezi, heyecan, azim, irade...

Prof. H. M.: Sende olmasaydı bunları yapmazdın.

A.Ö.: Aşk.

Prof. H.M.: Aşkı görüyor musunuz?

A.Ö.: Tabii ülke aşkı, insan aşkı, bilim aşkı yoksa bir adım bile atılamaz, parayla olmuyor.

Prof. H.M.: Parayla olmaz, onlar bir hiçtir.

A.Ö.: Bunun için arkadaşlarımıza söylüyorum: Yeme içmeyle, parayla, yetkiyle, "Ben komutan olsam, memur olsam iyi olacağım" demekle devrim olmaz. Kürt bunlarla insan olmaz. Kendinizi gaflete yatırmayın. Bunları iyi anlayın. Ülkene, savaşımına, insanîyetine büyük aşkın olmazsa insan olamazsın. Önderliğin aşkı, her şeyden önce ideolojidir. Dünyadan anlamazsam dünyaya bakmam. Bakışım anlamaktır, kime bakıyorsam onu okurum. Gazeteciler, "Hangi kitabı okudun" diye sordular. Şimdi hiçbir kitap okumuyorum, kime bakarsam onu okuyorum; yere, göğe bakıp okuyorum, dünyanın hepsi benim için bir kitaptır, gözümün önüne gelen her şeyi bir kitap gibi okuyorum dedim. Bu çok önemli bir noktadır. Attığım her adımı, gittiğim her yeri kendime kitap yapıyorum. Yaşamın kendisi en büyük kitaptır.

Prof. H.M.: Bravo! Bu çok önemlidir. Kürt tarihinde ilk defa bir önder yazıyor. Ne kadar Kürt önderi çıkmışsa aşiretlerini aşmamış, hiçbirisi zerre kadar yazmamış.

A.Ö.: Korkuyorum ki, beni tanımayacaksın.

Prof. H.M.: Nasıl tanımayacağım, senin üzerine yazıyorum.

A.Ö.: Sen bilirsin.

Prof. H.M.: Benim görüşüm budur.

A.Ö.: Ben övgüden nefret ediyorum. Eğer anlama gücün varsa, çok iyidir. İnsanın kafası sersemleşiyor, insan çok fazla anlayamıyor. Eğer anlarsan iyidir. Anlamak insana güç verir. Kürdistan ve Kürtlük için kendimi güçlendirmek istiyorum diyen birisi, benden binlerce kez güç alabilir. Gücü ve inancı varsa, çok daha fazla güçlenebilir, sınırsız güçlenebilir. Bunun için

mümkünse yaz ki, oradaki Kürtler de güçlensin. Rus diliyle yazarsan çok iyi olur. Zayıf olduğunuz için güçlenmeniz gerekiyor.

Prof. H.M.: Rusça yazacağım.

A.Ö.: Rusça yaz ki, orada bir milyon Kürt vardır. Başka dostlarımız da vardır. Ruslardan birçok dost da vardır, değil mi?

Prof. H.M.: Doğrudur.

A.Ö.: Onlar da bizi tanısınlar. Biliyorsunuz, biz sosyalistiz, ideolojimiz bütün insanlık içindir, yalnız Kürtler için değildir. Diğer insanlar da bu ideolojiye muhtaçtır. Tabii ideolojimiz enternasyonaldır, dar milliyetçi değildir. Yazarsan yalnız Kürtler için değil, diğer milletler için de faydası vardır. Gelişiniz iyi oldu, başka benden ne istiyorsunuz? Yeterli midir?

Prof. H.M.: Başka ne isteyebilirim ki? Yeterlidir.

A.Ö.: Bu toplantıyı senin için düzenledik. Senin yaşamına da, Eski Sovyet Kürtlerine de bir güç olacaktır.

Prof. H.M.: Doğrudur, Başkanım.

A.Ö.: Bize lazım olan da budur. Belki diğer önderlikler gibi insanın üzerinde duramam. Fakat siz buraya geldiniz, olumluluğum da budur, saygım da bu temeldedir, başka türlü insanlara saygı duyamıyorum. Büyük saygı, büyük düşünceyle bağlantılıdır. En büyük saygı, en büyük düşünceyi birbirimize verdik mi saygı budur, başka bir şey değildir. Sahte şeylere de fazla yaklaşmamak gerekir. Birbirimize büyük düşünceleri verdik. Getirdiğin mektuba büyük değer biçiyoruz, içinde büyük düşünceler var. Bunun üzerine sen de kendini güçlendir; çok yazı yaz, bizim gazeteler için de yaz. Sen de kendini güçlendir, mütevazı ol, kendini fazla yaşlı da görme. Bundan sonraki yaşını ülkenin yoluna ada. Geldiğiniz köyün adı neydi?

Prof. H.M.: Kaşkabağ.

A.Ö.: Onların hepsine selamlarımı söyle. Onların hepsini de benim kuvvetimle güçlendir. Belki bize en uzak olan Kürtlerdir, ama bir gün Kürdistan'a geleceklerdir. Sizin aracılığınızla onlara selamımız budur. Kendilerini bir gün Kürdistan'a ulaştırmaları için belirtiyoruz. Ülke evimizdir, ülke din ve imanımızdır, onsuz yaşam olmaz. Ülke sadece bunlar da değildir; tarihtir, kültürdür, geleceğimizdir, aydınlığımızdır ve o olmazsa yaşanılmaz. Bunun için aydınlığın imkânı, aşk imkânıdır; bununla insan kendini güçlendirebilir, büyütebilir. Doğru olan da budur. Bundan daha doğru olan var mıdır? Bu temelde sana da başarılar dilerim, Hoca sen de bir şey söylüyor musun?

W.M.: Ömrümde görmediğimi gördüm, duymadığımı duydum.

A.Ö.: Arkadaşlara iyi ders verdin mi?

W.M.: Bilemiyorum, Başkanım.

A.Ö.: Size söylediği en önemli nokta hangisiydi? Sen ne anladın onlardan?

Muh.: Rusya ordu sistemi, özellikle disiplin yanı, istihbarat yanı ve emir-talimat sistemi üzerine ders verdi. Emir-talimat ile ordu bağlantısını geniş açıkladı. Sonuçta arkadaşlar bazı şeyler aldılar.

A.Ö.: Yararlandınız mı biraz?

Muh.: Doğrudur, Başkanım.

A.Ö.: Ordularının niye dağıldığını anladınız mı?

Muh.: Başkanım, bu konuda bir tartışma oldu, açıklama da oldu. Esas olarak beyinde bozuldu.

A.Ö.: Tamam, onu biz söyledik.

Muh.: İdeoloji bozuldu, eğitimsizlikten çok bahsedildi.

A.Ö.: Hepsi önderliktendir, önderlik gittikten sonra sistem altüst olur, ayaklar da gider. Bundan sonra ne yapacaksın? Ülke aşkın var mıdır? Ülkeyle misin, Kürtlerle misin?

W.M.: Evet, Başkanım. Çocukluğumdan beri Kürtlerleyim. Ama yol bilmiyordum, ideoloji ve önderlik yoktu.

A.Ö.: Doğrudur, ben bunları açtım.

W.M.: Halk yoktu.

A.Ö.: Size gülüyorlardı o zaman.

W.M.: Biz gücümüzü halktan alıyorduk, savaşıyorduk. Halkın çocuklarını alıyorduk, büyük bir zulümdü. Yarı yarıya amacımıza ulaştık. Dünyada yapmadığım bir şey kalmadı; sadece tek bir şey kalmış, o da silahı alıp ülkemin dağlarında savaşmak. Bunun için de savaştım, birçok halkla da savaştım.

A.Ö.: Savaştın mı?

W.M.: Doğrudur, Başkanım. Tek amacım ülkem için savaşmak. Bugün şükürler olsun ki, Önderlik var, ideoloji var, her şey vardır. Sadece savaşçı kalmış.

A.Ö.: Savaşçıların yetiştirilmesi kalmış diyorsun.

W.M.: Evet, savaşçıların da kendilerini değil, düşmanı öldürmeleri gerekiyor.

A.Ö.: Savaşın bir kanunu da seni öldürmek isteyen düşmanın seni vurmadan önce, senin onu vurmandır. Yani savaş bilimi ölmek için değil, öldürmek içindir. Bizim arkadaşlar "Zaten biz kendimizi ölüme hazırlıyoruz" diyorlar. Bu, savaşa ihanettir.

W.M.: Niye bir Kürt ölüp gitsin? Düşman ölsün.

A.Ö.: Ne kadar çok düşman öldürürsen, o kadar büyük bir askersin. Askerlik bilimini başka nasıl tarif edebiliriz?

W.M.: Bilim gereklidir. Bir kitabı okumazsan, üzerinde çalışmazsan düşmanı tanıyamazsın.

A.Ö.: Düşmanını tanımazsan, nasıl düşmanını vuracaksın?

W.M.: Öyle olursa arkadaşını katledersin.

A.Ö.: Bu gerillalarımızın bir usulü vardır: "Biz teoriyi sevmiyoruz, pratiği seviyoruz" diyorlar. Teoriyi bilmeyen birisi pratik yapar mı? İdeolojiden kaçıyorlar, "Biz pratikçiyiz" diyorlar.

W.M.: Olmaz. Rus generali **Suvarov** (Türklerle savaşan general) diyordu.

A.Ö.: Adı neydi?

W.M.: Aleksandr Suvarov, "Ben eğitilmiş bir ordumu, eğitimsiz yüz orduyla değiştirmem" diyordu.

A.Ö.: Arkadaşlar neden öğrenmeden kaçırıyorsunuz? "Biz pratikçiyiz" diyorsunuz. Olur mu? Maalesef burada da kendilerini kandırmışlar. Öğrenme disiplini yaratıyor tabii. O ordu da asla düşmez. Yani eğitilmiş yüz elli gerillan olsa, on bin düşman askerine bedeldir. Derinliği ve disiplini ne kadar olsa da bundan kaçıyorlar. Yanıma gelmişler; "Ben tabur komutanıyım" diyorlar. Yapmayın arkadaşlar, bu büyük bir ayıptır. Askeri bilimden uzak bir kişi olursa bu rezalettir. Böyle yapmayın. Hatırınızı kırmak istemiyoruz, ama tecrübeler, askeri tecrübeler büyüktür. Öğrenmeden çalışma olmaz. Başka ne söylenebilir?

W.M.: Disiplinsiz, önderliksiz...

A.Ö.: Önderliksiz...

W.M.: İman.

A.Ö.: İnançsızlık.

W.M.: Önderliğimize ve ideolojimize inancımız var.

A.Ö.: Cesaret lazımdır, cesaret de var.

W.M.: Var.

A.Ö.: Fedakârlık var, o da lazımdır.

W.M.: Yiğitlik de var. Kürt halkından daha yiğit bir halk dünyada yoktur.

A.Ö.: Feda olma da vardır.

W.M.: Her şey var.

A.Ö.: Ne yoktur?

W.M.: Okuma.

A.Ö.: Okuma ve disiplin.

W.M.: Çalışmaları gerekiyor, gece gündüz okumaları gerekiyor.

A.Ö.: Sadece okuma demeyelim. Düşünme yoktur. Mesela sen yarın bir savaş yapmak istiyorsan, biliyorsun, Rus generalleri sabaha kadar değil, tahmin ediyorum bazıları yıllarca bir fikir üzerinde durdular. Napolyon'a, Hitler'e karşı oldukları zaman da müthiş düşündüler. Öyle değil mi?

W.M.: Gece gündüz yatmıyorlardı. Daha önceden de planları hazırды. Bugün mesela bir devletle savaş olsa, nereden gideceklerini, nereden vuracaklarını, kaç yerden vuracaklarını önceden planlıyorlar, sonra komutana sunuyorlar.

A.Ö.: Yani yapacağı bir şeyin üzerinde daha önce bin defa duruyor.

W.M.: Düşmanın her gayesini düşünüyor.

A.Ö.: Tabii, komutanın işi budur. Bu arkadaşlarımız yok diyor. Ben buna Donkişot tarzı diyorum. Donkişot, yel değirmenine karşı kılıç çekip saldırıyor. Bunu düşman sanıyor.

W.M.: Değirmenle dövüşüyor.

A.Ö.: Onu görüp hücum ediyor. Arkadaşlara gerilla usulünüz budur diyorum. Düşman karakolu budur, hücum edeyim diyor. Karakol yeraltında yer yapmış, etrafına tank koymuş, mevzi etrafına da kum torbaları ve mayın bırakmış, etrafı mayınlarla çevrilmiş. Sen nasıl gidip o karakolu zaptedeceksin? Donkişot usulüyle kendini üzerine atıyor. Gerilla böyle olur mu? Şimdiye kadar böyle savaş verdiler.

W.M.: Bu cinayettir.

A.Ö.: Onun için bunların hepsi suçludur diyorum. Ben on sekiz yıldır bu mevzideyim, başımı yerinde uygunsuz bir şekilde kaldırmadım, yerinde olmayan bir söz söylemedim. Ben korkuyor muyum? Hayır! Hepsi başıma yiğit kesildi. Ben sizi yiğit yapıyorum, ama siz beni öldürüyorsunuz. Arkadaşlarımız anlamıyorlar. Teorisiz, önderliksiz savaşacaklarını sanıyorlar. Savaşamazlar, hepsi ölüyorlar ve etrafını da öldürüyorlar. Bu büyük bir suçtur. Kürt'türler, alışmamışlar. Öğrenmeleri için çok büyük bir savaş veriyoruz, yavaş yavaş öğreniyorlar. Eski Sovyet askerleri gibi değiller, ama...

W.M.: Dünya, gerilla savaşı karşısında şaşırılmış durumda. Dünyanın partimizle diyalog kurma yönünde ilgileri artmıştır.

A.Ö.: Eğer bunlar anlasalardı, Türk ordusunun belini kırmıştı. Eğer verdiğim derslerden tek dersi doğru anlasalardı, dürüst anlasalardı, Türk ordusu şimdi yıkılmıştı. Türk subayları verdiğim dersleri her gün okuyorlar, generalleri bile okuyorlar. Mesela dün televizyonda gördüm: Generaller Kürt çocuklarını dizlerinin üzerine koyup yemek veriyorlar, şeker veriyorlar, halkı kendilerine yaklaştırmak için hepsi böyle yapıyor. Bizimkiler bütün halkı kaçırttılar, kendilerine düşman yaptılar. Düşman subayları da çocukları her gün kucağına alıyorlar. Generalleri günlük olarak askerlerinin içine giriyorlar, subayları zaten asker içindedirler. Bizim sahte komutanlarımız askerlerini tanımıyorlar; askerleri şehit düşmüş, onlar üzerine bir rapor yazmamışlar, kalplerinde onlara bir yer yok. Kürtler bu şekildedirler. Yine de ıslah olmaları için bunları kabul ediyorum. Yüzde bir güzel bir özelliği varsa, onu o noktadan güçlendirmek gerekiyor.

W.M.: İyi şeyler çoktur.

A.Ö.: İyi şeyleri hakim kılmak gerekiyor. Kürt usulüyle öldürmek olmaz. Fakat anlasınlar ki, onları bu özellikleriyle kabul etmeyeceğiz. Sen de borçlusun. Çünkü ülkeyi inkâr ettin, ülke elinizden gitti. Sen de yapmazsan, seni niye kabul edeyim? Ülkesiz kalmışsınız, ülke için çalışman yok.

W.M.: Namussuz olurum.

A.Ö.: Borçlusun, borcunu ödeyeceksin. Yurtseverlik borcumuz yok mu? Var.

W.M.: Borcum çoksa neden kendimi adam sayıyorum? Düşman gelip malımı alıyor.

A.Ö.: Ülkene geliyor; "Ben her şeyin sahibiyim, sen benim askerimsin, benim adamımsın, suyun benim suyumdur, tarihin benimdir, sen yoksun" diyor. Hatta sana bir iş bile vermiyor. Senin ülkende sana bir su içirtmiyor. Bunu görmezsen, buna karşı savaşmazsan, seni neden namuslu bir insan sayayım? "Ben yaşlandım, saçım beyazlanmış" demeyeceksin. Ülkenin yolunda olman gerekiyor, bu benim için önemlidir. Çaban bu yönlü olacak değil mi Wekil Mustafa? Wekil Mustafa ülkenin yolunda olmazsa, bu sahtekârdır diyeceğim. Sonuna kadar ülkenin yolunda yürümezsen, seni kabul etmiyorum.

W.M.: Beş yüz, altı yüz yıl önce **Timurlenk**'in torunu çok akıllı birinin yanına gidiyor. O da ona "Halkının fikrini yanında taşımayan insan, insan değildir" diyor.

A.Ö.: Bunlar yiğitlik meseleleridir. Yiğitlik meselelerinde böyle olmaya mecburuz.

Şerefimiz Yiğitliğimizdir.

W.M.: Doğrudur.

A.Ö.: Asker de öyle değil mi? Asker nedir? Her şeyden önce ülkesi için...

W.M.: Ülkesi için, halkı için, namusu için...

A.Ö.: Ülkesinin özgürlüğü, bağımsızlığı ve halkı içindir. Asker, savaşçı budur, bundan başka bir şey değildir. Size tek bir cümle söyleyeyim: Asker ve savaşçı nefes nefesedir. Ülkesinin, halkının bağımsızlığı için böyleysen savaşçısın, namussuz değilsin. Ülkenin özgürlüğü ve bağımsızlığı için bilim gereklidir, disiplin gereklidir, silah gereklidir. Bunlar eline ulaşmışsa, nefes nefese üzerinde duracaksın. Askeri yaşam bu değil mi? Askeri yaşamın çerçevesi budur. Disiplin, bu çerçeve üzerinde nefes nefese ayağının üzerinde durmandır. Eğer şeref istiyorsan, şeref budur. "Ben hastayım, ben böyleyim" denilmemeli. Fiziki hastalık başkadır, uygun yer bulunur, ama sen sağlamsın.

Bu dersleri anlamazsanız, bu dersler üzerinde kendinizi yapmazsanız katiyen bizden af istemeyin. Size açık söylüyorum: Sizi zorla devrimci, asker, savaşçı yapmıyoruz. Savaşçılık, her şeyden önce **şereftir**. Savaşçılık ülke değeridir, savaşçılık halkın özgürlüğüdür, savaşçılık insanlığımızın oluşumudur, savaşçılık bilinçlilikdir. **Bilinç** olmadan savaşçılık olmaz. Savaşçı taktiktir. Taktik; yirmi dört saat nasıl düşünür, nasıl yaşar, nasıl savaşır diye düşünmektir. Doğru düşünme, doğru yaşama, doğru savaşma... Kim böyle yaparsa o askerdir. Bunun için, bir eli giderse "Bir elim yeterlidir" der; bir ayağı giderse "Bir ayağım yeterlidir" der. Gerçek savaşçılık budur.

Savaşçı çok içtendir. Tek başına da kalsa, "Sonuna kadar direneceğim" der. Çok düşüncelidir. Nasıl düşmanına vuracağını düşünür. Düşmanına vuramayan savaşçı, savaşçı değil, sahtekârdır. Savaşçılık ölmek için değil, vurmak içindir, düşmanını öldürmek içindir. Bunun dışındaki tüm savaşçılığın tanımı yanlıştır.

Amaç üzerine bu kadar askeri dersler aldınız. Hem teori, hem pratik dersten sonuç alan, PKK ve Kürdistan savaşçısı olur. Böyle savaşçılar bir grup da olsa, elli kişi de olsa bir ülke için yeterlidir. Tarihin tecrübesi de budur, Önderliğin tecrübesi de budur.

Bu meseleyi birbirine karıştırmayın, bu meseleyle şimdiye kadar yaptığınız gibi oynamayın. Bir kez daha bizi böyle uğraştırmayın ki, üzerinizde böyle sert durmayalım. Doğru olan doğrudur. Anlamalı çerçevesiyle tarif ettiğimiz biçimde kendinizi yapacaksınız. Bu çerçeve dışında yaşamanız haramdır, savaşınız da haramdır. Doğru olan bu çerçeve üzerinde ne kadar bilinçlendiysen, ne kadar ruhunu yaptıysan, ne kadar hazırlığını yaptıysan, o kadar yaşama layıksın, o kadar savaşa layıksın, o kadar başarıya layıksın demektir. Bunun sonucu da zafer ve mutlaka zaferdir!

10 Şubat 1998

KENDİ TARİHİNİ İYİ BİLMİYENLER GELECEĞE DE ANLAM VEREMEZLER

Abdullah Öcalan: Türkiye panik içinde. Kendini uluslararası kuşatmada hissediyor. İçte de günlük istikrarsızlık telaşlandırıyor. Gelişmeler hızlanabilir. Türkiye için iyi bir tarihi gündemi, iyi bir dönemi büyük oranda yarattık. Koşullar da giderek daha elverişli hale geliyor. Yine arkadaşların dersi de Önderlik gerçeği; sanırım daha çok sorular buna yönelik olacak. Gerek yükseltile devrimci ulusal önderlik, gerek bunun uluslararası etkileri şu anda çok tartışılıyor. Birinci elden beni sorgularsanız iyi olur. İşin dedikodu yönünü aşan değerlendirmeler epey katkı sunabilir. Sayın **Hasretyan**, tabii herhalde konu ile çok daha yakından ilgili.

Bugün sizlerle derinliğine sorgulayacağımız süreç önemli. Yakın dönem tarihçisi olarak klasik Kürt önderliklerini biraz incelediğiniz kanısındayım. Fakat bizim durumumuz çok farklı. Değerlendirmek için böyle yüz yüze kapsamlı bir görüşme zarurettir, şarttır. Ben hiçbir soruya cevap vermekten kaçınmam. En mahrem denilebilecek tüm hususlara açıklık getirebilirim. Buna ihtiyaç da var. Özellikle aydınlar olsun, uluslararası ilgili çevreler açısından olsun, en çok sorguladıkları bir dönem oluyor. Umarım sorularınız buna yanıt oluşturabilir. Yanıt konusunda sizi aydınlatabilirim.

Sayın Kaya'nın da tabii yakın dönemle ilgili çok derin ve değerli gözlemleri var. Yakın dönemi değerlendirmeleriniz gerçekçi, ama onu özellikle bu son süreçte kıyaslamalı bir biçimde değerlendirmekte yarar var diye düşünüyorum.

Yaşar Kaya: Haklısınız, Başkanım.

A.Ö.: Tarihi bugünle biraz mukayese etsek kamuoyunun hayli ilgisini çeker. Anlatım biraz daha tamamlanıp yetkinleşebilir. Bu açıdan sizin sorularınız ve bizim de karşılaştırmalı yapabileceğimiz bir çözümlenme ışık tutar ve birçok yeni düşünceye, yeni tartışmaya yol açabilir.

Y.K.: Bu söylediğiniz tabii doğru. Ben böyle bir dönemde tekrardan sizi ziyaret etme imkânı bulabildiğim için, misafirlerimle birlikte gerçekten büyük mutluluk duyuyorum. Uzun zamandır yazı yazıyorum, fakat bugüne kadar hep şunu yaptım: Öncelikle sizi ve Kürdistan Devrimini her gün biraz daha iyi öğrenmeye çalışıyorum. Bu gerçektir. Okumadığım kitaplarınız var, onları okuyorum.

A.Ö.: Öğrenmenin yaşı da yoktur.

Y.K.: Yoktur. Onu yapmaya çalışıyorum. Yazı hayatım süresince de şunu yaptım: Öncelikle Kürtlere biraz Kemalist çekirdeği tanıtmaya çalıştım. Bizim buna ihtiyacımız vardı. Çok açık itiraf edeyim ki, Türk devletini, düşmanı elli yaşımdan sonra biraz daha iyi tanıdım. Bunda sizi ziyaretlerimin de büyük payı oldu. Kürtlerin, Kemalist çekirdeği ve bu takımı tanımaya çok ihtiyaçları vardı. Biz bunu belki ömür boyu derinleştireceğiz. Genç arkadaşlarımızın bunların üstünde düşünmeleri, tanımaları çok gerekli. İkinci yaptığım şey, Kuzey Kürdistan'daki ihaneti biraz teşhir etmeye çalışmaktı. Elimden gelen imkânlar nispetinde bunu yapmaya çalıştım. Bunun için de mutluyum. İyi bir şey yaptığımı da düşünüyorum.

Bugüne kadar sizinle ilgili, PKK ile ilgili bir şey yazmadım. Bundan sonra böyle mukayeseli bir tarih anlayışı içinde bunu yazmaya hazırlanıyordum. Mesela, M. Can Yüce severek okuduğum bir yazardır. Cezaevindedir, ideolojik yazılar yazıyor. Onun ideolojik yazılarını çok severek okuyorum. Doğudan Yükselen Güneş isimli bir kitap yazdı. O kitabı okudum ve kendisine bir mektup yazmayı düşünüyorum. Çünkü kitapta müthiş yanlışlıklar tespit ettim. Başkanın biyografisini yazmak size düşmez diyeceğim. Başkanın yanında yirmi yıl kalmış arkadaşlarımızın bunu yazması lazım. Hepimiz Kürdistan Devriminin doğrularını korumak, söylemek zorundayız. Bizi güçlendiren, bize güç verecek olan da budur.

Gündem Gazetesini çıkardığımız zaman arkadaşlar bana dedi ki, "Abi, biz senin de yazı yazmanı istiyoruz. Sadece gazete sahibi olmak, idareci olmak, her gün burada bulunmak kâfi değil." Ben nasıl yazılar yazmalıyım diye düşündüm. Rahmetli **Musa Anter** derdi ya, "Benimkisi biraz bulvar tiyatrosu." Gerçekten büyük bir mizah yazarıydı, büyük bir tarihçiydi. Kürdistan'ın büyük dervişlerinden biriydi. Ben onun bu yanlarını çokça yazdım.

Kürtler arasında ideolojik yazı yazmayı seven çok insan var. Gençliğimden beri ideolojik münakaşalar ve ideolojik yazılar görüyorum. O zaman ben başka bir şey yapmalıyım diye düşündüm. Kendime göre bir yol, bir stil bulmalıyım ve bunları yazmalıyım dedim. Bugün çok

açık bir şekilde söyleyeyim: Halkımız bu işi sevdi. Benim yazılarımı okuyorlar. Bir eve gidiyorum, ev kadını, "Sabahki yazınızda bu vardı" diyor. Tabii bu beni mutlu ediyor; bana verilecek en büyük hediyelerden bir tanesi bu. Buna devam edeceğim. Biraz konuştuğum gibi yazıyorum, biraz sade yazıyorum, biraz insanlarımızın hoşlanabileceği şeyler yazıyorum. Hepsisi bu. Başkanımıza, hak veriyorum ve söz veriyorum. Bundan sonra o şekilde devam edeceğim.

A.Ö.: Bu yaşadığımız süreçte eski ve yeni devrimci kuşağın ilginç bir buluşması var. Siz bunlara ender tanık olanlardan, ulaşanlardan birisiniz.

Y.K.: Sağ olun.

A.Ö.: Değil mi?

Y.K.: Evet, evet.

A.Ö.: Mukayeseli anlatım hayli ilgi çekebilir. Eleştirisel olsun. Burada ne ucuz yergilere, ne ucuz övgülere ihtiyacımız var. Fakat olup biteni değerlendirmek aydın sorumluluğunun gereğidir. Kaldı ki, çok önemli bir politik misyon içinde bulunuyorsunuz. Bunlar hayli ilgi çeker, umarım halk okur. Çünkü oldukça kendisini ilgilendirir. Hem de en hayati konular kendi gerçeğini ilgilendiriyor. İnceleme düzeyiniz fena değil. Epey bir birikimle birlikte, bu kadar yoğunlaşma gereğini duymamız doğru ve gereklidir. Gerçekten günümüzde yüzyılların makus talihi yeniliyor. Tarihi yenilenme var. Bu hem heyecan veriyor, hem ihtiyaç gösteriyor. Bundan uzak durmak, yaşamdan uzak durmaktır. Dünkü heyecanı duymamak insan özüne de ters düşer. Kürt olayında, Kürt gerçeğinde büyük bir demagoji var. İşin acısını bilmeden, herkeste büyük bir ucuz kahramanlık var. Bu son derece sakıncalı.

Dikkat çekmek istediğiniz şu hususları iyi anlıyorum: Onlarca yıl zindan pratiğiniz olmaya bilir. Fakat her şey ancak kendi döneminde anlam bulabilir. Yaşadığınız dönemlerde Kemalizm'e karşı söylenecek bir iki söz, bugünün büyük bir eyleminden az önemli değildir. O zaman geçirilen birkaç haftalık zindan pratiği, şimdiki birkaç yıldan az önemli değildir. Yani dönemin kulakları sağır eden, nefes aldırılmayan özelliği dikkate alınır, ne yapılmak istendiği, anlamının ne olduğu daha iyi anlaşılabilir. Bu fazla takdir edilemiyor, çünkü her şey bugüne göre değerlendiriliyor. Kürtlük için bir iki şey söylemişsin, çok mu önemli? Şimdi herkes söylüyor, herkes teorisini yapıyor. Şu anda bizi bile beğenmeyen, içimizde bile bizi beğenmeyen çıkıyor. Nasıl iyi komutan olduğunu, gerçekleri nasıl daha iyi dile getirdiğini söylüyor. Fakat gaflet şurada: Bunun tarihini bilmeyenler kesinlikle becerikli olamazlar, bir şeyler başaramazlar. Söyledikleri demagojiden öteye gitmez. Sözüm ona söyledikleri yöneticiliğin de, komutanlığın da kesinlikle bir değeri yok. Çünkü onun temel özünden haberleri yok.

Kendi tarihini, onun gelişim diyalektiğini iyi bilmeyenler zaten geleceğe de anlam veremezler, günümüzü de değerlendiremezler. Hata üstüne hata yaparlar ve bu tipler en tehlikesidir. Bir de buna 'ne oldum delisi'ni eklersek, bir sürü **erken iktidar hastalığı** çıkar. Sıradan bir gelişmenin bile bizim için bayram olduğu dönemler vardı, ama şimdiki beğenmiyor. Şimdi bütün bunlar derin bir gafletle ancak izah edilebilir ve buna fırsat vermemek gerekiyor. Herkes gerçeği tam olduğu gibi algılayabilmeli. Acılarıyla, üzüntüleriyle, mutluluğuyula, sevinciyle ne ise onu anlayabilmeli. Dürüst olmalı, terbiyeli olmalı ve bugün için yapabileceği bir katkı varsa, onu gerçekten layıkıyla gösterebilmeli.

Yani şunu söylemek istiyorum: Biraz tarihten anlıyoruz, hata yapmamaya çalışıyoruz. Günümüzü de büyük ölçüde devindiriyoruz, hareketlendiriyoruz. Herkese hakkını vermek benim için esastır. Bu konuda bir adaletsizlik, abartılı bir yaklaşım içinde olduğumu sanmıyorum. Günümüz bu açıdan biraz da final sürecine benziyor. Bütün gelişmeler -ciddi bir hata yapmazsak, bir talihsizlik olmazsa- 2000'li yıllara daha yürekli, daha inançlı ve daha başarılı yaklaşabileceğimizi gösteriyor. Takdir edersiniz ki, yıllarca her şey neredeyse yüreğinde saklı kalmış, bütün umutlar boşa gitmiş, ne yapılmak istenmişse başa büyük bela olmuş. Bir olgunun kendini çözüme doğru götürmesi heyecan vericidir. Bunu çok iyi anlatmak gerekir. Sayın Hasretyan da sanırım aynı yaklaşımlara sahiptir. Bizim acılarımızı biliyor. Kaldı ki, kendi halkının acısını da çok iyi biliyor.

M. A. Hasretyan.: Biliyoruz, fakat hakkından gelemiyoruz.

A.Ö.: Gün görmüş kişilerdensiniz. Birçok devrim gördünüz, bizzat ateşin içinde de yetiştiniz. Ermeni halkının soykırımını sizden daha iyi bilemeyiz. Herhalde onların acıları sizin yü-

rekte de vardır. Bizim halkımızın üzerine de en değerli kitapları yazanlardansınız. Sizin sanırım bu günleri biraz daha derin görme ihtiyacınız olabilir. Biz size sonuna kadar üzerimize düşeni göstererek katkıda bulunmaya hazırız. Yeniliği görmek gerekiyor. Klasik ölçülerle yaklaşmak, bu günü tam anlamada yetersiz olabilir. Bunun için bu geziniz önemli. Sizlerle buluşmamızı oldukça önemli buluyorum. Hatta sizin buraya gelme isteminizi duymadan önce acaba gelebilir mi diye düşündüm. Buluşmamızın gerçekleşmesi de anlamlı. Yani tarihi incelemeler değerlidir. Ama yüz yüze buluşmalar daha değerlidir.

Tahmin ediyorum siz de Eşiriyanelardansınız. Eşiryanlar Ermenilerdir değil mi?

Şeref Aşiryan.: Başkanım, eşiri...

A.Ö.: Ermeniler sanırım Eşiryan diyor, ama fark etmez.

Ş.A.: Doğrudur, fark etmez.

A.Ö.: Siz de orada büyüdünüz diye söylüyorum. Siz de tarihi konular üzerinde duruyorsunuz değil mi? Uğraşınız bu muydu?

Ş.A.: Evet. Kürt ve Kürdistan tarihi üzerine Güney Kürdistan'da 1961 yılından 1988 yılına kadar bu işle uğraştım.

A.Ö.: Doktoralığınız mı var?

Ş.A.: Evet. 1988'den bu yana arkadaşlar arasındayım.

A.Ö.: Yani politikacı oldunuz.

Ş.A.: Evet, politika işleri...

A.Ö.: Bizim işimizin işçisi oldunuz demek.

Ş.A.: Evet, Başkanım. Ülke için, ülke dışına çıktım.

A.Ö.: Tabii yerinde bir iş. Bir profesör için de, bir çoban için de ülke gerekli. Çoban buna ne kadar ihtiyaç duyarsa, sizin de buna ihtiyacınız var. Profesör ülkesiz, halksız olmaz.

Ş.A.: Halkımız bağımsız olmazsa, başkalarına hizmet ederse, profesör de evinde oturursa, bu doğru ve kabul edilebilir bir şey değildir.

A.Ö.: Bu en büyük ayıptır.

Ş.A.: Evet, en büyük ayıp buradadır.

A.Ö.: Ancak sizin birçok açıdan öncülük etmeniz önemli.

Ş.A.: Evet.

A.Ö.: Belki fiziki durumunuz imkân sağlamaz, ama elinizden geldiğince yapacaksınız. Kaldı ki, bu iş insanı yüceleştir ve yeniler. Bunun için sizin de bir heyecanınız var. Doktoralığınız varsa çok iyi. Bunu da devam ettirebilirsiniz. 1990'dan bu yana özellikle neden Güney Kürdistan bu hale geldi? Bunun üzerinde durmasanız büyük bir yetmezlik olur. Şimdi Güney kendisini faşizme yakınlaştırdı ve bir oldu. Orada büyük ve ağır bir savaş var. Bir devrim içinde biz yeni bir devrim yaptık. Güney'de yeni bir devrimin adımları henüz atılıyor. Bu seni de ilgilendiriyor sanırım. Bunun üzerinde de durulabilir. Birkaç sorunuza cevap verebiliriz.

Mahmut Baksi de sorular sormuştu. O da bir aydındır. Biraz daralmıştı, biraz rahatsızlıkları da var, ama gönülden devrimimiz üzerinde durmak istiyor. Biz hatırını kırmadık. Hatta nasıl istiyorsa biz emrine hazırız dedik. Eski aydınlarımız, yurtseverlerimiz ne isterlerse emirlerine hazırız. Yeter ki, istesinler.

Bu girişten sonra isterseniz sorulara başlayalım. Sanırım vaktimiz bunu gerektiriyor. Hasretyan, isterseniz sizinle başlayalım. Uygun mudur?

Y.K.: Uygundur.

A.Ö.: Daha sonra hepinizi sırayla cevaplandırırım.

M. A. Hasretyan.: Maalesef Türkçe'm zayıf olduğu için soruları Rusça yazdım, fakat kısaca Türkçe sorabilirim.

A.Ö.: Anlarım.

M. A. Hasretyan.: Sayın Başkan, birinci sorum şöyle olacak: 15 Ağustos 1984 yılından sonraki dönem yeni bir dönem, yeni bir aşama sayılabilir mi?

Hareketimiz Kürdistan Parçalarını Ruhsal Bütünlüğe Kavuşturdu

A.Ö.: Her şeyden önce, değerli dostumuz Hasretyan'la buluşmayı önemli buluyorum. Yakın dönem tarihçisi olmasından cesaret aldığımızı belirtebilirim.

Sorduğunuz soru, 15 Ağustos Atılımını her yönüyle değerlendirmeyi gerektiriyor. Bu, sizi de sanırım yakından ilgilendiriyor. Biz bu dönem savaşımının 14. yılını da dolduruyoruz. Büyük ihtimalle 15. yılına da büyük bir savaş hızıyla gireceğiz. 15. yıl da en kapsamlı ve sıcak bir yıl olarak geçebilir. Tabii 30. yıla da girebilir, yakın bir dönemde sona da erebilir. Kesin bir şey demiyorum. Ama geriye dönüp on dört yılda yaşananlara baktığımızda, söylenecek şey çok var. Tarihçiler, aydınlar, siyasetçiler bu dönem karşısında fazlasıyla suskunlar. Bunun bazı önemli nedenleri var. Hiç biri buna hazırlıklı değildi. Yani sanki gökten bir taş düştü, sarstı, bir zelzeleye yol açtı. Halk da hazır değildi. Bu adımın sonunun böyle gelişeceğini ben de kestiremezdim. Bana göre devrimci anlayış, devrimci planlarımıza göre çok daha tertipli ve az hata yaparak gelişebilirdi. On dört yıl çabalarımı bu kadar sergiledikten sonra sonucun çok daha büyük olması gerektiğini her zaman söylerim. Kürt kişiliğinden kaynaklanan çok ciddi yetersizlikler ortaya çıktı.

Şüphesiz bazı güçlü yanlarda ortaya çıkmıştır, fakat askeri sanat olarak, onun da önkoşulu olan siyasi temelde verilen derinliğine özümseyerek, bu savaş istediğimiz gibi yürütemedik. Bunu her şeyden önce belirtmeliyim. Aslında bunun dev gibi imkânlarını hep hazır tuttum. İlk adım atıldığından, ilk kurşun patlatıldığından tutalım şu ana kadar hazırlık çok kapsamlıdır. Belki dünyanın hiçbir ulusal kurtuluş savaşımında olmayacak kadar hazırlıklarını bizzat çok büyük bir dirayetle gerçekleştirdim. Sanmıyorum tarihte başka bir misali olsun. Özellikle bu hareketin, hamlenin sürekliliği ve yükseltilmesi açısından bu olumlu oldu. Fakat içi biraz dolurulsaydı, militan ve komuta düzeyinde de değerlendirilseydi, tarih bambaşka gelişebilirdi. Ama buna rağmen, bu adım esasta rolünü oynamıştır. Kuşkusuz bir tarih yaratılmıştır. İlk çağlardan tutalım ortaçağa, yakınçağa kadar olsun, çağdaş, güncel Kürt hareketleri açısından olsun, kendine özgü en kapsamlı ve ilk olma özelliğini gösteren bir harekettir, bir dönemdir. Üzerinde giderek daha kapsamlı durulacağı kanısındayım. Daha şimdiden bu adım, bu dönem bütün Kürdistan'ı ve diasporadaki Kürtleri de sarmıştır.

Bu adımın ilk kazanımlarını şöyle belirtebiliriz: **Bir**, Kürt sorunu bununla uluslararasılaşmıştır. **İki**, Kürt sorunu Kemalistler tarafından bile artık itiraf edilecek bir noktaya getirilmiştir. **Üç**, Kürtlerin kendileri kapsamlı bir biçimde kendi sorunları ile tanıştırılmıştır. **Dört**, bütün Kürt isyanlarının başına gelen kısa bir sürede yenilme ve ardından çok daha kötü yıkılma, büyük umutsuzluk ve inançsızlık içerisine girme kaderine son verilmiştir. Bu dönem yenilmez bir karakterde gerçekleştirilmiştir. Ki, bu ilktir. Çok isyan olmuştur, ama isyanların hemen hepsi yenilmiştir ve yenildiklerinden sonra da bir enkaz ortaya çıkarmıştır. Ki, o enkaz Kürtlerin daha da boğulmalarına, nefessiz kalmalarına yol açmıştır. Biraz bunların bilinciyle bu süreci yönlendirmeye ve yönetmeye çalıştım. Enkaz olmamak, yenilmemek, yenginin, başarının müthiş tarzını ve tekniğini ortaya çıkarmak, bütün isyanların başına gelen talihsizliği bunun da başına getirmemek için olağanüstü ve biraz da kendime özgü bir tarzla yönetmeye çalıştım.

Şimdi benim karşımda Türkiye Cumhurbaşkanı **Süleyman Demirel** var. Bizim atığımız adıma **29. isyan** ismini taktı. Süleyman Demirel başa geldiğinde, "Bütün isyanları yenmişiz" der. Türkiye içinde de büyük ihanetlerle, komplolarla bu yeni döneme başladı. Bize karşı faşist komploculuğu dayatarak, hiçbir hukuk ve insani gerekçeyi göz önüne getirmeden en kirli savaşlarından birisinin sorumluluğunu üstlenerek gelen Demirel, "Bu isyanında sonunu getiririm" amacıyla geldi. Bu demektir ki, bütün Türkiye egemenleri bu anlayış temelinde üzerimize çekilmeye çalışıldı ve gerçekten halen yenilme durumu yok. Kendilerini kandırdılar. Son süreçlerde Hakkari'de kitleyi bastırdılar. Mustafa Kemal'in, Türk Ulusal Kurtuluş Savaşı için, İzmir'de yaptığı konuşma gibi, bu da doğuda "Biz ikinci büyük ulusal kurtuluşu sağladık" diye konuşma yapıyor. Kendilerine göre adeta bir senaryo oluşturdular, onu seslendirmeye çalıştılar.

Tabii onlar eski Kürd'e, eski isyanlara bakarak hep kendilerini kandırdılar. Bütün söylemleri, bütün senaryoları eski Kürt klasiğine göredir. "Kürt başkaldırır, biz ezeriz, gerisini de istediğimiz gibi tamamlarız" düşüncesine sahipler. Aynısını bizim başımıza da getirmek istediler.

Tabii burada yine benim şahsi çalışmalarımın farkı vardı. Bu iş tamamen Kürt gerçeğinin derin çözümlenmesi ile yürütülmektedir. Yani oldukça bilimsel bir temelde yürüyor. Bunu

kendileri kestiremiyorlar, halen çözebilmiş değiller. Bu işin sırası ne, nasıl yürütülmektedir? Bunu açıklamaya çalışıyorum. Her zaman kendime söylediğim bir söz var: Yaşamım süresince yenilginin olmayacağına dair eminim. Bu, iki kere iki dört eder gibi bir şeydir. Benim bu konuda hem büyük tecrübem var, hem de inanılmaz ölçüde kendimi koşullara göre yürütmekteyim. Yani yaptığım işte binde bir gerileme imkânına bile geçit vermeme biçiminde kendimi örgütlemiş, kendimi gerçekleştirmiş bulunmaktayım.

Bu çerçevede bu döneme bakarsak, şüphesiz birçok ulusal kurtuluş hareketi için, bir zafer için belki bu kadar çaba yeterliydi. Ama Kürt sorununun kendine özgü yönleri nedeniyle yetmediği açık. Halen bastırılma tehlikesi de vardır. Özellikle benim adım etrafında geliştirilen komplolar, suikastlar, boşa çıkarmalar çok yaygın. Bu konuda tehlike olabilir. Tehlike derken tümüyle yenilir, boşa gider demiyorum. Tereddüt uyandırıyor. Kürtler her an kendi kendilerini mahvedebilecek özelliklere de sahipler. Açık belirtmeliyim ki, Kürtlerin halen dirayetli, ne yaptığını bilen güçlü simaları oluşmuş değil.

Hepsine şu sözleri söylüyorum: Yeter ki, bir halkın geleceği için bir hizmet olsun. Sadece birlik için bana emir verin, yerine getireyim. Bunu bile yapmıyorlar. Sayın Barzani, sen Kürtler için benden bir talepte, hayırlı bir talepte bulun, ben senin emrindeyim diyorum. Kuzey Kürdistanlı güçlere, şahsiyetlere söylüyorum: Birlik için bir modeliniz varsa, ben size beyaz kâğıt imzalayayım, içini siz doldurun, yeter ki birlik olsun ve ihanete götürmesin. Yine ses yok. Burada acı bir gerçek olan, Kürtlerdeki önderliğin çok tehlikeli bir konumda oluşudur. Kendini yabancı iradeye çoktan direkt veya dolaylı bağlamıştır. Tehlike başından büyük, onun için insan kesin konuşamıyor. Kendi içimizde de bunun örnekleri çok. Her an şahsi bir meseleden dolayı, hatta kafası bozulan ikinci gün soluğu düşmanda alıyor. Kürd'ün karakterinde bunlar var.

M. A. Hasretyan.: Vardır.

A.Ö.: Vardır, var olmaya da devam edecektir. Bu nasıl önlenebilir diye sürekli büyük bir çaba söz konusu. Şimdi bu kayıtları da düştükten sonra, bu hamle süreci herhalde Kürt tarihinde, hatta devrimler tarihinde, Ortadoğu'da etkileri giderek büyüyen çok önemli bir gelişmeye adaydır ve süreceğe de benziyor. Bölge için, uluslararası alan için etkisi nedir? Buna fazla değinmeye gerek duymuyoruz. Ama yalnız Kürtler için söylersek, zaten halkın şu andaki coşkusu göz önüne getirildiğinde, umudu da başarı hırsı da en fazla olan bir dönem yaşıyor. Halk, hatta sıradan savaşımlar benden daha fazla başarıya kendilerini inandırmış durumdadır. Ben gerçekten hiç birisi kadar heyecanlı değilim. Başarıyı da kolay görmüyorum. Ama herkes ha bugün, ha yarın zafer günüdür diyor. Böyle inanmışlar. Bu nedensiz de değil.

İlk defa bu kapsamda bir gelişmenin gerçekleşmesi, tarihte eşi görülmemiş bütün bu operasyonların sonuçsuz bırakılması, inancı sürekli geliştiriyor. İşin en önemli yanı bunu bilmeleliydi. Bilerek sorumluluklarını yerine getirselardı daha iyi olurdu. Tehlike burada zaten. Biraz da bunun bütün yükü halen bana yığılmış durumda. Ama buna rağmen, şahsımla da bu süreç devam ederse kesin başarıya inanıyorum. İncim başlangıçta haklılıktaydı, doğruluktaydı, ama şimdi bizzat pratiğin kendisi de başarılı olunabileceğini gösteriyor.

Yakın dönem katliamları var. Diğer örneklere fazla değinmeye gerek duymuyorum. Helenler Anadolu'nun en eski halklarından. Bir iki isyan da etmediler, tasfiye oldular. Asurilerde, Süryanilerde isyan bile diyemeyeceğimiz bazı kıpırtıları olduğunda, onlar da tasfiye edildiler. En bilinçlileri Ermenilerdi. Ermeni ulusal hareketi 19. yüzyıl sonlarında geliştirilmeye çalışıldığında, 1915'te katliamla adeta tarih sahnesinden yok edildiler. Ermeni halkının yaşadığı yerler açısından söylüyorum. Kürtler de aslında böyle bir katliam süreciyle belki de en kötü bir biçimde karşı karşıya idiler. Ermeniler üzerindeki yakın dönem katliamları, Yahudiler üzerindeki katliamdan daha az tehlikeli değildir. Hatta daha acılı, daha soysuz, daha çürütücü bir biçimde olmuştur. Ermeniler neden hızlı katledildiler? Çünkü Ermeni bilinci, 'ya özgür olmak, ya olmamak' ikilemi biçimindedir.

Kürtlere dayatılan, "Seni ezer yenerim, ama seni iyi Türkleştiririm de" biçimindedir. Ermenilerin Türkleştirilmesi kolay değil. Bunda dini etkenler de var. Kendilerini daha derli toplu örgütlendirdiklerini de biliyoruz. Kürtlerle Türkler arasında ortak din ve kültür yakınlığını var, coğrafya olarak da iç içelik geliştirilmiş. Çok derin bir Kürt işbirlikçiliği tarihten beri süre geli-

yor. Dolayısıyla Türkler fiziki imha yerine Kürtlerin ruhi, kültürel yutulmasını daha uygun buldular. Şimdi fiziki imha da var, ama daha kötü olan ruhi ve kültürel imhadır. Kürtlerin ayrı sosyal ve siyasal varlığına tahammül etmek şurada kalsın, onu daha da yuttular. Yeni dönem Kürt sosyalleşmesi, siyasallaşması yüzde yüz Türk egemen ulusunun ve sınıfının içinde erime biçimindedir.

Türk egemenliğinden daha fazla, yani kraldan daha fazla kralcı bir **Kürt işbirlikçiliği** söz konusudur. Asimilasyondan geçerler, ama ezici bir biçimde kendilerini en iyi Türk sayarlar. Gerisi de çoban bir halk durumundaydı. Gerçekten Kürtlük diyebileceğimiz kesim, düşünce-den kesilmiş, hatta karnını bile doyuramayan çoban bir Kürt'tü. Şimdi bu Kürd'ün devrim yapması imkânsızdır. Bu Kürt zozanlara, dağların kovuklarına sıkıştırılmıştı. Dört bin yıl önce-sini yaşıyor. İlkel komünal toplumun kurallarıyla yaşıyor. Bunları da dağda hayvancılık yap-sınlar, Türk ekonomisine katkıda bulunsunlar diye bırakmışlardır. Bunlar zor işleri yaparlar. Bol bol sığır beslerler, biraz tarımcılık yaparlar. Türk kapitalizmi için de bunlar faydalıdır, o yüzden çoban Kürtler bırakıldı. Diğerleri eritildi.

Şimdi bizim hareketimiz bunları değerlendirerek ortaya çıkan bir harekettir. Bu anlamda istisnaidir, mucizevidir. Beklenmedik bir olaydır. Çünkü böylesine ulusal ve toplumsal koşul-larda aslında doğallığında bir hareketin oluşmaması gerekirdi. Bu önemli, benim misyonumu anlamak açısından çok önemli. Böyle bir Kürd'e bakarak, kimse hareket düzenleyemez. Erme-ni hareketi oldu, ama Ermeniler kapital bakımından çok ileriydiler. Bilinç yönü ile çok geliş-kindiler.

M. A. Hasretyan.: Fakat onlar da korumadılar.

A.Ö.: Başına bela oldu diyelim. Erken bilinçlenme, erken isyan Ermeni'yi mahvetti. Fakat Kürt olayında bilincin kırıntısı da yok. Varolan hızla asimilasyonla eritiliyor ve birkaç tanesi çıkıyorsa kellesini kesiyorlar. Yani binde bir ihtimal yok. Bu nasıl oldu diyeceksiniz.

Ben 15 Ağustos öncesini daha önemli bulurum. Ankara'daki çıkış, Diyarbakır'dan çıkış, Kürdistan'ı dolaşma benim için her birisi başlı başına bir tarihtir. Ama 15 Ağustos Atılımı resmi bir savaş ilanı olduğu için, şu anda herkes "PKK eşittir, 15 Ağustos Atılımı" diyor. Bir anlamda doğru da olabilir. Fakat benim açımdan, 15 Ağustos öncesi çok daha önemli ve zor-dur. Tarihte belki ilk defa aşiret temeline dayanmayan, isyan niteliğini aşan, başarılı diyebile-ceğimiz bir taktik temelde yürütülen, ideolojik ve siyasi olarak son derece zor da olsa bir çizgiye sahip olan bir hareket var. Yani bilinci ve ideolojisi var. Ayrıca inanılmaz bir biçimde kendini kiteselleştirdi. Bütün Kürdistan parçalarını manevi, ruhi bütünlüğe kavuşturdu. Yani gerçek bir ulusal hareket söz konusu. O çok bölünüp parçalanmış Kürdistan gerçeğini aşabil-di. Muazzam bireyci, küçük amaçlı Kürd'ün her işi bozma hastalığını önledi. Bu çok önemli. En azından bizim içimizde bu gerçekleştirildi. Tabii şimdi bu bütün Kürdistan çapında gerçek-leştiriliyor.

Kürt hareketlerinin tarih boyunca kaderidir; esas itibariyle darbeyi hainlerinden yer. Biz güçlü olan ihaneti önemli oranda sınırlandırdık. Kürt olayında çok dengesiz bir durum var. Türk egemenleri kendi tarihlerinin en güçlü müttefikleri ile üzerimize geldiler. 12 Eylül darbe-si ABD ve Avrupa tarafından desteklenmiştir. Hatta Sovyetlerdeki çözüldüştü sonra bu devlet tarafından da desteklenmiştir. 15 Ağustos Atılımı açısından geçirdiğimiz süreç en talihsiz bir dönemdi. Bunlar önemlidir, ileride daha iyi değerlendireceğiz. Almanya çok acımasız bir bi-çimde destekledi. Halen her devlet, Türklerden istediği payı alma temelinde, 15 Ağustos Atı-lımına karşı Türkiye Cumhuriyeti'nin dış politikasını sonuna kadar destekliyor.

Bu dış politikanın da temeli, bu isyanı veya bu savaşı yenmek için Türkiye'yi tümüyle peş-keş çekmek oldu. Ekonomisinden tutalım kültürüne kadar, denizlerinden tutalım dağlarına kadar, madenlerinden tutalım stratejik önemine kadar hepsini peşkeş çektiler. "Bu isyanı desteklemeyin, tecrit edin, karşı durun, en çok karşı çıkana en çok imkân sunarım" denildi. Bu çok acımasız bir politikadır. Diğer Kürt hareketleri de bizim hareketimize ilgi göstermedi-ler. Hatta uzun süre kuşku ile baktılar. "Ha bugün, ha yarın yenilecekler, üç aylık ömürleri vardır" diyorlardı. Hep böyle yaptılar. Hatta içimizdekiler, "Canımızı veririz, ama fazla inan-cımız yok" diyorlardı. O psikolojiyle bu savaşa katıldılar. Şimdi hepsi boşa çıktı. İçimizdeki inançsızlar, hainler, bütün dünya devletlerinin çıkar politikaları bana göre bu geldiğimiz gün-

lerde büyük oranda darbe yemiştir, aşılmıştır. Kısaca en zor süreç geride bırakılmıştır. Tersine gelişmeler vardır.

Şu anda Türkiye Cumhuriyeti kuşatma altına alınmıştır. İhanet kuşatma altına alınmıştır. İnançsızlık, küçük amaçlı yaşama kuşatma altına alınmıştır. Bunun yanında, halkta birlik ileri düzeyde gelişim gösteriyor. Dostlarda ileri düzeyde gelişim ortaya çıkıyor. Bunu Amerika'ya kadar dayandırabiliriz. O, politikasını gözden geçirmeye hazırlanıyor. Ortadoğu ülkeleri, klasik sömürgeci devletler politikalarını gözden geçiriyorlar. Hatta Kemalist Türklere bile bu gözden geçirme işi var. Böyle önemli bir duruma gelmiş bulunuyoruz. Bütün bunları birleştirdiğimizde sanırım 15 Ağustos Atılımının sadece tarihi önemde değil, Kürtler için en önemli bir ilk olduğu anlaşılır. Her şey başarılmış değil, ortada büyük sorunlar var. Fakat çözüm şansı yüksek olan bir hareket olduğu, devrimin sadece ulusal değil, büyük bir sosyal ve kültürel değerinin olduğu artık iliklerine kadar özümsemiştir.

Büyük bir diplomatik ilki de gerçekleştirdiğini belirtmemiz gerekiyor. Bütün bunları böyle alt alta sıraladığımızda, herhalde Kürtlerin kendilerini bulmasında, uluslararası kamuoyuyla tanışmasında, hatta kendilerini kendi düşmanlarıyla tartıştırmada ilktir. Hatta kendilerini kendilerine kabul ettirmede bir ilktir. Belki çok zordur. İnanılmaz gibi gözükür, ama bir kere söylediğim gibi olmuştur. Dost da, düşman da, hatta bizim partililerimiz de "Bir kere oldu" meselesini doğru kavramak durumundadırlar. Kavramasanız ne olur? Ayıp olur. İyi bir tarihçi olamazsınız. İyi aydın olamazsınız. İyi önder, iyi savaşçı olamazsınız. Bu işi buraya kadar geliştirdikten sonra, "Neden böyle oldu?" diye bende kusur mu bulacaksınız? İyi olmuştur derim. Düşman zorlanıyorsa zorlansın. Çünkü o düşmandır, çok haksızdır. Hiçbir biçimde savunulamayacak kadar bir düşmanlık yürütmektedir.

Kürt halkı zorlanıyorsa zorlansın. En soylu vatan davasına, özgürlük davasına bu kadar yabancılaşmaz. Başına bin defa daha zorluk gelse de yeridir. Dostlarımız da vicdanlı olsunar. Burada ne de olsa bir halk var. İnsanlıkla ilişkiler söz konusu ise bunun tanınması gerekir. Bütün bunlar bizim haklı olduğumuzu, düşman tarafından bile kabul edilmesi gerektiğini ortaya koyuyor. Ama daha iddialı olanlar, ileri dostlar varsa, onların çok daha yüksek ilgi ile eğilmeleri gerekir. Militanların çok daha özlü bu savaşa katılmaları gerekiyor. Çünkü ilk kez tarih yaratılıyor. Bunsuz yaşam olmaz.

Dolayısıyla bu büyük on dört yıllık savaş süreci ağır soru işaretleri ile yürütülmektedir. Ama cevaplar çok yetkincedir. Çok ciddi bir talihsizlik, anormallik olmazsa, başarıya en yakın bir Kürt direnmesidir ve Kürt şahsında da bir Ortadoğu devrimidir. Hatta genelde devrim süreçlerinin büyük darbe yemiş olmaları açısından da günümüzün en iddialı uluslararası devrimidir.

M. A. Hasretyan.: Teşekkür ederim, Sayın Başkanım. Birçok sualimin cevabını verdiniz.

A.Ö.: Daha ayrıntılı olabilir, cevaplandırabilirim.

Kürt-Ermeni İlişkileri

M. A. Hasretyan.: Sayın Başkanım, söyleyebilir misiniz? İki üç gün evvel Beyrut'ta bir konferans gerçekleşti. Bu konferans Kürt ve Ermeni ilişkilerinin geliştirmesi için yardımcı olabilir mi?

A.Ö.: Kürt-Ermeni ilişkilerinin hem tarih içinde, hem de -çok talihsiz bir dönemde de olsa- günümüzde bir kez daha değerlendirilmesine ihtiyaç vardır. Derin bir tarihçi hemen şunu tespit eder: Hem tarih açısından, hem de kaderlerin ortaklığı açısından belki de en iç içe yaşayan iki halk, Kürtler ve Ermenilerdir. Ben küçük bir anımı da dile getirsem, sanırım daha iyi bir anlatım için hizmet etmiş olurum.

Babamın bazı işleri için hep gittiği eski bir Ermeni köyü vardı. Köy katliamla birlikte tamamen Türkleşmişti, ama bazı Ermeni kalıntıları vardı. Benim babamın gittiği evler, Ermeni kalıntılarının olduğu evlerdi. Kilim dokurlardı. Babam da kilim yapmak için yünü oraya götürdü. Yani bizim evin kilimlerini Ermeniler yapardı. Yine ilk defa dükkân olayı ile ben orada tanıştım. Gidip onların dükkanında eşya alırdım. Yani Ermeniler sanatta da, ticaretle de ileriydiler. Benim babam da iyi bir Müslüman'dı, beş vakit namazı hiçbir zaman eksik etmedi. Ama bir gün bile "Ermeniler Hıristiyan'dır, oğlum onlardan uzak dur" demedi. Tam tersine,

en ufacak din farkı gözetmeksizin, onların en iyi dostuydu. Benim dikkatimi çekiyordu. Neden bunun iyi bir Müslüman dostu yok, bir Hıristiyan Ermeni dostu var, diyordum. Sanıyorum bu şunu gösteriyor: Eskiden iyi bir dostluk varmış, din bunda kesinlikle olumsuz bir rol oynayamamış. Yine milliyet farkı olumsuz bir rol oynayamamış. Şimdi herhalde bu biraz tarihi de aydınlatıyor.

Talihsizlik tarihte nasıl başladı? Kapitalizm ve bunun emperyalist aşaması, Ortadoğu üzerinde İngilizlerin böl-yönet politikaları -buna daha sonra Fransızlar, Almanlar eklenip, günümüzde de Amerika'nın, kısmen Rusya'nın el atmaları- Ortadoğu'yu sömürgeleştirmede kilit ilişkilere ihtiyaç gösterir. Bir de sermaye Ortadoğu'ya yöneldi ve bu da milliyetçiliği geliştirdi. Türklerde milliyetçilik şoven, giderek faşist karakterdeydi. Avrupa'ya yakınlıkları nedeniyle, milliyetçilik Balkanlardaki halkları -Grekleri, Bulgarları, Sırpı, Romenleri- erkenden kurtuluşa götürebilirdi. Ama coğrafi uzaklığı, İslam ülkeleriyle kuşatılmışlığı ve çok kritik bir yerde Türklerle Rusların savaşını göz önüne getirirsek, Ermenilerin Kürtler ve Ruslar arasında bulunması, buna Birinci Dünya Savaşının çok talihsiz bir konumu arz etmesi, en temelde de erken bir Ermeni milliyetçiliği, kendilerine ciddi destek sunamayacak Batılı devletlerle ilişkileri erken bir isyana yol açtı. Erken isyanın Anadolu'da olması Türklerin, Türk milliyetçilerinin şiddetli bir korkusuna yol açtı. Bu, katliam kararına, jenoside götürdü. Bu büyük bir talihsizliktir.

Ermeniler, milliyetçilikleri nedeniyle bir hata daha yaptılar. Onların Ortadoğu'da, özellikle Kürtlerle paylaştıkları coğrafyada olmazsa olmaz koşullarından birisi, bu kader birliğini mutlaka yeni koşullarda da sürdürmeleriydi. Bunu yapmadılar. Onlardaki dar milliyetçilik, onları tek başına daha çok da Batılı devletlere güvenerek sivirmelerine yol açtı. Sultan Abdülhamit, Hamidiye Okulları ile Kürtleri İstanbul'a çekti. Bunu Ermeni isyanına, Ermeni milli hareketine karşı yaptı. Biraz İslamist, biraz da Kürt aşiretçiliğini birleştirerek o bildiğimiz iğrenç politikayı başarı ile uyguluyor. Kürt egemen sınıflarının desteğiyle bu yapıyor.

Burada Kürt halkına suçu bulaştırmak hatadır. Kürt halkının kendisi de bunlar tarafından acımasızca ezilecektir. Hatta tarih şunu da iyi tespit ediyor: Hamidiye Alaylarının teşkilinde iki amaç gözetilmiştir: **Birinci** amaç, Ermeni soykırımına Kürt egemen işbirlikçilerini alet etmektir. Bu başarılıdır. **İkinci** amaç, -Ermenilerinkinden daha önemlidir- çağdaş Kürt ulusal uyanışını Hamidiye Alayları temelinde boşa çıkarmaktır. Kuzey Kürdistan'daki işbirlikçiliğe baktığımızda, şu anda yetmiş bine yakın korucusu var. Bunların hepsi Hamidiye politikalarının güncel biçimleridir. Yani Hamidiye Alayları, esasta modern Kürt ulusal kurtuluşçuluğunun bastırılma yöntemidir.

Ermeniler burada büyük bir yanlışlık yapıyorlar; "Bizi Kürtler de katletti" diyorlar. Hayır! Bu oluşturulan işbirlikçilik günümüze kadar da devam ediyor. Ermenilerden daha fazla, Kürtleri en tehlikeli bir soykırımın içine itmiştir. Bunu böyle takdir etmek gerekir. Siz tarihçilerin bu konuda mutlaka önemli bir yapıtı, eseri ortaya çıkarmanız lazım. Bu, düzeltilmesi gereken bir yanıştır. Yani "Kürtler de bizi katlettiler" denilen Kürtler, esasta Kürt halkını katletmişler. Şu anda bu Kürtler olmasaydı, biz zafer sağlardık.

M. A. Hasretyan.: Bu yolda çalışıyoruz.

A.Ö.: En büyük Kürt hainlerinin büyük çoğunun Ermeni katliamında parmağı vardır, bunu kabul ediyorum. Ama şu anda Ermenilerden daha fazla Kürtleri katlediyorlar. Dolayısıyla Ermeniler kendilerinin talihsizliği, dar milliyetçilikten kaynaklanan erken hareketlenmeleri ve Kürtlerle sağlıklı kuramadıkları, başaramadıkları ittifakları veya ittifaksızlıkları nedeniyle belki de en büyük katliamı ilk yaşayan halklardan birisidir. Ardından da Kürtler aynı süreci yaşıyor, bu halen devam ediyor.

Bu çerçevede, Beyrut'ta yapılan konferansa baktığımızda, zayıf bir umut da olsa bana göre anlamı şurada yatıyor: Tarihin hatalarını tekrarlamamak, tarihte yapılamayanı şimdi yapmak konusunda çok önemlidir. Ermenilerin çok dikkat etmesi gerekiyor. Ermenilerin halen kendilerini fazla beğenmişlikleri var. Biz Kürtler çobanız, fazla medeni değiliz, siyasette de toyuz diyelim. Ama benim dediklerime dikkat etmeleri lazım. Hiç olmazsa beni iyi tanımaları gerekiyor. Akıl sınırlarından geri olmadığımı söyleyebilirim. Onların tüm hareketlerini üç cümleyle izah edebilirim. Şimdi yine saygım var. Ermeni partilerinin çoğunu tanıyorum. Fakat çok

gizledikleri bir iç dünyaları var. Sır gibi saklıyorlar. O tarihi açsınlar, çözsünler, hatalarını bir tarafa atsınlar. Doğrularını, kimlerle nasıl birleştireceklerini akıllıca tartışsınlar.

Sanırım Beyrut'ta yapılan konferansta bu biraz açığa çıktı. Korkmalarına, Kürtleri fazla suçlamalarına gerek yok. Kendilerini çok gizlemelerine de gerek yok. Büyük bir açık yüreklilikle yakın tarihi tartışmaya açalım. Dostane, kardeşçe aynı coğrafyayı neden paylaşamadık sorusuna yanıt kadar, nasıl paylaşabiliriz sorusuna da doğru yanıt versinler. Değerli Ozan **Aram**, "Ermeniler halen sınır peşinde, sınır konusunda siz ne diyorsunuz?" dedi. Dedim ki, ben birçok yer dolaştım, aşağı yukarı üç beş Kürt köyünün olduğu yerde birkaç tane de Ermeni köyü var. Elimi gösterdim ve dedim ki, bu elimi buradan kessek, burası Ermenistan, burası Kürdistan desek ne olur? Yani el ikimize de yaramaz. Ben ulusal kimliği inkâr etmiyorum. Tam tersine, bu kimliklerle -ben buna Türkleri, Süryanileri, Arap'ı, Çerkez'i dahil ederim- yaşarım. Benim için sorun yok.

Değişim Doğanın ve Diyalektiğin Vazgeçilmez Gereğidir

Kendi dünya görüşümü kısaca dile getireyim: Ben her şeyi bir renk yapmaktan nefret ediyorum. Bu, doğaya da aykırı. Gördüğümüz gibi, burada her çiçek bir renktedir. Bir sürü de ton farkı var. Bu doğanın kendisidir. Değişim, değişiklik doğanın ve diyalektiğin vazgeçilmez bir gereğidir. Diğeri faşistliktir. Faşizm aslında doğaya **aykırılıktır**. Ben tek renk yaratacağım, tek soy yaratacağım, tek dil yaratacağım, tek kültür yaratacağım demek faşizmdir ve bunun sonu yoktur. Dolayısıyla doğal dünya görüşümüz, her rengin, insan toplumuna uygulanışında da her toplumun, her kültürün kendini yaşaması ve bu zenginliğini değerleriyle paylaşmasıdır. Tarih her zaman böyle olmuştur.

Bu anlamda faşizm aslında tarihi çarpıtmadır. Çarpıtma olduğu Avrupa'da da ortaya çıkmıştır. Kemalizm de bütün halkların tarihinin, Anadolu uygarlıklarının çarpıtılmasıdır. Şu anda Türkiye'de sorunların özü de tek renk, tek ulus, tek dil, tek kültür vb. oluşturuyor. Hepimize zırh gibi bir deli gömleği giydirilmiş, 'bunu yaşa' deniliyor. Ben de aşağı yukarı kırk yıldır, kendini tanıyan bir insan olarak yaşamak istiyorum. Kendime bir deli gömleği giydirilmiş gibi hissediyorum. Halen sımsıkı bir zırh gibi gerçekten her tarafım sarılmış. Benim yaptığım hareket bu deli gömleğini yırtmak, bu zırhı parçalamaktır. Çünkü nefes aldirmiyor. Bir dili konuşamıyoruz, sosyal yaşayamıyoruz, tarihe uzanamıyoruz. Burada tarih yok zaten. Gelecek umut edilemiyor. Çünkü gerçek karartılmış, gelecek diye bir şey yok. Her şey deli gömleğinin içindedir.

Şimdi görüşümü böyle özetledikten sonra, bence eski milliyetçilikleri yavaş yavaş bırakalım. Ben yurtseverliğe, ulusal kimliğe sonuna kadar tutkunum. Hatta bu anlamda aşiretlere bile değer veririm. Aşiret de kendi orijinalitesi içerisinde olsun, zorla uluslaştıralım diye bir derdimiz yok. Sovyet deneyiminin çözümlüşünü, yıkılışını biliyorsunuz. Onun da nedeni şuydu: Erken bir komünizm hastalığına tutuldu. Komünizmi kuralım derken, pis bir kapitalizm ortaya çıktı. Orada da dogmatizm var. Doğru değil.

M. A. Hasretyan.: Onun birkaç etkeni de vardır.

A.Ö.: Çok etkeni var, ama bir nedeni de budur. Mesela başlangıçta ulusallık iyidir, ama onun şoven biçimi tehlikelidir. Sosyalizm iyidir, ama sosyal şovenizm kötüdür. Aşırılık tüm ideolojilerde bela getirmiştir. Bu konuda hata yapmamak kaydıyla, ulusal kimlikleri ve kültürleri çok iyi birleştirebiliriz. Şimdi bu coğrafyaya Ermenistan denmesine karşı değilim, Asuristan, hatta Türkiye denilmesine de karşı değilim. O ne kadar Türkiye diyorsa, ben de Kürdistan diyeyim, Ermeni de Ermenistan desin. Yani bu kavramları artık kabul etmemiz gerekir. Kabul etmezsek korkunç cinayetleri, katliamları nasıl önleyeceğiz? Olanları nasıl izah edeceğiz?

Türkiye devletini yönetenler, "Kürtlere bir çakıl taşı bile veremeyiz" der. Bir Kürt kelimesi bile onlar için korkunç bir suçtur. Bu en büyük yalan, en büyük dogmatizmdir; ortaçağdaki engizisyon olayına benziyor. Bunları artık sanırım herkes bırakmak durumunda. Bu partiler bu anlamda çözülmek zorunda. İnsanlara bu deli gömleğini, bu zırhı sürekli taşıtamazlar. Amerika'nın, Siyonizm'in büyük yardımı ile belki biraz daha taşıtılar, ama onların da bence sonu geliyor. Çünkü o merkezler de bunun böyle olmayacağını biliyorlar.

Bunu da böyle belirttikten sonra, Ermeni ve Kürt ilişkilerinin gelişmesi için zayıf da olsa bir umut var. Buna Ermenistan'daki Sayın **Koçeryan**'ın başa gelişini de bir olumluluk olarak eklemeliyim. Türk-İsrail ittifakına benzer -arkasında Amerika var- bir ittifakı, son on yıl içinde anti-tarih biçiminde, Amerika'nın akıl hocalığı temelinde Türkiye ve Ermenistan ittifakına götürmek istediler. **Petrosyan**, maalesef buna alet oldu. Son on yıl bana göre çok kötüydü. Bana göre hiç yakışmayandı ve Petrosyan'ın iki defa **Alparslan Türkeş**'le gizli görüşme yaptığını gazeteler yazdı. Çok sayıda böyle toplantılar yapmış. Aşırı Türk faşistleri ile bunu yaptı. Bunun Ermenilere ne yarar getireceğini halen düşünüyorum, ama yanıt bulamıyorum. İşin içinde Ermeni halkına karşı bir komplonun olduğu, Sayın Koçeryan'ın başarısında ortaya çıkmıştır. O karanlık dönem sanırım aydınlığa dönüşüyor. Bu da olumlu bir gelişme.

Demek ki, bazı tarihi yanlışları, yanlış anlayışları aşarsak, yine Ermenistan daha olumlu adımları atarsa, -atar umudundayım, sanırım bunlar konferansa da yansısı- herhalde zayıf da olsa Kürt-Ermeni ilişkilerinde yeni bir sayfa açılmıştır denilebilir. Bunun içini doldurmaliyiz. Sizler de konferansa katılmışsınız, sizi tebrik ederim. Size umutlu olun derim. Bazı kararlar almışsınız. Bu kararlar bana göre tavsiye niteliğinde de olsa değerlidir. Özellikle Sayın Yaşar Kaya -Sürgünde Kürdistan Parlamentosu'nun Başkanıdır- açılış konuşmasında da belirtmiş ve davet etmiş; Ermeni parlamenterlerin Sürgünde Kürdistan Parlamentosu'nda sembolik de olsa yer almaları önerisi bana göre olumludur, ilk adımdır. Kültürel ortaklıkları, diplomatik ilişkileri hızla geliştirmeliyiz. Artık korkmadan birlikteliğe doğru yol almaliyiz. Bu konularda umutlarımı dile getiriyorum ve sanıyorum bu adım daha da gelişecektir.

M. A. Hasretyan.: Sağ olun, Sayın Başkanım. Bugünkü koşullarda Batı ülkelerinde, farklı örgütlerde, partilerde, başka teşkilatlarda Kürt sorununun tartışılmasını nasıl değerlendiriyorsunuz? Böyle bir durum Kürt sorununun çözümünde yardımcı olabilir mi?

A.Ö.: Avrupa Parlamentosu'nda buna yönelik bir karar da geliştirildi. Sanıyorum uluslararası bir Kürt konferansına kadar gidilmek isteniliyor. Zaten gayri resmi nitelikte birçok Kürt konferansı yapıldı. Birçok Kürt kurumu, Sürgünde Kürdistan Parlamentosu buna benzer birçok resmi toplantı da gerçekleştirdi. En son Kahire'de de Kürt-Arap diyalog konferansı cılız da olsa yapıldı. Bu tip çabalar gelişeceğe benziyor. Fakat burada Türklerin bir kompleksi var, ona değinmeden geçemeyeceğim.

Birdal'ın Vurulması Türk Halkında Gelişebilecek Demokratik Akıma Darbedir

Kemalist söylem sıkça "Bizi parçalamaya çalışıyorlar" diyor. Şimdi burada yine büyük bir demagoji var. Kim kimi parçalıyor? Sen insanımızı ailelere kadar parçaladın, birçok halkları tarihten sildin. İşin acı yanı, bunları da bugün en çok suçladığı, emperyalist dediği devletlere, İngilizlere dayanarak Kemalist demagojiyi yap, şimdi de Amerika'ya dayanarak yap, Ermeni katliamını Fransızlarla anlaşarak yap, Almanlarla neredeyse yüz eli yıldır ittifakını sürekli geliştirerek yap; ekonomik, siyasi, askeri gücünü bu devletlerden alarak halkları yok et! Bu ülkelerin sınırlı insan haklarına dayalı -insan hakları da değil, bazı haklar- bir konferans düzenlemelerini büyük bir utanmazlıkla "Bölmeye çalışıyorlar" diye değerlendiriyorlar. Sen her şeyini bu devletlere borçlusun, hem de en gerici, en faşist bir biçimde. Bu, halkları bölüp parçalama olmuyor da, insan haklarına dayalı bazı uluslararası kuruluşlar yardımıyla çalışmak neden Türkiye'yi bölüp parçalamak olsun?

Devlet bundan duyduğu korkuyla, Türkiye'deki İnsan Hakları Derneği Başkanı **Akın Birdal**'a saldırı düzenledi. Bu çok önemli bir cinayet girişimidir. Bu cinayet girişimini en üst düzeyde Süleyman Demirel'in kendisi, Özel Savaş Dairesinin kendisi planladı. Kürt parlamenterlerine, Kürt aydınlarına yönelik komplolarından birisini Sayın Akın Birdal'a karşı geliştirdiler. Bunun nedeni şudur: Uluslararası camia, devletler, teşkilatlar Türkiye için insan hakları projesi oluşturmuşlar, daha da oluşturacaklar. Onun uygulama gücü Sayın Akın Birdal olacaktı. Şimdi kimse halen bunu çözmemiştir. Ben bu vesileyle daha yetkin açıklıyorum. Türk burjuvasının böyle hastalıkları vardır. Bir korku gelişti mi, o korkuya neden olan sembolik kişilikleri hemen katleder. Sayın Akın Birdal'ın insan hakları projesine öncülük edip, bunu Türkiye'de yaygınlaştırabileceğini bildiği için, kirli özel savaş çetesi çok hunharca bir biçimde onu katletmeye çalıştı.

Bu, esasta Türk halkında gelişebilecek demokratik akımı katletmedir. Birçok Türk bunu anlamıyor, anlamada da zorluk çekiyor. Akın Birdal'ın vurulması, Türklerdeki demokratikleşmeye ölümcül bir katliam darbesidir. Neden? Türk halkı da artık rahatsız, deli gömleğini taşımak istemiyor. "Vatan, millet, Sakarya adına nutuklar yeter; ağır ekonomik sorunlarım, ağır insan hakları sorunlarım, ağır moral sorunlarım var" diyor. Türkiye şu anda dünyada bunalım düzeyi açısından birinci sırada yer alan bir ülke konumunda. Demokrasi akımı gelişebilir. Uluslararası alan da "yeter" diyor. "Sırf İsrail'in, Siyonizm'in çıkarı için bu rejim artık desteklenmez" diyor. Amerika da bu noktaya gelmiş; "Reform yap, bu işin altından çıkalım" diyor. Sanırım İsrail de giderek buna dahil olacaktır.

Bu noktada, Kürt aydınlarındaki uluslaşmayı yok etme gibi bir olayı Türk aydınlarına da dayattı. Çok ciddi bir durumla karşı karşıya. Ama kanaatim o ki, demokrasiye yönelik komplo herhalde fazla başarılı olamayacak. Çünkü uluslararası kamuoyunda, Türkiye'de büyük bir dalgalanma var. Kürt ulusal hareketi de büyük bir demokrasi hareketidir. Şunu vurgulamıştım: Sayın Akın Birdal'ın mucizevi bir biçimde kurtuluşu, Türkiye'de demokrasinin mucizevi kurtuluşuna götürebilir. Bu eğilim hızlanacaktır.

Fransız Parlamentosunun aldığı Ermeni soykırımını kınama kararı çok önemlidir. Sanırım uluslararası etkisi büyük olacaktır. Tahmin ediyorum onun bir ucu Amerika'ya kadar gider. Almanlar zaten politika değişikliğini dayatıyorlar. Ortadoğu'da da konferanslar var. Sonuç çok gecikmiş de olsa, sınırlı insan haklarına dayalı temelde de olsa, demokrasi akımı içte ve dışta bu elverişli koşulların dayatmasıyla birleşebilir. Tabii bizim hareketimiz de bu konuda motor rolü oynuyor. Sonuca gitme ihtimali yüksektir. Fakat Kemalist demagojiyi unutmamak gerekir. Türkiye'yi bölüp parçalayan, bütün halkların birliğini soykırımda gören, farklı görüşleri yani çoğulcu demokrasiyi yok sayan, uluslararası karanlık çevrelere en çok alet olan bu rejimin kendisidir. Bu demagojiyi boşa çıkarırsak, son derece insan haklarına, demokrasiye ve çoğulculuğa dayalı projelerimizi geliştirirsek, uluslararası alandaki konferanslar ve Türkiye'deki demokratik tüm girişimler de olumludur, bunların sonuç vereceğine de inanıyorum.

M. A. Hasretyan.: Sağ olun, teşekkür ederim. Sayın Başkan, Türkiye'de hangi partiler, hangi sosyal örgütler Kürt ulusal savaşımına yardımcı olabilir?

A.Ö.: Türklerde...

M. A. Hasretyan.: Evet, Türkiye'de.

Türkiye'de Koşullar Kürt Sorununa Demokratik Çözümü Dayatıyor

A.Ö.: Şimdi Türkiye'de Kürtlere yardımcı olabilecek fazla teşkilat yok. Fazla açıklamaya gerek duymadan şunu özetle belirteyim ki, mevcut özel savaş rejimi bütün ordu içinde, sivil siyasi kurumlarda, hatta spor ve sanat kurumlarında, tüm ekonomik teşkilatlarda dizginleri eline almıştır ve hukuk dışı bir yöntemle devleti yönetmektedir. Bu, özel savaş yönetimine büyük bir avantaj sağlamakla birlikte, büyük dezavantajları da getirmektedir. Toplumun son derece ağır bir bunalım içine itiyor. Kürdistan'daki savaşım uzadıkça bu bunalım daha da derinleşiyor, çete devleti giderek açığa çıkıyor ve buna tepki duyan yeni yaklaşımlar gelişiyor. Bunlardan birisi, **insan hakları projesidir**. Faşist partilerden tutalım sosyal demokrat partilere kadar, hepsi yeni değişikliklerden, demokratik katılımdan bahsediyorlar. Türkiye'nin demokrasisiz yürüyemeyeceğini herkes söylüyor. Ama bu söylem düzeyindedir. Henüz pratiğe inmemiş.

Birçok sivil kurumda, hatta ordunun kendi içinde de demokrasi projeleri oluşturuluyor. Her ne kadar demagojik olsa da, Türkiye'de koşullar objektif olarak Kürt sorununa demokratik bir çözümü dayatıyor. Kirli savaş bütün ipleri elinde tutmasına, hukuk dışı ve antidemokratik temelde muazzam bir baskıyı, savaş en kirli yöntemlerle sürdürmesine karşı, böylesine büyük bir demokrasi arayışı, demokrasiye açılım paketi söz konusu. Bugün en güçlü parti diye gözüken Refah-Fazilet partisi bile "İnsan hakları ve demokrasi bizim birinci talebimizdir" diyor. Çok ilginçtir, Erbakan geçenlerde bir demeç verdi: "Tek madde, insan hakları ve demokrasi" diyor. Şimdi bu bütün ortamı etkilemiş bulunuyor. Umarım bu, demagojik ve söylem düzeyinden iner, pratikleşmeye doğru gider. Bu yönlü gelişmeler hızlıdır. Mevcut **Mesut**

Yılmaz Hükümeti de seçimlere nisan ayında gidecek. CHP bile geniş bir demokrasi paketi açıyor. Bu, Kürt kimliğini kabul etmeye kadar varıyor. Demagojiktir, ama artık zorunluluktur.

Kürt cephesinde de büyük bir ulusal uyanış ve demokratik arayış var. Bunların hepsi birleştiğinde, sanıyorum Türkiye'nin bu şoven kalıpları kırılır. Savaşın etkisiyle olduğu kadar barış akımı da sanırım güçlü bir biçimde devreye giriyor. Bunların hepsinin birleşik ifadesi umutlarımızı artırıyor. Türklere demokrasi ve barış arayışı kesinlikle gereklidir. Çünkü Türk halkının, hatta Türk devletinin başka türlü kendini toparlanması mümkün değil. Mutlaka bir değişiklik olacak. Onlar bu değişikliği bize kadar da yansıttılar. Şunu demek istiyorlardı: "Belli bir işbirlikçiliği kabul edin, biz Kürt haklarında bir açılım yapacağız." Yani Kürt iradesinin kırılması temelinde bu yapılmak isteniyordu. Biz, hayır, irade kırılmaz dedik. Özgürlük iradesini kabul etmeniz temelinde, Türkiye'nin bütünlüğü dahilinde her türlü çözüme varız.

Hatta bu konuda generallere de bir mektup yazdım. Mektubum epey tartışmaya da yol açtı. Üç tane husus belirtmiştim. **Birinci** husus, Türkiye devletinin sınırları dahilinde bir çözüm arıyoruz, kesinlikle Türkiye'yi parçalama diye bir yaklaşımımız yok. **İkinci** husus, Türkiye ağır bir bunalımdan geçiyor, devlet mutlaka kendini yeniden yapılandırmak zorundadır. Yeniden yapılanma da çoğulcu demokratik temelde, yani her tür kültüre, kimliğe yanıt veren, kesin demokratik uzlaşmaya yanıt olabilen bir anayasa gerekiyor. Bu, çoğulculuk ve her çevrenin katılımıyla olur. Öyle tepeden inme yöntemlerle olmaz. Bu savaşın da karşılıklı bir ateşkesle sonuçlandırılması gerekir. Bu anlamda bir mektuptu ve yankı yaptı. Eğer Türkiye'ye çıkış yaptırılmak isteniliyorsa bu temelde olacaktır. Öyle inanıyorum ki, çok katı bir Kemalist rejim, yeni bir faşist darbe, yeni bir ordu darbesi bu gidişatı durduramaz. Çoğu denendi, denenmeyen darbe kalmadı, denenmeyen baskı yöntemi kalmadı. Tek yöntem, **barışçıl demokratik çözümdür**. Zor da olsa bunun gelişeceği ve başarılacağı kanısındayım.

M. A. Hasretyan.: Teşekkür ederim. Bu yıl Kasım ayında Kürdistan İşçi Partisi'nin kuruluşunun 20. yılı ile ilgili tören ve kutlama olacak mı? Olursa, ne gibi etkinlikler yapacaksınız?

Başarılı Bir Savaş Zaferin Kendisidir

A.Ö.: İdeolojik olarak başlatırsak, aslında PKK'nin 25. yılını geçirmiş bulunuyoruz. Çünkü ideolojik temeli 1973 yılının baharında atıldı. Ama resmi ilanı 20. yılına giriyor. Savaş tarihi olarak ele alırsak, o da 15. yılına girecek. Bir parti için yirmi beş yıl, resmi ilan için yirmi yıl, savaş için de on beş yıl az bir süre değil. Söylenilecek olan; Kürt tarihinin en önemli ayağa kalkışı, uyanışı, savaşa girişi ve yenilmemesidir. Kutlamanın özü budur. Zaten Kürtler her günü bayram havasında geçiriyor. Hava o havadır, yürüyüş o temeldedir. Ben onun için ayrıca Newroz'un kutlanmasını, partinin kuruluş yıldönümünün kutlanmasını, 15 Ağustos'un kutlanmasını fazla ciddiye almıyorum. Zaten ustalar, **Marks**'ın kendisi de "devrimler halkların bayramıdır" der.

Kürt halkının da bu yılları, bir anlamda bayram yıllarıdır. Her gün bir Newroz'dur. Ama sembolik olarak da 20. yıl iyi bir tartışmaya, kendini köklü gözden geçirmeye vesile teşkil edecektir. Ben bu konuda değerlendirmeler yaptım. 20. yıl PKK'sinin gerçeği nasıl anlaşılmalı? Kendini yenileme anlamında birçok şey vurgulandı. Kendi içindeki gerilikler, değişim ve dönüşüm göstermeyen özellikler, öğeler bir bir sorgulanıyor. Onun sonucunda açığa çıkanlar var. **Şemdin Sakık** olayında olduğu gibi, teslim olan, tasfiye olan var. Çok büyük bir netleşmenin yaşandığı söylenebilir.

Bu anlamda PKK 1973'ten 1978'e, yani resmi ilana kadar **ideolojik doğuş** hareketidir; 1978'den 15 Ağustos Atılımına kadar da bir **isyan hareketi** diyebiliriz. 15 Ağustos'a gelmeden önce bu isyan 12 Eylül'le bastırılmak istendi. Türk devletinin 'bastırdım' dediği dönem, aslında 1978-1982 yılları arasındadır. Biz bu dönemde PKK'yi yeniden organize ettik ve 15 Ağustos'la yeni bir süreç başlattık. Hem de büyük bir savaşla. Dolayısıyla onun da üzerinden on beş yıl geçiyor. **Birincisi**, ideolojik kalkışma hamlesi başarılıdır. **İkincisi**, politik kalkışma, isyan da başarılıdır. **Üçüncüsü**, askeri direnme, askeri savaş da başarılıdır. Yirmi, yirmi beş yıla böyle tarihi süreçler sığdırılmıştır. 20. yıl bu anlamda kutlanmaya değerdir. Kürt toplumu gibi bir toplumun içinde böyle bir partinin yüksek performans göstermesi, hatta inanılmazı gerçekleştirmesi kutlanmaya değer. Sadece bir parti değil, bir halk yeniden yaratıldı diyebil-

riz. Özgürlük anlamında, özgür halk kimliği anlamında bir halk yaratıldı. Hem de savaşa, ki savaşa yaratılan halklar, büyük halklar olur. Böyle bir yaratılma işi var. Bir de en devrimci bir ideolojiyle yaratılıyor. Bütün bunlar şüphesiz kutlanmaya değerdir.

Tam zafer yılları olsun isterdik, ama olmamıştır diye de fazla üzülmüyoruz. Çünkü bizim için savaşın kendisi, bayramla eşdeğerdedir. Ben her zaman savaşın kapsamlı geçmesini, diğer başarı günlerinden az önemli saymam. Başarılı bir savaş, aslında zaferin ta kendisidir. Ne kadar uzun sürse, o kadar değerlidir. Buna da kapasite var. Ama biterse de iyi olur. Siyasi olarak bir sürece girilse, umarım Türkiye yönetimi bu konuda anlayışlı olur. Çünkü diğeri, Türkiye'yi felakete ve bitişe götürüyor. Eğer bu hatalı gidişatlarını durdururlarsa, 20. yılda bir siyasal diyalog süreci olabilir. Bu da tercih edilir. Çünkü kanlı devrim, kanlı savaş, kanlı mücadele gerçekten çok zordur. Siyasi olanı daha uygarcadır. Eğer anlayış gelişirse, onu da tercih edebiliriz.

Dolayısıyla 20. yıl siyasal diyalog, siyasal çözüm umudunu ihtiva ediyor. Ama bu olmasa bile, savaşın boyutlanması da bize hayli umut veriyor, devrimimizi daha da derinleştiriyor, daha da büyük açılımlara, dostluklara ve ittifaklara götürüyor. Türkiye ittifaklarında çözülürken, biz ittifaklarımızda geliyoruz. Türkiye kendi halkından tecrit olurken, biz tüm halklarla ve ilerici tüm güçlerle birleşiyoruz. Bu açıdan da kutlanmaya değer buluyorum. Biz 20. yılı ister siyasal-demokratik bir kanalla, isterse daha da geliştirilmiş bir savaşla karşılayalım, gelişmeler umut veriyor. Dostlarımız da sonuna kadar umutlu olabilirler. Bu anlamda kendimize olduğumuz kadar değerli dostlarımıza da şimdiden kutlu olsun diyorum.

M. A. Hasretyan.: Sağ olun, teşekkür ediyorum. Son sorumu sormak istiyorum. Kürt sorununu çözmek için ne gibi engeller ve ne gibi çözüm yolları var? Kürt sorununu çözmek için ne gibi usuller yardım eder?

Kürt Sorununun Çözümünde En Büyük Engel Kürtlerin Kendileridir

A.Ö.: En büyük engel Kürtlerin kendileridir. Yani direkt savaştığım düşman politikalarını yüzde on engel olarak görürsem, yüzde doksan da Kürtlerin kendi içinde engel var. Sadece dışımızdaki hain, işbirlikçi güçlerden de bahsetmiyorum. Kendi içimizdeki dar ve bencil Kürt kişiliği inanılmaz bir engel olmuştur. Son yıllardaki faaliyetlerime dayanarak söyleyebilirim ki, ben TC'yi, İran'ı, Irak'ı, Suriye'yi unuttum. Kaldı ki, bunlar bana yarar sağlıyor.

Suriye objektif olarak, giderek dostluğa zemin teşkil eden bir ülke. Çok hunhar diye Kürtlerin tanıdığı Saddam rejimi, şu anda Kürtlerin hayrına bir konuma gelmiş gözüküyor. Yani Kürt sorununun çözümünde engel değil. İlginçtir, ama bu bir gelişmedir, dikkat çekicidir ve değerlendirilmeye değerdir. İran'ın kendisi de böyledir. İran'da da fazla sıkıntımız yok. Hem İran'daki Kürtler için, hem de genel Kürtler için İran politikalarında gelişmek için ciddi bir engel yok. En azından güncel taktik gelişmeler için ciddi engel yok. Türkiye'nin şu andaki rejimi de az çok beslendiğimiz bir rejimdir. Ne kadar sürse, bu rejimden o kadar besleneceğiz. Neden? Çünkü tecrit olan bir rejimdir. Evet, kirli savaş ve çeteler var. Ama onlar her gün Türkiye'yi batırırken, bizim haklılığımızı ve meşruiyetimizi de ulusal ve uluslararası alana taşıyor.

"En önemli sıkıntı nedir?" diyeceksin. En önemli sıkıntı, bu anlamda Kürtlerin kendisidir. Güney'deki ihanet, işbirlikçilik olmasa, Kürtler bir devlettir; hem de askeri ve siyasi olarak en güçlü bir biçimde devlettir. Kuzey'deki Kürt korucular olmasa, askeri olarak biz çoktan barmıştık. Yani en büyük engel Kürtlerin kendileridir.

İçimizde en son çıkan teslim olma, ihanet örnekleri var. Bunlara kalsa, bu partiyi bitirirler. Bu ciddi bir tehlike. Tarihte de buna benzer örnekler yaşanmıştır. Mesela, **Bedirhan Beyi Yezdan Şer** bitirdi. **Şeyh Sait**'i Binbaşı **Kasım** bitirdi. **Seyit Rıza**'yı **Rayberler** bitirdi. PKK içinde, ulusal kurtuluş savaşında da bu olabilir. Ama bu engelleri, iç engelleri büyük oranda kontrol altına aldığımızı söyleyebilirim. Özellikle Kürt kişiliğini kontrol altına aldığımızı söyleyebilirim. O çok bencil, kafası kızdığına en büyük değerleri bile çiğnemekten ve parçalamaktan vazgeçmeyen bütün Kürt beynini kontrole aldım. Bu konuda benim kendime has bazı yöntemlerim var.

M. A. Hasretyan.: İhtiyaç var.

A.Ö.: Yöntemlerim var. İhtiyaç var, yapıyorum. Yani psikolojik olarak da Kürd'ü çözdüm ve kontrol altına aldım. Dolayısıyla ihanete giden bütün yollar kesildi. Küçük yaşamaya giden bütün yollar da kesildi. Eski Kürt bu anlamda çıldırarak. Düşmandan daha fazla, darbeyi bu Kürd'e vuruyorum ve yeni gelişmeler ortaya çıkıyor. Sizin çözüm dediğiniz olay, yeni Kürt tipi, yeni Kürt yaşam tarzındadır. Sayın **Beşikçi Hoca** sosyolog olduğu için, bunları daha iyi inceliyor. Umarım siz de incelersiniz. Sayın Beşikçi Hoca süreci harikulade buluyor ve bu doğrudur.

Yeni bir sosyal gelişme yaratılıyor. Yeni bir sosyal yaşam söz konusu. Bu ciddi bir çözümdür. Siyasi olarak da sanırım birliğe doğru hızla gidiliyor. Milyonlar zaten birleşmiş. İki de bir, birlik deniliyor. Ezici bir biçimde birlik gerçekleştirilmiştir. Uyanan Kürtlerin yüzde doksanını biz birleştirmişiz. Birkaç aydın var. Adı olan, kendisi olmayan birkaç küçük parti var. Onlara da ben her türlü hizmeti götürürüm. Yani onlara da benim yaptığım hizmet karşılıksızdır. Böyle toleranslı yaklaşıyorum. Kalan eksiklikleri de sanırım bu yaklaşım giderir. Bu, çözümü daha da hızlandırabilir. Dediğim gibi, çok ılımlı, uzlaşıcı davranacağım. Hatta hainlere bile bir gün vuruyorum, ikinci gün gelin dostluk kuralım diyorum. O kadarki uzlaşıcı bir yaklaşım var.

M. A. Hasretyan.: Diyalektiktir.

A.Ö.: Evet, bunu da göz önüne getiriyorum. İçimizdeki ve dışımızdaki bütün Kürt engellerini böyle çözdükten sonra, dışı da insan haklarına dayalı projenizi ben karşılıksız, tek taraflı, temiz kâğıda imza atar gibi bir biçimde kabul ediyorum diyorum. Avrupalılara, Avrupa Parlamentosuna aynı şeyi söylüyorum. Ortadoğu ülkelerine de aynı şeyi söylüyorum. Dolayısıyla artık o yönlü de çözüm yolları sürekli açık tutulmaya çalışılıyor.

Bütün bunlar birleştirildiğinde engeller hızla aşılrken, çözüm yolları da derinleşiyor. İnanılmaz bir yoğunlukta, hızda ve tempoda gelişiyor. Bunu daha da kapsamlı götürmeyi isterdim. Ömrümüz yettikçe bunu yapacağız. Bu derinliği, bu mirası biraz namusluca, gerçekten hakkını vererek, -artık bir Kürt değil, binlerce militan da var- birileri böyle yüreklince götürmek isterse bu iş sağlam gider. Ciddi bir engel yok. Çözüm yolu da ardına kadar açılmıştır. Önderlik değerlerine ve amaçlara, savaşımın kendi kurallarına, diyalektiğine ters düşülmezse, bu anlamda Kürtler aslında kurumlaşmış bir önderliğe de sahiptirler. O yola girilmiştir. Yeter ki temsil dürüst yapılsın. Eskisi gibi küçük amaçlarla birbirine girmesinler. Birbirlerini bölüp parçalamasınlar. Biraz saygılı olsunlar. Gerçeğe karşı duyarlı olsunlar. Çözümün tam başarıya gitmesi, biraz zaman işidir. Bütün olanakları ortadadır.

Mesela bir bitkiyi güzün ekersen ancak baharda yeşerir, yazın da ürün verir. Bizim için de böylesine bir zamanlama işi söz konusudur, bu doğaldır. Dolayısıyla doğada her şey zorla, biraz da acılar içinde doğar ve büyür. Bizim de yaşadığımız budur. Yine çok büyük bir talih-sizlik olmazsa, bu sefer başarı kesindir. Bu temelde eğer söyleyeceğiniz başka soru yoksa...

M. A. Hasretyan.: Sağ olun, teşekkür ederim.

A.Ö.: Ben de geldiğiniz için size teşekkür ediyorum. Halklarımızın birlik ve bütünlüğünde bir ses olabileceğine dair umutlu olduğumu da belirtiyorum. Size de bol sağlık diliyorum.

Şimdi size geçelim. Sanırım sorularınız vardır, çok mudur?

Y.K.: Az Başkanım.

A.Ö.: Sizin sorularınıza cevap verelim, daha sonra Sayın Aşiryan'a geleceğiz.

Devrimler Yeni Kültürü Doğurmak Zorundadır

Y.K.: Başkanım, görebildiğim kadarıyla Kürdistan Devrimi askeri ve ideolojik olarak çok önemli bir noktaya geldi. Ama devrimin arka bahçesi diye adlandırdığımız kültürel alanında, devrimci kültür birikimi alanında bir eksiklik var mı, yok mu?

A.Ö.: Kürdistan Devriminin kültürel sorunları diye bir başlık atarsak, şüphesiz tartışılması gereken çok husus var. Bu kavramla kastedilmesi gereken, aslında yeni yaşamdır. Kültür, kabul edilebilir bir yaşamın ağırlıklı olarak sanat ve edebiyatla dile getirilmesi, gerçekleştirilmesidir. Şüphesiz devrim, nihayetinde bir **kültür** olayıdır. Başlarken bir kültürel zemine dayanır. Sonuçlanırken de yeni bir kültürü doğurmak zorundadır.

Bu temelde eski kültürün aşılması ve yeni kültürün gerçekleştirilmesinde, eski kişiliğin aşılması ve yeni kişiliğin yaratılmasında, eski yaşam tarzının aşılması ve yeni yaşam tarzının

gerçekleştirilmesinde ciddi sorunlar yaşanmaktadır, altüst oluşlar söz konusudur. Aydınlarımızın bu sahayı değerlendirmeleri gerektiği kanısındayım. Maalesef bu konuda büyük bir yetersizlik var. En çok kültür cephesinde boy atabilirler, yeteneklerini bu temelde kullanabilirler. Aydınlar derken, bunun içinde sanatçılar da, bilim adamları da vardır. Hepsinin bu devrimin hangi kültürü yıktığını, Kürd'ün hangi yaşam tarzını yıktığını görmelerine şiddetle ihtiyaçları var. Bunu beceremiyorlar, dolayısıyla verimsiz kalıyorlar.

Yeni bir yaşam tarzı şekilleniyor, bunu ben şekillendiriyorum. Şüphesiz tanrı değiliz, ama devrimlerin tanrısal bir özelliği de vardır ve o da **yaratma** özelliğidir. Yeni kültür ve yeni yaşam tarzı yaratılıyor. Bunu görmüyorlar. Dolayısıyla sıkıntıları var. Ama bir tartışma başlamıştır. Eski kalıplar büyük oranda kırılıyor. Tarihte, kültürümüzde korunması gereken özler var. Onlar büyük bir özgünlük ve özgürlük içinde korunmaya alınırken, yeni yaşam tarzları içeriliyor, veriliyor. Onun örgütlenmeleri olacak, bazı örgütlenmeler de var ve daha da gelişebilir. Şüphesiz kuralları da olacak. Nedir kuralları? Ulusallık ilkesi, özgürlük ilkesi, hümanist ilkesi, estetik ilkesi, duygu terbiyesi, mefkûresi, düşüncesi olacak. Bütün bunlar büyük heyecan veren bir çalışmadır. Cılız da olsa bir başlangıç vardır.

Aydınlarımız kendilerini ölümcül, çürütücü bir yaşam içinde bitireceklerine, bu heyecan veren yeni yaşam doğuşuna ilgi gösterebilirler. Selamlasınlar ve yeteneklerini birleştirip bu yeniliği kendi ortamlarında da, kendi faaliyet alanlarında da geliştirebilirler. Ulusal kurtuluş savaşınının ihtiyaç duyduğu bir boşluğun giderilmesi kadar, kendilerinin de ihtiyaç duyduğu ruhlarındaki ve düşüncelerindeki boşluğu ve soyutluğu aşabilirler. Somutluk, ruhta da bir derinlik kazandırabilir. Bu gerçekten en az savaş kadar heyecan verici bir çalışmadır. Atılan adımlar giderek gelişecektir. Biz onu kesinlikle düşünüyoruz, planlıyoruz ve pratik araç gereçlerine de yanıt olmaya çalışıyoruz.

İşin edebi, kültürel ve sanatsal yönünü düşünemeyenler düşünür, duyamayanlar duyar. Gereken yaratıcılığı, yeni yaşamın terbiye edilmesini, duyguların ve düşüncelerin ülke, yurtseverlik, gelişkin sosyal yaşam boyutunda değerlendirilmesini geliştirir. O çok bencil, küçücük amaçlar için boğulup gitmeye fırsat vermezler. Oldukça da çok çirkin bir yaşama artık tenezzül etmezler. Bu da bir **kültürel devrim**dir. Siyasal ve askeri sahadaki devrim kadar, kültürel devrim de büyük mesafeler açacaktır, ruh boşluğumuzu giderecektir. Yine çirkinliğimizi aştıracaktır. Yaşama duyulan ilgisizliği büyük bir arzuya dönüştürecektir. Bunlar da büyük bir sosyal canlılığa, büyük bir siyasal üretkenliğe, hatta askeri yönde de güçlü kişiliklere karşı bir etkide bulunacaktır. Bu yönlü gelişmeler vardır ve sınırlar daha da geliştirilecektir. Yüksek ilgi duymak, yüksek katılım göstermek için tam zamanıdır.

Y.K.: Teşekkür ediyorum. Başkanım, Kürtler yüzyıla yakın bir zamandır ülkelerinden göç edilmeye, sürgün edilmeye mecbur edilmişlerdir. Onun için Kürtler birçok ulusal kurumlarını yurtdışında kurmak zorunda kalmışlardır. Bugün bir çatı kurumu diye adlandırabileceğimiz Sürgünde Kürdistan Parlamentosu, MED TV, günlük gazete ve daha birçok kurum ve kuruluş Avrupa'dadır. Bu kurum ve kuruluşlar hakkında görüşünüzü almak istiyorum.

Ulusal Şekillenmeyi Önemli Oranda Sürgündeki Kurumlar Sağlayacaktır

A.Ö.: Kürtler sadece fiziki olarak bir diasporaya, bir sürgüne tabi tutulmamışlar. Ruhlarında ve düşüncelerinde de büyük bir kaçıışı yaşıyorlar. Bunun yaşadıkları şiddetli soykırımla bağlantısı var. **Gizli bir soykırım** dayatıldığı için kaçış çok derinden, çok gizli ve çok acımasızdır. Onun çok daha somut ifadesi, Avrupa'ya göçertilen Kürt kitleleri oluyor. Bunlar her ne kadar eritilmek amacıyla, soykırım güçleri tarafından oraya atıldılarsa da, şimdi bu aksi bir etki yarattı. Bana göre diaspora Kürtleri aslında Kürdistan'da kalan çobandan daha önemli bir rol oynayabilirler. Şu anda kırsaldaki Kürt, devrimle karşı devrim, gerilla ile korucu arasında bölünmüşken, diasporadaki Kürt bu söylediğiniz kurumlarda büyük oranda kendisini yeniden yaratıyor. Sürgünde Kürdistan Parlamentosu, gazeteler, dergiler, dernekler, televizyon, sanatın diğer birçok kurumu gerçekten bir **Rönesans** kadar etkide bulunuyor. Bunların şüphesiz daha iyi kurumlaşmaya, kurallara bağlanmaya ve yetkin temsile ihtiyaçları vardır. Çok daha kapsamlı örgütlenmeleri geliştirmeleri gerekiyor. İşlere daha çok inançla sarılmaya ihtiyaç vardır. Kesinlikle küçümsememek gerekir.

Hatta şöyle diyebilirim: Yeniden ulusal şekillenmeyi önemli oranda bu diasporadaki kurumlar, yani sürgündeki kurumlar sağlayacaktır. Yeni yaşam ağırlıklı olarak burada şekillenecektir. Hatta siyasal kurumlaşma büyük oranda bu kurumlarda gelişim gösterecektir. Dolayısıyla ulusal yaşam, siyasal ve sosyal yaşam, hatta devlet konusunda model olmaları söz konusu. O açıdan anlamı büyüktür. Burada başarılacak olan, yarın olduğu gibi ülkeye monte edilecektir. En az ülkedeki kurumlar, ülkedeki gerilla kadar buranın etkisini düşünmek gerekiyor. Zaten birleşik bir halde geliştireceklerdir. Birbirini şiddetli etkiliyorlar. Avrupa'daki halkımızın bu kurumları ve onlar için sunduğu maddi destekler olmasaydı, herhalde gerilla bu kadar olmazdı. Tabii ki gerilla da olmasaydı, bu kurumlar bu inançla bu kadar beslenmeyeceklerdi. İyi bir koordinasyon kurulmuştur. İyi bir işbölümü yapılmıştır.

Düşman dağdakini dağda bitirmek, yurtdışına kaçtırdıklarını da orada eritmek istedi. Biz ikisini de çok iyi cevaplandırdık. Dağda ne kadar kalınırsa, o kadar iyi gerilla olunur dedik. Dışarıya ne kadar kaçıtılırsa, onlar da o kadar modern bir ulusal ve siyasal kurumlaşmaya giderler dedik. Sınırlı olsa da, ikisi gerçekleştirildi. Sanırım bundan sonraki birliktelik daha hızlı ve çarpıcı gelecektir. Ne artık göçmenliğin çürütücü etkisi altında eriyip gidecektir, ne de içerdeki eskisi gibi boğulup kalacaktır. Çağdaş teknolojinin yardımıyla -bu bizim için artık bir teknik devrimdir- onu iyi birleştirdik. O da önemli bir başarıdır. Daha da geliştirir ve bu kurumları kullanırsak, özellikle klasik sömürgeciliğin tarih boyunca yaptığı kendi içindekini boğmasına, dışarıya kaçtırdığını da umutsuz bırakıp bitirmesine artık bir daha asla fırsat vermeyecek biçimde boşa çıkartırız. Bunu aynı zamanda karşı bir kuvvete de dönüştürüyoruz ve bu kuvvet şimdi çalışıyor. Sanırım zafer de bu temelde gelecektir. Yani iki alandaki Kürt kurumlaşmaları çarpıcı bir biçimde tekniği de çok iyi kullanarak, ondan alacakları hızla bu sefer kurtuluşu yakalayacaklardır.

Y.K.: Teşekkür ediyorum. Eskiden PKK Kürdistan'da savaşan bir siyasi partiydi ve dünyanın diğer ülkelerinde de örgütlenen bir partiydi. Bu sadece benim değil, Batılıların, yabancıların da gözlemidir. PKK, Kürt ulusal hareketinin motor gücüydü, lokomotif olarak onu sürükledi. Bu vagonlarda bugün artık işçiler, köylüler, burjuvazi, hatta zengin yurtseverler var. PKK, Kürt ulusal hareketini kucakladı, bir noktaya getirdi. Ulusal hareketin dışında kalmış, hatta ulusal harekete yıllardır düşmanlık yapan aydınları bu çatı altına çağırarak neyi hedeflediniz?

Aydınlar Adaletli ve Vicdanlı Davransınlar

A.Ö.: Son dönemlerde bir yandan iç ihaneti ve işbirlikçiliği alabildiğine daraltırken, diğer yandan daha geniş bir ulusal çerçeveyi geliştirmeye özen gösteriyoruz. İkisi de gerekli ve anlamlıdır. Birbirleriyle de bağlantılıdır. İhanet ve işbirlikçilik kavrayışım ilkede ne kadar keskinse, hızla o bataktan çekilenleri, bilerek veya bilmeyerek o bataklığa düşenleri ulusal safalarda bütünleştirme çabalarım da o kadar kapsamlıdır. Birbiriyle çelişkili gibi gözükse de aslında bütünleyicidir. Bu çok önemli bir yaklaşımdır. Herkesin dikkat etmesi gerektiğini söylüyorum. İhanete, işbirlikçiliğe birinci sırada alet olan bile 'Ben elimi çektim' dese, ona, senin kurtuluş saflarında yerin var derim. Politik olarak, bu kadar esnek yaklaşıyoruz.

Aydınlar biraz **küskünleri** temsil ediyorlar. Artık buna gerek yok. Başlangıçta vurguladığım gibi, böyle bir hareketi beklemiyorlardı, hazır değillerdi. Başarısına dair umutları yoktu, ama artık kabul etmeleri gerekir. Olan bir kez oldu. Süleyman Demirel kadar da olsa realiteyi, Kürt savaşını aydınlarımızın kabul etmesi gerekiyor. İyi incelesinler, bununla hemen gelip taraftarlık etsinler demiyorum. Objektif değerlendirsinler; olup bitenin kendileri için ne anlam ifade ettiğini değerlendirsinler. Hatta bunlar çoğunun özlemlerine bir yanıttır. Rüyalarında göremediklerini şimdi gerçekleştirerek önlerine koyuyoruz. Biraz adaletli ve vicdanlı davranınlar, kompleks yapmasınlar. Yani gurur meselesi yapmasınlar. Biraz mütevazıca 'güzel bir iş olmuştur' deyip ilgi göstereyinler. Bunu yapmakla gerçekten kendi özlere de dönmüş olacaklar, güç kazanacaklar. Bir de yetenekleri var, onları işleteceklerdir ve bu da onlar için gerçekten kurtuluş anlamına gelecektir

Bu anlamda çağırımı hep yineliyorum. Bu vesile ile en ihanetçi, en işbirlikçi duruma düşenlere, ısrar etmeyin, vazgeçin diyorum. Gelin, ulusal kurtuluş saflarında buluşalım. Başka ç-

kar yolumuz kalmamıştır. İlgisiz duran çevrelere, aydınlara özellikle şunu diyorum: Belki anlaşılır nedenlerle uzun süre bu durumu yaşadınız, ama artık bunun gereği yok; devam eder-seniz gerçekten çürürsünüz. Bu da size yakışmıyor. Dolayısıyla alabildiğine emirlerinde oldu-ğumuzu söylemeliyim. "Anlaşmazlıklarım var, tehlikeli" demelerine gerek yok. Huzurunuzda belirtiyorum ki, maddi ve manevi olarak ne istiyorlarsa ben emirlerindeyim. Birlik için, ulu-sallık için, özgürlük için, demokrasi için veya kendilerinin çok söyledikleri kavramlar ve ilkeler için sadece emirlerini bana bildirsınler, ben gereklerini yerine getireyim.

Y.K.: Evet, teşekkür ederim. Mahmut Baksı'yi kabul ettikten sonra, sırada olan Kürt ay-dınları var mı? Böyle bir programınız var mı? Bunu öğrenmek istiyorum.

A.Ö.: Sayın Mahmut Baksı'ye şu nedenle ilgiyi oldukça duyarlı bir biçimde göstermeye ça-ıştım: Sayın Baksı, **Olof Palme**'nin iyi bir dostuydu. Benim de o zaman, aslında pek de is-temediğim bir iltica sorunu vardı. Biliyorsunuz, o dönemde bütün Kürtlere İsveç iltica veri-yordu. Biz de iltica yapalım dedik. Türk istihbaratı sanırım özellikle bunu önemli bulmuş. İçi-mizde bazı kuşkulu tiplerin ve kendi yerleştirdiği elemanlarının İsveç'i kullanması söz konu-su.

Tabii Mahmut Baksı benim için de, "Sizin için iltica sorunu diye bir şey yok, kabul edilmiş-tir" diyordu. Tam bu süreçte arayı bozmak isteyenler bize geliyorlar, "Sayın Baksı şöyle teh-likeli bir işbirlikçidir" diyorlar. Ona gidiyorlar, "Bu şöyle bir diktatördür" diyorlar ve arayı bo-zuyorlar.

Palme'nin Katliyle İlişkimiz Olmadığı Gibi, Öldürülmesinden Derin Üzüntü Duyu-yoruz

Hüseyin Yıldırım diye bir avukat vardı. Sonradan anlaşıldı ki, Diyarbakır zindanlarındaki o katliamı ve işkenceyi yönlendirenlerden biri de budur. Tam teslim olana geçit gösteriyor, tıpkı **Şahin Dönmez** gibi. **Mazlum Doğan, Kemal Pir, M. Hayri Durmuş** gibi onlara da ölüm yolunu gösteriyor. Bunun da Diyarbakır'da soykırım kamplarındaki rolü budur. Avru-pa'da da buna benzer bir bozgunculuk yapıyor, "Palme'yi öldüreceğiz" diyor. Biz de ciddiye almadık. Çünkü o zaman PKKlilerin kafası kızgındı. "Şunu öldürürüz, bunu öldürürüz" derken, bu da arada böyle bir söz söylüyor. Başlangıçta benim dikkatimi çekmemişti. Sonra düşün-dük ki, bu, önemli bir komploya hazırlık yapıyor. Daha sonra Palme katledildiğinde, bizim adımıza sahiplenmek isteyenler vardı. Ben ince bir duyarlılık göstererek, o akşam acilen şunu söylemiştim: Hemen bir bildiri yazacaksınız. Palme değerli bir Kürt dostudur. Palme'nin kat-liyle hiçbir ilişkimiz olmadığı gibi, öldürülmesinden derin bir üzüntü duyuyoruz. Kürtlerin Av-rupa'daki en güçlü dostu olan birisini kim katletmişse lanetliyoruz dedim. Bu içerikte bir de-ğerlendirmeye karşılık verdim.

"Palme komplosunda PKK izi, Kürt izi" diye bir tartışma çıktı. Biraz araştırılırsa uluslararası bir komplo olduğu ortaya çıkacaktır. Türk MİT'inin bunda etkin bir rolü var. Sebebi de şudur: O zaman İsveç NATO dışında olan bir ülkeydi. Ulusal kurtuluş hareketlerine hep destek ol-muş bir ülke ve Palme de onun çok popüler bir lideri. Yine o dönem de **Reagan** ve **Thatcher** rüzgârı var. Sovyetlerde çözülüş başlıyor. Bütün bunlar büyük bir dalgakıran olarak Palme'yi görüyorlar. Türk MİT'i de Kürtlere en iyi zemin olabilecek İsveç'i ve Palme'yi büyük bir tehli-ke olarak görüyor. Komplo bu gerçeklere dayanıyor. Yalnız çok daha kötü olanı, PKK'yi de bu işe buluşturup bir taşla iki kuş vurma misaliyle sonuç almak istediler. Böylece bütün demokrat kamuoyu bize tepki duyacaktı. Hem NATO kurtuluyor, hem Türk MİT'i kurtuluyor, hem de biz alacağımız destekleri kaybediyoruz. Böyle bir şeyin içine giren tipler de var. İşte bunların hepsinin etkisiyle, 'Kürt izi' teorisiyle bu aydınlar PKK'den uzak düşürüldüler. İsveç de Kürt aydınlarının en çok yuvalandıkları yerdir.

Y.K.: Biliyorum.

A.Ö.: 'Kürt izi' hepsini ürküttü. Sayın Baksı'nın, **Lamia Baksı** adında doktor bir kardeşi vardı.

Y.K.: Şehit oldu.

A.Ö.: **Dörtlü çete** dediğimiz bazı kişilikler vardı. Sözüm ona 'köylüler iktidarı ele aldı, ay-dınlar ezildi' adı altında, ne kadar aydın, siyasal bilinci olan kişi varsa hepsini komploya ge-

tirdiler. **Kör Cemal**, Lamia Baksi'yi yargılıyor. Aslında bir nevi komplo yapılıyor. Bütün bunların etkisi ile bir küskünlük doğdu.

Y.K.: Evet.

A.Ö.: Palme cinayeti ve parti içinde çetelerin yaptıkları Kürtlere ve PKK'ye mal edildi. Bunun sonucunda bütün aydınlar bize büyük bir tepki duydular. MİT bunları örgütledi. Bazılarına avantaj verdi. Örneğin, **İbrahim Güçlü**'ye Urfa'da fabrika kurduruyorlar. Bu, sözüm ona ünlü teorisyendi. Yani kötü kullandılar. Tabii Avrupa kamuoyu da Palme olaydan sonra daha da aleyhimize çalıştı ve halen PKK yasağını tam kaldıramamış değiliz. Bu olayın altında bu gelişmeler var.

Sayın Baksi, eski ünlü Kürtler üzerine çok konuşuyordu. Bir ara en yüksekte seslendirenlerden birisiydi. Ne oldu diye sordum. "Ağır bir durumu var" dediler. Tabii üzüldüm, bir dönemin ilk ilticacılarındandı. Avrupa'ya gitmişti, ama belli bir Kürtlük bilinci de vardı. Öyle olmamalı dedim. Nerede bulunuyorsa bir telefonlaşalım dedik. O da bunu çok olumlu bulmuş. Telefonda konuştum ve bu yeni aydın hareketine katılmasını önerdim. Bir de bu oyunu bozalım, sen bu oyunu benden daha iyi biliyorsun dedim. Gerçekten de biliyor. Kitabı da var. Palme cinayetine ilişkin değerlendirmeleri var. Gerçekçi buldum. Yine bu aydınların bu durumu iyi değil. Kendisi de sanırım bunu en iyi bilenlerden.

Dolayısıyla her iki konuda da adım attı. Bu açıdan gerek sağlık durumlarına gösterdiğimiz hassasiyet, gerek kendisinin de bu çileli yıllardaki çabalarını göz önüne getirerek böyle yeni bir başlangıç yapmayı olumlu bulduk. Nasıl ki, konferanslarla Arap-Kürt diyalogu, Ermeni-Kürt diyalogu bir başlangıçsa, İsveç'teki aydınlarla da bir diyalog başlattık. Sayın Baksi ile olması da en güzelidir. Sanırım daha da anlamlı gelişir ve bu aydınların hem küskünlüğü, hem ulusal harekete -PKK'ye demiyorum- gecikmeli katılımı güçlü bir biçimde gerçekleşir. Hepsinin hem arzusu, hem özlerine dönüşü de olacaktır.

Y.K.: Sayın Başkan, Baksi ile yaptığınız televizyon programı çok değerliydi. Herkesin çok dikkatini çekti.

A.Ö.: Değil mi? Orada biraz edebi dokunmak istemiştım. Sayın Baksi şeyi istiyordu.

Y.K.: Vasiyetini yazmış.

A.Ö.: "Ölmeden önce Kürdistan dağlarına gideyim, bir çay içeyim; ondan sonra ölürsem, bir dağ başında gerillanın eliyle toprağa verilmeyi isterim" diyordu. Bu hepimiz için tercih edilir ve doğru bir şeydir. Yani **aydının toprağıyla buluşması** demektir ve güzel bir şey aslında. O yaban ellerde çürümek yerine, gönlünden ülkeye dönüş, ülke ve gerillayla bütünleşmiş değerlidir ve sanırım gerçekleşecektir de. Aydınlarımıza benim söyleyeceğim, son derece umutlu olsunlar. Ülke **kutsal** bir kavramdır. Bütün dinlerde, bütün felsefelerde bu vardır. Sanırım temiz gömülebilme de iyi bir istek.

Bir hatıramı daha anlatayım: Böyle basit aile kavgalarında ölmek yerine, büyük bir dava adına ölümü gerçekleştireceğim dedim. İnanır mısınız, benim o zaman en çok talep ettiğim buydu. Bırak kurtuluşu, bırak böyle uzun vadeli bir savaşı, tek hedefim, 'Bu boşu boşuna gitmedi, çok önemli bir davanın yolcusuydu; Kürdistan davası, toplumsal devrim davası için öldü' denilmesiydi. Benim, uzun süre hedeflediğim buydu.

Buna şahane bir ölüm tarzı denilebilir. Şimdi şahane bir ölüm değil, şahane bir kurtuluş, şahane bir yaşam da gündemdedir. Bu çok büyük heyecan veriyor. Herkesin bunun kıymetini bilmesi gerekiyor. Sayın Baksi'nin de böyle anlamlı bir ölümü büyük bir nimet olarak görmesi değerlidir. Hele bir de anlamlı bir **özgürlük yaşamı** çok daha değerlidir. Bu iyi takdir edilemiyor. Ben buna öfkeliyim. Buradaki şerefli ölüm de, onurlu yaşam da çok değerlidir.

Gecikmiş de olsa size söyleyeceğim, ağır bir ameliyat geçirdiniz, ilgisiz değildim. Çok sordum, hep sordum. Ben, öyle klasik geçmiş olsun deme taraftarı değilim. Benim yanıtlım biraz daha değişik. İşleri biraz daha güzel götürmek...

Y.K.: Başkanım, sağ olun. Telefonunuzu bana ulaştırdılar.

A.Ö.: Yani her gün telefon da edebilirim. Belki rahatsız olur dedim. Ondan da öteye, ben birçok kişiye selam göndermem. O sanır ki, ben unutuyorum. Oysa öyle değil. Sayın Baksi'de olduğu gibi, öyle bir selam gönderme tarzım var ki, en güzeli olur. Sizin için de bu temelde geçmiş olsun diyorum.

Y.K.: Teşekkür ederim.

A.Ö.: Evet, Sayın Aşırıyan sıra size geldi, kusura bakmayın.

Ş.A.: Hayır, Sayın Başkan. Bir kez daha Önderlik sahasına gelmem benim için büyük bir şereftir. Bize büyük bir şans sunuldu. Önderliğe sormak üzere birkaç soru hazırladım.

A.Ö.: Tabii.

Ulusal Kongre Sorunu Kitlese Bir Sorundur

Ş.A.: Konuşmalarınız arasında bazı sorularımın yanıtı verildi. Ben tekrarlamak istemiyorum. Birinci sorum Ulusal Kongreye ilişkindir. Ulusal Kongrede Kürdistan'ın ulusal sorunu, sosyal sorunlarını içeren bir toplantı gerçekleşecek. Birçok parti birliğe gelmedi. Görüşümüze göre Ulusal Kongrenin ilanının zamanı gelmiştir. Çünkü bütün partiler...

A.Ö.: Evet, anlaşıldı. Şuana dek gerçekleştirilen toplantılar yerindeydi. Bazı partiler gelmedi. İradelerini yönetmeyen, hatta iradelerini düşmana teslim eden partilerden beklentilerin olursa, onlar seni iflasa götürür, gelmezler. Fakat Ulusal Kongre sorunu, kitlese bir sorundur. Milyonlarca insanımız ayağa kalkmış, savaşımız da büyüyerek sürüyor. Gerek ülke içinde olsun, gerekse ülke dışında olsun binlerce Kürt aydınımız, siyasetle uğraşanlarımız hepsi birlik kurmuş durumdadır. Ulusal Kongre için her şey vardır. Diploması imkânları, ülkeye girip çıkma imkânları her gün oluyor. Savaş zemini de var. Her şeyin sorumluluğunu üstlenen bir parti de var. Yine her parçada herkes birbirini görebiliyor.

Bazıları hazır olmayabilir. Kendi iradeleriyle hareket etmiyor da olabilirler. Bunlara fazla umut bağlamamak gerekir. Çünkü zararlı olabilirler, sizin için de zararlı olabilirler. Bu hazır imkânları çok güçlü bir biçimde uzun bir zamana yayarak değil, gerektiği zaman Ulusal Kongre için toplantılar yapılabilir. Bu toplantılar hazırlıktan ziyade, kongrenin ilanı toplantıları olmalıdır. Ben bunu yerinde bir yaklaşım olarak değerlendiriyorum. "Ben hazırım, ben varım" diyenler yeterlidir. Hatta belki de fazladır, az değil doyurucudurlar. Bu da sizin gibiler için tam da yerinde bir iş, bir görevdir.

Biz daha önce de belirttik: Ulusal Kongre Kürtler için barış ve birlik rolünü daha iyi oynayabilecektir, oynuyor ve daha da iyi oynayabilecektir. Diploması açısından da rolünü iyi oynayacaktır, oynuyor da. Aydınlatma işlevini görüyor. Bunu da geliştirerek sürdürecektir. Bunlar da az gelişmeler değildir. Çok parçalanmışlık, yalnızlık ve suskunluk herkese zarar veriyor. Aydınlar da Ulusal Kongrede rollerini iyi oynamak istiyorlarsa, zaman erken değil, hatta geçiyor bile. Bazı partiler askeri açıdan bir şeyler yapamıyorlarsa da, siyasi açıdan Ulusal Kongre'de rollerini iyi oynayabilirler. Herkes için en çok gerekli olan budur. Ben diyorum ki, sayıyla, amaçlarıyla, pratikleriyle, çalışmalarıyla Ulusal Kongre ilan edilebilir. Bunun için şimdiye kadar yaptığımız yardımlardan daha fazlasını yapma çabası içinde olacağız.

Ulusal Kongre mutlaka PKK'nin bir parçası olsun demiyoruz, zaten olmaz da. Bu gerekli olmadığı gibi, doğru da değil. Neden Ulusal Kongre adını verdik? Birçok görüş farklılığı var, parça var, büyük ve küçük partiler var. Bunların hepsine birlik, Ulusal Kongre diyoruz. Ulusal Kongre içinde Güney cephesi olur, Kuzey cephesi olur, Doğu cephesi olur, içerdeki Kürtler olur, dışarıdaki Kürtler olur, bir bütünün hepsini temsil edebilir. Bunun için zamanı da uygun görüyorum, hazırlıklar da az değil, dünya durumu da şu an çok müsait. Mevcut durumda herkes Kürt sesini duymak istiyor. Hem büyük bir hazırlık var, hem de bunu bekliyorlar. Dünya kamuoyu da bizden bunu istiyor. Milyonlarca Kürt halkı da öyle. Birkaç kişi istemiyorsa, bu birkaç kişinin ne durumda olduğunu görmek gerekiyor. Bunu çok sorun yapmamak gerekir. Bunun için bu adımı başarıyla yerine getirebileceğinize inanıyorum ve şimdiden bunun beklentisi içerisindeyiz, bu temelde sizleri kutlarız.

Ş.A.: Sorumu yanıtladığınız için çok teşekkür ederim.

A.Ö.: Biz teşekkür ederiz.

Kürdistan Devriminin Araplara Zarar Vermeyeceğini Anlatmak İstiyoruz

Ş.A.: Beyrut Konferansında bazı kararlar alındı. Kürtler ve Araplar tarihte hep birbirlerine yakın olmuşlar. Osmanlı devletinin egemenliği altında aynı acıyı yaşamışlar. Benim görüşüme göre, Arap ülkeleri içindeki çalışmalarımız devrime göre yürüyecek. Bölge halklarıyla daha

derin dostluklar kurmak, derinleştirmek önemli. Bunun için nasıl bir zemin üzerinde, bölge halklarıyla ilişkiler kurabileceğiz?

A.Ö.: Doğrudur aslında. Belki şimdi Osmanlı devletinin varlığı söz konusu değil. Ancak yeni Osmanlılar var.

Ş.A.: Yeni Osmanlılar var.

A.Ö.: Bu yeni Osmanlılar, İsrail ve ABD'nin desteğini alma peşinde. Böyle bir durum Arap ülkeleri için de büyük bir tehlikedir. Sadece Araplar için değil, Farmlar için de hakeza öyle. Siyonizm ve faşizmin birliği kurulmuş. Bu nedenle bölgede yaşayan halklar büyük bir zarar görecekler. Bunu Araplar görmüyor değil, görüyorlar. Ama Araplar da büyük bir sorun içinde. Araplar içinde hem dini görüş şovenizm temelinde gelişirken, hem de dar milliyetçilik gelişmiş. Güney Kürdistan'da Kürt devrimi olunca, Araplar bundan korktu. Çünkü bunda İsrail'in parmağının olduğunu düşünüyorlardı. Bu korkudan dolayı Araplar, Kürtlerden uzaktır. Çok büyük bir inançla üzerinde durmuyorlar. Uzun bir zamandır Arap sahasındayım. Biraz inanç yaratıldı denilebilir. Bu gerçekleştirilen diyaloglar da bizim çalışmalarımızla ilintilidir. Belki biz, Arap diyalog toplantısına katılmadık, ancak bu esasta bizim çalışmalarımızın bir sonucudur. Bu çağırılar da yakınlaşmak istiyorlar. PKK'nin ehemmiyeti için değil, fakat her şey PKK çizgisi doğrultusundadır. Bu temelde yürüyor ve yürüyecek de. Ancak bunların tereddütleri de şüpheleri de var. Biz daha çok bu açıdan güven de vermek istiyoruz.

Kürdistan Devriminin gerçekleşmesinin onlar açısından zarar olmadığını, daha doğrusu zarar getirebileceğini, bundan da korkulmaması gerektiğini göstermek istiyoruz. Bunu anlatmaya çalışıyoruz. Bazıları anlamaya başladılar ve daha da anlaşılır kılınması, sağlam temellere oturtulması gerekir. Bir de Türklere, yeni Osmanlılardan korkuyorlar. Büyük adım atmayı onlar da istemiyor değil, fakat korkuyorlar. Dar milliyetçi yanları var. Acaba bizi de parçalayacaklar mı diye çekinmeleri söz konusu. Hem parçalanmadan, hem de yeni Osmanlılardan duydukları korkuyu kaldırmalıyız.

Bunlara nasıl destek olacağız? Selahaddin sürecinden bu yana Kürtlerin rolü Araplar için ne kadar olumludur? Arapların kuzeyinde onlar için nasıl bir şemsiye rolü oynuyor? Bu şemsiye olmazsa kendi güvenliklerini sağlayamazlar. Yine su sorunu var. Kürdistan'ın Ortadoğu'da merkez oluşu, onlar açısından gerekli oluşu noktalarında ikna edersek, atılacak adımların güçlü olacağına inanıyorum. Uzun bir zamandır bu korkuyu yaşıyorlar, ama yavaş yavaş bu aşılıyor. Ben öyle tahmin ediyorum ki, atılan adımlar bundan sonrası için çok güçlü olacak. Kürtler üzerinde her devletin hesabı var. Bu hesaba dikkat etmek gerekir. Eskisi gibi bunları kendimize çok uzak görmemeli ve kendimize yaklaştırmalıyız. Dönem iş yapma dönemidir. Bunda çok umutluyum. Zaten çok iyi şeyler yaptık. Bundan sonra Kürtler ve Arapların diyalogları üzerinden, hatta yeni ittifaklar üzerinden bazı adımlar atılabilir. Bu imkânı görebiliyorum. Ancak çok dikkat de etmek gerekiyor. Kendimizi kandırmamalıyız.

Ş.A.: Sayın Başkan, çok teşekkür ederim. Bir sorum daha var. TC'nin büyük bir çıkmazı yaşadığı biliniyor. Ekonomik, siyasi, en çok da ideolojik yönden bu böyle. Gücü yok, bir şey yapamaz. Ama yine de yavaş yavaş adım atmak istiyor. Mecliste göçmenlerle ilgilenecek olan komisyonun oluşturulması ne kadar rolünü oynayacak? TC meclisi hakkında görüşleriniz nelerdir?

Türk Parlamentosu Kürtleri İnkâr Ederek Kendini Etkisizleştirdi

A.Ö.: Ne yazık ki, Türk Meclisinde çok yanlış olan bir görüş hakim. Geçmişten günümüze kadar bu böyledir. Kürt kelimesinden nefret ediyorlar. **Leyla Zana** tek bir Kürtçe kelime söyledi, on beş yıl hüküm yedi. Böyle de devam ediyor. Kürt adı yavaş yavaş parlamentoda söylenmeye başlandı. Yine İçişleri Bakanı, "Söylediğiniz sözden sonra başınıza neyin geleceğini hesaplamak zorundasınız" diyordu. Yani tehdit ediyor. HADEP ve DEP için de bu tehdit oldu. **Mehmet Sincar**'ı katlettiler. Kimine 15 yıl ceza verdiler, diğerlerini de sürgün ettiler. Bu noktaya dikkat etmek lazım.

Türk parlamentosu bu şekliyle kendisini yürütemez. Türk parlamentosu Kürtlerin inkârı temelinde kendi kendisini yok etti. Şimdi Türk parlamentosunun bir cemiyet, bir dernek kadar gücü kalmamıştır. Çünkü Kürtlere karşı o kadar çalıştı ki, her şeyi o kadar kabul etti ki,

askerler de "Beş para etmez" dediler. Bu nedenle Türk parlamentosu kaydı, düştü. Yeni bir parlamento olacak mı acaba? Olursa demokrasi temelinde olur. İşte o zaman Kürtlerden bahsedilecek. Kürt sorunu, Türk parlamentosu için esastır. Kürt sorununu kabul etmezse parlamento öldü, ederse yeni parlamento olacak demektir. Yeni seçimlerde demokratik bir hava olacağı, bu parlamento içerisinde de biraz Kürt meselesinin tartışılacağı inancındayım. Tabii ki, tam değil. Esasta biz kendi parlamentomuzda bu meseleyi tartışacağız. Kürt parlamentosu oluşacak. Bu soru için de bu cevabı verebilirim.

Sürgünde Kürdistan Parlamentosu var. Ama önümüzdeki kısa bir sürede ülkede bu gerçekleşecek. Sürgün değil, Kürdistan Parlamentosu olacak. Türkiye'de federasyon olsa da olmasa da, birlik olursa da olunmasa da parlamento olacaktır. Mahalli bir parlamento, Kürdistan bir parlamento olacak. Almanya'da nasıl ki her eyaletin hükümet ve parlamentosu varsa, nasıl ki Rusya'da o kadar otonomi var, bunların hepsinin parlamentosu ve hükümetleri varsa, nasıl ki ABD'de bu kadar eyaletin kendi parlamentosu ve önderi varsa, Türkiye'de de bunlar zorunlu olacaktır. Türkler bu işi bu şekliyle fazla uzatamaz. Kürdistan Federal Parlamentosu içte de olacak. Eğer onlar federal bir parlamento istiyorlarsa, Kürtler de parlamentosuna girebilecek, seslerini yükseltebilecek. Her ikisine de biz varız diyorum. Plan ve projelerimiz de vardır. Türkler de kendilerini buna mecbur hissedecekler.

Parlamento kelime anlamıyla, **konuşma**, sorunları **söyleme** yeridir. TC'nin başlangıcında kurulan parlamentoda Kürtler vardı. Onların adları üzerine parlamento kurulmuştu. Bunu inkâr ettiler. Sonuçta kendilerini de inkâr ettiler. Dolayısıyla eğer Türk parlamentosu klasik bir parlamento olmak istiyorsa, Kürtlerin sesini kabullenmek zorundadır. Kürt insanı kendi adı ve amacıyla parlamento da yerini alacaktır. Böyle bir oluşum, bir **federal parlamento** olur. Türkiye'de mahalli parlamentolar oluşacak, Kürdistan'da da hakeza öyle. Şu an Türkiye'de bu gündem temelinde bir tartışma yapılıyor. Hatta yasa tasarısına hazırlanıyor. Mahalli parlamento kanunları deniliyor. Bu kanun henüz çıkarılmadı, ancak buna mecburlar. Bu noktada eğer Türkiye ağır bunalımını kaldırmak istiyorsa, parlamento açısından da sözünü tutar. Türkiye'nin bu yükü kalkarsa, eğer yeni bir faşist diktatörlük olmazsa, parlamento olursa, mecburen biraz demokrasiyi uygulamak zorunda kalır. Kürtler de yerel parlamentolarını kuracaklar ve bunda yerlerini alacaklardır. İstemeseler de, ülke dışındaki parlamentomuz, Kürdistan bir parlamento olacaktır. Yani Afrika ve Filistin gibi, Ulusal Kongre'yle işlerini başarıyla gerçekleştirecektir.

Ş.A.: Son söyleyeceğim öneri kabilindedir. Sayın Başkan, aydınlarımızın çoğu beraber yürüyor. PKDW'de siyasetçilerden oluşan bir kurumun oluşturulması, bunların da birçok açıdan araştırma ve incelemelerini derinleştirip hem uluslararası çapta, hem de bölge çapında devletlerin siyasetlerini çözmeye çalışması, bunun da bir birikim biçiminde hazırlanması, herhangi bir durum karşısında gerektiğinde oluşturulacak yeni hükümetimizin bu çerçeveye bakıp yol alması için ne gerekli? Bununla ilgilenecek bir komisyon oluşturulsa nasıl olur?

A.Ö.: Gayet tabii. Parlamento biliyorsun ki, birçok komisyondan oluşuyor. Sanıyorum çok işlevli olmasa da bazı komisyonlar var. Sizin belirttiğiniz şekilde, bilinçli insanlar yeni kararlar çıkarmak için, işlerini derinleştirmek için bilimsel bir temelde analizlerini yapmalı. Bunun sonucunda ise yeni kararlar oluşturmalı. Ardından da bunu parlamentoya sunmalı. Bu haliyle çalışma daha iyidir. Diplomasi için hazırlık yapabilirler. Tarih, hukuk, teknoloji, bilim, kültür üzerinde de bu tür hazırlıklar olabilir. Sizin belirttiğiniz komisyon da özel bir şey. Herkes ilgi ve bilgi düzeyine göre yerini alabilir, hazırlık yapabilir. Hatta benim için de bu daha iyi olur.

Ş.A.: Teşekkürler Başkanım.

A.Ö.: Evet, siz de eski Sovyet Kürtlerindensiniz. Sovyet Kürtleri de -çoğu Kuzey Kürdistanlılar- ülkelerinden uzak kalmışlar, diasporadalar, sürgün ve göçmendirlere. Ama onlar da şimdi devrim yoluyla büyük ulusal yola girmiş durumdadır. Siz de böyle bir ses ve isimsiniz. Ben de sizden bir şey istiyorum: Sizin de kendi konferansınızı yapmanız gerekiyor. Eski Sovyet Kürtlerinin konferansı küçümsenemez. Birçok aydın, bilim adamı vardır. Eski Sovyetlerin imkânları da az değildir. Bundan böyle atılacak adımların daha güçlü olacağına inanıyorum. PKDW'de de yerinizi alabilirsiniz. Zaten içimizde birçok genci var. Savaş içerisinde de yerinizi alabilirsiniz, kendinizi daha da güçlendirebilirsiniz. Bu temelde biz eski Sovyet Kürtlerinden

umutluyuz. Dostluklarından da güç aldık, bundan daha fazlasının olacağına da inanıyoruz. Bir kez daha buraya gelişinizi selamlıyorum, bu temelde size başarılar diliyorum.

Ş.A.: Çok teşekkür ederim.

A.Ö.: Sayın Hasretyan, yeterli midir? Şimdilik yeter sanırım.

M. A. Hasretyan.: Nasıl isterseniz.

A.Ö.: Daha başka sorular da olabilir. Ama şimdilik yeterli. Gerekirse ve bazı sorular olursa, son randevumuzda onları da yanıtlayabilirim. Daha çok özel sorular da olabilir. Sorduğunuz sorular kapsamlıydı. Oldukça günceldi. Yalnız bize ilişkin değil, diğer halklar için de yanıt olabilecek çok şey var. Aydınlar için çok şey var. Bu anlamda bir kez daha sizin gelişiniz bana göre yerinde oldu. Bu vesile ile şunu belirteyim: Her ne kadar çok yakın, güncel diyalog içinde olmasam da, gördüğünüz gibi hepinizle gerçekten yakından ilgiliyim. Sayın bilim adamlarıyla, aydınlarla, siyasetçilerle çok yakından ilgilimiz. Bunların bizi öyle uzak, anlayıştan yoksun değil, çok yakın, çok hayati bir çalışma içinde olduğumuzu, kendilerine hizmet etmenin en değerli biçimleriyle uğraştığımızı; ihmal etmek şurada kalsın, gerçek hizmetin temellerini attığımızı bilmelerini istiyorum.

Bütün bilim çevrelerine, örneğin Sovyetlerdeki bütün bilim çevrelerine, Avrupa'daki aydınlarla belki tek tek mektup yollayamıyorum, diyalog kuramıyorum. Bu pek uygun da değil, gerekli de değildir. Ama hepsine oldukça önemli hizmetlerde bulunuyorum. Yaşamları için paha biçilmez çalışmalarda bulunuyorum. Umarım bundan sonraki ilişkilerimiz daha somut olur. Hatta teke tek de olur, bunu da bekliyorum. Bir kez daha, bu ileri yaşınıza rağmen, buraya geldiğiniz için sizlere çok çok teşekkür ediyorum. Sağlık ve başarılar diliyorum.

4 Haziran 1998

PKK HALKIMIZIN DEMOKRATİK İRADESİNİN SARSILMAZ ARACIDIR

Abdullah Öcalan: Partimizin Merkez Okulu ve onun uzun yıllardan beri Mahsum Korkmaz Akademisi adı altındaki çalışmaları büyük bir derinlikle, yoğunlaşmayla savaşımızın en ağır yükünü kaldırma gücünü ortaya koymuş ve şüphesiz tüm ulusal kurumlara ulaşmaya büyük katkılarda bulunmuştur. Çok zor da olsa, gerçek bir irade ve beyin rolünü birinci derecede oynama gücünü ve sorumluluğunu yerine getirmeye çalışmıştır. Kürdistan halkı açısından, bu okulun şüphesiz daha da yerine getireceği görevleri vardır. Çok ciddi bir devrim okuludur ve akademik karakterdedir. Türkiye Genelkurmayının askeri akademileri, birçok sosyal akademileri de vardır. Halk açısından da onlar kadar bir akademi rolünü oynamaya çalışmaktadır. Belki cafcaflı mekânlarda ve rütbelerle yürütülmemiştir, ama özü onlarınkinden daha güçlüdür. Halklara epey öğretmiştir ve daha da öğretmeye devam edecektir. Bu temelde çok çeşitli halklardan, sosyal ve siyasal güçlerden ve şahsiyetlerden birçok ziyaret gerçekleşmiştir. Bu ziyaretler şüphesiz hem güç almış, hem de güç vermişlerdir.

Sürgünde Kürdistan Parlamentosu Başkanı değerli dostumuz **Yaşar Kaya**, aslında yakın tarihin en sağlam tanıklarından birisidir. Yakın dönem Kürt tarihinin acıklı hikâyesini bilmek kadar, günümüzün PKK Önderliği'nin uluslaşmasını ve dönemin özellikle ulusal önderlik ger-

çekliğindeki anlamını da en iyi takdir eder bir konumdadır. Çok önemli bir bölümünün diaspora sürgününü yaşaması, bir temsil kurumunun gereğini ortaya çıkarmıştır. Zorlu da olsa bu çalışmaların içinde uzun süreden beri yer almaktadır. İnanıyoruz, bu kurumumuz bundan sonra da rolünü daha iyi oynayacaktır. Özellikle bu önümüzdeki yeni seçim döneminde, halkımızın siyasal birliğinde, tüm parçalar açısından oynadığı rolü daha genişleterek ve derinleştirerek oynayacaktır.

Biz şüphesiz partiyi de halkımızın ulusal ve siyasal iradesinin bir aracı olarak görüyoruz. Onu üst bir baskı aracı gibi değil, bu iradenin en militan bir aracı olarak değerlendiriyoruz. PKK ile halkımızın geniş siyasal kurumları arasında bazı çelişkiler yaratılmak isteniyor. Bunlar bilinçli ve kasıtlıdır. Yine "Parlamento PKK'nin bir aracıdır" deniliyor. Bu da bir saptırmadır. PKK, halkımızın derin yurtseverlik ve demokratik iradesinin sarsılmaz ve en çok fedakârlıkla direnen köprüsü, aracı konumundadır. Gönül isterdi ki, halkımızın iradesini her düzeyde temsil eden kurumlar çok daha sağlam olsun, iradeli olsun, partinin oynadığı rolü daha iyi anlansın, ondan güç alsın ve ona güç versin.

Düşmanın bu noktadaki tertiplerini şüphesiz görüyoruz. PKK'nin bütün yaptığı, ulusal kurumlara güç vermektir. Bu da karşılıksız ve oldukça yüklü bir biçimde yapılmaya çalışılmıştır. Tabii nihayetinde, PKK de araç olarak ulusal kurtuluş iradesinin, onun sosyal devriminin emrindedir. Parlamento da halkımızın iradesinin emrindedir. Parlamento halka rağmen, halkın üstünde bir olay değildir. Osmanlı padişahlık zihniyeti kendini halktan, halklardan üstün sayar ve halkları sürü gibi görür. Biz bunun tersini söylüyoruz. Temelde halkın politik çıkarı, vazgeçilmez çıkarı bütün kurumları belirler ve ancak kurumlar hizmet ettiği ölçüde değerlidir. Bunun dışında başka bir değer ölçümümüz olamaz. Bunları çok açıkça vurgulamamız gerekir.

Halk adına yozlaşmış, her türlü dolandırıcılığı bu kurumlarda yürütmek, halka yapılabilecek en büyük saygısızlıktır. Türk Parlamentosunun en gayri ciddi müessese olduğu, bizzat Türkiye halkı tarafından görülmektedir. Biz bir parlamentoyu geliştirirken buna da dikkat edeceğiz. Halkın çıkarlarının sağlam bir ifadesi olması için -biz de bir halk örgütüüz- gereken özene göstereceğiz. Bunu istismar etmek isteyenlere, bireysel çıkarları için kullanmak isteyenlere geçit veremeyiz. Bunu büyük bir yozlaşma ve çarpıtma olarak görürüz. Devrimle ayağa kalan halkımızın da bunu kabul etmesi mümkün değildir.

Dolayısıyla halkımızın iradesini açığa çıkaracak kurumlara sahip olabilmek heyecan vericidir. Gerek Ulusal Kongre ve gerekse yerel parlamento ve onun hükümeti Güney'de geliyor, Kuzey'de de gelişecek. Bu anlamda önümüzdeki süreçte halkımızın siyasi gücünü karar düzeyinde ve uygulamada temsil edecek kurumlar gelişecektir. Bu kuramlara daha şimdiden hazır olmalıyız. Sanıyorum Sürgünde Kürdistan Parlamentosu bu konuda zayıf da olsa yürüttüğü bir başlangıcı ülke içine taşıyarak ve yurtdışında da halkımızın iradesinin birleşiminde rol oynayarak üstüne düşeni daha iyi yapacaktır.

Başta da vurguladığım gibi, Kürdistan'daki gelişmeleri, özellikle TC tarihini, yine Kürt ilkel milliyetçiliğinin Güney'deki encamını acılar ve sevinçleriyle çok yakından bilenlerdensiniz. PKK'nin gerçekleştirdiği, sizin de hayal ettiğiniz gelişmelere sınırlı da olsa bir cevaptır. Eski kuşak aydınlarımızın, hatta siyasilerimizin, PKK'yi sanki böyle bir engelmis gibi görmek yerine, bir rüyanın gerçekleştirilmesi olarak görmeleri gerekir. Bu konuda aydınlar da tam anlamına ve başlangıçtaki çeşitli örgütlerle içine düştükleri çarpıtmalar aşmalıydılar. Onu aşamamanın sıkıntısını yaşıyorlar. Değerli profesör, aydın dostlarımızla birlikte buraya son gelişiniz, aydınlarla köprü, umarım geçmiş kuşak ile yeni kuşak arasında iyi bir köprü anlamı bulur. Sizler bunu çok iyi idrak edebilecek ve eski-yeni kuşak arasındaki mukayeseyi güçlü, oldukça coşkulu yapabilecek durumdasınız. Bu konuda çok şanslısınız. Bir kez daha bu temelde selamlıyorum ve kutluyorum sizi. Buyurun.

Başkan APO ve PKK Benim Rüyalarımı Gerçekleştirdi

Yaşar Kaya: Teşekkür ediyorum Başkanım. Değerli Başkan, değerli gerillalar, değerli gerilla adayları!

Kürt özgürlük mücadelesinin ulusal onuru olan bu okulda Başkanı ziyaret etmek ve sizlerle bir arada bulunmaktan müthiş mutlu olduğumu söylemeliyim. Başkanın buyurduğu gibi, biz

çok karanlık günler yaşamış bir kuşağın insanıyız. Ben kırk yıl önce cezaevindeydim. Bizim hiçbir şeyimiz yoktu; ne partimiz, ne önderimiz, ne bir kurumumuz vardı. Ne olacağımız belli değildi. Ne yapacağımız da belli değildi. Hatta bazı aileler kendi çocuklarını ziyaret etmekten bile çekiniyorlardı. Ben biraz da öyle bir yerden geliyorum.

Ne olursa olsun biz Kürt insanının ve Kürdistanlıların da ulusal onuru var. Biz kendi ülkeyimizin toprakları üzerinde, insan onuruna yakışır bir şekilde özgür olarak yaşamak istiyoruz. Bu bizim en doğal hakkımızdır. Ama gelin görün ki, düşmanın, düşmanların bize dayattığı ölüm kalım savaşıdır. Düşman, Kürdistan'da yüz yılı aşkın bir zamandır bir zelzeleyi dile getirdi, önümüze koydu. Onun için Kürdistan tarihinde son yüz yıl madalyonun bir yüzü kan ve ırindir. Biz buna **ihamet** diyoruz. Öbür yüzü de **direnış** ve **başkaldırır**. Bu da kahramanlıktır. Elbette bugünkü Önderliği, partiyi, Kürt mücadelesine gönül veren insanlarımızı biraz sonra değerlendireceğim.

Kürdistan bir kapısıyla Kafkasya'ya, bir kapısıyla İran'a, bir kapısıyla Arap ülkelerine, bir kapısıyla da Anadolu'ya açılan stratejik konumuyla, çok önemli yeraltı ve yerüstü zenginlikleriyle gerçekten önemli bir ülke. Ben buna Ortadoğu'nun kalbinde kızıl bir haçer gibi duran Kürdistan diyorum. Bunda da haklı olduğumu sanıyorum. Şimdiye kadar belki bizden önce başkaları bu konunun, bu kıymetin farkına varmıştır. Biz bunu dünyaya çok iyi anlatamamışızdır. Ta ki PKK Hareketi, ulusal hareket ortaya çıkıncaya kadar. Türkler bunun tam tersini işliyorlar. "Türkiye'nin stratejik konumu var" diyorlar ve bundan da uluslararası arenada uzun zaman istifade ettiler. Bugün geldiğimiz noktada sizlere çok mutlu olduğumu söylemiyorum. Kürtlerin sevimlileştirdiği tabirle **Başkan APO** ve PKK benim rüyalarımı gerçekleştirdi. Bu rüyaları görebilmeyi çok isteyen bir Kürt insanıydım, bir Kürdistanlıydım. Benim birçok rüya gerçekleşti, onun için de mutlu yaşadım. Dünyaya bir daha gelirim, yine kendi hayatımı yaşamak isterim. Bütün cezaevlerine rağmen, bütün işkenceye rağmen, bütün çatışma ve çarpışmalara rağmen bunu isterdim. Çünkü iyi bir mücadele verdik. Kendi konumumuzda, kendi dalımızda ulusalcılığı elden bırakmadan, düşmana teslim olmadan, hiçbir mevziden çekilmeden bazı şeyler yaptık. Bir dönemi kapattık ve namuslu bir Kürt olarak da ölmek istiyorum. Zannediyorum ki, bu da benim hakkımdır. Tabii bir yaşlılık olarak size söyleyeceğim bazı şeyler var. Tabii bu, "Yaşar Kaya hep nasihat veriyor" anlamında anlaşılmalıdır.

Biz Kürt halkı olarak, Kürt insanı olarak bir ateş ve barut tünelinden geçerek buraya geldik. Düşmanın ve onu destekleyenlerin bize nasıl saldırdığı bellidir. Kürtlerde müthiş bir **tarıh bilinci** olmalıdır. Eğer tarih bilinci olmazsa, bizim çok büyük mücadele gücümüz olmaz. Tarihin derinliklerine girmek istemiyorum. Kürdistan ilk kez 1689'da **Kasr-ı Şirin** Antlaşmasıyla, Osmanlılar ve İranlılar arasında ikiye bölünmüştür. 1923'te **Lozan** Antlaşmasıyla dörde ayrılmıştır. Sayın İsmail Beşikçi'nin dediği gibi, İran'ın bir Kürdistan'ı var, Irak'ın bir Kürdistan'ı var, Suriye'nin bir Kürdistan'ı var, ama Kürtlerin bir Kürdistan'ı yok. Düşman belki bizden becerikli, devlet geleneği bizden çok eski. 600 yıllık Osmanlı İmparatorluğunun mirası var. Sonra İttihatçı Komitacılığı ve onun ürünü olan Kemalizm var. MOSSAD'ı var, CIA'sı var, Amerika'sı var. Yani var da var. Bizim neyimiz var, onu bilmemiz gerekli.

Kürdistan'da şu son yüzyıl içinde başkaldırılar oldu. Tekrarlamaya gerek yok. Bu başkaldırılarının çok büyük bir bölümünde, hemen hemen hepsinde hareketin lideri ağalar, beyler, mirler ve şeyhlerdir. Kürdistan coğrafyasında çok yaygın olan **Nakşibendi** tarikatının şeyhleri gibi. Bugün geldiğimiz noktada PKK'yi ulusal hareketimizin lokomotif olarak görüyoruz. Belki herhangi bir Kürdistanlıya beş sene, on sene önce sorduğumuz zaman "PKK Hareketi" derdi. Biz bugün Ulusal Hareket diyoruz. Bugün PKK Hareketi lokomotif rolünü oynamakla birlikte, Kürdistan'daki bütün sınıf ve tabakaları kucakladı. Hepimizi bir araya getirdi. Ve bu, hareketi ulusal hareket haline getirdi. Bundan dolayı rüyalarımız gerçekleşti diyoruz.

Tabii bugünü iyi anlamak lazım. Kürdistan Devrimini, Başkan APO'yu başta olmak üzere her gün biraz daha okuyarak, her gün biraz daha takip ederek anlamaya çalışıyorum. Neden? Çünkü benim varlık sebebidir. Ben hiçbir zaman varlık sebebimin zayıflamasını istemem. Bugünler tarihi günlerdir, bu aylar tarihi aylardır, bu aylar Kürdistan Ulusal Hareketinin Türk ordusunu birçok cephede bozguna uğrattığı günlerdir. Bundan sonra yeni bir döneme - askeri olarak- girileceği elbette ki açıktır. Ama biz hiçbir zaman hayalperest olmadan, Kürdis-

tan Devrimini özgürlüğe kadar götürecektir görevlerimizi bilmeliyiz. Bizim başka çaremiz yoktur. Kimse Kürdistan'ı savaşız bize vermez. Çünkü bizim ülkemiz askeri olarak işgal edildi, bölündü, parçalandı. Sadece Lozan'la kalmadılar, 1950'li yıllardan sonra Kürdistan'ı bölüşen ülkeler bir araya gelip bu bölüşümü takdir ettiler. Mesela **Bağdat Paktı** budur, **CENTO** budur. Bütün bu anlaşmaların metinlerine baktığımız zaman şöyledir: Birimizin ülkesindeki Kürtler silahlı ayaklanmaya kalkışarlarsa, biz diğer ülkeler o ülkeye yardım etmek zorundayız. Yani bizi yok sayacaklar, yok saymakla bu iş olmazsa, zamana yaydırılmış bir soykırımla öldürecekler. Bu olmazsa sürgün edecekler. Bizi canımıza, kanımıza, vatanımıza, toprağımıza, insanımıza, kültürümüze koyu düşman edecekler. Kürtler belki çok geç bunun farkına vardılar.

Ortadoğu'da ve dünyada müthiş bir Kürt düşmanlığı var. Gerçekten ben elli yaşımdan sonra Türk devletini biraz daha iyi anlamaya çalıştım. Başkan APO'yu ziyaret ettikten sonra, Türk devleti hakkındaki fikirlerimi geliştirdim. Bir insanın kendisini ilgilendiren konularda doğruları söylemesi kadar büyük fazileti olamaz. Her gün biraz daha öğreniyorum ve ulusal hareketinin bir köşesinden tutmuş, nöbetimi namuslu götürmeye çalışıyorum. Kimseden bir beklentim yok. Ülkenin özgürlüğü herkes gibi benim de en büyük özlemim. Kürtlerin işi çok zor. Ben bir lise öğrencisiydim, Cezayir mücadelesini günü gününe takip ediyordum. Şimdi nasıl ki her sabah kalkıp **Özgür Politika** ne yazıyor, ne oldu diyorsak, biz de her sabah kalkıp **Dünya** gazetesinden Cezayir'de ne olduğunu okurduk. Ben Cezayir'i günü gününe yaşadım.

Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesi, ne Cezayir'e, ne Filistin'e, ne Angola'ya, ne Vietnam'a benziyor. Niye benzemiyor? Bizim kendimize özgün şartlarımız var. Biz dünyanın en büyük yükünü omuzlarımıza almışız. Konumumuz öyle, kaderimiz öyle. Geçen gün iki çocuğuma nasihatte bulundum. Dedim ki, ben aşağı yukarı kırk yıl önce hapisteydim ve ulusal hareketin ne zaman ciddi bir işi olduysa ben de ceketimi aldım, gittim; arkadaşım, ben de size yardım etmek istiyorum, bu ulusal hareketin kırk yıldır yanında, yöresinde, içinde, çeşitli yerlerinde bulundum. Hiçbir zaman pişmanlık aklıma gelmedi. Biz niye bu işe bulaştık, keşke başlamasaydık demedim. İyi ki, ben bu işe başladım dedim. Benim size bırakacağım en namuslu miras da bu olmalıdır dedim. Tabii Kürdistan devrimi ne kadar zor, ne kadar çetrefilli.

Sayın Başkanın dediği gibi, Kürt kördüğümü ne kadar enteresan ise, bizim de o kadar büyük görevlerimiz var. Biz bu yükün altından kalkmak için ahdetmiş ve demişiz ki, biz tarihimizi ve talihimizi değiştireceğiz. Yanlış bir düşünceye saplandığımızı sanmıyorum. Bugün tarihimizi de, talihimizi de büyük çapta değiştirmiş ve bir yere getirmiş durumdayız. Ben cezaevinden çıktıktan sonra, **Che Guevara**'nın Gerilla Harbi kitabını Fransa'dan getirttim, tercüme ettim ve okudum. Acaba dağa çıkmak nasıl bir şey? Acaba biz bununla nasıl mücadele edeceğiz? Döndüm, sağıma soluma baktım. Rahmetli **Dr. Sait Kırmızıtoprak** doktorluğu bitirmiş ve Isparta'da doktorluk yapıyordu. Bir baktım ki, ben yalnız kalmışım. Ben, bugün bunu çok önceden keşfettim anlamında söylemiyorum. Bu duyguların sahibi bir insan olarak çok rahatlıkla söyleyebilirim, ben yirmi yaşında ne isem, bugün de oyum. Heyecanlarımdan, mücadelemden, mücadele ruhumdan bir şey kaybetmedim. Beni biraz yaşatan, bana sağlık veren bu mücadele ruhudur. Tabii Kürtler bunu bilmek zorundalar.

Biz düşmanı çok iyi tanımak zorundayız. Türk devleti nedir? Bu organizasyon nedir? Bu devlet geleneği nedir? Derin devlet nedir? MİT nedir? Ordu nedir? JİTEM nedir? Hepiniz gazete okuyorsunuz ve televizyondan takip ediyorsunuz. Türk devletinin bütün organları çürümüştür. Bugün parlamentonun hiçbir iradesi yoktur. Siyasi partiler artık **İsmail Dümbüllü**'nün Bulvar Tiyatrosu haline gelmişlerdir. Hiçbir iradeleri yoktur. Ama ordusu, Genelkurmayı tek ayakta kalabilen, tek mücadele edebilen kurum durumundadır.

Ben birkaç yerde söyledim: Başkan APO'nun çok önemli iki kararı var. Bu benim yorumumdur, doğru olmayabilir. Birincisi, 12 Eylül'de ordu bizim üstümüze geliyor, bizim de ordulaşmamız lazım karardır. İkincisi de, Avrupa'ya gitmemek, Kürdistan'ın burnunun dibinde, Kürdistan'ın bir karesinde konumlanmak karardır. Çok açık söylüyorum: Başkan APO da Avrupa'ya gitseydi, bugün hepimiz bu kurtuluştan mahrum kalacaktık. Çünkü uzaktan kumanda

ile bu iş olmuyor. Kendisinin çok isabetli iki kararının olduğunu anlıyorum, biliyorum ve söylüyorum.

Bizi bugünlere getiren elbette ki gerilladır. Onun için hep diyorum ki, gerilla bizim ulusal kurumlarımızın ve hepimizin varlık sebebidir. Eğer Kürdistan dağlarındaki özgürlük savaşçıları olmazsa, bizim halimiz yamandır. Kimse bize beş kuruş kıymet vermez. Ben daha cezaevindeyken Süleyman Demirel'in bir beyanı vardı. "Ben DEPlileri kabul etmeyeceğim. DEPliler bölücülük yapıyor" diyordu. Ben bir yazı yazdım. Dedim ki, Sayın Cumhurbaşkanı, siz bunu söyleyemezsiniz. Cumhurbaşkanı tarafsız bir makamı işgal eden bir kişidir. DEPliler bölücülük yapıyorsa mahkemeler vardır. Hakimler, savcılar bunu söyleyebilir, ama siz söyleyemezsiniz. O yazının da onu çok etkilediğini, kamuoyunu etkilediğini sanıyorum. Elbette ki, biz Kürtler askeri alanda mücadele etmek zorundaydık. Bugün gelinek yerde ayrı bir konuma geldiğimiz anlaşılıyor. Türk devleti ikinci ordusuyla, üçüncü ordusuyla, toplarıyla, tüfekleriyle, uçaklarıyla, stratejisiyle sayısı dört yüz civarında olan gerilla grubuna saldırıyor. Ama gerilla gücü, bu korkunç askeri ve tekniksel saldırıyı püskürtüyor. Bizim bu bilinçte olmamız gerekli. Bu çok önemli. Belki de yarın, öbür gün bu tarihi yazacak olanlar Murat Operasyonu'nu, Güney'e son girişlerini tarihimizin bir dönüm noktası olarak değerlendireceklerdir. Uzatmak istemiyorum. Arkadaşların sualleri var mı? Bilemiyorum.

A.Ö.: Soruları daha sonra alabiliriz. Sayın **Hasretyan**, buyurun, kısa bir hitap verin. Bir tarihçi gözüyle bizi nasıl görüyorsunuz? Siz üniversite hocasıydınız değil mi?

M. A. Hasretyan: Profesörüm.

A.Ö.: Biz de öğrenciyiz. Kürdistan üzerine birkaç eser de yazdınız ve son eserinizi de sanırım güncel savaştır. Onu da biz böyle yaşıyoruz. Bu engin tarih incelenmesinden, araştırmamızdan yola çıkarak acaba ne denilebilir? Şuna önem veriyorum: Yakınçağ tarihi çok önemli. Bizim araştırmalarımız sınırlı. Sanırım sizin biraz daha kapsamlıdır. Daha sakin bir ortamda bu tarihi, bu ateşi değerlendirmek büyük önem taşıyor. Bizim kafalarımız ateş içinde oldukça öfke, duygu yüklü olabilir, bu gelişmeleri abartabilir veya küçültebiliriz. Ama bir tarih yazarı olarak sizler kuşbakışıyla olup biteni günümüzle, bu savaşla birleştirerek bize söyleyebilirsiniz. Memnuniyetle dinleyeceğiz sizi. Ayrıca varsa bize bazı tavsiyeleriniz buna yüksek değer biçeceğiz. Dinliyorum.

M. A. Hasretyan: Benim Türkçe'm zayıftır. Bütün söylediklerinizi anladım. Ancak konuşmada, ifade etmede zorlanıyorum.

A.Ö.: Tercüme de olabilir, Kürtçe de olabilir.

M. A. Hasretyan: Onlarca kez Kürt ve Kürdistan meselesine ilişkin çalışmalarım yayımlandı. Geçmişte Kürt sorununa ilişkin araştırma, inceleme yapmak yasaktı. Ancak son yıllarda ve günümüzde imkânımız artmış durumdadır. Hatta daha derinden böylesine çalışmaları sürdürmek için imkânlar doğmuştur. Moskova Enstitüsü'nde bir grup vardı, buna bir anlamda sektör de denebilir. Bu kesimin Kürt ve Kürdistan üzerine araştırmaları vardır. Biz bu çalışmalarımızı gittikçe ilerletiyoruz.

Ben özellikle Kuzey Kürdistan'ın özgürlüğü konusu üzerine özel olarak duruyor ve okuyorum. Şu sonuca ulaştım: Eskiden Kürt serhildanları, Kürt ağa ve şeyhleri önderliğinde yapılıyordu. Ancak günümüzde, politik bir organizasyon olan bir parti ve önderliği ile bu süreç farklı bir süreç olmuştur. PKK tüm Kürdistan'ın askeri ve siyasi gücüdür. Ben size bir sır açmak istiyorum. Ben eskiden beri buraya gelmek istiyordum. Bu isteğimin, hayal ve düşüncelerimin bu kadar çabuk gerçekleşmesi aslında beni şaşırttı. Bu akademinin öğrencilerine, Türk rejimine karşı Kürt halkının verdiği özgürlük mücadelesine ilişkin şunu belirtmek istiyorum: Bağımsız ve özgür Kürdistan'ı göreceğiz. Kırk milyonluk bir ulusun halen özgürleşmesi, yasaya ve terbiyeye karşıt bir durumdur. Bu yaşanan haksızlıklar gerçekten de çökertilecektir.

Ben Kürt halkına ve Başkan APO'ya özellikle bu çetin ve kapsamlı özgürleştirme çalışmalarında çok büyük başarılar dilerim. Çok daha uzun ve kapsamlı konuşabiliriz. Ancak benim görüşüme göre buna gerek yoktur. Çünkü ben bugün ilk defa buradayım ve konuşuyorum. Teşekkür ederim.

A.Ö.: Evet, siz de buyurun Şeref Aşiryen. Sanırım siz de tarihle ilgileniyorsunuz.

Şeref Aşiryan: Evet, doğru. Genelde tüm tarih, özelde İkinci Dünya Savaşı sonrası 20. yüzyılda Kürdistan gerçeği üzerinde...

A.Ö.: Sanırım her yönüyle...

Ş.A.: Evet, öyledir.

A.Ö.: Uzun bir zamandan beridir aramızda bulunuyorsunuz, görüşlerinizi sunuyorsunuz. Eski Sovyetlerde Kürtler var. Onlara da mesaj verebilirsiniz. Sanırım sizin açınızdan da bu büyük bir adım, kutsal bir adımdır.

Eski Sovyetlerdeki Kürtlerin çoğunluğu Kuzey'den göçertilen halk kesimidir. Onların da umudunun ülke olduğuna inanıyorum. Bu vesileyle bizler onlar için umut niteliğini taşıyoruz. Onlar bizim bir parçamızdır. Tabii birçoğu da aramızdadır. Şimdi bizim ayaklanmamız onlar açısından da özgür bir yaşamla bağlantılıdır. Bunu iyi bir biçimde görüyorsunuz. Yine bu vesileyle eski Sovyetlerde yaşayan halkımızdan ulusal ve siyasi nitelikli adımlar atmasını istiyoruz. Cesaretli bir biçimde bir araya gelebilirler. Zaten adım atılmış. Eski Sovyet devletleri arasında şimdi dağılmış durumdadır. Onlar arasında da iş yapabilirler. Kaldı ki, ülkeden çok uzakta da değiller. Tek bir aile bile olsa, onlar arasında çalışma yürütülmeli ve birleştirilmelidir.

İnsan bu süreçte ülkesiz, özgür olmayan bir tarzda yaşayamıyor. Eskiden imansız, dinsiz yaşanamaz deniliyordu; bu süreçte de ülke, kurtuluş, özgür bir yaşam olmazsa yaşanılmaz. Bunlar sadece umut değil yaşamdır. Bu yaşamın dışında irade sahibi, beyin sahibi olunamıyor. Bu nedenle sizin için yapabileceğimiz şu: Devrimin, Kürdistan'ın sesini yükseltmek. Görülüyor ki, bu ses şu anda size ulaşmıştır. Siz de büyük bir moral ve coşkuyla aramıza girdiniz. Bir delikanlı kadar genç görünüyorsunuz. Sayın Kaya'nın belirttiği gibi, yirmi yaşındaki heyecanı nasılsa şimdi de böyledir. Hayal ve arzuları gerçekleşince, yaşlılık yerine delikanlılık geliyor. Bunu sizde de gördük. Bu nedenle biz sizi selamlıyor ve kutluyoruz. Buyurun.

Tek Hayalimiz Özgürlüğümüzü ve Ülkemizi Görebilmektir

Ş.A.: Sayın Başkan, Kürdistan halkının kahramanlarının benim için anlamı büyük ve tarihidir. Bugün aranızda olduğum ve sizinle konuştuğum için çok bahtiyarım. Öyle ki, neredeyse kanatlanıp uçacak kadar bahtiyarlığım artıyor. Ulusal Önderin yanındayım ve bize nasihat veriyor. Bu nedenle çok mutlu ve bahtiyarım.

Kürt ve Kürdistan hakkında birçok kitap okumuştum. Birçok insandan da duymuştum. Ancak benim tek hayal ve istemim, ülkeye gidip ülkeyi görmek ve böylesine bir grupla, sizlerle oturup konuşmaktır. Bu benim için anlaşılması güç bir sevinçtir. Bugün Kürdistan tarihine baktığımızda uzun bir tarihle karşılaşacağız. Bu konu üzerinde durmaya zamanımız yok. Bu nedenle bu husus üzerinde o kadar çok durmaya gerek duymuyorum. Yalnızca şunu söyleyebilirim:

PKK ve PKK Önderliği'nin önderlik ettiği uluslararası bir çalışma büyüyerek sürüyor. Bugün Kürdistan Devrimi sadece Kürt halkının özgürlük mücadelesi değildir. Aynı zamanda tüm halklar içindir. Bu açıdan misyonu büyük. Bunu ne sadece Sovyetlerin bilim adamları, ne de yalnızca Kürt halkının bilim adamları ve aydınları söylüyor. Bunu başka halklardan da kişilerden de duydum. Çünkü bugün PKK devriminin rolü ve pratiği çok büyüktür. Günümüzde PKK devriminin ağırlığı, önemi şudur: Hem Ortadoğu'ya doğru gitmesi, hem de kuzeyde Rusya'ya, Rusya'da da yeni oluşan ülkelere doğru gitmesi büyük önem taşır.

Mesela Türkiye, Sovyet sosyalizminin yıkılmasından sonra kurulan Bağımsız Devletlerle dayanışma içerisine giriyor. Nitekim bu azınlıkların dillerinin kökeni Türkçe'dir. Nasıl ki, Sovyetleri yıktılsa, şimdi de Rusya'yı yenmek ve dağıtmak istiyorlar. Kırım'dan başlayarak Ural Dağlarına kadar Pantürkizm'i yürütüyorlar. PKK devriminin bugün Türkiye'nin elini kolunu bağladığını, Rus devlet politikacıları da, yeni devletlerin politikacıları ve önde gelenleri de biliyor. Türkiye'nin eli kolu bağlanmış durumdadır. Bu da Kürdistan Devrimi sayesinde. Türkiye istediği gibi giremiyor. Osmanlı devletinde olduğu gibi oyunlarını yaptırıyor. PKK ve Başkan APO'nun önderliğinde yürütülen mücadele sayesinde bu olmuştur. Bunu ben çok iyi biliyorum.

Bugün verilen savaşım sadece Kürt özgürlük savaşı değil, uluslararası bir savaştır. Yüceliği ve ağırlığı da budur. Dünya düzeyinde ele alınan bir çalışmadır. Ben bu konuya çok fazla değinmeye gerek duymuyorum. Bugün TC devleti bir kriz yaşıyor. Bu kriz derinleşiyor, gelişiyor. Bu da Kürdistan Devrimiyle gerçekleşiyor. Demek ki, devrimimizin, bunu yürüten partimizin ve Önderliğinin değerini bilmeliyiz.

Öte yandan, eski Sovyetlerde yaşayan Kürt halkı hakkında şunlar söylenebilir: Gerçekten biz çok eskiden ülkemizden koptuk. Ülkemizden kopuş ticaret yapmak, kendini yaşatmak için değildir. Osmanlı devletinin büyük despotizmi ve zorbalığından kurtulmak için ülkeden koptuk. Nitekim çok ezildik, perişan hale getirildik. Atalarımız, dedelerimiz bunu söylerler ve biz de tarihimizi okuduk. Acımız, özlemimiz ve inlememiz ülkemiz içindir. Yani Kürdistan'adır, ana baba yurdunadır. Gözümüz bundadır. Sovyetler kuruldu, halklara bağımsızlıklarını tanıdı. En çok hakkını elinde tutan ve bu haklarına sahip çıkan biz Kürtler biraz gözlerimizi açtık. Ancak Sovyetlerin çözülüşünden sonra baktık ki, göçmen olduk. Yine çantamız sırtımızda, boynu bükük, yetim, dağınık, güçsüz bir hale geldik. Nereye gideceğimizi bilmiyorduk. Ülkemiz baskı ve ateş altında yoğun acılar yaşıyor, biz ne yapacağımızı bilemez olmuştuk. Birçok Kürt, partinin varlığından haberdar değildi. Arkadaşlar oraya gelinceye kadar bu bilinmiyordu. Ancak bir büyü, keramet gerçekleşti ki, halkın gözleri açıldı. Halk uyandı adeta ve devrim yoluna girdi.

Bugün hiç kimse böylesine acı çekmemiştir. Onlar Kürdistan'ın kurtulacağını biliyorlar. O gün yakındır, uzak değildir. O gün görülecektir. Bu nedenle Sovyetlerdeki Kürtler Başkan APO'yu ve partiyi evlerinden izliyorlar. Önderliğin resimlerini görüyorlar ve onunla başlıyorlar güne, akşam ona danışıyorlar, dua ediyorlar. O gücü artık kendilerinde görüyorlar. Yüz elli yıl önce ülkelerinden kopan bu insanlar özgürlüklerine kavuşabileceklerini biliyorlar. Biz bundan kıvanç duyuyoruz ve bahtiyarız. Halkımız uyanmıştır.

Elbette Sovyet sosyalizminin yıkılmasıyla birlikte orada yaşayan halkımız perişan oldu. Ancak partimizin orada yaşayan halk kesimi içerisinde tanınması, halkın umutlarına büyük bir güç ve destek oldu. Kürtler yayılmış ve dağılmış durumdaydılar. Bugün hemen hemen bütün Sovyet cumhuriyetlerinde Kürtler yaşıyor. Yani on beş Rusya devletinden on ikisinde Kürtler vardır. Her yerde komitelerimiz var. Nerede bir Kürt evi varsa, PKK sayesinde biz o eve girdik. O Kürt buranın evi olduğunu biliyor. Kendisini o evin sahibi gibi görüyor. Evinde yatınca kimse bir şey yapamıyor. Çünkü onun yanında parti vardır, Önderlik vardır. Sovyet Kürtleri de bundan memnun ve buna sıcak bakıyorlar.

Ulusal Önder Başkan APO'nun dediği gibi, Sovyetlerde yaşayan Kürtler canla başla Kürdistan Devrimi, bağımsızlığı, halkın kurtuluşu için savaşırsa ve halkın kültürünü geliştirirse özgür ülkesine kavuşarak yaşayacak. Bizim kaybettiğimiz, özlemimizi çektiğimiz şahsi bir yaşamımız da yok. Her şey gelip gitti, biz bir şey göremedik. Ancak bizim tek hayalimiz, özlemimiz özgürlüğümüzü ve ülkemizi görebilmektir. Biz burada payımızı görüyoruz. Bu halkın, Kürdistan'ın bir parçasıyız. Bu halka karşı büyük bir borcumuz var. Biz size bu açıdan güven de vermek istiyoruz. Ulusal Önderimize de Kürt halkına da güven verebiliriz. Tek bir damla kanımız bile kalsa, biz Sovyet Kürtleri olarak kesinlikle bu işe emek vereceğiz. Değil ki partiyi sevmediklerinden dolayı aramıza gelemiyorlar, yüzde doksan bir kesimin sorunu partiyi tanımamadır. Parti tam olarak aralarına girmiş değildir. Hatta bizi tanımıyorlar. Amacımız devrimi bunlara da tanıtmaktır. Bağımsızlığımızı ve özgürlüğümüzü bu yolda görüyoruz. Biliyorsunuz, onlardan birçok kişi aranızda, saflarda yer alıyor. Sovyet Kürtlerinden aranızdan olup da düşmana karşı savaşan ve şehit düşenler de var: **Cemo Avdal** gibi. Biz onunla gurur duyuyoruz. Kanımız Kürt halkının kanıyla karışmıştır ve biz sonuna kadar sizlerle olacağız.

Ulusal Önder Başkan APO bize sahip çıkıyor. Artık bir önder, bir parti, bir ordu, bir güç sahibi olan halkız. Çok mutluyum. Bugün vesilesiyle sizinle yine konuşuyorum. Ulusal Önder için Kurmancların şöyle bir sözü var: "Sizin eliniz başımıza gölge olsun, hiç eksilmesin." Kürt halkının sizin çetin savaşınıza ve kahramanlığınıza güvenleri vardır. Sovyet Kürtleri için şunu da söyleyebilirim: Bugün Kürdistan Devrimine karşı duran hainleri, hainlikleri Sovyet halkı olarak kınıyoruz, günahkâr olarak sayıyoruz. Bize engel olan hainleri aramızda kabul

etmiyoruz ve önlerinde amansız duracağız. Bu engellerin çabuk kırılacağına inanıyoruz. Hiç bir şey sayıları kırk milyon olan Kürt halkı önünde duramaz.

Çok yaşasın Ulusal Önder, çok yaşasın PKK, çok yaşasın Kürdistan Devrimi, çok yaşasın Kürt halkı! Sizlere esenlik, sağlık dilerim. Arkanızda ve yanınızdayız. Ruhumuz, yüreğimiz sizinledir. Çok teşekkür ederim.

A.Ö.: Sorusu olan var mı?

Fer.: Egemen sınıfların tarih tekerrürden ibarettir diye anlayışı vardır. Halkların tarihinde ise bilimsel tarih anlayışı vardır. Önderliğin, PKK'nin yaratmış olduğu tarihi, diğer tarihlerin neresine koyabiliriz? Bu tarihin önemi nedir?

A.Ö.: Anladınız mı Sayın Kaya? Buyurun.

Y.K.: Ben arkadaşların bana soru sormalarını istiyorum. Sormazlarsa ben soracağım.

A.Ö.: Aniden kaldır.

Y.K.: Şimdi kısa bir konuşmada birçok şeyin üstünde bilimsel olarak, politik olarak, askeri olarak, ideolojik olarak durmak mümkün değil. Esasında sorularla bazı şeyleri açmak lazım.

Şimdi bildiğiniz gibi Kürdistan bir alt sömürge'dir. Yani tam sömürge bile değil. Bu, Sayın Beşikçi'nin belirlemesidir ve doğrudur da. Örneğin, Kongo bir sömürge'dir. Kongo'nun sınırları vardır, idaresi vardır. Ama 1960'lı yıllara kadar Belçika'nın sömürgesi idi. Kürdistan'ın ise özel bir durumu var. Kürdistan 1879'daki Fransız Devriminden sonra dünyaya yayılan milliyetçilik hareketlerinden, milliyetçilik ideolojisinden çok uzakta kaldı. Ben bazen söylüyorum: Keşke biz de milliyetçi olsaydık, milliyetçiliği öğrenseydik; ulusallığımızın altyapısı çok güçlü olurdu. Sorunuza geliyorum.

Kürdistan'da feodalizmin hakimiyeti, aşiretçilik var. Kürdistan'da Nehri Şeyhlerinden sonra yönetim liderliğinin mirlerden, ağalardan, beylerden şeyhlere geçtiği süreçtir. Biz böyle bir ülkenin sahibiyiz. Diğer Kürt hareketlerinin hepsi halka inmeyen, gerçeği yansıtmayan ve ilkel milliyetçilik ideolojisiyle hareket eden hareketlerdir. PKK hareketi elbette ki Kürdistan'da çok yeni bir harekettir. Bunu görmek lazım. Bizim gazete geçenlerde **İbrahim Ahmet** ile röportaj yapmıştı. Gençler "Hocam, siz niye PKK'ye bu kadar gönülden bağlısınız, sempatiniz var?" diyorlar. O da "PKK Kürt hareketlerinde reform yaptı" diyor. Çok doğrudur. PKK Hareketi, Kürdistan hareketlerinde müthiş bir reform yaptı. Sınıfsal temeli yok mu? Var. Ulusal temeli yok mu? Var. Askeri öngörüsü yok mu? Var. Hepsi mükemmel, hepsi çağdaş. Bazen arkadaşlardan ricalarım oluyor: Diyorum ki, biz muhakkak surette bu çağdaş hareketi büyütmeliyiz.

Aydınin görevi devrime renk ve desen katmaktır. Şimdi siz benim sırtıma on kiloluk bir çanta verir, beni bir yere götürürseniz, ben yolda düşerim. Çünkü kalbim rahatsız, ama benim yapabileceğim şeyler vardır. Onun için Kürt aydınları gerçekten devrime renk ve desen katmak zorundalar. Dediğim gibi, PKK bütün sınıf ve katmanları kucaklayan bir ulusal hareket. Elbette ki, PKK Hareketinde emek esastır. Emek esas olduğu için de biz devrimciler diyoruz ki, emek en yüce değerdir. Madem ki en yüce değerdir, biz emeğimizi hem katmalıyız, hem başkalarının emeğine saygı duymalıyız. Böyle bir hareketin üstüne de söylenecek olanlar bunlardır. PKK hareketini, dünya devrimci hareketlerinin enteresan bir modeli olarak algılayalım. Buyurun.

A.Ö.: Başka?

Y.K.: Ben sorularınızı bekliyorum. Yoksa ben tek tek soracağım. Buyurun.

A. Amed.: Sayın Yaşar Kaya Parlamento Başkanı olduğu için, ben parlamentoyla ilgili bir şey soracağım.

Y.K.: Affedersiniz, bana özel hayatım dahil her şeyi sorabilirsiniz. Ben emrinizdeyim, açığım. Buyurun.

A. Amed.: 1998'de kuruluş toplantısında orada bulundum. Gelen misafirlere Belçika tarihi, Belçika kültürü tanıtılıyordu. Oysa bu savaş, bu sorun Kürdistan sorunudur. Kürdistan ile ilgili, Kürtlerle ilgili, savaşla ilgili bir dia gösterisi bile yapılmadı. Belçika tarihini görmeye bizim ihtiyacımız vardı. Ama diğer parlamenterlerin buna fazla ihtiyaçları yoktu. Neden Kürdistan ile ilgili bir hazırlık yapılmadı? İkincisi, Kürt insanlarımız ve Kürt parlamenterlerimizin

dışında parlamento binamızda Kürtlüğü ve Kürdistan'ı anlatacak herhangi bir şey yok. Bu neden giderilemiyor?

Y.K.: Ben her şeyi kabullerinim, ama hakareti kabullenmem. Sebebi şu: Sürgünde Kürdistan Parlamentosu, bir Kürt kurumudur. Bunu kimse inkâr edemez. Ben de onun bekçilerinden birisiyim. Sürgünde Kürdistan Parlamentosu'nun resmi dili Kürtçe'dir. Görüşmeler, kanun teklifleri, müzakereler Kürtçe yapılır. Yani bütün bunlar bizim görevimizdir. Yalnız arkadaşların bir şeyi çok iyi algılaması lazım. Arkadaşlar bilmeliler ki, biz bir dernek değiliz, bir cemiyet değiliz. Parlamentoda dia gösterisi olmaz. Yabancılarla kendinizi tanıtmak istiyorsanız, kültürel bir Kürt kurumunda tanıtırsınız.

Örneğin, Moskova'da toplantı yapıyorduk. Bir gün öğleden sonra Sovyet milletvekilleri geldiler. Bizim arkadaşın tercümesiyle toplantımızı izlediler. Parlamento toplantısı çok mükemmel, çok temiz, çok güzel bir salonda yapıyordu. Akşam parlamento dağıldıktan sonra bana, "Yaşar Bey biz hayret ettik" dediler. Neye hayret ettiniz dedim. Dedi ki, "Biz dünyanın birçok parlamentolarını gördük. Bu parlamentoda bir defa çıt çıkmıyor, çok ciddi görüşmeler yapılıyor ve çok rafine şeyler konuşuluyor." Moskova'daki toplantıda biz, Kürdistan şehitleri ve gazileri kanununu müzakere ettik. Bir buçuk, iki gün sürdü ve kanunlaştırdık.

Tabii Kürtlerin eskiye dayanan bir parlamento geleneği yok. Mahabad'ı düşman ezdi, yerle bir etti. Kendisini muhafaza edemedi. Biz bütün mirasına sahip çıktık. Sürgünde Kürdistan Parlamentosu hiçbir iddianın sahibi değildi. Şöyle değildi: Türk faşizminin kudurganlığı bize ülkede yaşayabilme, konuşabilme, seçilebilme imkânı vermedi. Bildiğiniz gibi legal partilerimiz kapatıldı. Biz Brüksel'e geldik. DEP'in sesini ve Kürt halkının sesini dünyaya nasıl duyurabiliriz diyorduk. Bir büro kurduk. Belçika Parlamentosu böyle bir bahçede bizim için tören yaptı. Altı tane boş sandalye koydular, tören yaptılar. "Türk parlamentosunda yeriniz yoksa bu parlamentoda yeriniz var" dediler. Bu önemli bir olaydı. Küçük bir Avrupa ülkesinden dünyanın her yerine sekiz ay DEP ile ilgili çalışmalar yaptık. Geldik, görüştük, konuştuk, arkadaşlarla tartıştık. Madem ki Türkler bu parlamentoda bize tahammül edemiyorlar, biz o zaman kendi parlamentomuzu kurmalıyız dedik. Bu parlamento böyle meydana geldi. Size çok açık bir biçimde söylüyorum, malumatınız olsun. Parlamento seçimlerini üç ay içinde yenileme kararı verdik.

Ben son kapanış konuşmamda bir dönem bitiyor dedim. Hepinize söylüyorum: Şehit kanları, Kürt halkı ve tarih bizi beraat ettirmelidir. Ben hep beraat etmek istedim. Mahkemede, Ankara'da kırk beş dakikalık bir savunmam var. Hakime dedim ki, tarih bizi beraat ettirecek. Bu, tarih sizi mahkûm edecek demektir. Sürgünde Kürdistan Parlamentosu, bu şartlar altında kurulmuş bir parlamentodur.

Size bir şey daha söyleyeyim, orada otuz dört tane tablo var. Hiç merak edip sordunuz mu bu tablolar hangi ressamın diye? Söyleyebilir misiniz bana? Söyleyemezsiniz. Kanserden ölen bir Kürt ressamının PKK'ye bağışladığı bin tane tablosu var. Şurada, burada çürüyor. Kürdistan Ressamlar Birliği ile birlikte otuz dört tanesini seçtim, çerçevelettim, getirdim ve şimdi Sürgünde Kürdistan Parlamentosu'nun duvarlarını süslüyor. Bizim yapacağımız şeyler bu kadardır. Burada Kürdistan toplumuyla, Kürtlükle ilgili şeyler yok demek doğru değil.

Avrupa parlamentosu 255 oyla Kürtlerin lehine karar çıkıyor. Biliyor musunuz, sabah erkenden arkadaşlarımız o parlamentonun bütün milletvekillerine ait kutulara mektup bırakıyorlar. Biz her şeyi değerlendireceğiz. Her şeyin mesulü benim, altına imzamı atıyorum. Tartışırken de, tenkit ederken de insafli olmalıyız. Kürtler çok insafli değiller. Ben onu bilenlerden bir tanesiyim. Doğruları tespit etmemiz lazım. Bilmem sorunuza cevap verebildim mi?

A. Amed.: Tamam, ikisinin de cevabını aldım. Ressamı tanıyordum, biliyordum.

Y.K.: Arkadaşlar da öğrenmiş oldu. Evet buyurun.

A.Ö.: Evet, başka soru soran var mı?

Ma.: Sayın Yaşar Kaya'ya bir sorum var. Sizlerin de bildiği gibi, Kürdistan Devrimi PKK Önderliği ile somutlaştı. Fakat emperyalist devletler Kürt halkının sorununu Parti Önderliğinden koparmak istiyorlar. Bunun Sürgünde Kürdistan Parlamentosu'nun görevleriyle bağlantısı nedir?

Y.K.: Emperyalist devletler halkların dostu değildir. Bu mümkün de değildir. Halkların dostu olsalardı, yüzyıldır yerüstünde, yeraltında ne kadar zenginlikleri varsa çalıp götürmezlerdi. Onları da köleleştirmezlerdi. Bizim için de öyle düşünürler. Kürdistan'da bizler ilk defa özgürlüğe doğru gidiyoruz. İlk defa bu kadar güçlendik. İlke defa toprağımız üzerinde büyük bir kuvvet olduk. Biz Ortadoğu'da su yolundayız, petrol yolundayız, ipek yolundayız. Bu yüzden ülkemiz stratejik açıdan önemlidir. Kimin menfaati varsa bizimle muhatap olmaya ve bizimle diyalog geliştirmeye mecburdur. Başka çare kalmamıştır.

Tabii ki, emperyalistler Ortadoğu'da sosyalist bir Kürdistan istemiyorlar. Bu yüzden "Biz PKK'siz, Başkan APO'suz bir çözüm bulmalıyız" diyorlar. Ben birçok Avrupalı, Amerikalı tarihçilerle tartışıyorum. Onların parlamenterleri bizleri görmeye geliyorlar. Bugün dünya, "Başkan APO'suz, PKK'siz bu sorun çözülemez" tespitine varmış. "Biz Yaşar Kaya'yla barış yapacağız" diyorlar. Peki, kim savaşı durduracak? Onlar bunu çok iyi biliyorlar. PKK'nin siyasi bir statüye ulaşmasını istiyorlar. Bugün bütün dünyada öyle bir hazırlık var.

Biz ne yapıyoruz, parlamentonun işi nedir? Bazı arkadaşlarımız, Belçika'daki binamızda uyuduğumuzu sanıyorlar. Hayır, parlamentonun çalışmaları vardır. Bir gün gelir, tüm parlamenter arkadaşlarla bunları yazacağız. Parlamento hem siyasi çalışma yürütüyor, hem de bir ayağı gerillanın içinde. Şimdiye kadar Önderlikle aramızda çelişki yaşanmadı. Bu çok önemlidir.

Huzurunuzda bir gerçekliği vurgulamak istiyorum: Başkan APO, bugüne kadar "bu işi iyi yapmadınız, bu açıklamanız iyi yapılmamış, şu doğru değil" demedi. Çünkü hepimiz aynı çerçeveden olaylara bakıyoruz ve düşüncelerimiz aynı. Bu milli bir meseledir. Hepimiz Kürdistan Devriminin birer parçasıyız. Parlamento ne yapıyor? Bir ayağı savaşın içinde, bir ayağı kültürel çalışmalar içindedir. Birçok arkadaşımız da diplomasi faaliyetlerinde yer alıyor. Bazı arkadaşlarımız akşam Londra'da trene biniyor, sabah Brüksel'de görüşüp aynı gün Yunanistan'a geçiyor. Bunlar çalışmalarımızdır. DEP'in kapatılmasıyla ve bizim sürgün olmamızla Avrupa'da yeni bir çalışma başlatıldı. Siyasetimiz güçlendi. Her şeyi bizim yaptığımızı iddia etmiyorum. Bazen arkadaşlarımızla şakalaştığımızda, "Biz Kürtlerin işini Allah yürütüyor" diyorum. Çünkü biz haklıyız. Kürdistan Devrimi, gerilla olmasaydı, kimse Kürtlere değer vermezdi. Ulusal Kongre için toplantılar yaptığımızda ben bu gerçeği dile getiriyor ve Kürtler birleşmediği sürece kimsenin onlar için büyük hesaplar yapmayacağını vurguluyorum.

Kürdistan'da büyük bir ihanet vardır. Mesela KDP'nin bu yaptıkları ihanet değil de nedir? İhanet Kürdistan'da bir kanser hastalığına dönüşmüştür. Ancak biz inanıyoruz, her geçen gün bu ihanetin kanatları kırılacaktır. Bu benim görüşümdür. Bazı arkadaşlar belki aynı görüşte değiller, o da onların görüşüdür. Onların görüşüne saygı duyuyorum.

Baw.: Sayın Yaşar Kaya'ya sormak istiyorum. Başkan APO hızlı bir çalışma tarzına sahiptir ve devrim çalışmalarını yürütüyor. Çok ağır bir çalışmayı yürütüyor. Böylesi bir akademide şimdiye kadar otuz bin militan eğitildi. Parti Önderliği araştırma yapıyor, kitap çıkarıyor, savaşı yönetiyor. Kürdistan tarihinde şimdiye kadar hiçbir şahıs böylesi bir araştırma içine girmemiştir. Önderlik tarzına ulaşmak için siz ne yapmayı planlıyorsunuz? Nasıl yaklaşıyorsunuz?

Y.K.: Çok iyi bir soru sordunuz, sağ olun. Birincisi, biz Kürtlerin on tane Başkan APO'su yok. İkincisi, askeri çalışma, diplomasi ve kültür çalışmalarından farklıdır. Önderliğin, devrimi nasıl yönettiğini yakından takip ediyoruz. Neden başkalarının yanında değil, Başkan APO'nun, PKK'nin, ERNK'nin ve ARGK'nin yanında yer alıyoruz? Şimdiye kadar özgürlük bizim için mümkün olmamış. Bugün önümüzde aydın bir yol açılmış. Bu ulusal hareketin bizi özgürlüğe taşıyacağına inancımız vardır. Ancak parlamento başka şeydir. Parlamento kuruldu, ondan sonra biz müzakereye başladık. Baktım ki, bu işler yürümüyor; Ortadoğu'dan gelen arkadaşlar bir şey söylüyor, Rusya Federasyonu'ndan gelenler başka şeyler söylüyor, Avrupa'dan gelenler başka şeyler söylüyor. Biz on dakika ara verdik ve dışarı çıktık. Daha sonra yavaş yavaş toparlanmaya çalıştık.

Kürtlerin usulün, tasarının, teklifin, kanunun ve müzakerenin ne olduğunu bilmediklerini bilmiyor musunuz? Arkadaşlarımız çalışmalara da çok acemiydiler. Bir arkadaş kalkıyor, "Usul hakkında konuşacağım" diyordu. Bu ne anlama gelir, biliyor musunuz? "Başkanım, siz

iç tüzüğüne dışına çıkararak müzakereleri yanlış temelde yapıyorsunuz, ben bunu düzelteceğim” diyorsunuz. Parlamento başkanı böylesi bir durumda, herkesin sözünü keserek söz hakkını ona vermek zorundadır. Söz alan arkadaş, “İsmet Şerif Vanlı, neden Azerilere ilişkin konuştun” dedi. Bu, usul olamaz. Bir şey daha söyleyeyim: Tüzüğümüz beş, altı sayfadan oluşuyor. Çok sayıda parlamenterimiz şimdiye kadar bu tüzüğü okumamış. Biliyor musun, Kürtler için kolay olan hiçbir şey yoktur. Ama umudumuz odur ki, Sürgünde Kürdistan Parlamentosu tüm Kürtler için bir okul olur ve başka bir zamanda kurulacak olan Ulusal Kürt Parlamentosu için işi bilen kadro yetiştirir.

Zel.: Ben sayın Hasretyan’a soru sormak istiyorum. Partimizde kadın ordulaşması var. Belki de ilk defa burada bayan savaşçı, bayan asker görüyordur. Bunun hakkında ne düşünüyor veya bu, Sayın Hasretyan’da bir izlenim bıraktık mı? Yine bu oluşum tarihte nasıl bir sayfa açacak?

M. A. Hasretyan.: Savaşçılar, devrimciler arasında ilk defa kadın görüyor değilim. İkinci Dünya Savaşı döneminde bizde kırk beş kadın vardı. Biz onlarla Viyana sınırına kadar gittik. Bu yüzden olay bana yabancı değildir. Bu oluşum bana garip ve yabancı gelmiyor. Bir yerde halk özgürlük ayaklanması gerçekleşince, kadın da bunun dışında kalmaz. Ancak bazı övgünlükler de vardır. Sizler tarafından bunun hesaba katıldığı inancındayım.

A.Ö.: Sanırım Sayın Yaşar Kaya’nın bu konuda güçlü gözlemleri var.

Y.K.: Şimdi değerli arkadaşlar, ben üç askeri darbeyi de yaşadım. Uzun bir müddettir Kürt ulusal hareketini izleyenlerden bir tanesiyim. Bizim tarihimizde bu kadar kadının silahlandığı, dağa çıktığı, dönüştüğü, mücadele insanı haline geldiği süreç ilk kezdir.

Kürtler kadına müthiş saygı duyarlar. Mesela ben hiçbir bayanın önünde yürüyemem. Ona kapıyı açarım, yol gösteririm vs. Bu bazen arkadaşların tuhafına gider. Kürtlerde bir laf var: Jînî hurmeye. Kürt sosyolojisinin, Kürt sosyalitesinin böyle enteresan bir yanı vardır. Feodalizmde de böyledir. Başka sosyal kesitte de böyledir. Kürdistan’da kadına müthiş saygı duyulmuştur. Tarih incelenirse bu görülür. Bu konuda İsveç’te Rohat Alakom’un Kürt kadını üzerine yayınlanmış bir kitabı var. Ama bu ulusal hareketin yarattığı kadın tipi başka bir şey. Bunu bizim iyi algılamamız gerekiyor.

Buraya çeşitli sınıf ve katmanlardan gelen arkadaşlarımız var. Avrupa’dan, üniversiteden gelen arkadaşlarımız var; köyünde kalkıp buraya gelmiş arkadaşlarımız var. Bütün bunları eğitmek çok kolay bir şey değil. Ebette ki Sayın Öcalan’ın o bakımdan yükü çok ağır. Tabii bugün YAJK’ın yarattığı, devrimin yarattığı bir kadın tipi var. Bir kadın fenomeni var. Kadın büroda bizimle çalışıyor. Yeri yurdu var, odası var, bilgisayar kullanıyor, mektup yazıyor, savaşa gidiyor, gerilla oluyor. Erkek gerillalardan hiçbir yanı eksik olmaksızın savaşıyor. Bunun yanında kültür faaliyetlerine katılıyor, televizyonda çalışıyor. Yani demek istediğim, devrim Kürt kadını yeniden yarattı. Yeniden sosyal hayata kazandırdı. Kürt kadını artık evde yemek pişirmekten, tarlada çalışmaktan kurtuldu. Sosyal hayatın bütün katmanlarının içinde yer aldı. Bu elbette ki sevindirici bir şeydir.

Mustafa Kemal’in ve İsmet İnönü’nün yarattığı kadın tipleri var. Bu konuda büyük çaba sarf etmişlerdir. Mesela Sabiha Gökçen, Dersim’i bombalamaya gittiği zaman, Mustafa Kemal kendisine altın kabzalı bir tabanca hediye ediyor. “Kürtler senin uçağını düşürürse bununla intihar edeceksin” diyor. Onun için Zilan arkadaşın Dersim’deki eylemi buna verilmiş bir cevaptır diye düşünüyorum. Biz belki ilk defa bu şekilde dengeyi sağladık. Bundan daha iyi cevap olamaz. Zilan’ın eylemi, Sabiha Gökçen’e verilmiş en güzel cevaptır. Bayan arkadaşların emeğini, mücadelesini, eşitlik konusunda hayatın her safhasındaki yerlerini almalarını saygı ile karşılıyorum.

Arkadaşlar başka sorularınız var mı? Buyurun.

Ed.: Ben Sayın Yaşar Kaya’ya soru soracaktım. Parlamentoda diğer Kürt gruplarının kendini temsil etme durumu nasıldır ve özellikle buna karşı bizim gücümüz ne olabilir?

Y.K.: Parlamento çok sesli olmalıdır, sürrealist olmalıdır. Parlamentoda Kürtler kendilerini temsil etmelidirler. Bizim ulusal hareket bakımından hiçbir endişemiz yoktur ve kalmamıştır. Bugün gönül isterdi ki, kendisine “Kuzey Kürdistanlı partiyim” diyenler, parlamentoya gelip bizi tenkit etsinler, yanlışlarımızı söylesinler. Biz bunu bekledik. Şimdi bu son harekette Türk

ordusu 250 km içeriye girdi, Erbil'e kadar geldi. Tabii bu, Kürt yurdunun işgalidir, çığnenmesidir. Eğer siz bunun için evinizden çıkmamışsanız, bir şey söylememişseniz, bizim artık sizi Kürt partisi saymamız mümkün değil. Bugün onların artık Kürt partililiği kalmamıştır. Keşke parlamentoda olsalar. Keşke bize karşı tenkitlerini yapsalar. Biz memnun oluruz. Ama böyle bir güçleri yor. Söyledikleri şey şu: "Biz Ulusal Kongreye, parlamentoya girsek eririz." Hiç bir yere varmadan kar gibi eridiler.

Biz Ulusal Kongre için çabalar sarf ettik, gayret ettik. Bundan da mutluyuz, gururluyuz. Brüksel'de üç tane büyük toplantı yaptık. Kürdistanlı birçok şahsiyet, parti, grup gelmişti. Parlamento böyle bir çalışma yaptı. Şu anda parlamento içinde Hevgirtin Welatperez, Kürdistan Komünist Partisi var. Güçlerinin az çok olması mesele değildir. Ama "Sürgünde Kürdistan Parlamentosu yürümecek, bu iş yürümez" diyenlerin tarihe karşı sorumluluğu var. Bu parlamento yürüdü. Bu parlamentonun bugün Yunanistan, İtalya, Kıbrıs parlamentosuyla dostluk grubu var. Bu parlamentonun bugün Moskova içerisinde grup odası var. Bu parlamentonun İsveç'te, Norveç'te, Danimarka'da Kürt Konseyleri var. Biz geçen sene onları birleştirdik, İskandinav Konseyi yaptık. Bu bakımdan çalışmalar da iyidir. Onların içinde yer alıp almamaları bizi hiç etkilemedi. Biz yürüdük. Denilebilir ki biz kazandık, onlar kaybettiler. Onların artık bir kedisi bile yok.

Buyurun, sorusu olan yoksa ben soru soracağım. Biz her gün burada değiliz.

A.Ö.: Evet, tabii sor. Yargıla, aniden birisini kaldır.

Y.K.: Bilhassa bayan arkadaşlar sorular sorsunlar.

Ji.: Sovyetler neden yıkıldı?

Ş.A.: Rusya'nın yıkılış nedenleri çoktur. Bir tanesi eskiye dayanır. 1917-1918 yılları iyiydi. O zaman mücadele de iyiydi. Yani kültürel, ekonomik ve siyasi gidişat iyiydi. Bu gelişmeler doğrultusunda kendini yenilemeyen hangi sistem olursa olsun yıkılır veya çözülür. Yani 1920'lerde mevcut olan şeyleri bugün de uygulamaya koyarsanız bu yürümez, yıkılır. Dogmatizm vardı, bu uygulanıyordu. Tarih ve felsefe bu olgulara bakmaz, dinlemez. Yani eskiyi ve yeniyi iyi hesaplamak gerekir ki, insan veya toplum ilerleyebilsin.

İkincisi, insan hakları önemi olmalı. Bir de demokrat olmak lazım. Sosyalizmin veya demokrasinin dar değil, oldukça geniş olması gerekir. Yani bu sistem istenilen düzeyde yürütülmedi. Çok dar kaldı, dar tutuldu. Üçüncüsü, dış düşman (emperyalizm) güçleriydi. Hemen hemen her konuda devrimin düşmanları vardı. Yani ekonomik ambargo çemberine alındı. 1945 öncesi, Rusya'yı çökertmeye çalıştılar. Ama başaramadılar. Sonra İkinci Dünya Savaşı çıktı. Bununla da yıkılmadı. Bu kez içten yıkmaya çalıştılar. Bunun için birçok casus gönderdiler. Bu benim kişisel düşüncem.

A.Ö.: İsterseniz bir iki tane siz sorun. Daha iyi olur.

Y.K.: Uzun zamandır Önderlik sahasında ve gerillada bulundunuz. Bize bu konuda ne söyleyebilirsiniz? Çünkü dağın bu yüzünü insanlarımıza, halkımıza götürmek istiyoruz.

Ri.: Uzun yıllardır PKK içerisindeyim. Çok değişik alanlarda da kaldım. Yani grup aşamasındaki ilişkileri de tanıdım, cezaevinde de kaldım. Yine legal alanda da faaliyet yürüttüm.

Önderlik sahasına ikinci gelişim oluyor. Burada her şey en yoğunlaşmış biçimde yeniden yaşanıyor ve hiçbir anı, hiçbir anına benzemiyor. Bu anlamda birinci sefer geldiğimde karşılaştığım durumla şimdiki durum çok çok farklı. Biraz önce aklımdan şöyle bir şey geçti: Altmış yıl önce aynı topraklarda bir **Nuri Dersimi** de yaşadı, ama çözümsüzlük ve çaresizlik içerisindeydi. Belki de bize kalan tek şeyi, **intikam yeminidir**. Şimdi bu sahada her an çözüm üretiliyor. Yeni yaşam, yeni insan burada şekillendikten sonra dünyanın her tarafına gidiyor ve o yaşamı orada temsil etmeye çalışıyor, oraya yerleştirmeye çalışıyor. Tarihin bir sayfasında kalmış çözümsüzlükten insanlığın geleceği açısından en ciddi çözüm üreten bir alanına, bir kurumuna gelmek, Parti Önderliğimizin yaratmış olduğu değerleri görmek bizi mutlu ediyor. Kuşkusuz biz kendimizi geline bu seviyeye uygun olarak geliştiremedik. Ama dağların özgürlük havasında yaşayabilme imkânımız oldu. Bu anlamda Kürdistan dağlarındaki özgürlük tutkusunu yaşayan herkesin ilk isteği sanıyorum oraya geri dönüştür. O dağlarda özgürlüğe bir kez daha yakın olmaktır. Orayı biraz daha yaşayabilmek, onu temsil edebil-

mektir. Bence Kürdistan dışında yaşayan herkes, Kürdistan dağlarına ulaşma isteğini ve arzusunu her zaman canlı tutulabilmeli. Bu, belki Ortadoğu halklarının da ortak özlemidir.

Ermenilerin Ararat'a ulaşma özlemleri belki de onların kültürel olarak, ulusal olarak halen yaşayışlarının en önemli özelliklerinden bir tanesidir. Belki şu anda İsraililerin egemen ke-simleri haksızlığı temsil ediyorlar, ama Siyon'a ulaşma özlemleri, onların yaşayışlarının en temel öğelerinden biri olmuştur. Yine Yunan halkı için, Olimpos aynı özelliktedir. Türkiyeli devrimciler açısından Orta Anadolu hazin bir durumdadır. Çünkü onların yapması gerekeni Türkiyeli faşistler Erciyes'i kendileri için bir simge haline getirmeye çalışarak yaptılar. Biz Kürtler de Zagrosları böyle bir simge haline getirebilirsek, dağlara ulaşma özlemi sürekli ve canlı tutulabilirse, bu bizim için bir yaşam temeli veya bizi yaşama bağlayan bir güç olabilir.

Y.K.: Size teşekkür ederim. Bayan arkadaşlara soru sormak istiyorum.

Bu okulda kadın sorunu, aile sorunu, sosyoloji, insan psikolojisi ile ilgili o kadar yoğun bir eğitim var ki, dünyanın hiçbir fakültesinde bu konularda, bu kadar kapsamlı dersler yapılmamıştır. Siz bu konuda ne düşünüyorsunuz? Bana ne söyleyebilirsiniz?

İlg.: Ben PKK'nin özünün bu noktada yattığını düşünüyorum. İnsanlığın kadında yitirildiği gerçeği, **Engels** ve diğer araştırmacılar tarafından da bu şekilde tespit ediliyor. PKK de bu tespiti en kökeninden ele alarak, gerçek özgürlüğün ancak en büyük çelişkinin ortaya çıktığı ya da düğümlendiği noktadan itibaren ele alınması ve çözülmesi gerektiğini tespit ediyor. Önderlik gerçeği bunun en somut ifadesi. Yani bu çelişkiyi çözme noktasındaki bilgeliğin en yüce ifadesi. Bu noktada bizim kendi durumumuzu görme veya kendi sorunumuzu çözme noktasında belki de bugüne kadar yakalanan düzeyden çok daha fazlasını yakalamamız gerektiği ortada. Çünkü PKK'nin özü bu. İnsanlık ancak bu noktadan tutularak yakalanabilecek. İnsanlığın en yüce değerlerinin kadında yaşadığının ifadesi olabilmek açısından, bu yoğunlaşmanın çok daha üst düzeyde tamamlanması gerektiği açık.

Yine özellikle kadındaki kardeşlik, eşitlik duygularının halkların ruhunu, kardeşlik duygularını birleştirme noktasında da önemli bir bileşim olduğunu düşünüyorum. Bu noktada bir yaratının olduğunu düşünüyorum. Yine erkekle özgür yaşayabilmek veya geleceğin insanını yaratabilmek, bu noktada erkek arkadaşlarla özgür ve bilimsel bir tartışmayı geliştirebilmekle mümkün olacak. Bu anlamda çok yüce bir faaliyet olarak görüyorum ve bu noktayı yakalamadan da özgürlüğün geliştirilebileceğini çok fazla düşünemiyorum.

Y.K.: Peki, teşekkür ederim.

A.Ö.: Yoruldunuz, biraz oturun.

Y.K.: Evet, arkadaşların soruları varsa...

Her Şey Emperyalizmin Hakimiyetinde Olmalı Demek, İnsanlıktan Vazgeçmek Demektir

A.Ö.: Korkunç bir sorgulama sürecini yaşıyoruz. Sorulara toplam cevap olarak şu hususu açığa kavuşturmak önemli: Bilinçlendiğimiz oranda, kendi öz kimliğimize baktığımızda anlaşılması gereken, hayal edilmesi gereken Kürt tipini değerlendirmek, gerçekten en çok sorguladığımız ve sonuç almaya çalıştığımız problemimiz oluyor. Bunu tüm çabalarımıza rağmen, yeterli bir anlayış gücüne, bir öz kimliğe kavuşturduğumuzu söylemiyoruz. Hele dışımızdakiler için bu çok daha sınırlı. Sadece Kürt insanında değil, evrensel olarak da insanlıkta bir bunalım var. Reel sosyalizm bunu çok erken gösterdi. Kapitalist sistem içinde insan bunalımı çok daha derin. Kürtlük yaşayacak mı, yaşamayacak mı? Ölmüşse ne zamandan beri ölmüş? Can çekişiyorsa ne kadar canı kalmış? Daha bu sorulara yanıt vermeden, kendimizi genel insanlık problemiyle karşı karşıya bulduk. Dolayısıyla özgür Kürt tipinde, yine Kürdistan Devrim yaşamında, özellikle kadında yaşam nasıl sorgulanır, nasıl yaratılabilir? Sorun çok derin ele alınıyor. Bu anlamda ulusal olduğu kadar enternasyonal, sınıfsal olduğu kadar hümanist ve eylemci, iradeli olduğu kadar ruhsal ve düşünsel boyutlarını sürekli derinleştirmek durumunda kalıyoruz.

Benim de bir huyum var: Bir huy mudur, böyle bir işin peşine takılan kişide gelişmesi gereken bir zorunluluk mudur, bilemiyorum. Ama çılgınca diyebileceğimiz bir biçimde takip etme gereği duyuyorum. Eski çağlarda, ortaçağlardaki savaşlarda da çok hırslı, ihtiraslı komu-

tanlar, önderler vardı. Askerlikten sanata kadar bunlar vardı. Şimdi bizim durumumuz biraz değişik. Günümüzde klasik türden bir askeri hareket sınırlı yapılabilir. Çünkü mevcut teknoloji, Napolyon'dan beri veya özellikle bu yaşadığımız günlerde ilerlemeye pek fırsat vermiyor. Benim bu enerjim ortaçağda olsaydı, kesin bir imparatorluğu yaratabilirdi. Ama kendimi teknolojinin sınırları dahilinde hapsedilmiş olarak da görmüyorum. Ki, başka türlü ilerleme kaydedilebilir. Bu yaptığımız, bizi özgürlük imparatorluğu gibi bir şeye götürüyor.

Teknik, emperyalizmin tekelinde. Politikada genelde insanı kuşatmış. Kaba baskı araçlarında her şeyi yapabilecek durumda. Bu noktada her şey hakimiyetlerinde olmalıdır ve bize de düşen teslimiyettir demek, insanlıktan vazgeçmek demektir; insanı özgür hareketlilik gerçeğinden koparmak demektir. Bu noktada sanırım biz önemli bir iş içindeyiz. Gelinen teknik aşama, klasik anlamda savaş mantığını durdurmuştur. Reel sosyalizmin çöküşünde bu da önemli bir etkidir. Kaba anlamda sınıf savaşları da fazla ilgi çekmiyor. Emperyalizm bu konuda belli bir üstünlüğe sahiptir. Hatta sosyal savaşlarda da belli ölçülerde üstünlüğü var. Kültürde de, sporda da üstünlüğü tartışılmazdır.

Ama buna rağmen, ben kendi faaliyetimde, savaşımında gördüğüm ve sıkça yorumladığım bir deyim var: **İnsan en büyük tekniktir**. İnsan, doğanın harikulade yaratıcılığı ve kendisinin de yaratanıdır. Bu varlık üzerinde ne kadar durulursa -hemen hemen her çağda da böyle olmuştur-, büyük başarılar ulaşılır. **Hz. İsa** sadece bir propaganda ile Roma İmparatorluğunun uzun süreli çözümlüğünü sağlamışsa, **Hz. Muhammet** Sasani-Bizans İmparatorluğunu çözmüşse, bu esasta insan varlığına biçtikleri anlamla bağlantılıdır. Her ne kadar çok büyük bir hayal gibi gözükse de, harekete geçen insan varlığı eğer statükoya takılmazsa, güncelle boşalmazsa, amaç derinliğine ve büyüklüğüne ulaşırsa, bunu da büyük bir irade ve inatla yürütürse, bu insan değil ulusal kurtuluşçuluğu, evrensel bazı ölçüleri bile yakalayabilir.

Bunu şunun için söylüyorum: Baktığımda, bu insanları hep **çorak** görüyorum. Hatta bizim dışımızdaki ulusal yapıdaki insanlar, eski dönemlerden hiç de az olmayan bir biçimde bugün **teknik kölesi** haline gelmişlerdir. Teknik gerçekten sadece toplumu değil, tüm doğayı imhaya götürüyor. Dünyayı bir felakete götürüyor. Şuna inanıyorum: Bu teknik canavarın tahribatı durdurulmadan yaşamak olmaz. Buna karşı, yeşil çevre hareketi, insan hakları hareketi gibi adımlar atılmıştır. Ama bunlar fazla iddialı, güçlü adımlar değil. Bunun için bir devrim gerekecektir. Çünkü gerçekten öyle sanıldığı gibi dünyanın sonu gelmemiştir. Emperyalizmin en son sömürücü, baskıcı sistem olarak biraz sonu gelmiştir. Marksistler sürekli bunu söylediler. "Ömrü şu kadardır, bu kadardır" diyerek, toplumlar bilimine uygun olmayacak bir biçimde bazı kaba düşüncelerle ömür biçmeye çalıştılar. Bunun doğru olmadığı ortaya çıktı. Fakat sosyalistlerin şu görüşü de halen doğruluğunu koruyor: Gerçekten de kapitalizm bir tehdiştir. Hatta bir canavardır. Şu anda özellikle onu teknik yöntemle veya teknik alanda insanlık üzerinde kurduğu mekanizmalarla sınırsız boyutlara taşımak istiyor. En kötüsü de doğa elden gidiyor. Her ne kadar 'kontrol ediyorum' dese de, kontrol değil büyük bir kontrolsüzlük var. Öyle sanıyorum ki, insanlık soyu şimdi en ciddi tehlikeyle karşı karşıya.

Son dönem politikalarına baktığımızda, hepsinde bir tükeniş var. Bütün ülkelerde klasik devlet politikacıları büyük bir bunalım içinde. Bunu bütün devletler için söylemek gerekiyor. Klasik devlet politikacılarıyla bu iş bu kadar. Gerçekten bunalımın en çok kendisini gösterdiği yer de burasıdır. Yerine henüz ne getirileceğine dair işaretler pek az. Bizim devrim aslında sınırlı olarak buna da bir yanıt bulmaya çalışıyor. Gerçekten çok radikal olma durumunda kalıyor.

Kürdistan coğrafyası her ne kadar insanlığın en eski beşiğiye, şafak vaktiyse de şu anda külüdür, mezarıdır. Kürdistan'da insanlık beşikten mezarıdır. Ayrıca şafaktan alacakaranlığa gelinmiştir. Ama çok paradoksal bir biçimde de yeniden bir beşik ve şafak olma gibi bir durumla karşı karşıya. Bizim devrimimiz hem bunu hazırladı, hem bunu buldu. Bu çağda yeni bir şans olarak kendini yeniden mezardan beşiğe, karanlıktan büyük bir aydınlığa doğru götürüyor. Hatta daha büyük uğraş verirsek, yeni insan şekillenebilir.

Benim Savaşçılığım İlginçtir

Mevcut metropollerdeki yaşam bana hiç çekici gelmiyor. Yani ben de yaşamaya olağanüstü bağlanan birisiyim. Yaşama gösterdiğim hayranlık, yaşam konusundaki arayışım sanmıyorum başka bir kişilikte bu kadar hassasiyetlerle temsil edilsin. Buna rağmen ne özeniyorum, ne beğeniyorum. Dünya güzeli iyi bir mekân sunsalar bile, beni hiç çekmiyor. İlgimi çeken fazla bir kişilik de yok. İnsanlara, bir şeyler söyleyene çok bağlıyım. Ulaşılması gereken birileri, benim için birinci sırada ele alınması gereken hedeftir. Ama buna rağmen daha çok kendime yöneliyorum. Kendimle uğraşmak daha çok ilgimi çekiyor. Bu çok önemli bir durum. Yani son dönem yoğunlaşmalarımızın uluslararası alanı da biraz zorlaması herhalde bu nedendir. Giderek herkesin garibine gidiyor. Sen nasıl vuruşuyorsun, sen nasıl yaşayacaksın, sen nasıl bir insansın? Sanıyorum bu soru ilerde daha çok sorulacak ve büyük bir **hesaplaşma** sorusuna da dönüşecektir. Benden dışa, dıştan bana doğru.

Bu, söylediğim yeni savaş tarzını da belirleyecektir. İnsan varlığında kaybettirilene bir hücum tarzı oluyor. Onun için herkes biraz dikkatli olmalı, anlayabilmeli. Benim savaşçılığım ilginçtir ve dikkat etmeyenler bu harekete yaklaşmamalı. Bu hareket içinde bulunmamalı; bulunmak istiyorlarsa da mümkünse tümünden anlayabilmeliler. Özellikle benimle ilgili olmak isteyenlerin, ister karşı bir faaliyet olarak kendilerini dayatsınlar, isterse sempatik bir yaklaşım içinde olsunlar, kesin çok dikkat etmeleri gereken hususlar var. Kadın-erkek, genç-ihtiyar hiç fark etmiyor. İnanılmaz çocuksu yaklaşımdan tutalım bir yaşlıyı çok iyi kapsama, bir erkeği yeniden çözüme tabi tutmaktan tutalım çoktan yitirilmiş bir kadın nedir veya nasıl yaşanılacak sorusunu korkunç yöneliyorum. Bunu aynı biçimde siyasal olgulara, toplumsal biçimlenişlere de götürmekten hiç geri durmuyorum. Bunların hepsi önemlidir. Bir de şu anda milyonlar, adımıza sloganlar atar hale gelmiştir. İstesem de bundan kaçamam, bırakmam. Bırakırım desem belki eksik kalır. Kaçarım desem daha kötü anlaşılmaya yol açar.

Dolayısıyla yalnız Kürt olayı açısından değil, en başta Türklük açısından şimdi çok ciddi bir sorun haline gelmişiz. Özellikle Türk egemenlik sistemi için şu anda korkunç bir durumu yaşıyoruz ve emperyalizm olgusu için de bu çok net ortaya çıkıyor. Amerika için çok temel bir uğraş konusu olmuşuz. Bu iş çok ciddi. Bunun böyle olduğunu benim söylememe hiç gerek yok. Sanırım herkes az çok bunu görüyor. Yapımızın gücü varsa, olup bitene anlam vermek zorunda. Şimdi burada bu anlamda çok büyük bir savaşı yürüttüğümüzü bilmek zorundayız.

Çoğunuzun sorduğu soruların, aldığı yanıtların ne olduğuna dair ciddi etkilenme gücünü göstermediğinizi veya bunun sınırlı kaldığını görüyorum. Aslında eskiye yönelik bir yaşamınız var mı, alışkanlıklar ne kadar etkili demeye gerek yok. Sizin gerçekten kaybedeceğiniz ne bir zinciriniz, ne bir halkanız, ne bir rüyanız var. Bunu çok iyi görmek gerekir. Sanıyorum kaybetmekten korktuğunuz ceset gibi bir şeyiniz var. Şimdi bunları kesinlikle bırakmak gerekiyor. Fosille, cesetle uğraşmak, yaşamı reddetmek demektir. Şuna beni inandıramazsınız: Bu dar, yüzeysel, yaşam tutkusu, zayıf insan normaldir. Hayır! Çıldırırsanız da, patlarsanız da beni böyle bir noktaya çekmek imkânsızdır. Kendinizle ne kadar uğraştırmak isterseniz isteyin, benim bu oyuna düşmem imkânsızdır. Tercih ettiğiniz, daracık sınırlar dahilinde yaşamın da, savaşın da benim için kabulü imkânsızdır. İçinde hiçbir şans, hiçbir anlam göremiyorum.

Ama halen bu sınırlarda kendinizi fena kaptırmışsınız. Zorlanacaksınız. Beni de zorluyorsunuz. Ama bu biraz vicdani zorlanmadır. Yenilgi anlamında etkili olabilmeniz mümkün değildir. Üzüntüm, şansınızın doğru kullanılmaması temelindedir. Ama sıkı bir denetim altında olmanız yine de şansınızı artırıyor. Ve en kötüsünden bir savaş bile, bu şans için yine bir olanaktır. Bir özgür dağ umudu herhalde ideoloji haline getirilmelidir.

Bir arkadaşımızın da vurguladığı gibi, Siyon tepesi Siyonizm'in ideolojisi oldu. Faşizmin Erciyes'i de bir ideoloji olmuştur. Her ulusta böyle bir alanla bağlantılı hale gelmiş ideolojileri var. Bir çöl ideolojisi de var, bir Afrika ideolojisi de vardır. Bizde hiç şüphesiz bu çok zayıftır. Halbuki burada yerleşme anlamında bir ideolojikleşme görkemliydi. İdeolojinin dağlaşması veya dağın ideolojikleşmesi Kürt olayında çok çarpıcıydı ve tüm çabalarımıza rağmen gerilla buna yanıt olamadı. Çok trajik, acı bir durum. Her zaman vurguladığım gibi, gerillanın dağla ideolojikleşmesi gerekiyordu. Aslında Kürtlerde eski nesil dağla daha iyi birleşmişti. Halen o

dağlardaki yaşam kalıntıları heyecan veriyor. Bu dağlar bir yaşam ideolojisine son derece yakın. Örneğin, Dersim'de bir ideolojik, ruhsal ürperti hemen gelişir. Aynı şey herhalde Zagros'ta daha görkemli gelişirdi. Bu heyecanı, bu ruhsal ve ideolojikel bağlanmayı ifade edebiliyor. Fakat çok koparılmış insan, halen buradaki ideolojiyi yaratamadı.

Dağa göre ideolojikleşme benim kati inancımdır. Belki bunun içinde siyaset var, özgür insan var, askerlik, gerilla var. Hatta taktik anlamda bile bir yön var. Hepsini birleştirilmeden yaşam şansını kazanmanız, yaşamın imkânını elde etmeniz mümkün değil. Hayalleriniz, ütopyalarınız buraya fazla bağlanmamış veya bağlanması laf düzeyindedir. Çünkü çoğunuzu yolladık, ulaştırdık ama hepiniz perişan bir biçimde, sanki dağda kanatlarınız kırılmış bir biçimde indiniz. Evcil hayvanlar gibi, ova köylerine yöneldiniz. Ben bunu çok büyük bir tehlike olarak gördüm. Evcilleşme eğer sağlam, kendini savunmaya alan bir toplum temelinde olmazsa felaket getirir ve getirmiştir de.

Son zamanlarda kuşların yavrularına bakmak ilgimi çekiyor. Burada bu güvercinler arasında çok ilginç bir kanun gördüm. Bir yavru vardı, bu yavruya gelen vuruyor, giden vuruyordu. Hem de kursağına, beynine vuruyorlar, ciğerine doğru vuruyorlar. Neden böyle oluyor diye hayret ettim. Çıkarabildiğim sonuç, kanatlanmadan, kendini besleyebilecek, yaşatabilecek duruma getirmeden yuvandan çıkarsan seni mahvederler. Bu acımasız kanunu uyguluyorlarmış. Bu hoşuma gitti, ilgimi de çekti. Bizimkiler halen bu kanuna -oysa çok genel bir kanun- işleme gücü verememişler. Bu kanunu kendi şahıslarında uygulama gücü gösteremiyorlar. Öyle kanatları yeni bitmiş yavrular gibi yuvalarından çıkıp dolaşıyorlar. Tabii afetler çok, kara şahinler, aç kurtlar felaket. Kafalarına, ciğerlerine vurup çıkıyor. Bu bana biraz anormal geliyor. Son zamanlarda özellikle komuta yapısına öfkeleniyorum. Çünkü dağda şahinleşme kesinlikle yoktur. Burada bu imkân hemen hemen hepsinin eline verildi. Ama onlar biraz tüy bağlamış civcivler gibi hemen ova kesimine doğru koşuyorlar. Orası ise avlanma yeri, feci vurulur ve vuruluyor. Bir türlü de vazgeçemiyoruz. Güdüleriyle hareket ediyorlar. Bu tehlikeyi görüyorum.

Dağ ideolojisi şu anlama geliyor: Seni özgürce yaşatabilecek gücü verme anlamında bir ideolojidir. Yoksa ilkelleşme, yeni tüy bağlamış civcivin durumuna düşme gibi bir şey değildir. Bunu henüz aşmamış. Son zamanlarda bunu aşmaya çalışıyorum. Hem de çok büyük bir öfkeyle. Sizin bu tarzınızı kendime bir hakaret olarak görüyorum. Gerilla için bunları belirtebilirim. Çaba derinleştirilecektir ve dağ ideolojisine göre özgür yaşam gerçekleştirilecektir. Nasıl ki **Musa'nın** On Emri varsa ve On Emirle Yahudiler buraya geliyorsa, bizim için de **Zerdüşt**'ün herhalde böyle emirleri olabilir diyorum. Bilemiyorum, bizim eylem eski tarihe ne kadar benziyor? Zagros'la ilgili, inişle ilgili herhalde çok öğretisi var. Onları yeniden günümüzle birleştirerek bir yanıt olacağız. Yani bu iş ciddi. Düzen sizi alıştırmış olabilir, keş yapmış olabilir. Metropol, ova kesimi, köy tehlikelidir.

Ruhumu Bir Mekâna Veya Bir İlişkiye Hiçbir Zaman Tutsak Etmedim

Diğer önemli bir özelliğimi de anlatma gereği duyuyorum. Tehlikeli bulduğum mekânlar, tehlikeli bulduğum ilişkiler var. Hiçbir zaman ruhumu bir mekâna veya bir ilişkiye tutsak etmedim. Şimdi bu gençlerin çoğu kendilerini bir sigaraya tutsak ediyorlar. Bir kadınla kesinlikle kendini kaybedebilirler veya bir köle kadını bıraksam, varlığı yokluğu belli olmadan gider. Şimdi Zilan diyorsunuz. Böyle büyük olaylar, iradeler en azından sempati düzeyinde şekilleniyor. Fakat bunu **yaşamsallaştırmak** gerekiyor. Çetin bir sorun, bin yılların kaybettirilen yaşamını yeniden bulma sorunudur. İlgi duymaları gerekir. Yani bundan sonra "Ben bunu yaşamsallaştıracağım" deyin.

Ben halen hatırlıyorum: On kuruşu babamdan koparabilmek için büyük bir savaş vermiştim. Yine dağda yenilecek bir şey bulmak için, kendimize göre epey savaş verebiliyorduk. Özgürlüğü kazanmak için en azından on sekiz, on dokuz yıldır bu sahadayım. Sizin uyuduğunuz uykuyu ben bir gün bile almadım. Hatta sıradan yediğiniz yemek kadar bir lezzeti de alamıyorum. Şunun için söylüyorum: Önemli bir özgürlüğe yol açabilmek için kendimi kandırmam herhalde yapabileceğim en büyük ihanettir. Gerilla adımları doğrudur, vazgeçilmezdir. Tehlikelerle karşı karşıyadır. Ama sonuca da bu temelde gidilecektir. Yani dağ ideolojisinin

gerekleri kesin yerine getirilecektir. Sadece Kürtler değil, her insan özellikle Ortadoğu buna şiddetle muhtaçtır. Tarihte olduğu gibi.

Kürt aydını savaşa, şiddetle bağlanmamıştır. Ama değişik bir yaşam, savaş durumunu yaşayanlar için açık belirtmeliyim ki, o yaşamı bomboş görüyorum. Bu kişiliklerin ne ütopyaları, ne de kendilerini büyütme, zenginleştirme anlamında bir durumları söz konusu. Sanıyorum benim insan sevgimi hiç tartışmaya gerek yok. Ama halinize baktıkça hep üzülüyorum. Heyecanlarınıza değer veriyorum; on beş, yirmi yaş heyecanlarınız var. Bunu belirtmekte hiçbir sakınca görmüyorum. Fakat siz şu anda çok sıcak bir biçimde bu yaşamın samimi bir taraftarı, hatta mümkün olsaydı da daha biçimli örnekleri olsaydınız' Çok daha geniş olan diğer kesimlere bakın: Takıldıkları, bağlandıkları hayalleri hiç yok.

Yanlış anlaşılmasın, daha iyi anlaşılabilmesi için söylüyorum. Mesela zibillerde bokböceği boku yuvarlar taşır. O bunu zenginlik sanır. Amaçsız ve yeterince bir çabası olmadan kendine göre bir şeyler yaptığını sananlar, bana hep bu örneği hatırlatırlar. Bir şeyler yuvarlıyorlar, ama boşuna. Bunları vazgeçirtebilseydik çok iyi olurdu. Zenginlik bu değil. Yani böyle bir top olsa da, sadece pislik büyür. İhanetin bir tarifi de budur. Neyi büyütüyor, sermayeyi mi büyütüyor, o kanla bundan daha iğrenç bir büyütme olabilir mi?

Şemdin değişmeyen ve dönüşmeyen eski Kürd'ü temsil ediyor. Ben televizyonda izledim: Şehit anaları "Bunu jilette doğrayalım" diyor. Yaralanan askerler, "Onu bize teslim etsinler, biz ona ne yapacağımızı gösteririz" diyorlar. Buna benzer en vahşi cezalar düşünülüyor. O sözüm ona generallere, Kürd'ü nasıl imha edersiniz ve sorundan en iyi nasıl kurtulursunuz diye yol gösteriyor. Burada insanlara karşı saygılı durma bir yana, hep zorbalık yaptı, hep hain hain baktı, hep çirkin çirkin baktı. Ama orada faşist bir komando karşısında esas duruşa geçiyor, mükemmel konuşuyor, görevlerine mükemmel sahip çıkıyor. Şimdi sanıyorum halen iş yaptığını zannediyor. Şimdi böyle Kürt var. Korkunç bir şey. Belki semboliktir, fakat geneldir. Hain, itiraftçı, nemelazımcı budur. Bomboştur, kendi soykırımcısıdır.

Aydın bunları görmüyor. Görmek şurada kalsın, kendini gizliyor. Gerçeğe bir adım atmak istemiyor. Çok fakirdir, inanılmaz ölçülerde fakir. Kendini şekli bir insan olarak aleme yutturmaya çalışıyor. Bunlar acı. Kendi adıma üzülüyorum, onlar adına üzülüyorum. Mesela Siyonistleri çok eleştiriyoruz, ama Siyon tepesine bağlılıkları korkunçtur. Dünyanın hangi köşesinde olurlarsa olsunlar bağılıdır. "İki bin yıldır biz oradan çıktık" derler. Tamamen haksızlar, ama insan onların bu tarzına bakıyor, bizimkinin tam tersi olduğunu görüyor. Kürdistan'da insanın duygularını okşayan, ruhunu yücelten çok şey var. Tarih yine öyle. Fakat insanımız bunu beş meteliğe satıyor. Dağın görkemliliğine hiç anlam veremiyor. Değil bir tepe, her yeri kutsaldır; Ararat'ından Cudi'sine, Zagros'undan Munzur'una kadar çok çekici, görkemlidir. Ama adamın gönül gözü kör olmuş.

Burada bir insanlık beşiği var. Gel gör, burada insanlık nasıldır. Hiç ilgi bile duymuyor. Avrupa yaşamı diyorsunuz, kendinizi nasıl oraya uyarlıyorsunuz. Oradaki yaşam nasıl hoşunuza gidiyor? Benim bu konularda sıkıntılarım yok. Buralarda da, saraylar gibi yerlerde yaşamak benim için hiç sorun değil. Fakat yaşayamıyorum. Bir odada yirmi kişi o kadar rahat uyuyabiliyor ki, ben burada saraylarda neredeyse çıldıracağım. Gerçekten burada bir dağım vardı, orada çok rahattım. Kürdistan'da bir mağaram olsa, beni oldukça rahat ettirecek bir ortam olur diyorum. Vebadan kaçır gibi buradan kaçılıyor. Avrupalılar kendi yaşamından nefret ediyor, hiç hoşlarına gitmiyor. Ama bizimki gidiyor, sonuna kadar ona burun sürtüyor ve birisi çıkıp bunu eleştirmiyor. Özellikle aydın, ülkesi için bir kalem oynatmıyor. Doğasına, tarihine insan nasıl böyle yabancılaşır, nasıl hainleşebilir?

Bizim geleneklerimizde, eski toplum yapımızda şu anda gerçekleşen yaşama bakıyorsun, dehşet verici. Benim çocukluğumdan beri kabullenilemez dediklerimizden birisi de ne böyle ana olunabilir, ne böyle kadınla bu biçimiyle yaşayabilirim dedim. Hep dehşet veriyor. Bana göre hepinizin yaptığı -size bağlı değil tabii- kesin toplum geleneğinin hakimiyeti altında olmuştur. Yani burada kişileri küçümsemiyorum, mesele o da değil, mesele bir geleneğin ezici ağırlığıdır. Sizin içine sürüklendiğiniz bu ilişkiler, özellikle kadınlı erkekli ilişkiler, evlilikler, zaafaların ve geleneklerin dayatmalarıyla yüklü ilişkiler yüzde doksan sizi yutup götürmüş,

ama farkında bile değilsiniz. Kadınla veya kadının erkekle yaşamı böyle olmaz. Büyük bir günah var.

Gerçi **Adem** ile **Havva** hikâyesinde de var. Sanırım Hz. İsa'da da var. Ama bu bende çok daha kapsamlı, bilimsel bir ifadeye kavuşmuştur. Bu ilişkilere büyük bir günah diyelim. "Gençler neden evlenmiyor, kızların yaşları geçtiği halde neden koca bulamıyorlar" deniliyor. Bizim bu konuda neler düşündüğümüzü bilmiyorlar. Ben büyük bir günahtan, büyük bir yaşamın yitirilışinden bahsediyorum. Alnı ak, ölçülere göre kabul edilebilir bir yaşam kadınlı erkekli gerçekleşseydi, bu da herhalde özgür yaşamın kendisi olurdu. Devlet bile bu kadar önemli değil, bunu da size söyleyeyim. Bu anlamda bir sosyal yaşam ifadesi, bunun üstyapısı, siyaseti olumludur, savaşı da olmadan olmaz. Şüphesiz bir kültürü, bir terbiyesi, bir edebi çok gerekliydi. Evet, olsaydı, ben en büyük zafer budur diyebilirdim.

Şimdi "Sıkışmışız, güdülerimiz bizi fazla bastırıyor" deniliyor. Eğer güdülerin emrine girersek bu, hayvanlaşmayı onayladık anlamına gelecektir. Şimdi bu noktada burada bir devrim yapmak gerekiyor. Güdüleriniz sizi ne kadar bastırıyorsa, mümkünse onu ruh veya beyin gücüne dönüştürün. Başka çareniz yok. Mesela çocukları çok severim. Onlar için gerçekten büyük bir savaşı da göze aldık. Fakat çocuğa değil de bu ilişkiye öğreniyorum. Yüzde doksan dokuzun beyni var mı yok mu, hatta ruhu var mı yok mu, tartışılır. Güdüleriyle "Bu çocuk her şeyimdir" diyor.

Benim yeni icatlarımdan biri de şuydu: Anamla aramdaki mesafeyi hep korudum. İlk günlerden beri onun **oğul** kelimesinden hep rahatsızlık duydum. Ona da ana deme gereği fazla duymam. Bu, çok ilginç bir durum. Onun oğul dememesi veya benim fazla ana, ana kucağı dememem sanıyorum benim yaratılış tarzımın özünü ifade ediyor. En erkenden ikisine de geçit vermedim. Sanırım buna sezaryen psikolojisi diyorlar; sezaryenle erkenden göbek bağıni kesmek oluyor. Sezar ismi de herhalde oradan geliyor.

Erkenden göbek bağıni koparmak ilginç bir şey. Bende bu var. Belki o anlamda değil, ama erkenden ana kucağından, ana değerlerinden kopma var. Beni seviyorsun, sevmeye çalıştığını söylüyorsun, ama geleceğimi hiç düşünmüyorsun, sevgin beni tatmin etmiyor dedim. Ben o yaşlarda bu tavrı koydum. Köylü kadının ve babanın çocuğuna vereceği hiçbir şey yoktur. Çocuğuna karşı böyle olduğu gibi, kadının kocasına, kocanın da karısına verebileceği nesi var? Belasından başka, probleminden başka bir şeyi yoktur.

PKK'de bir diyalektik de budur. Şimdi erkeklerin de kadın karşısında kaba cinsellikten başka verebilecekleri fazla bir şeyleri yok. Sevgi denilen olay da **güç** ister. Sevgiyi bulabilmek, sevgiyi yaratabilmek güç ister. Kadın zaten beterin beteri bir durumda.

Tarihte çok iyi incelenmiş ve bilimsel bir ifadeye kavuşturulmuştur: Günü **dönüşemezse**, hayvanlaşmanın sınırından çıkılamamış demektir. Şimdi güdü dönüşümü Batı toplumlarının en var edici kuralıdır. Mesela, Rönesans çağında muazzam bir dönüşüm var. **Freud** iyi incelemiştir. Tümüyle belki doğru söylemez, ama doğruluk payı çok. Ünlü askerlerin, ünlü siyasetçilerin hepsi güdüsel dönüşümü yapmış kişilerdir. Bizim Kürt kendini sıradan dönüştürme gereği duymuyor. En büyük hak, en büyük saplantı bu konuda yaşanıyor. Hatta buna bir de namus kulpu takmış. "Yüzde yüz karım" diyor. Şimdi "yüzde yüz karım" dedin mi, vatana bir şey kalmaz. Yüzde yüz buysa, yüzde bir vatan için, siyaset için, örgüt için kalmamıştır. Tam tersine vatan, örgüt, siyaset, eylem, savaş hepsi için olmalı.

Barzaniler, "Bütün Kürtler bizim sülalenin ayakkabısının tozunu silmek için birer çaputtur" diyorlar. **Ailecilik** ideolojisinin vardığı sonuç budur. "Yüzde yüz namusum, karım, kocam, sülalem, ailem" diyenler de buna çakılıyorlar. Şimdi bunu aşmak için, bu arkadaşları gece gündüz şiddetli bir terbiyeden geçirme ihtiyacı duyuyorum. Bu kavramları tersine çevirmemiz gerekiyor ve ihtiyatlıyım. Mesela yüzde yüz vatan, yüzde yüz siyaset, yüzde yüz örgüt, yüzde yüz yoldaşlık bağları geliştirdi mi, tarihin o tersine gidişatı doğruya çevrilir. Dağda neden güçlü bir gerilla olamadınız? Neden ordu kuramadınız? Neden yaşamda büyük bir sosyal patlama gerçekleştiremediniz? Bu moralde senin yaşamının başka seçeneği yok ki. Senin yaşamın bitirilmiş. Dünya sana isim düzeyinde bile bir ad takmıyor. Hak senin için hikâye. Bunlar önemli.

Dağ ideolojisi, yeni yaşam ideolojisi diyorsak, bunlar boşuna söylenmiyor. Aydın çok uzak, gerilla belki büyük yaratıcılığını gösteremiyor, ama başka çareleri de yok. Türklerdeki o duyguları hiç hoş karşılamıyorum. Nasıldan turalım öfkesine kadar hepsini çirkin buluyorum. Sevgi tarzı çok çirkin. Muazzam bir terbiyeye, bunun için arayışa ihtiyacı var. Genç-yaşlı, kadın-erkek ayrımı hiç önemli değil, hepsinin şiddetle ihtiyacı var. En azından samimi bir arayış, yine çok sınırlı da olsa bir özgürlük imkânı kesinlikle değerlidir. Bu kadar sert eleştirilere rağmen, beni özgürlük arayan insanlarla birlikteliğe zorlayan da budur. Heyecan veriyor bana. Dar amaçlar için değil de büyük amaçlar için buluşma söz konusu. Kusurları yüzde doksan dokuz da olsa, yüzde bir olumlu yan görsem ilgi duyuyorum. Çok ciddiyim bu konuda. Tabii karşı tarafı da ciddiyete çekerim. Bu, işin doğası gereğidir. Hiç kimse bana "Kendi dar amaçlarım için geldim, biraz ahbap çavuşluk yapalım" diyemez. "Biz büyüğünüzüz, eski yarenlik, dostluk değerlerimiz var" denilebilir. Şimdi bunları da anlamıyor değilim, aslında onlara da çok dikkat ediyorum. Ama hepinizin en çok ihtiyaç duyduğunuz bu söylediğim olaydadır.

Herkesi siyasetin içine almak doğrudur. Herkesi vatan ve dağ kavramıyla bütünleştirmek doğrudur. Örgütlenme bağlarıyla birleştirmek önemlidir. Küçük sevgilerden, -sevgi de demiyorum- küçük tatminlerden sizi uzaklaştırmak önemlidir. Daha büyük heyecanlara, arzulara doğru sizi taşımak gereklidir. Gelişmiş bir güzellik anlayışına sizi götürmek gereklidir. Şimdi özellikle gençler bu konuda bizden daha iyi bir şansa sahiptirler. Önemli bir miras ellerindedir, önlerindedir. Bundan daha başka biz birbirimize bir şey sunabilir miyiz? Sanmıyorum. Aslında insanları klasik yöntemlerle ağırlamasını çok iyi biliriz.

Dağlardan geliyorlar, belki beklentileri biraz daha değişik olabilir. Ben bazılarına, hoş geldin bile demem, daha değişik bir hoş geldin üslubum var. Sizler için de söyledim. Çok müthiş bir ameliyat geçirdiniz, hemen geçmiş olsun demekten ziyade, burada yine sizin heyecanınızı gördüm. Size gerekli olan da buydu. Yani sizin kalbinizi biraz daha uzun ömürlü yaşatacak kadar işin özünü biliyorum. Ben görünüşte anama, babama fazla bir şey sunmadım. Ama ananın Ankara'ya gidip Musa Anter ile zafer işaretini vermesiyle, anama da uygun iş yaptığımı gördüm. Anam da memnun olmuştur. En azından son nefesinde, "Oğlum iyi bir iş yaptı" demiştir.

Y.K.: Ben yakınındaydım. Yüzündeki o ifadeyi, memnuniyeti gördüm.

A.Ö.: Öyle değil mi? Çok sert savaştığım birisiydi, ama sonuçta mezarına biraz daha gururlu gitti. Aynı şey babam için de geçerli. Yani bütün yaşlılarımız, analarımız için, zorluklara rağmen şu anda onları onurlu, gururlu tutacak şeyler verilmiştir. Hepsiniz için de verilmiştir.

Takdir ediyorum tabii. Benim saygı anlayışım çok güçlü. Gençler için de öyle, aslında onlar farkında değiller. Hiç şüphesiz burada kendimi abartmak istemiyorum, ama yaşam konusunda çok ısrarlıyız. Hata yapmayacağız, büyük saygı duyacağız. Üzerinde büyük kavga da vereceğiz. Kavgayı içimizde, dışımızda gerektiği kadar vereceğiz. Düşmanın habire parçaladığı vatan ve özgürlük kavramlarını yerli yerine oturtup yaşamsallaştıracacağız. Halkların arasında mahvettiği kardeşliği yaratacağız. Halkların birbirleri için bir zenginlik olduğunu kanıtlayacağız. İnsanlarımız arasında kurulan bütün sahte bağları parçalayacağız, özlü bağları kesin yaratacağız.

Bu, büyük bir yenileşme, bayramlaşmadır. Halkımızın, bütün acılara rağmen her günü bir bayram gibi karşılamaları nedensiz değildir. İnsan istiyor ki, bunun tam zaferini de görsün. Doksan dokuz yaşındaki **Melle Abdurrahman** vardı. Allah'a dua ediyor, "Beni iki yıl daha yaşatsan da zaferi görsem" diyordu. Ömrü tam yüz yaşına dayanıyordu. Mesela bir dağa çıkışı vardı, en azından on beş yaşındaki delikanlı gibi çevik çıktı ve son ana kadar benim çok sevdiğim bir ihtiyardı. O ihtiyar kadar sevdiğim bir ihtiyar olduğunu sanmıyorum. Kesinlikle ruhunu temiz korumuş, TC'nin kirlerine bulaşmadığı gibi, İslam'ın da kirletilen değerlerine bulaşmamış çok güzel bir insandı. Bunun gibi daha çok güzel insanlar da var. Biz bunların anısına da bağlıyız. Yani o da bir melledir, çok değerlidir. Keşke hepsi o temelde gelişse.

Eski nesil Kürt yurtseverlerini görüyorsunuz; **Şivan**'lar, **Elçi**'ler bizden önceydiler, biz onları takip de ediyorduk. Zamanında bir tek kelime öğrenmek en çok özen gösterdiğimiz hususlardı. Kötü kaybetteler veya kaybettirildiler. Tarihimiz böyle çok korkunç acılar, kayıplar

tarihidir. Her gün gençler öyle kaybettiriyorlar; onlar daha çok benden kaybettiriyorlar diyorum. Bir kayıp tabii bir parçayı ezer, ama onu üretmeye çalışıyoruz. Sayın **Mahmut Baksi**, "Hep ölümcül darbeden sonra neden bu büyük güçlenme?" diye soruyordu. Bu, yaşamın kuralıdır. Şimdi buraya vursan hücreler kendini yenilemezse ölür.

Ulusal açıdan ne kadar darbe vurulmak istense de, muazzam bir yenilenme bu büyümenin sırrıdır. Bu da büyük örgütsel üretkenlikle, büyük eylemsel veya ideolojik üretkenlikle mümkündür. Bunları esas aldığımızda en büyük acılar, darbeler büyük güce dönüşebilir. Yeter ki, sen yaşamak iste. Her tür haksız saldırılara ve çirkinliklere karşı yaşam isteminin, hatta bir savaşın delemeyeceği bir zırh, aşamayacağı bir engel yoktur. Bizim yaşamımız biraz bunu kanıtladı. Ben de herhalde kırk dokuz yaşımıydım; şu yaşam arayışına bak, bunun için savaş bak. Yaşınız daha geçmedi, siz işe yeni başlıyorsunuz. Siz de hakeza öyle, yaşamı çok seviyorsunuz. Bu hoşuma gidiyor.

Yaşamı çok sevmeyenlerin mücadele edeceğine inanmıyorum. Ama bir şey daha önemli: Biraz daha bunun estetiğini, biraz daha bunun güzelliğini geliştirmek gerekir. Bunu da alıyorsunuz. Bu da iyi bir şeydir. Sizin için de öyle. Sayın Aşiryan da öyle istiyor. Bunların hepsini güzel buluyorum. Bir çocuk kadar heyecanlı olmanız, yaşamın halen peşinde olmanız gerçekten güzel bir şey. Bana göre doksan dokuzundaki yaşlı melleimiz de çok değerliydi ve vatan istiyordu. Ben yaşlıyım demedi. Bunlar doğru arayışlardır. Gençler de arıyor, her halde başka çaremiz de yoktur. Başka şeye tenezzül de etmeyiz.

Bu güzel bir buluşmadır, bence bu anlamda bir kusuru yok. Eksikleri varsa da, onları mütevazıca aşmalıyız. Ben senin bir kusurunu söylersem, bunu canı gönülden bir destek olarak görmelisin. Eski klasik ölçüleri atalım. Benimle dünya dalga geçiyor, önemli değil, biz kendimizi yeniden yaratıyoruz. Alınganlığa, küskünlüğe gerek yok. Ama duyarlı olmaya sonuna kadar dikkat ediyoruz. Geldiniz, sanırım çok güç de aldınız. Belki ilerde kalbiniz durabilir, ama bence bu kalp bundan sonra iyi çalışacağı için bir ömre de bedeldir. Yani şimdiye kadar yaptıklarınızdan fazlasını bundan sonra yapabilirsiniz. Dostlarımız da hakeza öyle. Ölüm de her zaman vardır. Ölümsüz işler, bu işlerdir. Ben bu açıdan üzüntülerimizin eskisi kadar öldürücü olmayacağı kanısındayım. Din, felsefe, siyaset hep bunu biraz gerçekleştirmek içindir.

Gelenlerimize de bu temelde saygılıyız. Görüldüğü gibi değer veriyoruz. Ama çok açık ki, bunun gereklerine bağlanmak şarttır. Biz kendimizi nasıl bir asker gibi mecbur görüp bir şeyler yapmalıyız diyorsak -bu küçük bir iş için de olabilir-, siz de bazı işler yapmalısınız. Belki sizlerinki daha da zor olabilir. Ama bunu yapmaya mecburuz. Ben kendimi şiddetle burada buna bağlamış durumdayım. Bu gerekli bir iş içindir ve benim başka her hangi bir şikâyetim de yok. Şikâyetim, daha iyi sonuç alalım ve daha başarılı olalım yönündedir. Hiç burada sıkılıyorum demedim. Buradaki iş az önemli, çok önemli demiyorum. İşin büyüğü küçüğü yok. Bir kurumun ismi bile, parlamento ismi bile önemlidir. Ama içini doldurmak, bütün kurumların içini doldurmak hemen hemen herkesi bekleyen bir görevdir. Umutla, her zamankinden fazla kendine inançla ve emekle içi de doldurulacaktır, fazlasıyla da başarılacaktır. Bu temelde okulumuz adına bir kez daha sizi selamlıyorum. Sağlıklar, başarıları diliyorum.

8 Haziran 1998